

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Fæstebonde i Nørre Tulstrup
CHRISTEN ANDERSENS
DAGBOG
1786-1797

Fæstebonde i Nørre Tulstrup
CHRISTEN ANDERSENS
DAGBOG
1786-1797

FÆSTEBONDE I NØRRE TULSTRUP
CHRISTEN ANDERSENS
DAGBOG

1786-1797

Udgivet af
LANDBOHISTORISK SELSKAB
*(Udvalget for Udgivelse
af Kilder til Landbefolkningens Historie)*

Ved
JENS HOLMGAARD

Under tilsyn af
POUL RASMUSSEN

LANDBOHISTORISK SELSKAB
København 1969

Bekostet af
STATENS ALMINDELIGE
VIDENSKABSFOND

Trykt hos F. V. Backhausens Eftf., Viborg

FORORD

På sit møde den 26. januar 1967 vedtog Udvalget for Udgivelse af Kilder til Landbefolkningens Historie, nu Landbohistorisk Selskab, at udgive en dagbog fra årene 1786-1797, ført af fæstebonde i Nørre Tulstrup Christen Andersen. Det var landsarkivar Jens Holmgaard, der havde stillet forslag om udgivelsen, og Selskabet anmodede ham om at påtage sig dette arbejde og overdrog arkivar Poul Rasmussen at være tilsynsførende.

Udgivelsen er gjort mulig ved en bevilling i 1968 fra Statens almindelige Videnskabsfond, hvorfor Selskabet hermed bringer sin ærbødige tak.

Der kendes flere bondedagbøger fra første del af 1800-årene. Der er også bevaret enkelte fra det foregående århundrede, men oplysningerne heri er få og meget korte. Christen Andersens dagbog er yderst fyldig, og der kan ikke være tvivl om, at den i virkeligheden er enestående i sin art. Som næppe nogen anden kilde giver den et levende billede af en midtjysk fæste- og hovbondes tilværelse i disse vigtige reformår. Det bliver gennem den muligt at få en mere nuanceret viden om bondens liv og virke under det gamle landvæsenssystem. Den rummer desuden et værdifuldt kulturhistorisk, filologisk, meteorologisk og prishistorisk materiale.

Dagbogen er i privat eje. Den tilhører Christen Andersens efterkommer revisor Niels Tulstrup, Århus, som Selskabet takker for tilladelsen til at udgive den. Selskabet er også overbibliotekar Aage Bonde, Viborg, tak skyldig, fordi han henledte Selskabets opmærksomhed på dagbogens eksistens og formidlede kontakten med dens ejer.

Gentofte, den 27. marts 1969.

JOHAN HVIDTFELDT

Indholdsfortegnelse

Indledning	7
Tekst	25
Ordliste	169
Stedregister	173
Personregister	178

INDLEDNING

Dagbogens forfatter

Om forfatteren af den dagbog, som hermed udgives, skrev sognepræst til Hjerminde, Lee og Hjorthede sogne Hans Bjerregaard i »Kjøbenhavns Allernyeste Skilderie«, nr. 31, 1821, sp. 486–88, en mindeartikel, hvori det bl. a. hedder: »Manden da, om hvem talen her er, hvis navn var Kristen Andersen, og der døde som selveier i Nørre Tulstrup, Lee sogn, d. 18. for. m. [marts], har undertegnede allerede for en snes aar siden med et par ord ommeldt i sin bog mod overtroen¹, hvori han blandt andet bestred den da almindeligere fordom hos bondealmuen, at de og deres lige ikke behøve at lære eller vide ret meget, og at der bliver ingen tid tilovers for dem fra arbeidet til at læse i – med eksemplet af ham og flere af deres stand, der tænkte anderledes, og som fik tid baade til det ene og det andet. Og vist er det, at undertegnede ikke letteligen har kjendt nogen af hans stand med større læse- og arbejdslyst i forening, eller der læste og derhos arbejdede og virkede mere end han. Uden at eie noget, tiltraadte han en ringe og forarmet fæste- og hoverigaard, bragte efterhaanden rigdom i den, købte den omsider, og efterlod samme som den bedste i sognene. Han sagde derfor og med ret: »Min læsning har aldrig tøvet eller sat mig tilbage; thi der er tid til alting.« Og ved en i et og alt sjelden ordentlighed og nøiagtighed, hvorover

1 Om Overtroen og Midler mod samme. Forfattet i tvende Samtaler imellem en Præst og hans Medhjælper. Kbh. 1801. – Som eksempler på oplyste bønder, der kan afse tid til at læse, nævner præsten (s. 120) den fynske bonde Jørgen Christensen og den norske bonde Niels Justesen, hvorpå medhjælperen Kristen Jensen falder ind med følgende bemærkning: »Ja, Faer! vi have jo ikke nødig at gaae længere end til Kristen Andersen i Nørre Tulstrup. Ingen Mand i Sognene har arbejdet mere end han eller passet nøiere Tiden til alting, og dog har ingen haft flere Bøger eller læst mere og vidst bedre Beskeed om et og andet end han.«

han tillige strængt holdt hos børn og tyende, ja ved at gjøre enhver ting i rette tid, fik han tid til alting. Han besad megen sjels og legems styrke, en god sund dømmekraft og lykkelig hukommelse, en fast og urokkelig karakter, der stundom syntes at nærme sig noget til stivind og vel megen selvtiliid. Blandt undertegnedes sognefolk, hvem det vidnesbyrd skyldes, at de høre til de af vore landsbymenigheder, der mindst have ladet sig smitte af den i senere tider herskende overdaadighedssyge, var han, uden at være gnier, og med al sin evne til at leve paa en høiere fod, den mest erklærede fiende af alt, hvad der havde mindste anstrøg af at være over hans stand eller upassende for samme. Af religion og offentlig gudsdyrkelse var han derimod en varm ven. Klogeligen skiftede og delede han selv sin formue lige indtil den sidste skilling, og arbeidede fort indtil han nogle dage før sin død, 82 aar gammel, lagde sig tilsengs, og drog bort herfra, uden næsten at føle dødens smerter. Nok, han besad med enkelte smaafeil og menneskelige svagheder flere ypperlige egenskaber, og var idethele en især for hans stand ikke ganske almindelig mand.«

Da D. E. Rugaard 50 år senere udgav sin lille bog »Fremragende danske Bønder før og nu« (Kbh. 1871), fik Christen Andersen også sin plads heri (s. 130–33). Rugaard tog sit udgangspunkt i Hans Bjerregaards artikel, som han for størstedelen aftrykte. Men desuden kunne han bygge på oplysninger, han havde indhentet fra »den nuværende sognepræst for Hjermind, Lee og Hjorthede sogne«¹. Ifølge disse oplysninger er Christen Andersen født den 10. februar 1739. Årstallet stemmer med aldersangivelserne i folketællingen 1787 og kirkebogen ved hans død, men datoen må stå for Rugaards regning, da kirkebøgerne for Hjermind, Lee og Hjorthede sogne først er bevaret fra 1751. Rugaard kan oplyse, at Christen Andersen på grund af sin læselyst tiltrak sig oplyste mænds opmærksomhed, og at han modtog flere gode bøger til låns af biskop Tetens i Viborg, af hvem han også fik mangt et godt råd, som han gerne fulgte. Med dagbogen som baggrund tror man gerne Rugaard, når han fortæller, at Christen Andersen fra sin tidlige ungdom holdt nøjagtig regnskab over forældrenes indtægter og udgifter af deres fæstegård og over, hvad han selv fortjente ved en lille handel med træ, uld og skind. Lidt påfaldende forekommer det, at den ellers velunderrettede Ru-

1 Hvis Rugaards artikel er skrevet efter 1868, hvad man må formode, er der tale om pastor Adolph Georg Müller.

gaard med henvisning til de manglende kirkebøger meddeler, at forældrenes navne ikke har været at udfinde. Det kan på grundlag af senere indførsler, f. eks. om Christen Andersens konfirmation i 1755, uden overvældende besvær konstateres, at faderen var Anders Christensen, som blev begravet i Lee den 15. juni 1767, 88 år gammel, og moderen Karen Andersdatter, begravet 10 år tidligere den 26. maj 1757, 59 år gammel. Derimod kan Rugaard oplyse, at Christen Andersen 25 år gammel, altså i 1764, fik forældrenes gård i fæste. Da Himmestrup og Viskum godsers arkiver kun er meget ufuldstændigt bevarede og blandt meget andet også mangler fæsteprotokollerne, kan dette ikke verificeres. Det lyder dog sandsynligt både i betragtning af faderens høje alder og af, at Christen Andersen blev gift netop dette år. Om denne begivenhed ved Rugaard at berette, at Christen Andersen efter at have fæstet gård ægtede »en agtværdig og dygtig bondepige Maren Nielsdatter, født i Løvskal i Skjern sogn 1733 ved St. Olufstiden.« Oplysningen om Maren Nielsdatters fødsel er korrekt. Hun var datter af Niels Christensen Vestergaard i Løvskal og hustru Magdalene Michelsdatter og er døbt i Skjern kirke den 2. august 1733 – St. Olufsdag er den 3. august. Rugaard kan endog (uden kildeangivelse) citere Christen Andersen selv for følgende beskrivelse af brylluppet: »Den 24. april 1764 stod vor højtidelige bryllupsfest i Skjern kirke med en kristelig kopulation; siden i hendes forældres hus i mange fornemme folks nærværelse glædelig og velholden. Gud give, at det altid maa fuldbringes i guds frygt, kjærlighed, lykke og velsignelse og naade baade hos Gud og mennesker.« Det kan vistnok uden overdrivelse siges, at disse fromme ønsker tilfulde blev opfyldt. Rugaard fortsætter: »Efter sit giftermaal fortsatte han med iver sin gaards drift saaledes, at den næsten fra den sletteste blev den bedste i sognet. Ved sin dygtighed og flid som landmand og ved at udvide sin lille handel noget samlede han snart saamegen formue, at han af de øvrige bønder, der ligesom han havde købt deres fæstegaarde, fik det ene stykke jord og eng efter det andet tilkøbs, hvorved gaardens bedrift blev dobbelt saa stor som før. Han efterlod sig 1 søn og 2 døtre. Sønnen fik gaarden og døtrene bleve gifte med agtværdige gaardmænd. Lige til sin død vedblev han utrættelig at virke for sine børn og børnebørn.«

Denne skildring er, som dagbogen tilfulde bekræfter, i hovedsagen korrekt. Det er dog en misforståelse, som også Hans Bjerregaard gør

sig skyldig i, at Christen Andersen skulle have købt sin fæstegård til selveje. Han afstod fæstet i 1816, hvorefter Himmestrups daværende ejer, kancelliråd Christen Heedegaards enke ved skøde af 17. maj 1816 solgte gården til Christen Andersens søn Niels Christensen¹. Misforståelsen skyldes formentlig, at Christen Andersen faktisk også var selvejer. Som det fremgår af dagbogen, købte han i 1794 en parcel af Lee Søgård, og i de følgende år erhvervede han forskellige andre parceller, i alt 3 td. 7 skp. 4/5 alb. htk., som han allerede ved skøde af 14. juni 1807 solgte til sønnen².

I Christen Andersens og Maren Nielsdatters ægteskab fødtes der 4 børn: Magdalene, Karen, Anders og Niels, opkaldt efter henholdsvis mormoderen, farmoderen, farfaderen og morfaderen. Anders, der i 1797 blev gift og overtog svigerfaderen Niels Ydsens fæstegård i Løvskal, døde allerede i 1808. Niels overtog som omtalt fødegården og døde i 1831³. Karen blev i 1791 gift med Christen Andersens nabo Niels Pedersen Foged og Magdalene i 1801 med Simon Jensen i Serup. Anders og Niels er døbt henholdsvis den 20. januar 1771 og 23. marts 1776. Døtrenes fødsel rejser et par kildekritiske problemer i de to vigtigste personalhistoriske kilder: kirkebog og folketællingsliste. Efter folketællingen for Lee sogn 1787 skulle Karen med 23 år være den ældste og Magdalene med 22 den yngste. Ifølge kirkebogen skal Magdalene imidlertid være den ældste og døbt den 30. december 1766, mens til gengæld Karen skal være døbt allerede den 22. februar 1767. Dette kan jo simpelt hen ikke være rigtigt. Den opmærksomme læser vil muligvis indvende, at kirkeåret begynder 1. søndag i advent, og at mange præster benyttede det nye kalenderårs tal allerede fra dette tidspunkt, med andre ord, at Magdalene må være døbt den 30. december 1765. Men herimod taler, at hendes dåbsindførsel er placeret sidst i året 1766. I givet fald skulle præsten først have indført samtlige dåbshandlinger for hele året efter dets afslutning. Udgifveren må lade problemet henstå uløst.

Af personalhistoriske oplysninger skal endnu tilføjes, at Christen Andersens hustru efter 40 års ægteskab døde i 1804 og blev begravet

1 Middelsom-Sønderlyng hrdr.s arkiv. Skøde- og panteprot. 1812–18 (B 46–96), fol. 348–49.

2 Middelsom-Sønderlyng hrdr.s arkiv. Skøde- og panteprot. 1806–12 (B 46–95), fol. 59–60.

3 Om hans gravsten på Lee kirkegård, se Fra Viborg Amt 1942, s. 62.

i Lee den 3. juni. At udrede Christen Andersens og hustrus slægtsforhold yderligere ville i denne forbindelse føre for vidt. En del oplysninger herom er meddelt i noterne. Det må imidlertid formodes, at der består nærmere eller fjernere slægtskab med flere af de i dagbogen omtalte personer, end det er fremgået af de allerede ret omfattende undersøgelser, som udgiveren har fundet det nødvendigt og rimeligt at foretage.

Man må ubetinget give Hans Bjerregaard ret i, at Christen Andersen ikke var nogen for hans stand ganske almindelig mand. Alene den omstændighed, at han – fæste- og hovbonden under Himmestrup – førte omhyggelig dagbog på en tid, da langt fra alle bønder kunne skrive deres eget navn, tyder på noget usædvanligt. Og har man læst dagbogen, er man ikke i tvivl om, at her er tale om en mand, der ragede et hoved op over sine standsfæller, og som med mere end almindelig driftighed og flid forstod at arbejde sig frem til velstand under vilkår, der ikke umiddelbart skulle synes at rumme store muligheder. Det er næppe tilfældigt, at Hans Bjerregaard indleder sin artikel med henvisning til en anden bonde, der heller ikke var nogen for hans stand ganske almindelig mand, nemlig hans egen fader, den kendte bernstorffske bonde Hans Jensen i Gentofte.

Desværre er der ikke bevaret skifter efter Christen Andersen eller hans hustru. Det havde ellers nok været af interesse at se, hvilken bogsamling der fandtes i deres hjem. En enkelt bog er bevaret, nemlig Amadei Creutzbergs »Gudelige Betragtninger paa alle Dage i det hele Aar« (Kbh. 1771)¹, hvori Christen Andersen på forsatsbladet har skrevet: «[*dateringen er afrevet*] lod ieg denne indbinde ved Halkier Bogbinder i Viborg. Kost 2 mk. 8 sk. Nørre Tulstrup. Christen Andersen«, og på det følgende blad: »Her er vi fremmedt / og idel i vandring / hist er vor hjemstæd / foruden forandring. – / Vel fød det er en lyst / men bedre vel opdragen / vel givt er livets lyst / vel død er hovedsagen.«

Også om Christen Andersens formueforhold havde det været interessant at få oplysninger gennem et skifte. Når han i 1789 med mærkbar stolthed noterer i dagbogen, at ingen anden bonde i sognet end han gav penge an til formueskatten, må man vist sætte et lille spørgsmålstegn ved, om de angivne 400 rd. nu også helt slår til.

1 Bogen ejes af Petrine Tulstrup, Viborg, søster til dagbogens ejer.

Skulle man i øvrigt i dagbogen søge bekræftelse på pastor Bjerregaards bemærkning om »vel megen selvtilid«, måtte det nok blive dette lille træk, man ville hæfte sig ved.

Det ville være meget fristende at forsøge en lidt mere indgående analyse af Christen Andersens personlighed, hvortil dagbogen rummer mange interessante spredte træk, som sammenlagt danner et mønster, der i alt væsentligt bekræfter Hans Bjerregaards og D. E. Rugaards skildring. Men det ville føre for vidt og må overlades til læseren. At han ikke er nogen helt typisk repræsentant for sin stand, er selvsagt et moment, man bør være opmærksom på ved vurderingen af dagbogens værdi som kilde til den danske bondes historie på reformtiden. På den anden side har hans ydre vilkår ikke adskilt sig fra andre bønders på egnen. Forskellen beror alene på Christen Andersens personlige forudsætninger for at udnytte de givne fælles vilkår bedst muligt, og dagbogen kan netop derved være en advarsel mod at tegne billedet af den danske bonde, hans vilkår og muligheder på stavnsbåndets tid alt for stereotypet og unuanceret. Der eksisterede faktisk personlige udfoldelsesmuligheder for bonden under det gamle landvæsenssystem.

Gården og landsbyen

Den fæstegård i Nørre Tulstrup, som Christen Andersen, formentlig i 1764, overtog efter sin fader, havde før denne også farfaderen »gammel Christen Andersen i Dalsgaard« haft i fæste, men næppe tidligere medlemmer af slægten, i hvert fald ikke i lige linie. 1664-matriklen nævner som fæstere i Nørre Tulstrup Las Nielsen, Jep Lassen og Søren Nielsen.

Byens 3 gårde havde efter 1688-matriklen et hartkornstilliggende på 10,04 td. og et dyrket areal på 76 td. land¹. Matr. nr. 2 med et tilliggende på 3 td. 5 skp. 3 fjk. 1 alb. var gammel Christen Andersens fæstegård. Betegnelsen »gammel« skal ikke tages for bogstaveligt, men skyldes blot, at også matr. nr. 3 beboedes af en Christen Andersen, som altså har været den yngste. Identificeringen af gammel Christen Andersen som dagbogsforfatterens farfader beror alene på gårdens hartkorn. Helt udelukkes kan det naturligvis ikke, at han i den følgende tid er blevet udskiftet med den yngre eller for

¹ Henrik Pedersen: De danske Landbrug 1688. Kbh. 1928, s. 260.

den sags skyld med en helt tredie af samme navn, men meget sandsynligt er det næppe. Christen Andersen nævnes som fæster endnu i 1717¹, men allerede året efter er han efterfulgt af sønnen Anders Christensen².

Mellem 1717 og 1747 er gårdene i Nørre Tulstrup blevet egaliserede³ og står indtil 1844 hver for 3 td. 2 skp. 3 fjk. 1/3 alb. htk. Ved 1844-matriklen fik Christen Andersens gård, som da ejedes af sønnens enke efter 3. ægteskab, matr. nr. 1, og hartkornet forhøjedes til 3 td. 4 skp. 3 fjk. Som det fremgår af dagbogen, blev byen udskiftet i 1793. Udskiftningsforretningen er desværre ikke bevaret. Af udskiftningskortet findes der i Matrikelarkivet en senere kopi, der har tjent som første matrikelkort. Taksationsforretningen af 24. juli 1793 er bevaret, se s. [164].

Af markbogen til 1688-matriklen fremgår det, at Nørre Tulstrups jorder på den tid bestod af 8 årsgøder, hvoraf de 4 såedes, mens 4 hvilede. De 8 gøder var: Hejninge Gøde (i opmålingsåret besået med byg og boghvede), Vejfalds Gøde (rug), Munkagers Gøde (rug), Birkagers Gøde (3. parten sået med havre), Trindfalds Gøde (havre), Vesterlandshøjs Gøde (fælled), Sønderkærs Gøde (fælled) og Damagers Gøde (fælled). Desuden hørte til byen nogen skovjord, kaldet Ogelbølle, som »for nogen tid siden er dennem forunt af deris hosbonde«, og som såes 1 kær v boghvede og havre og hviler så i 16 år. Til alle 3 gårde fandtes endvidere »middel græsning« i skoven til høveder. Til de to andre, men ikke til Christen Andersens, hørte hø-slet, takseret til henholdsvis 4½ og 6 læs »ond hø«. Til gengæld havde denne gård et større jordtilliggende og derfor også lidt større hartkorn end de øvrige.

Som det ses af det omtalte ældste matrikelkort, der er kopieret i 1815, men må have fået sin endelige skikkelse imellem 1831 og 1844⁴, havde byen sin jord beliggende i en temmelig lang og smal strimmel i retning næsten stik syd-nord. Mod syd og vest grænsede den op til Himmestrup hovedgårds jorder, mod øst til Lee bys mark

1 Ulstrup godsarkiv. Matrikler og jordebøger for Ulstrup, Himmestrup, Viskum, Skjern og Karmark. 1717–64 (G 228–1).

2 Ulstrup godsarkiv. Godsregnskaber for Ulstrup, Himmestrup og Viskum. 1718–20. Korntienderegister for anno 1718. (G 228–3).

3 Ulstrup godsarkiv. Matrikler og jordebøger ... 1717–64 (G 228–1).

4 Det fremgår af, at jorderne til gården matr. nr. 1 betegnes som tilhørende Niels Christensens enke.

og mod nord til Himmestrup og Viskum Skov. Det omtalte Ogelbølle strakte sig som et ørelignende appendiks ud mod nord fra bymarkens nordøstlige hjørne og grænsede i vest op mod skoven. Byens samlede tilliggende er på kortet angivet til 204 td. land. Bortset fra Ogelbølle var bymarkens længde i syd-nord ca. 3000 alen, største bredde (i den nordlige ende) var ca. 1200 alen. Af kortets signaturer fremgår det, at hovedparten af den sydlige del (syd for den daværende vej mellem Himmestrup og Lee) samt en strimmel i øst nord på op mod landsbyen var hedejord med dyrkede pletter i midten. Det er utvivlsomt denne sydlige del, det drejer sig om, når Christen Andersen taler om heden i modsætning til marken.

Desværre indeholder kortet ingen marknavne. Et indgående sammenlignende studium af 1688-matriklen, udskiftningstaksationen fra 1793 og kortet ville sandsynligvis gøre det muligt at identificere en del af de i dagbogen omtalte marknavne m. v., men et forsøg herpå har udgiveren ikke turdet inkludere sig i. Man bemærker, at to af matriklens gødenavne ikke forekommer i dagbogen, nemlig Hejninge Gøde og Munkagers Gøde. Disse forekommer heller ikke i udskiftningstaksationen, som til gengæld nævner følgende nye marknavne: Kioldbek Agre, Busk Spidsene eller Budskerne, Faldene, Hedeagre, Store Kioldahl, Langagre, Hulsagre, Søiledal, Sølvdal (de to sidste måske identiske), Brinkagre og Buskagre. De sidste kan muligvis være identiske med Busk Spidsene eller Budskerne. De omtalte skovlokaliteter (Damstelhule, Hindag, Hindal, Stenhule og mange flere) skal formentlig søges i Himmestrup Skov.

Byens placering var næsten oppe i det nordøstlige hjørne af bymarken. Længst mod øst lå Christen Andersens gård, ca. 200 alen vestligere Niels Pedersen Fogeds og mod nord, midt mellem disse to, Mads Sørensen Vejrum. På Geodætisk Instituts atlasblad (A 2010 Bjerring) fra 1953 bærer Niels Fogeds gård navnet Tulstruplund, Mads Vejrum Skovgård, mens Christen Andersens gård ikke har navn. Efter 1688-matriklen må man formode, at den i slutningen af 1600-tallet er kaldt Dalsgård. Alle 3 gårde var omgivet af store tofter, af hvilke Christen Andersens mod vest stødte klods op mod Mads Vejrum's østre længe.

Som det kan følges i dagbogen, foretog Christen Andersen en del ombygninger og forbedringer af sin gård, både inde og ude og både på stuehus og udhuse. En brandtaksationsforretning af 6. oktober

1803¹ for alle byens 3 gårde, da de første gang brandforsikredes, viser deres indretning og beskaffenhed. Det kan ikke undre, at Christen Andersens gård blev vurderet højest, nemlig til 800 rd. mod Niels Fogeds til 670 rd. og Mads Vejrum's (nu overtaget af svigersønnen Niels Christensen Lindgaard) til 680 rd. Den bestod af et stuehus i syd på 13 fag, 9 alen dybt, med dels murede og dels klinede vægge, stråtag, indrettet fra vestre ende med 4 fag til en storstue med bræddegulv, de øvrige 9 fag til dagligstue, kammer, køkken og bryggers, med loft, vinduer og døre, 2 jernbilæggekakkelovne, en bagerovn og skorsten af ler, men piben af brændte sten, 2 indmurede kobberkedler, den ene på 1, den anden på 1/2 tønne. Stuehuset takseredes til 27 rd. pr. fag, mod 24 rd. for de andre to gårde. Det vestre hus var på 12 fag, 8 alen dybt, med ege-undertømmer og blandings-overtømmer, klinede vægge og stråtag. Det havde i den nordre ende en gennemkørselsport (bagporten ud mod toften) og anvendtes til fæ- og fårehus. Nordhuset var laden. Den var på 14 fag, 9 alen dyb, med ege-undertømmer, blandings-overtømmer, klinede vægge og stråtag. Til vestenden af denne længe var tilbygget et 7 fag langt, 7 alen dybt vogn- og tørvehus med ege-undertømmer, blandings-overtømmer, klinede vægge og stråtag. Endelig var det østre hus – sammenbygget med nordhusets østre ende – på 12 fag og 8 alen dybt, af ege-undertømmer og blandings-overtømmer, klinede vægge og stråtag. Det anvendtes til stald og havrelade og havde i den nordre ende en køreport, som var hovedporten ud mod vejen.

Da der som nævnt ikke findes skifter bevaret efter Christen Andersen eller hans hustru, er vi beklageligvis afskåret fra at kigge os om inden døre, hvor vi utvivlsomt ville have fået et omfattende og gedigent indblik at se. Ejheller er der bevaret kilder, der oplyser om gårdens besætning med husdyr og redskaber. Også her kan vi dog af dagbogen slutte, at gården har været veludstyret, og at Christen Andersen har været flittigt beskæftiget med at udbygge kapaciteten i takt med intensiveringen og udvidelsen af sin bedrift.

1 Viborg amts branddirektorat. Taksationsprot. for Middelsom herred 1800–1840, s. 76–78 (B 515A–10).

Godset

Himmestrup hovedgård¹, hvorunder alle 3 gårde i Nørre Tulstrup hørte – den sidste erhvervedes formentlig i 1622 – ejedes på gammel Christen Andersens tid af jomfru Mette Kaas, efter hvis død i 1695 den overgik til Skeelerne på Gl. Estrup. Fra disses gods Ulstrup administreredes den i første halvdel af 1700-tallet tillige med Skjern og Viskum godser², indtil Jørgen Scheel i 1749 solgte Himmestrup og Viskum til Hans Christensen Juul til Tyrrestrup. Han afhændede i 1756 de to godser til sønnen, kancelliråd Christen Hansen Juul (død 1788), som ved skøde af 28. september 1787³ overdrog dem til sønnen, krigsråd Hans Juul, der var gift med bondedatteren Else Bjerregaard, en søster til pastor Hans Bjerregaard. Juulerne havde deres residens på Viskum, mens Himmestrup forpagtedes bort, fra 1779 til 1796 til Jens Kjeldsen, en bondesøn fra Gundestrup i Glenstrup sogn.

Med skødet af 1787 fulgte en jordebog over de to godser. Himmestrups hartkorn bestod da af 38 td. 4 skp. 2 fjk. fri hovedgårdstakst, heraf ager og eng 26 td. 6 skp. (kun 20 td. 3 skp. 3 fjk. dyrkedes direkte under hovedgården) og 11 td. 6 skp. 2 fjk. skovskyld, desuden 36 td. 1 skp. 1 $\frac{3}{5}$ alb. kirke- og kongetiender i Lee, Hjorthede og Hjermind sogne og endelig 208 td. 2 skp. 1 fjk. 1 alb. bøndergods. Heraf var 4 td. 2 fjk. skovskyld og 4 td. 2 skp. mølleskyld (Hede Mølle). Bøndergodset var næsten udelukkende beliggende i Lee, Hjorthede, Hjermind, Mammen og Bjerring sogne i Middelsom herred. En smule strøgods lå i Funder og Serup sogne i Hids herred og i Rødding sogn i Sønderlyng herred. Alt i alt var der tale om et gods af ret beskedne dimensioner, kun godt og vel hvad der krævedes til en komplet hovedgård. Navnlig må selve hovedgårdstilligendet siges at være ret beskedent og har næppe krævet noget overvældende hoveri.

Om hoveriet til Himmestrup på Christen Andersens tid oplyser en hoveriforening af 10. september 1791 i henhold til plakat af 24.

1 Om Himmestrup gods, se bl. a. Ejnar Poulsen: Himmestrup. (I Fra Viborg Amt 1965, s. 72–103).

2 Fuldstændige godsregnskaber for Ulstrup med Himmestrup, Viskum, Skjern og Karmark er bevaret fra årene 1718–22 og 1736–38. (G 228–3–5).

3 Viborg Landstings skøde- og panteprot. 1786–92 (B 24–710), fol. 350–51.

Martij 1792

D: 25 frugedag -
 M: 26 Kort ryg for fogden ved
 Neflun i Røge & for
 L: 27 Lændt i vor flod og kast
 Gaengvov
 D: 28, E: 29: F: 30 Gaert vi og
 Nert Gards forre vef i fjan
 var velis dæg, Gant nu
 Døje Gørd mied i Ffor til
 fterum og 33 gotgiort til Voge
 Crje, for vje
 E: 31 i handre und Læg fra
 Ginnstavn Riobt 20te 28
 Form af Magnus Boray
 53 Ek, den anden Voge i
 Viborg und den Ogs Gørd
 mied til kast

April

D: 1 Kongst Læ og Bløst
 M: 2 bogjnt af pløje til Gavn
 i den vestre ager i Eendfeld
 og Gavn
 L: 3 E: 4 fløjt og Gaert af flod og
 af vi og vor Voger Gards fløjt
 E: 5 Skrivtønsdag Læ og ryg og
 Møndelone til Barstid i
 Tørle Mølle Kongst
 F: 6 langfredag vrgent Læ
 E: 7 Guf ryg til Viborg, for en
 Natton

D: 8 frøstendag, Læ og Gning
 M: 9 Kigstaa, vor Andros Riobt
 for Ginnstavn og Korrer til
 Barstid til Andros Birring
 i Korrstals, und nu for Guffen
 E: 10 Gaard vor anden Kiver
 Gavn, vrgent Gning, vje
 og vor flod Ginn
 O: 11 fløjt og Gaard grovte Alve
 E: 12: 13: E: 14 til for Gning, vje
 Lændt i fjan
 E: 15 Gv's saa fast, Møndelone
 var Gv's paa Værdt
 M: 16 feldt paa Landt og og fløjt
 til Gavn og Gaard af Ginn i
 Korrer og i fform
 O: 18 Korrer i flod og Alve paa
 nu flod og Korrer
 E: 19 Gvndt af
 F: 20 ryg og Nert fogd i flod
 Gaert nu ryg over og Eend
 som vi færd til færd i fjan
 som Natton
 E: 21 Riobt vi til V-borg og Korb
 O: 4 Ek 53 i Gavn af K og
 vje og flod 57 - Korb vrgent fløjt
 og 91 Korb og flod for 7 f 10
 E: 22 fald op und af fjan og
 som flod og Bløst og Møndelone
 midag
 M: 23 og 24 fløjt og Gaard vor
 fald i 40 lang og vje und
 26 fløjt Gavn, den ager for
 Ginn og Guf og ager i fform

Dagbogens side 132 og 133 med indførlerne fra 25. marts til 24. april 1792.

juni 1791¹. 40 af godsets gårde eller ca. 4/5 af alle ejendomme på over 1 td. htk. var hoverigørende, heriblandt alle 3 gårde i Nørre Tulstrup. Alle de 40 gårde regnedes for halvgårde; den største var på 4 td. 6 skp. 1 alb. Hovedgårdens agerland var inddelt i 10 marker eller indtægter, hvoraf de 5 årligt besæedes, mens de 5 andre hvilede. Til hver indtægt hørte en part af den syd for Nørre Tulstrup bymark beliggende Knæberhede. De 40 gårde fik 2 og 2 sammen til-delt hver sin andel af hovedgårdsjorden til gødning, pløjning, harvning, besåning, høstning, opbinding, røgtning, vending og hjemkørsel. Specielt om såningen præciseredes det, at den skulle foretages af gårdmændene selv eller med duelige karle. Fordelingen af hovmålene skete ved lodtrækning én gang for alle. Til høslet var gårdene 4 og 4 sammenlagt i roder. For dette ordinære hovarbejde samt for vedligeholdelse af diger, grøfter og hovveje, der ligeledes var fordelt med faste andele, fastsattes intet bestemt antal spand- og gangdage, men arbejdet måtte udføres på så kort eller lang tid, som de rodevis sammenhørende gårdes mandskab kunne overkomme det. Til arbejder herudover var derimod for hver halvgård fastsat i alt 8^{1/2} spanddag og 42^{1/2} gangdag. Det drejede sig navnlig om tærskning og kornrensning, skovning, tørveskær, bygningsreparation, kørsel med korn og fedevare til Randers eller Viborg samt flytning for sælger, køber eller forpagter af hovedgården.

Det er et åbent spørgsmål, i hvor vid udstrækning de for hovedgårdene i slutningen af 1700-årene fastsatte hoverinormer svarede til det hoveri, som faktisk blev ydet. Meget tyder på, at normerne gennemgående eller i hvert fald ofte lå over det faktiske hoveri, idet godsejerne ønskede at være på den sikre side i alle tilfælde. Normeringen af en spanddag til Himmestrup i tilfælde af ejer- eller forpagterskifte var jo i hvert fald de fleste år en ren formalitet. Desværre giver dagbogen trods de oplysninger, den indeholder om Christen Andersens hoveri, ikke tilstrækkelige holdepunkter til at fastslå forholdet mellem hoverinormer og faktisk hoveri for hans vedkommende.

Man får gennem dagbogen en stærk fornemmelse af, at i hvert fald Christen Andersen og hans familie har levet i et roligt og harmonisk forhold til godset, dets funktionærer og herskab. Forholdet

1 RA. Rtk. 2485.105. Landvæsenskottoret. Div. sager. 12. Hoveriforeninger i h. t. plakat af 24/6 og 23/12 1791. Viborg amt.

til forvalter Jens Kjeldsen fornemmes at have tangeret et venskabeligt ligemandsforhold. At Christen Andersen, som det flere steder fremgår med sikkerhed, personligt har ydet hoveri, har næppe i mindste måde anfægtet hans menneskelige eller sociale integritet. Til trods for hans driftighed og høje kvaliteter – man kunne fristes til at sige ledernatur – spores der ingen oprørs- eller klassekampholdning hos ham.

I denne forbindelse er det nok værd at lægge mærke til, at Christen Andersen ikke med ét ord omtaler stavnsbåndsløsningen. Hvor meget man skal lægge deri, er det naturligvis svært at sige, navnlig da det ikke er hans vane at filosofere eller at kommentere tidens begivenheder, uden for så vidt de berører hans og sognets daglige tilværelse direkte. Men stavnsbåndsløsningen berørte dog principielt hans to sønner. Så meget tør man nok formode: stavnsbåndsløsningen har ikke i Lee sogn udløst mere manifesterede spontane glædesreaktioner af den art, som man nu og da kan læse om i den folkelige stavnsbåndslitteratur. I så fald var begivenheden sikkert blevet registreret.

Dagbogens indhold

Det er ikke hensigten her at foretage nogen omfattende gennemgang eller vurdering af Christen Andersens dagbog, men det kan vel være rimeligt at pege på enkelte af de problemer, den kan bidrage til at belyse.

Allerede som et menneskeligt dokument har den sin store værdi og interesse. Hvad der først og fremmest gør den til en betydningsfuld kilde, er dog det indblik, den giver i en fæste- og hovbondes daglige liv og virke under det gamle landvæsenssystem, som netop i de år, dagbogen dækker, var i opbrud.

Den har ikke mindst sin værdi ved at vise, hvilke muligheder der bestod for en bonde for at supplere sine indtægter af gårdens drift på forskellig vis. Der findes fra 1700-tallet forskellige mere eller mindre konstruerede regnskabsoverslag for en typisk bondebedrift. Ved vurderingen af disse skal man være opmærksom på, at der ofte – vel nok stærkt vekslende fra egn til egn – har været muligheder for ekstraintægter. For Christen Andersens vedkommende har disse muligheder tydeligvis været ganske gode og er blevet udnyttet godt. Hvad der navnlig springer i øjnene, er hans omfattende handels-

virksomhed med egne og opkøbte produkter, som næppe er enestående på hans egn, men som han har drevet med ganske særlig flid og talent. Handel med uld og uldprodukter (bindetøj) samt lærred har øjensynligt spillet en væsentlig rolle i hans økonomi. Forarbejdning af træ og handel hermed har utvivlsomt også bragt en ganske god ekstraintægt og har sammen med anden produktion gjort det muligt at gøre familiens arbejdskraft frugtbringende uden for de tider, hvor gårdens drift og arbejdet på hovedgården lagde væsentligt beslag på den. Specialprodukter af træet var bark og trækul. Opkøb af honning til mjødbrygning synes også at have været ganske omfattende. Mere almindelig for egnens bønder har sikkert torvehandelen med produkter af egen avl været, men det er sandsynligt, at Christen Andersen i særlig grad har forstået at gøre sig denne virksomhed indbringende, og at han navnlig i større omfang end almindeligt har baseret sin torvehandel med kødvarer på opkøb af svin. Hvor vågen han har været over for enhver mulighed, viser bl. a. hans udlejning af kakkelovne, købt på auktion, og sønnernes opkøb af kirsebær til salg så fjernt som i Ålborg. Intet under, at Christen Andersen fra en fattig start arbejdede sig frem til en holden mand, der ene af sognets bønder havde formue at selvangive i 1789!

Hans aktionsradius har været ganske omfattende og fortrinsvis østvendt. I denne retning har den strakt sig til landsbyerne hinsides Randers, i hvert fald hvad uldopkøb angik, mens han kun undtagelsesvis synes at komme vestligere end Viborg og da i ganske specielle ærinder – for at hente kalk i Mønsted til kirken og levere træ i Hjarbæk til viderebefordring til Salling.

Denne omfattende handelsvirksomhed har på ingen måde bevirket, at Christen Andersen forsømte sin gård og dens drift. Tværtimod har han været meget aktiv med hensyn til forbedring og udvidelse både af jord og bygninger. Hans køb af jord i 1794 og følgende år er allerede omtalt. Gennem dagbogen kan man følge, hvorledes han lægger et betydeligt arbejde i ved rydning af sten og krat og på anden vis at grundforbedre den. Men desuden lejede han dels permanent en til Ø by hørende eng og dels for enkelte år avlen af andre jorder, f. eks. på Ålum Mark. Om hans åbenhed over for det nye i tiden vidner bl. a. hans hør- og kløveravl.

Foruden træk til belysning af Christen Andersens egen person og sociale status indeholder dagbogen mere generelle socialhistoriske og

kulturhistoriske aspekter med hensyn til hele egnens og tidens forhold. Til oplysning om bondeskikke og bondesæd, f. eks. i forbindelse med de kirkelige højtider og barsel, bryllup og begravelse kan der formentlig hentes et og andet af interesse.

At dagbogen rummer et rigt og værdifuldt filologisk stof, er hævet over enhver tvivl, men en nærmere bedømmelse heraf må udgiveren afstå fra. Sproget er uden at være egentlig dialekt stærkt dialektalt præget.

Af mere specielle aspekter skal peges på det prishistoriske og det meteorologiske. Dagbogens prisangivelser har deres særlige værdi ved at være faktiske priser i modsætning til det mere officielle prismateriale, der som f. eks. kapitelstakster undertiden kan være af en noget teoretisk karakter. De meteorologiske oplysninger er meget omfattende, men lader sig muligvis vanskeligt udnytte eksakt. Når Hans Bjerregaard i sin bog om overtroen har omtalt Christen Andersen som et forbillede, kan man dog måske som et kuriosum anføre, at Christen Andersen omhyggeligt og konsekvent oplyser om vindforholdene på tamperdagene. Heri må dog vist stikke en lille snert af overtro.

Beskrivelse af dagbogen og udgivelsesprincipper

Dagbogen består af to smalfoliahæfter i format 11×33 cm med omslag af gråt karduspapir. De er uden paginering, men er med henblik på udgivelsen blevet fortløbende blyantpaginerede. Sideskifte er i udgaven angivet ved denne paginerings tal mellem to lodrette streger. Det første hæfte går fra 1. januar 1786 til 13. marts 1791 og indeholder 108 sider. Det andet, som umiddelbart fortsætter det første, ender med 1. juli 1797 og indeholder 144 sider (109–252). Det vides ikke, om der har foreligget tidligere og senere dagbøger. Det af D. E. Rugaard bragte citat om Christen Andersens bryllup kan muligvis stamme fra en tidligere dagbog, ligesom den omstændighed, at andet hæfte slutter en tilfældig dag nederst på sidste side, kunne tale for, at der har eksisteret en fortsættelse.

Skriften går flere steder så langt ind mod ryggen, at det kun kan forklares ved, at dagbøgerne først er hæftede, efter at læggene er beskrevne. Der er heller ingen margin på sidernes yderkant, hvilket hist og her har medført tab af enkelte bogstaver. Det første hæfte

er noget fugtskadet med brune skjolder i sidernes yderkant. Skriften er med enkelte undtagelser ret let læselig, men temmelig uensartet. Alt i alt vidner den om en ganske rutineret skriver.

Indførslerne kan ikke være sket løbende dag for dag, men må efter hukommelsen eller spredte notater – snarest det første – være foretaget samlet for et større eller mindre antal dage med visse – sandsynligvis stærkt varierende – mellemrum, jfr. de hyppige bemærkninger om, at et arbejde eller et bestemt vejrlig fortsatte ugen eller måneden ud. Dette er formentlig forklaringen på de ikke sjældne uoverensstemmelser mellem angivelserne af ugedag og månedsdato og på, at indførsler undertiden kan være anbragt på en forkert dato, se f. eks. s. |4|, hvor omtalen af Randersbesøget den 20. februar 1786 gentages i let varieret form, men igen er udstreget. Disse forhold svækker naturligvis i nogen grad dagbogens kildeværdi i detaljen, hvad der f. eks. kan have betydning i tilfælde, hvor der ved dåb, bryllup eller begravelse er uoverensstemmelse mellem dagbogen og den pågældende kirkebog. Hermed er dog ikke sagt, at kirkebogen nødvendigvis altid har ret.

Den enkelte dags indførsel begynder i bogen altid på ny linie. I udgaven bringes indførslerne af pladshensyn omløbende, adskilt ved en tankestreg. Ugedage og månedsdatoer er næsten altid i dagbogen angivet ved dagbogens begyndelsesbogstav efterfulgt af kolon og dagens nummer i måneden, hvorefter der uden skilletegn begyndes snart med lille og snart med stort begyndelsesbogstav. Mellem tirsdag og torsdag skelnes der ved, at tirsdag skrives med lille t, torsdag med stort T. I udgaven er de to ugedage angivet som Ti. og To. Indførslerne i udgaven begyndes altid med stort begyndelsesbogstav. Månedernes navne, som dagbogen undertiden gentager over hver side, gengives i udgaven kun én gang ved månedens begyndelse og i normaliseret form.

Om udgivelingsprincipperne gælder i øvrigt følgende: Dagbogens tekst gengives principielt ord- og bogstavret. Enkelte forskrivninger er uden videre rettet; det gælder navnlig manglende streg over ø, hvor det efter forfatterens ortografi i øvrigt er indlysende, at der er tale om en forglemmelse. Ord, som fejlagtigt er gentaget, gengives kun én gang. Udstregninger og rettelser er medtaget, hvis de skønnes at være af reel betydning for forståelsen af dagbogens tekst eller dens karakter (jfr. ovf. om indførslerne den 20. og 27. februar

1786), men ikke hvis de skyldes rene forskrivninger. Ofte vil det i øvrigt i rettede ord være umuligt at afgøre, hvad der har stået før rettelsen. Tilføjelser mellem indførslerne er uden videre indføjet på deres rette sted, når dette har kunnet fastslås med rimelig sikkerhed. I tvivlstilfælde er forholdet oplyst mellem skarpe klammer. Med hensyn til brugen af store og små bogstaver følges i alt væsentligt de nugældende regler. Ved markbetegnelser o. l. kan det ofte være vanskeligt eller umuligt at skelne sikkert mellem egennavne og fællesnavne. Udgiveren har valgt i tvivlstilfælde at opfatte betegnelserne som egennavne og skrevet dem med stort, men tør ikke håbe overalt at have været ganske konsekvent. Dagbogen skelner ikke mellem stort I og J. Udgaven følger moderne praksis. Hvad orddeling angår, er dagbogen fulgt så langt, som det har været praktisk muligt. I de talrige tvivlstilfælde er originalens almindelige praksis fulgt, for så vidt en sådan har kunnet fastslås. Forkortelser er opløst, hvor forfatteren har anvendt anden forkortelsesmarkering end punktum, som regel et kolon, undertiden dog en særlig forkortelseskrølle. Opløsninger er foretaget i skarpe klammer med de manglende bogstaver i brødskrift. På samme måde er oversprungne bogstaver inde i ordene og bogstaver, der er gået tabt ved tekstbeskadigelser, tilføjet i skarpe klammer.

Udgiverens egne tilføjelser og kommentarer i teksten er sat med kursiv i skarpe klammer.

Tegnsætningen er lempet efter moderne praksis. Forfatteren anvender kun skilletegn i meget begrænset omfang og ofte ret inkonsekvent. Den enkelte indførsels forskellige bestanddele er i udgaven adskilt ved hjælp af kommaer. Det har herved ikke været muligt i alle tilfælde med fuld sikkerhed at ramme det rigtige. Som eksempel kan anføres en indførsel s. [111], der i dagbogen ser således ud: »M: 11 luch gierde om vor overtovt effter midag Slindet i Hindal.« Det er mest sandsynligt, at »effter midag« hører til den sidste del, og indførslen er derfor i udgaven gengivet: »M. 11. Luch gierde om vor overtovt, effter midag slindet i Hindal.« Men det er efter forfatterens vekslende praksis ikke ganske udelukket, at kommaet burde stå efter »effter midag.« Det er udgiverens håb, at han som regel har ramt det rette, men hans skøn bør altså ikke binde læseren, hvor denne måtte have en anden opfattelse.

Forfatterens forkortelser for mønt-, mål- og vægtbetegnelser er

normaliseret. Følgende former anvendes: rd. (rigsdaler), mk. (mark), sk. (skilling), pd. (pund), lpd. (lispund), skpd. (skippund), td. (tønde(r)), skp. (skæppe(r)), fjk. (fjeringkar). Hvor forfatteren skriver betegnelserne fuldt ud, benyttes hans ortografi. Bestemthedsendelsen (pd.et, lpd.et, mk.en osv.) medtages kun, hvor dagbogen har den.

Udgaven er forsynet med noter, der dog på ingen måde gør krav på at være udtømmende. Det er principielt tilsigtet at identificere alle de i dagbogen omtalte personer, men i en del tilfælde har dette ikke været muligt eller ville have medført et besvær, som ikke stod i forhold til nytten. Der er i øvrigt lagt vægt på i noterne at forklare ord og vendinger, som ikke kan forudsættes almindeligt kendte. En egentlig filologisk kommentering har udgiveren ikke anset sig for kompetent til at inlade sig på. Ordforklaringerne støtter sig fortrinsvis på Ordbog over det danske Sprog, I-XXVII, Kbh. 1919-1954, og H. F. Feilberg: Bidrag til en ordbog over jyske almuesmål, I-IV, Kbh. 1886-1914.

Udgiveren retter til slut en tak til Landbohistorisk Selskab, som på hans forslag har besluttet at udgive dagbogen, til overbibliotekar Aage Bonde, som har henledt hans opmærksomhed på dens eksistens, til dagbogens ejer, revisor Niels Tulstrup for tilladelse til at udgive den og sidst, men ikke mindst til arkivar Poul Rasmussen, der har påtaget sig tilsynet med udgaven og stået bi med værdifulde råd og læst en korrektur på teksten efter dagbogen.

JENS HOLMGAARD

JANUAR

S. 1. Nyt aar dag, klar, og alle til kierke, frøs overmaade hart, som blev ved den heele uge og klar vejr, afften kom en snee. – To. 5. Hug en abel uden vor kaalgaard dør, og der kom bud til mig fra Store Torsager, og ieg maatte derneed til skiffte og var den eene vorderingsmand effter den gamle konne, som der ved døden var afgangen¹. – F. 6. H[el]lig 3 kongers dag var ieg i Hiermmind om og vilde have vor Anders til degnen² at regne, som han og loved, og at lige til Caspers³ om natten. – L. 7. Vilde voren i Viborg, og blev en stærk knog, og sneed lit iblant og overmaade stærk frost, og blev hiemme. – S. 8. Sneed og lit, blev saa en god tør frost. – M. 9. I Viborg med 1 læs bøkertræe til Jens Rind⁴, 7 mk., jord knøg lit. – Ti. 10. I Ilsøe og hent en læs uld. – O. 11. Begynt at tõe og regnet, kom Søren Thyboe⁵ her og loe om natten. – To. 12. Fich 18 pach⁶ af ham, og han fil[!] 38 lpd. uld a 35 mk. 12 sk., vox 22 lpd. 4 pd. a 6 rd. 24 sk., og regnet. – F. 13. Var Mads Ilsøe⁷ her, og vi gjorde vor uld regning, havde hver tient LIV rd., og ieg fultes med ham hen til Ilsøe, og han lant mig hans vogn hen til Terp med noget vare, og ieg gich hiem samme afften. – L. 14. Kiørt ieg til Fusing

1 Kirstine Marie Knudsdatter, død 7. dec. 1785, enke efter Niels Andersen Schousbølle. Skiftet findes i Asmildkloster gods skifteprot. 1778–1808 (G. 211–15), fol. 396 ff.

2 Enevold Enevoldsen, degn og skoleholder i Hjermind 1777–1822.

3 Fmtl. Caspar Jensen, gmd. i Hjermind.

4 Jens Sørensen Rind, spisemester ved Tugthuset.

5 Søren Jespersen Thyboe, avlsmd. i Viborg.

6 Pakker, indholdet ikke nævnt.

7 Mads Christensen Ilsøe, gmd. i Ilsø, 12. juni 1757 i Lee g. m. CAs søster Karen Andersdatter (begr. 10. febr. 1775 i Skjern). Han g. 2. gang m. Kirsten Michelsdatter.

Mølle med 4 stk. vare. – S. 15. Begynt at fryse hart igien og sneed lit, blev saa ved og frøs hart nogle dage. – [2] O. 18. Hug en bøg i Hinddal, kom sneeguus[er]. – Ti. 17. Gich ieg til Hiermind med vor Anders, som skulde gaee i skoelē til degnen. – F. 20. Lod som det vilde tõe. – L. 21. I Vint Mølle med noget brendtøye¹, og i Viborg, og en vogn med Mads Vejrum² med faun træe, begynt saa ret at tõe. – S. 22. Regnet iblant og tõe got. – M. 23. Frøs om morgenen og siden tød, og ieg til møll, og i Bierring og fich en kobberkiiddel i pant for 5 rd. 4 mk. 2 sk., som vog 14 pd., af Anders Michelsen daatter³, som da laae syg. – Ti. 24. [*Overstreget Til smidie*] og regnet heele dagen. – O. 25. Til smidie, og regnet igien heele dagen næsten til aften, som var Sant Poels dag. – To. 26. Regnet stærk nat og dag og en meget stærk vandløb. – F. 27. Smugt vejr, da gich vi tvende og Niels Fogeds⁴ tvende ned og hug en stor eg ved Damstelhuule, som var næsten rød roden⁵. – L. 28. Var vi ved den igien og gjorde en faun træe, og aget hver 4 læs greene og roden hiem, blæste. – S. 29. Meget smugt vejr og stille. – M. 30. Torsk. – Ti. 31. Ved Damstelhuule igien, vi toe og Niels Foged toe, og hug en eg igien, gandske rød roden, fich ey uden en faun eg i den og saa en læs bøcher træe.

[3]

FEBRUAR

O. 1. Regnet stærk heele dagen. – Ti. 2. Kyndelmesße, om fornatten en strænge blæst og sneed, holt saa op paa dagen med snee, men frøs got. – F. 3. I Hinddag og sauē en skaar over, og havde Madses saug og karl og sauē det over med, og hent toe læs træe efter-

1 Ordets betydning ikke sikkert fastslået. Det har næppe noget at gøre med brændevinstøj, men betegner snarere brænde af ringe kvalitet (se Ordbog over det danske Sprog, XXV, s. 19), jfr. s. [181] birke tõe.

2 Mads Sørensen Vejrum, gmd. i Nr. Tulstrup, CAs nabo.

3 Fmtl. Else Andersdatter, g. m. inderste Ole Thomasen i Mammen, begge ved folketællingen 1787 boende hos husmd. Anders Michelsen i Mammen. I Bjerring ses der ikke på denne tid at bo nogen Anders Michelsen. Meningen er fmtl., at CA på vej hjem fra Bjerring har været inde hos den syge E. A. og ydet hende et lån mod kedlen som pant.

4 Niels Pedersen Foged, gmd. i Nr. Tulstrup, CAs nabo og fra 1791 hans svigersøn.

5 Betyder fmtl. rådden.

midag ved Damstelhuule. – L. 4. Var ieg og Maren¹ i Viborg med oste a 5 mk. lpd., røget faarkiød, 4 mk. 12 sk. lpd., og vor væmel² fra stampen, 47 al., gl. Sant Poels dag, soelen lod sig lit see om morgenen og saa graae vejr og saa snee og knog. – S. 5. Klar frost, og i Mammon med træ til en dragkiste til snekeren i Rind³, 16 mk. – M. 6. Neder i Hindal og kløv, og ager 6 læs bøge klovtræe hiem, og begynt at fug regne. – Ti. 7. Sneed, stod her inde og gjorde en egedør for vor foerhuus. – O. 8. Hug 2de bøg mogfiel op. – To. 9. Fich rug af loe, og begynt saa at sauge en 5 al. ege kievle. – F. 10. Sauet det af i 4 stk. og slindet⁴ op. – L. 11. Gich ieg til Randers og fich 1 bundt 12 kop hør⁵ hiem med Peder Vinkel⁶ i M[ammon], got tør frost. – S. 12. Morgen sned og knøg og siden tõevejr. – M. 13. Var Anders hiemme fra Hiermmind skoee, formedelst Giermind i Taul⁷ blev jordet, var vi saa i skoen og sauet træe over 4re folk. – Ti. 14. Neder og kløv og rejste en faun eg. – O. 15. Ieg og Magdalæne⁸ ned og sauet noget |4| over, og Christen⁹ kom og ager det sammen, og ager 4re læs hiem. – To. 16. Ned og kløv og rejste en faun igien, og ager 6 læs hiem, frøs lit. – F. 17. Af smidie, tyk vejr, dog tõe lit. – L. 18. Gich ieg til Viborg om lit at bestille¹⁰. – S. 19. Frøs og meget klart. – M. 20. Kiørt ieg til Randers marken og kiøbt en graae hestplag i fierde aar af Christen Muusgaard i Tannum for 29 rd. og solt vor brune mær, 18 aar, igien for 12 rd. 3 mk., 1 skpd. fin kræfttes jern hiem af Jørgen Møller¹¹, 13½ rd., 2de lpd. haart jern, 3½ rd., og hiem samme afften. – Ti. 21. Sauet noget over og kløv neder i Dalt. O. 22. Rejste en ege faun der og kløv noget birk, frøs hart og klar vejr. – To. 23. Var ieg i Taul til Peder Tauls¹² til

1 CAs hustru, se indledningen.

2 Vadmel.

3 Peder Jensen, husmd. og snedker.

4 Slinde: tilhugge groft, rette op (om tømmer).

5 Betyder fntl. hør med 12 hoveder el. frøkapsler på hver stængel (jfr. humlekop).

6 Gmd. i Mammen.

7 Gierman Pedersen Taul.

8 CAs datter, se indledningen.

9 Christen Andersen Degn, tjenestekarl hos CA til 1789, derefter boelsmd. i Krog. 10 Meningen er fntl.: for at udrette forskellige ærinder, el. lign.

12 Peder Taul har ikke kunnet identificeres og skiftet (vel efter Gierman Pedersen) ikke findes.

11 Købmd. i Randers.

skiffte. – F. 24. Skoet en bøge green hiem, 3de læs, og hug en eg ved Himmestrup agers ender, som ieg skulde have til bygning, og meget god i roden. – L. 25. Sauet greenene fra, og meget rød roden i den eene klov, det andet saae got, og gjorde 1 faun træ og age tvende læs hiem, den afften kom Michel Stærk¹ her og loe her om natten, truet som med snee. – S. 26. Graae vejr. – [Overstreget M. 27. Kiørt ieg og vor karl til Randers hestmarken, og ieg kiøbt en graae hestplag af Christen Musgaard i Tannum i 4de aar og stor af vøxst for 29 rd., og solt vor gl. brune øeg igien for 12 rd. 3 mk., og hiem samme aften]².

[5]

MARTS

O. 1. Gich ind med tør frost, vilde voren i Viborg hestmarken og kom der ike. – D[en] 27. febr. Kiørt vi til Randers med rug fra Himmestrup til Peder Iv³, og ieg havde 25¹/₂ [al.] væmel for Niels Foged som skuds⁴ til stampen, og det blev staalen fra mig, saa ieg saae det aldrig meere, og loe til Vellings⁵ om natten. – D[en] 28. Kiørt vi hiem og havde bræder, 2de tylt, paa hiem til vor kierke, og en overmaade god slagen vej. [*Efter disse to februar-indførsler følger en streg, og der fortsættes med marts*]. – L. 4. Vilde voren i Viborg, og kom der ike, thi det sneed og knøg og frøs meget hart. – S. 5. Jordknøg og, og ieg matte til Løvskaal og lade trende 78 al. h[ør]g[arn] og 84 al. b[laar]g[arn], sat vor haure om og havde 8te trauer. – M. 6. Ti. 7. Stod her inde og gjorde en vogn[!] bag rede⁶ og kløv nogle egfiel med klyvsagen. – O. 8. Var ieg til onsdags prædiken, og tamperdag, og vinden i nordost, og linet frosten lit. – To. 9. F. 10. Slindet eg op her ved gaarden. – L. 11. I Viborg med 1 stk. 5 al. eg a 7 mk. og noget madvare, og lit snee, og om ad Vint

1 Gmd. i Bjerregrav, Sønderlyng hrd.

2 Jfr. indførslen M. 20. Dette er et af mange vidnesbyrd om, at dagbogen ikke er ført regelmæssigt dag for dag.

3 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

4 Betyder fmtl. befordring, fragt el. lign. Den mulighed består dog også, at læsningen skal være skude, og at der er tale om forskrivning for skulde.

5 Rasmus Welling, købmd. i Randers.

6 Den del af en bondevogn, hvorpå hjulene er anbragt, og hvorpå vognkassen hviler.

Mølle, var og lit svag den dag og laae meest anden dagen. – S. 12. Laae mest heele dagen, da var Hans i Synder Mølle¹ her, og ieg maatte op, og han saae noget træe. – M. 13. Ti. 14. Var vi af smidie og lod en bag reede binde² til vor daglig beslagen vogn og baghiul binde og lagt gl. skinner paa, og ieg var meget syg og matte til sængen same afften, og blev saa ligende en stræng leje. – To. 16. Var murmesteren i Bierring³ her, og ieg blev ladt⁴, og vor karl hent ham, og det begynt at snee og knyge, og gich hiem. – |6| F. 17. L. 18. Sned og knøg stærk, saa der var en meget haard vinter paa. – S. 19. Knøg. – O. 22. Blev ieg meddeelt det høye værdige alterens sacrameente, thi ieg var meget ringe, i de dage var meesten alle mine gode venner her. – O. 29. Var Jens fra Færgehuset⁵ her at see til mig. – To. 30. Kiørt vor karl med ham med 3 5 al. stk. op til Niels Giørup⁶ i Viborg.

APRIL

L. 1. Hug vor karl ænebær, blid om dagen og frøs om natten, den afften tog vor Anders hans tøye hiem fra Hiermind schole. – M. 3. Hug baade vor karl og Anders ænebær. – Ti. 4. Aget 7 læs hiem, og de hug effter midag. – O. 5. Aget 3 læs hiem, de sidste, lavet til at pløye, frøs om natten, og Mads Vejrum bilte⁷, vi andre toe icke og pløye, og pløyet saa selv⁸, meget smugt vær, da list ieg mig ud og saa ester[!] pløyen og saa vor bæster, men matte strax ind i sengen igen, siden var ieg lit oppe meer og meer om dagen. – To. 6. Begynt vi at pløye neden Madses, da leenet det med natfrossten, saa vi kunde strax pløye om morgenen og blev saa ved den uge, samme dag fich vi Mads Michlelsen[!]⁹ i Lee og havde ham i 3 dage og luch vor tovt gierde, og got tørvejr, gav ham derfor kuns 12 sk. –

1 Hans Pedersen, møller i Sønder Mølle under Asmildkloster gods, Asmild s., broder til CAs svoger Søren Pedersen i Færgehuset.

2 Binde: beslå, forsyne med jernbeslag.

3 Henrich Dam.

4 Åreladt.

5 Jens Sørensen, CAs søstersøn fra Færgehuset.

6 Niels Nielsen Giørup, vejer, måler og købmd.

7 Bile: arbejde udholdende, her fmtl. nærmest: havde travlt med at komme i gang.

8 Meningen må fmtl være: vi andre turde ikke pløje, og så pløjede M. V. selv.

9 Mads Michelsen, husmd. og uldbinder.

|7| S. 9. Frøs overmaade haart. – M. 10. Ti. 11. O. 12. Frøs overmaate[!] haart, saa vi ey kunde pløye førend kl. 1 over midag og dog neppe, og pløyet saa det op imellen Hvolt og Sauledal. – To. 13. Skiertorsdag, var min huustrue og Karen¹ til Herrens bord, blæste. – F. 14. Leenet frosten, efftermidag saa vor karl 4re agre med haure neden Madses tovt, og ieg var dog saadan, gudskee lov, at ieg gich hen og sagde ham i med at saae², og ieg saaed selv 5 skp. – L. 15. Stod ieg ude og hug lit, da var vi til hoe³ at fæle, kom hiem og ha[r]vet det over, som vi havde saaed. – S. 16. Paaskedag, meget klar vejr, frøs dog tykt js paa vandet, da var vor Anders i Vejrum Broehuus og hent 1½ pot ædike. – M. 17. Var vor folk til Herren[s] bord, da var ieg i Guds navn første gang til kierke effter min sygdom, kom lidet smaat regn det meeste af dagen og tordnet lit om morgen, efftermidag prøyet[!] til 4 skp. haure for Peder Vech⁴ ved Kierke Bak. – T. 18. Var Hans i Synder Mølle her og ført hans daatter⁵ til Hiermind degn i schole, torvet en liden mile⁶ og brent den i den uge, og hug nogle bøgefeil op, og en meget stærk tørre den uge. – L. 22. Gich ieg til Koreborre og aget med Christen⁷ hen og hiem fra Viborg. – S. 23. I Viskum og bet[alt] landgilde, i den uge saaed vi vor haure af. – |8| Ti. 26. [*fejl for 25., også de følgende dage i resten af måneden er tilsvarende forrykket*]. Havde ieg Peder Vech at saue en stych med mig her ved gaarden, og Synder Mølle vogn kom her, og ieg følget med den til Randers og løe der om natten. – O. 27. Kom hiem og saad vor tovt haure effter midag. – To. 28. F. 29. I heeden og fælet til vræghvede⁸, og saad hauren, og aget noget mog op i nogle kuler efftermidag. – L. 30. Kiørt ieg til Viborg med min huustrue og solt nogle madvare. – S.«. [*Gentagelsestegnet? angiver formentlig, at datoforskydningen er konstateret*]. Var ieg i Ilsøe og i Tærp, da frøs det meget haart om natten og drev med smaa sneeguser.

1 CAs datter, se indledningen.

2 Gav ham anvisning på at så.

3 Hove.

4 Peder Nielsen Væk (Vech), husmd. i Lee.

5 Anne Marie Hansdatter.

6 Til trækulsbrænding.

7 Christen Jensen Korreborg, husmd. i Korreborg.

8 Den anden kærøv boghvede, eller boghvede, som sås i løs jord efter gødningsrug (Feilberg).

MAJ

M. 1. Ti. 2. O. 3. Aget mog af gaarden og sat ved reenen af hver ager paa Vejfalt. – To. 4. F. 5. Aget næsten de 4re mødinger paa de over ende af agerne, og det blæste meget kolt og frøs hver nat. – L. 6. I Overlund med 5 td. kuld¹ ad[!] 24 sk. og 3 stolper, som skulde til Viborg, 3¹/₂ al., 2 mk. 8 sk. – S. 7. Var Jens fra Færgehuset her og Anmarje fra Synder Mølle, frøs endnu om natten, dog soelskin, men vedholte en langvarig tøre. – M. 8. Aget det sidste mog ud i vor tovt bag laden, da var det nogenledes vejr. – Ti. 9. Aget noget 5 læs træ af Himmestrup Skoe og hiem. – O. 10. Sauet noget over, og siden kom der gudskee lov en skøn regn, og blæst og stærk. – |9| To. 11. Pløyet og saaed den nordre ager i Vej Falt med 7 skp. biug, og der kom lidet elvær². – F. 12. Bede dag, klar vejr. – L. 13. En skøn regn om morgenen og siden tørvejr, dog kom der en liden torden regn, pløyet og saad vor nordre Vejager. – S. 14. Saad hørfrøe morgen i Vejager, og det blæst og begynt at fug regne, kiørt saa til Løvskaal med min huustrue at lade trænde 50 al. fin hørg[arns] læret og en styk olmerdug, og ieg kiørt om ad Ielsøe, blest og kuld. – M. 15. Pløyet og saad syndre Vejager, og kolt og blæst. – Ti. 16. D[en] syndre Ager. – To. 18. Pløyet og saad vor tovt bag laden og gjorde af, tørtet saa stærk. – F. 19. Harvet af i marken, og i Ilsøe med T3³. – L. 20. I Syndre Mølle med 15 kielbol⁴, 24 sk. stk. – S. 21. Rug regnet lit, kl. 5 gich vi ind og hug en stor hul eg ved Hiøvejen i Himmestrup Skoe, da var Synder Møller datter her igien. – M. 22. Morgen tilig i Fusingiøe Mølle, og kom regn til midag, og siden inde at tage bark af. – Ti. 23. Kom vor bester først ud, og ieg og bege vor piger inde at tage bark af igien og hug tvende smaae og tog det og af, truet med regnguser, men ellers got vejr. – O. 24. Ieg og Madalæn inde og sauet noget over. – To. 25. Christi himmelf[arts] dag, ingen prædiken. – F. 26. I Hiorthe og pløyet til biug ved den øde gaard, og læset 2de læs bark, og bud til Viskum om atæst paa det for at komme ind ad porten i Randers effter den ny

1 Kul, neml. trækul.

2 Bygevejr.

3 Læsningen er ikke helt sikker. Der kan også stå TB. Betydningen er uvis. Der kan måske være tale om tobak, jfr. BB s. |14|.

4 Brøndplanker.

forordning¹. – |10| L. 27. I Randers med 2de læs bark a 9 mk. 4 sk., og tørret stærk. – M. 29. Hent vor bark hiem, som stod i skoen, 2de læs, og siden i vor kier og rydet becker op. – Ti. 30. Slindet ieg og Niels Foged det, vi havde ved Damstelhule, og kast sauegrav, formidag slindet ieg 3de stk. af i Himmestrup Skoe. – O. 31. Sauet vi ved Damstelhuule ieg og Niels Foged.

JUNI

To. 1. Saad vor mark hvede og siden ned og sauet af, 2 stk. 14 al., 1 stk. 6 al., 3de stk. 15 al., ialt 35 al., da var Jens Fridrichsen i Tærp og vor karl med ham og skoet en eg. – F. 2. Til hoe at age jord, da grov vi vor sidste overtorve af. – L. 3. I Viborg, og min huustrue og Karen var med, og Jens fra Færgehuset og deres datter fra Synder Mølle, og vi solte læret hørg[arns]l[æret] 14 sk. al., blarg[arns]l[æret] 9^{1/2} sk. al., og en stærk tøre og vind hver dag af norvest. – S. 4. Pinsedag, got tør vær. – M. 5. Ingen prædigken, og i Ilsøe. – Ti. 6. Fich ieg Peder Vech til mig, og vi sauet den eg i Himmestrup Skoe til vor væster huus og blev ved til fredag kl. 3 ov[er] mid[ag], og saad lit hvede i vor hede og tovt. – F. 9. L. 10. Grove kliie tørve², og ieg i Viborg med 2de læs bark til Jens Handberg³, bege 19 mk. 4 sk., Jens Fridrichsen kom her om, og ieg kiøbt den eg af ham, hosbonden gav ham for hans lægedom⁴, for 7 rd. – S. 11 Til kierke, og en stærk tøre. – M. 12. Sauet af med Peder Vech, og han tog kuns 6 sk. om dagen, aget nogle tor[ve] ind, og en stærk tøre, allige vel det saa ud til regn om morgenen. – |11| Ti. 13. O. 14. Til hoe at saae hvede. – To. 15. F. 16. Aget vor sidste overtorve ind. – L. 17. I Synder Mølle med 25 kiel bol, forhen 15, udgør 40 stk. a 24 sk., havde Niels Terp i Korrebore med mig, og min huustrue med mig, og markenet var ringe, thi rugen kost jevnt

1 Plakat af 19. april 1786 ang. hvad, som bør iagttages, når ved, kul eller bark indføres fra landet til købstæderne. Plakaten tilsigtede fredning af skovene og bestemte, at der ved indførsel af de nævnte produkter til købstæderne skulle forevises konsumtionsbetjenten ved byporten en følgeseddel fra den skovejær (el. hans fuldmægtig), som havde udvist eller solgt det pågældende træ.

2 Fmtl. d.s.s. klyvetørv eller fladtørv.

3 Fmtl. Jens Sørensen Handberg, skomager i Viborg.

4 Meningen må være, at J. F. som en slags »klog mand« har kureret hosbonden (vel på Viskum), og at denne som vederlag har givet ham den omtalte eg. M. h. t. J. F.s lægelige virksomhed se også s. |63| og s. |193|.

i Viborg 3 mk. 12 sk. skp., dog lidet af det at faae, men i Randers af det Østersøes rug 3 mk. 6 sk. – S. 18. Aget 10 læs torve ind for Peder Vech, saae ud til regn, og kom dog intet. – M. 19. Aget vor Ogelbølle torve ind og nogle læs jord, og falt saa i med en meget stærk varme og tøre, som blev ved den ganske uge. – Ti. 20. Aget hoe torve ind, og i Møndsted effter kalk til vor kierk, og ieg rejste 2de miller. – O. 21. To. 22. Giorde 2de faun eg i Himmestrup Skoe. – L. 24. I Viborg med en liden læs bark, 7 mk., kiøbt 1 td. tiere af Jørgen Giørup¹, 4 rd. 5 mk., falt lit torden regn om i væsten. – S. 25. Vor Karen i Tiele Mølle med dem af Ilsøe. – M. 26. Aget jord i vor gaard², og ieg slinde lit, her loe ved gaarden. – Ti. 27. Havde Peder Vech og sauet det med mig, 18 løsholter, aget og jord. – O. 28. To. 29. I Hindal ved noget faun bøg. – F. 30. I Ilsøe og tog mog [*vel fejl for* mod] noget lod³.

JULI

D[en] 1. I Randers med en liden læs bark, 8 mk., kiøbt en skpd. kræfftes jern a 4 mk., jeger til 4 par hiul i Aalum a 28 sk. – M. 3. I Synder Mølle ieg og Niels Fogeds hver med en vogn med leede⁴, 2de 7 al., 1 stk. 6 al., 2de 5 al., a 24 sk., og ieg i Viborg med 1 skpd. lod a 26 mk. til Christian Giørup⁵. – Ti. 4. Aget jord formidag, og sauet efftermidag i Hindal. – |12| O. 5. Aget lit jord formidag, og kløv fauntræe efftermidag, og blev saa ved til fredag afften, og giorde der neder 5 faun bøg mindre⁶ 1 læs. – L. 8. Kiels dag⁷, regnet lit her, og vi havde Hans Skoemager⁸ i Lee at slaae og Kiersten Hennings⁹ at ryve paa vor holm, og der var lidet gres paa den, og der kom intet regn, got vejr. – S. 9. Lit fug regn og blæst. – O. 12. To. 13. Slog i vort kier, giorde vor holm i tørhøe. – M. 10. Ti. 11. Aget leer og klænet. – L. 15. I Viborg med 1 skpd. lod igien til Niels

1 Jørgen Brøchner Giørup, landmåler og købmd. i Viborg.

2 Der er fntl. tale om jord (mosejord?), som blandes i gødningen.

3 Låd, forårsuld.

4 Betegnelse for forskelligt bygningstømmer, navnlig remstykker og fodstykker.

5 Købmd. i Viborg.

6 På nær.

7 Kjelds dag er if. R. W. Bauers Calender den 11. juli.

8 Hans Thomasen, inderste og træskomand (skoemager).

9 Kirsten Henningsdatter, g. m. Jens Andersen Bierring.

Giørup ad[!] 26 mk., d[en] 10de forved ved Christian Giørup med 1 skpd. a 26 mk. og lod. – S. 16. Vor folk neder og drog vor holm¹, og ieg i Ilsøe, og efftermidag i Fusing Mølle. – M. 17. Giorde tør høe i vort kier, og ieg kom fra hoe, og vi drog det, og 1 læs hiem. – Ti. 18. Aget 4re smaae læs hiem. – O. 19. Kom lit regn efftermidag, da havde vi Jens Bierring² og huustrue og Peder Vech og 2de fra Løvskaal paa vor Søbech skiffte at slaae. – To. 20. Magaretha da[g]³, kom en meget god regn, og vi slog i vort kier. – F. 21. Slog vi op, og saa neder og ført vor holm⁴, og tog 2de læs hiem, truet med regn. – L. 22. Hent 2de smaae læs, det sidste, og 1 i vort kier, og lit baarhøe⁵ i vor tovt, og smugt vejr. – S. 23. Gich vor folk neder til vor Søbeck og vente de og giorde 4re kyk⁶, og kom regn. – M. 24. Regnet og iblant. – T. 25. Ved det igien og fich det samlet. – O. 26. I vort kier og giorde det sidste der i tør høe. – To. 27. Strød og drog det og aget 6 læs hiem, som var det sidst fra vor kier, og ieg var til hoe, [13] den aften kom en overmaade stærk regn og blæst med. – F. 28. Regnet om morgenen og siden en meget stærk blæst og tøre, gich til vor Søbech igien og drog damskiftet og den over kyk, og syntes ey det var tør noch at drage sammen. – L. 29. Vor folk der igien og split kykkene og drog dem saa sammen, og det tøret stærk, og hent 1 læs høe for Jens Biering og 1 for Peder Vech ved Rejstrup Bech, og truede stærk med regn. – S. 30. Skulde voren ved og ført vor Søbech høe, og truet med regn og blæste stærk. – M. 31. Drog ned og ført det og aget det hiem, 5 læs, kom lit støv guuser og blæste saa stærk, saa vi neppe kunde giøre noget ved det.

AUGUST

Ti. 1. Guolvæt vort høe, lauet nogle staur til vor kierdige ved Flans Bech, og saadan hvad vi kunde giøre den uge, Peder fængseldag, regnet lit om morgenen. – F. 4. I vor kier 3de folk og luch gierde

1 Rev høet på holmen sammen.

2 Jens Andersen Bierring, husmd. og træskomd. i Lee.

3 Margareta dag er if. R. W. Bauers Calender i Danmark den 13. juli, i England og Sverige den 20. juli.

4 Meningen er fml.: førte høet på holmen over åen.

5 Bårhø: markhø, i modsætning til enghø.

6 Kyk: lille høstak, møgdyng, jorddyng osv.

paa Flans Bech dige, og vi havde det noreste i hver skiffte, da var ieg i Wium og vilde stiffe forligelse imellem Jacob Kræmer¹ og Anne², som da var i Ilsøe, og ieg kunde icke, den afften kom en over maade stærk blæst og regn. – L. 5. I Viborg med 1 læs bøckertræe til den tyske bøker³, 8 mk. – S. 6. I Ilsøe. – M. 7. Pløyet i rygen af vor agre, og siden neder og sauet Jens Pedersens⁴ eeg[!] over, slindet og gjorde sauegrav. – Ti. 8. Kom Peder Vech her, og vi ladet⁵ og begyn[t] at saue paa en 7 al. kievle og skilte den ad og sauet den i en møllagxel og 4re stk. |14| leede, 1 stk. 5 al. og 2de spendræer, og en 4¹/₂ al. kievle, 8te stk., til torsdags afften, og gjorde vor kierdigers gierde af, og kom nogle stærke regn guuser. – To. 10. F. 11. Aget 2de mødinger sammen paa hver af Væster Landshøysager. – L. 12. I Viborg ved [*vel fejl for med*] 2de faun bøg a 20 mk. 8 sk., 2de faun eeg a 16 mk. 8 sk. til docter Rogert⁶. – S. 13. Var Søren Thyboe her med hans vare, og Hans i Synder Mølle var her og kiøbt ald det træe af Jens Pedersens eg 1 møllaxel 3 qter i 4 kant a 7 al., 10 rd., 4 stk. leede 7 al., dito 5 al. a 24 sk., 7 stk. 4¹/₂ al. 4 mk., 2de stk. 10 qter 14 tom bred og 6 i tych a 7 mk. – M. 14. Aget i den uge mødingerne af, og skaar bregne iblant, og var en jevn tøre og dunkel vej. – F. 18. Kom en torden og lidet regn her. – L. 19. I Randers med en td. miød til Knud⁷, og vor Karen var med og ved en kone, som hede Karen Vævkons⁸, som lærde hende at smøre sig i spek olie for 4 sk. og seensalve for 1 sk., som skulde komme seenerne til rette. – S. 20. Afften sildig kiørt til Synder Mølle med 2de læs lang tømmer og om ad Vint Mølle og fich 4 pach BB⁹ hiem med og 2de lpd. aal, kom hiem mandag kl. 8te, og saa til Himmestrup 2de fra hver og baar deres trende børn, som var døde, til deres hvilestæd i kierkegaarden, og siden der oppe til begravelse til afften¹⁰. – Ti. 21. [*fejl for 22.*] I Tærp med de 2de lpd. aal paa den

1 Jacob Nielsen Kræmer, husmd. i Vium.

2 Fmtl. hans kone.

3 Har ikke kunnet identificeres.

4 Jens Pedersen Doctor, gmd. i Lee.

5 Lagde kævlen på saveladet.

6 Johan Philip Rogert, doktor og landfysikus.

7 Muligvis Knud Spare.

8 Fmtl. Karen Christensdatter, væverkone.

9 Betydningen uvis, måske blåmandstobak, hvis mærke var to blå mænd.

10 Denne begravelse (fmtl. af forpagter Jens Kjeldsens børn) er ikke indført i kirkebogen for Lee, som i det hele taget synes lidt mangelfuldt ført i disse år. jfr. s. |137| den manglende indførsel af møller Jens Jonesens begr. i maj 1792.

eeg, ieg fich af Jens Fridrichsen, høst det biug no[r]den vejen, |15| og ieg i Bierring hos enken¹. – O. 23. Smørte hun [*Karen, jf. L. 19.*] sig i det smørelse 2de gange, blev saa ringe af det, saa hun neppe kunde gaae. – To. 24. Høst biugen op og de 2de agre neden Madses med haure, og i Ilsøe først. – L. 26. Af smidie og lod skoe, og siden i Biering til begravelse med sl. Jacob Michelsen. – S. 27. Gich ieg til Viborg til den fældskierer Svend Østerrige² for min datter for den stærkke uroe og ømhed, hun havde i hendes laar, og han bad mig tage en god haand[fuld] af needen hyld blomster, som var tøre, og kaage dem i en pot reen vand, og naar det var afkogt, da at komme en 1/2 pot ung viin i det, og naar det blev saa vel meelk varm, da at toe sig i det, kunde det ey hielpe, skulde det siden toes i det kolt, som gudskee lov stilte uroen. – M. 28. Begynte at høste vor giøde haure, og i Ogelbølle, og kom regn. – Ti. 29. Høste op i Ogelbøle og lit anden kiere rug. – O. 30. Høst lit, og kom regn. – To. 31. Og graaet og regn.

SEPTEMBER

F. 1. Høst anden kiere rugen op og giøderugen op. – L. 2. Regnet lit om morgen, og høst siden heede rug og haure, og aget vor tovt biug |16| ind og høst siden tovt haure. – S. 3. Morgen tilig aget vor biug ind og efter midag det haure neden Madses. – M. 4. Morgen kom en stræng østen regn med blæst, og paa dagen stærk blæst, saa aldrig nogen sted en kierv at finde paa marken at staae, men gandske split ad over agerne, og blev ved til kl. 4re efftermid[ag], paa Himmestrup tække giorde og meget skade. – Ti. 5. Slog vor mark hvede og rejste ald kornet, den dag blæst lit, regnvejr. – O. 6. Smugt vejr. – To. 7. Fich vi vor haure ind i Ogelbølle og det giøde haure ved Hvolt. – F. 8. Morgen tilig tienden af vor anden kiere rug, og ieg og Anders til hoe at age ind, og de aget vort korn ind anden kiere rug, heede kornet, og lit før afften fich ieg forpagteren³ her

1 Anne Jensdatter, 1. gang g. m. gmd. Jacob Michelsen i Bjerring (begr. i Bjerring 26. aug. 1786), 2. gang g. m. gmd. Anders Eriksen i Bjerring.

2 Forgæves eftersøgt i folketællingen for Viborg 1787, skønt han endnu i april 1789 må have boet her (jfr. s. |70|).

3 Jens Kjeldsen, forpagter af Himmestrup 1779–96. Om denne se Fra Viborg Amt, 1965, s. 93. Oplysningen her om, at han fratrådte forpagtningen i 1795, må bero på en fejl, jfr. s. |230|, hvoraf det fremgår, at J. K. var på Himmestrup indtil maj 1796.

ned med mig, og vi fich tienden af vort giøde rug¹, og aget det saa ind fra kl. 6 til 10 om afftenen, og vort tovt haure med, og hav[d]e rug 18 tr[ae] 6 kiere, og vor ruglade blev icke fuld effter beilkerne med 16 tr[ae] til brødrug, og satte de 2 tra[ue] sæde rug og rivels der ind med², biug 11 tr[ae] 12 kiere, som var meget got i toppen, og fylte neppe effter ladet ryvels med kiere, haure 26 tr[ae] 18 kiere, fylte og gandske lit. – |17| L. 9. Gich ieg til Viborg, og der kom en strænge regn næsten heele dagen. – S. 10. Regnet og stærk. – M. 11. Slog vor heede hvede. – Ti. 12. Paa vej i vort kier og vilde sllagen effterslet, og kom en stærk regn, og kiørt hiem igien. – O. 13. Torsk sæderug, og ieg gjorde d[en] nye vogn skrin. – To. 14. Giorde en klyvsauestilling, og regnet hver dag. – L. 16. I Viborg med 2de halvtønder miød, og om ad Synder Mølle, fich 1^{1/2} lpd. aall, og han³ bet[alt] mig af Jens Fridrichsen eg 22 rd. 4 mk., slog vor tovt-hvede, aget 7 læs mog paa hvedstop. – F. 15. Kiørt vor karl ned til vor kier med 9 egestaur og 8te fra Niels Foged og tog en læs ænebær paa og satte vores østen leeden og Niels Fogeds væsten leden og luket det saa vel op, og Niels Fogeds vogn havde en læs musße iord⁴ og satte en hold i den øster hiørne med for vandet⁵, og Mads giorde inttet ved det⁶. – S. 17. Aget 8 læs mog for Peder Vech, og regnet og blæst stærk. – M. 18. Gich ieg til Fusing Mølle og tinget deres hunning, og aget mog paa hvedstaab, og kom strenge regnguser. – Ti. 19. O. 20. Meget smugt vær, da aget Himest[r]up sæde rug ing[!]. – To. 21. Kiørt ieg og huustrue og Karen til Viborg tovt marken⁷. – F. 22. Slog effterslet i vort kier, begynt at regne igien. – L. 22. [*fejl for 23.*] Gich ieg til Randers, regnet og blæst meget strænge af norden, og ieg kiøbt |18| en tønde tran af Anders Jørgensen for 21 rd., og Jens Bierring havde den hiem, gav ham derfor 1

1 Meningen er, at forpagteren skulle udtage den Himmestrup tilhørende konge- og kirketiende i kærven, inden CA kunne køre rugen ind.

2 Heraf kan fntl. udledes, at laden normalt var forbeholdt brødrugen, mens sæderugen sattes i stak.

3 Mølleren Hans Pedersen.

4 Mosejord.

5 Meningen må være, at der sættes en art dæmning imod oversvømmelse.

6 Bemærkningen røber en vis irritation over for Mads Vejrum, der i det hele synes at stå CA noget fjernere end Niels Foged – også før denne sidste blev CAs svigersøn.

7 Toftemarkedet i Viborg var overvejende et kvægmarked. Det var afløseren af den gamle Moustes Messe (22. sept.) og holdtes på Biskopstøften, deraf navnet.

pot tran, vog 20 lpd. 8 pd. – S. 24. Meest tør vær. – M. 25. Meget smugt vejr, da begynt vi at pløye til rug i den lille hejm¹. – Ti. 26. Regnet stærk igien, saa vi maate lade plojen lige, regnet saa lit hver dag den uge. – F. 29. I Fusing Mølle efter hunning, Tinbech og Løvskal, 99 kander, 3 mk. 2 sk. i møllen og Løvskal 3 mk., og aget mog for vor degn. – L. 30. Gich ieg til Viborg.

OKTOBER

S. 1. Kom Synder Mølle kone² her med hendes datter og ført til Hiermind, og regnet. – M. 2. Begynt at tøre igien. – Ti. 3. Frøs saa hart om natten, at furerne kunde neppe harves, og vi saad vor anden kiere rug og de tvende agre norden vejen, og tørvejr. – O. 4. Harvet det af, og ieg hen i Ilsøe og Terp. – F. 6. I Volstrup og Svinding og kiøbt uld a 22¹/₂ sk. mk.en³, havde Peder Olsen [*tilføjet under linien* i Lee] bæster. – L. 7. Regnet lit formidag og efftermida[g] i Bierring efftermidag[!]. – S. 8. Kiørt ieg til Batam, og Poel fra Virksund skulde mødet mig der med huuning, og ieg holt der fra kl. 11 til kl. 4, og han kom ick, og om ad Viskum og fich deres hiem med mig. – M. 9. Gich ieg til Viborg, og de lovet mig 8 rd. for 1 lpd. uld, og i Ilsøe samme afften og sagde dem det. – [19] Ti. 10. Saad vor rug af i marken og harvet det af, og aget lit mog paa hvedstaaber i vor tovt bag laden, klar vær og jevn blæst, d[en] syndre Vejager og Kielbechager Jens Docters⁴ rug⁵, den syndre ager Peder Fiskers⁶ rug, og vor tovt bag laden Jens Gresens⁷ i Hiorthede. – O. 11. Var ieg i Biering til skiffte effter sl. Jacob Michelsen og som værge for enken⁸. – To. 12. Gich ieg hen til Løvskal, Venning og Tannum og Bierbye, Helstrup og Stevenstrup og kiøbte uld, 23 sk. mk.en. – L. 14. Kom en jevn lauv snee, dog gich af med

1 Fmtl. d. s. s. hejn, hegn: et indelukke, indhegnet stykke jord.

2 Johanne Sophie Nielsdatter.

3 Mark er foruden en mønt også en vægtenhed, neml. ¹/₂ pund.

4 Jens Pedersen Doctor, gmd. i Lee.

5 Dvs. rug købt eller tilbyttet af J. D. Det var i datiden en udbredt opfattelse, at sædekorn avlet andetsteds gav den bedste afgrøde. J. D., P. F. og J. G. har højst sandsynligt som vederlag fået sæderug af CA.

6 Peder Jensen Fisker, gmd. i Lee.

7 Jens Gregersen Helstrup, gmd. i Hjorthede.

8 Skiftet, der øjensynligt var meget kompliceret, og som CA gentagne gange vender tilbage til, ses ikke bevaret.

det samme, og ieg gich hiem den affte[n] og leyet det samlet¹, til Aalum og i Randers med det samme. – S. 15. Gich eller reed til Øe morgen tiilig, og lod en vogn kiøre til Aalum effter det, den dag havde Marcus i Løvskaal² og Anders Bierrings³ datter Magdaleene troelovelse. – M. 16. I Tidsted og Tabtrup og kiøbte deres uld, Gallus dag, tørvejr, dog nogle guser med sneehagel, saaed vor sidste rug i vor tovt. – Ti. 17. I Viborg med en læs uld til Niels Giørup, som vi havde selv kiøbt, og Mads Ilsøe hen i byerne og kiøbte. – O. 18. To. 19. Var vi henne i byerne og kiøbte. – F. 20. L. 21. Lavet det til. – M. 23. Kiørt ieg til Viborg med 1 læs til Niels Giørup og 1 læs til Christian Giørup, og ieg blev der oppe om natten, og den eene vogn kiørt hiem. – Ti. 24. Markenet, blev der, og hiem om afft[enen]. – To. 26. Begynt at fæle her hiemme. – M. 30. I Ilsøe og tog imod uld og lavet til Hoebro⁴. – Ti. 31. Begynt at age mog i kuler, og ieg til Ilsøe, og deres vogn kiørt med mig til Hoebro⁵ med uld, og vi loe der om natten, got uld og intet skud⁵ og 49 mk. lpd. til Sørrensens⁶, kiøbt 7 lpd. 1¹/₂ pd. lod a 5 rd. 8 sk. lpd., aller helgens dag, smugt vær og god vej⁷.

|20|

NOVEMBER

To. 2. I Viborg hos Christian Giørup med 1 læs uld uden penge⁸. – F. 3. Fælet op i marken uden den lille hejm og lit i vor tovt, blent kuler⁹. – L. 4. Fælet i heeden op, og blent kuler af, og vi var til skriffte. – S. 5. Var vi til Herrens bord, begynt at fryse hart. – M. 6. Frosen saa hart, at ingen kunde pløye, og aget mog over vor gaard, da kom bud fra Færgehuuset, at min svoger¹⁰ var slet,

1 Meningen er fmtl., at CA lejede folk til at samle den købte uld i Alum og derefter bringe den til Randers.

2 Marcus Sørensen, husmd. og snedker.

3 Anders Jensen Biering, husmd. i Løvskaal, g. m. Karen Nielsdatter, søster til CAs hustru.

4 Gjorde klar til at køre til Hobro.

5 Meningen er, at intet blev vraget eller kasseret.

6 Søren Sørensen, købmd. i Hobro.

7 Alle helgens dag er 1. nov., hvortil den sidste del af indførslen altså må henføres. I margin står ud for den linie, der begynder med »kiøbt«, et udstreget O. 30.

8 På kredit.

9 Blandede kuler, neml. møgkuler.

10 Søren Pedersen, færgemand i Færgehuuset, Asmild s., 28. nov. 1765 i Asmild g. m. CAs søster Kirsten Andersdatter (begr. i Asmild 10. aug. 1783).

saa ieg skulde komme der hen. – Ti. 7. Kiørt ieg der hen, og han lod som han vilde komme lit til rette igien, og om ad Vint Mølle og tog 12 stk. T3 vare hiem. – O. 8. Kiørt til Ilsøe med det og fich noget uld paa hiem, og i Biering til skiffte. – L. 11. Gich ieg til Viborg igien og fich 2de fiering seeb af Christ[i]an Giørup, 8 rd. 5 mk. – S. 12. Da vi kom fra kierke i aftningen, begyndt vi at lave til at blænde miød. – M. 13. Giorde vi miøden af til afften, 6 oxhoveder, og pærset voxset første gang samme aften, Søren Thyboe her effter en læs uld. – Ti. 14. Pærset det af, og vor 3de folk paa kieret og slog feld¹, og om afftenen giorde voxset i stand, og i Ilsøe morgen tilig, om afftenen kom her en læs uld. – O. 15. Kiørt vor vogn op med det til Christian Giørup og solte det paa cred[it]. – To. 16. Først vor vogn min huustrue til Anders Bierings i Løvskaal, som skulde lave med dem til brøylup². – |21| F. 17. Kiørt vor vogn derned igien med Magdaleene, som var deres Magdaleene eene brudpige, offtret 1 24 sk. og 1 15 sk., gav til brudskienk 1 rd. og sent dem en god lam 3 mk. 8 sk., 2 mk. smør 12 sk., 1 snees eeg 10 sk., 1 pøls[e], 1 laar, 1 gl. ost 3 mk., kom hiem kl. 4 om natten, og frøs gandske hart hver dag og nat. – L. 18. For Maren hiem, lod som det vilde snee. – S. 19. Klar frost igien, og blev saa ved med frost den uge. – M. 20. Kiørt ieg til Randers. – S. 26. I Aalum og tinget 16 td. hvid haure a 9 mk. td.en, kommen en liden snee. – M. 27. I Tærp med vare og om ad Ilsøe, og skræderen³ var ey kommen hiem. – Ti. 28. Kiørt ieg tilig til møll, og der kom bud til mig, og ieg matte der fra lige hen til Ilsøe og tog mod uld til on[s]dag afften, og de ført det her hen, og da var det tørvær. – To. 30. Vent effter Søren Thyboe, og han kom iche, og det begynt at fryse.

DECEMBER

F. 1. Kiørt ieg og vor Anders til Høebroe med uld, og vejen var hvas, og der kom meget jesslag, og leveret 41 lpd. uden skud, 49 mk., kiøbt af ham⁴ igien 15 lpd., 10 pd. lod, 30 sk. pd., 21 lpd. fiin kræfftes jern, 4 mk., da begynte det at tõe igien, hiem løverdag aff-

1 Vissent græs.

2 Mellem deres datter Magdalene og Marcus Sørensen.

3 Christen Christensen, husmd. og bondeskræder i Ilsø.

4 Fmtl. købmd. Søren Sørensen.

ten. – S. 2. [*fejl for 3.*] Kiørt til Aalum med bege vogne og hent 4 td. a 28 a 29 sk. og 16 td. haure a 9 mk., og 2de vogne kiørt med mig. – |22| M. 4. Tød og blev veed. – O. 6. Torvet toe miile, og regnet. – To. 7. F. 8. Brent dem. – L. 9. Reed ieg til Viborg og gjorde vor uldregning af med Christian Gjørup. – M. 11. Drog vor miiler. – Ti. 12. I Viborg med 2de læs kuld, 1 til Mads Feltbereeder¹ og 1 til Egskild Hattemager², og tõe vær. – To. 14. Hug en bøg paa enden af Sødals Bak. – F. 15. Hug greenene fra den, og det var [*fortsættelsen – vel om vejret – mangler*]. – L. 16. I Ilsøe, og vi gjorde vor uldregning og havde hver tient CX rd., som var det beste aar for det nogen tiid havde været, stangsneed. – S. 17. Kom en liden snee og stanget iblant heele dagen. – M. 18. Begynt at fryse, da var vi neder paa Sødals Bach og sauet til 2de faun træe. – Ti. 19. Var Hans i Synder Mølle her og hent hans datter, og ieg med ham til Store Torsager og tog imod 33 td.er biug fra Aalum, som ieg havde tinget til ham. – O. 20. Var ieg i Bierring 3die gang til skiffte, frøs og stang sneed og blev saa ved den uge. – L. 23. Reed ieg til Viborg, frøs hart, og alting var dyrt der. – S. 24. Klart vejr og hart frost, jule afften, blev saa graae vær meesten. – M. 25. Juuledag, frøs hart, og ingen prædiken. – |23| Ti. 26. Laus Væsterg[aard]³ i Øe for os og betalt engpenge⁴, da var vi til Mads Wejrums til barsel⁵, gav 3 mk., lod som det vilde tõe. – O. 27. Loe mest og var gildsyg, thi vi drak for meget. – To. 28. Inde i Himmestrup Skoe og sauet lit eg over. – F. 29. Af smidie og lod de toe sorte øeg skoe, slagtet vi 2de svin, vejjet en 12 lpd. – L. 30. Kiørt ieg og Marren til Viborg, og der var kommen en liden snee, og saa regnet til kl. 4re, kiørt med noget flæsk a 9 mk. og 8½ noget, og 1 mk. ost, 3 sk. a 3½ sk., eeg 12 sk., og got vejr. – S. 31. Tød som ender aaret.

1 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

2 Eskild Pedersen, hattemager i Viborg.

3 Lars Jensen Vestergaard, gmd. i Løvskaal, CAs svoger. Svogerskabets art har ikke kunnet fastslås.

4 Leje for en eng, CA havde lejet af gmd. Anders Andersen Hiorthede i Ø by.

5 Med en datter Kirsten.

1787

JANUAR

M. 1. Kiørt ieg med vor Magdaleene til Løvskal, og hun bar en søn til kierke for dem, som heed Christen¹, og derfra kl. 8te, dugreegn og blæst meest af dagen, hos Niels Væstergaard. – Ti. 2. Klar vejr og frøs lit, og blev ved [*udstreget* den uge, sauet og gjorde 2de faun bøg paa Sødals Bak]. – L. 6. Kiørt ieg til Randers med en 46 pa[r] træskoe for Jens Bierring og ellers en tom vogn, og ieg kiøbt 1 td. tran af Trape², Kiøbenhauns og dyre, kost 21 rd. 3 mk., og 1 bunt 12 kop hør af Velling, lpd. 2 rd., frøs. – S. 7. I Ilsøe og Mads laae. – M. 8. Fros lit. – Ti. 9. Hug vi en bøg i Jens Pins³ skoe, som vi var alle 3de⁴ om, og sauet den over. – |24| O. 10. Kløv det og aget det hiem, hver 6 læs, tød. – L. 13. Var ieg gaaendes til Viborg, frøs lit og tød nogle dage iblant, og vor fæe gich ned paa kieret og fich kuns nætter og dover⁵, og ieg hug træe op i blant, blev saadan ved til den 21de. – Ti. 16. I Biering til ausion hos Jens Mortensen med gangklæder effter hans tvende koner, som var død⁶, og ieg kiøbt intet. – O. 17. Gich ieg til Røding til hr. Aastrup⁷, som var kommen der om nogle penge sager. – O. 24. Begynt at fryse. – To. 25. Sant Poels dag, meget klar vejr baade nat og dag, og begynt at frys hart. – L. 27. Kiørt ieg til Anders Skræder⁸ i Viborg med 128 pot miød rod⁹ a 2 sk. potten, og havde lejet vogne derop med 2de faun bøg til kunreigter Krus¹⁰ a 20 mk. og told¹¹, blæst og frøs hart,

1 Søn af Niels Jensen Vestergaard i Løvskal.

2 Jens Trap, købmd. i Randers.

3 Jens Sørensen Pind, gmd. i Krog.

4 Fmtl. CA, Niels Foged og Mads Vejrum.

5 Meningen må være, at kreaturerne kun fik aften- og morgenfoder hjemme i stalden.

6 J. M.s 1. kone Maren Bach begr. i Bjerring 22. maj 1785, hans 2. kone (navn?) begr. sst. 29. dec. 1786. J. M. blev g. 3. gang sst. 1. maj 1787 m. Johanne Christophersdatter.

7 Laurits Pedersen Aastrup, sognepræst til Rødding, Løvel og Pederstrup 1786–1812.

8 Har ikke kunnet identificeres.

9 Bundfaldet ved mjødbrygning.

10 Cai Ditlev Kruse, konrektor ved Latinskolen.

11 Meningen må være, at K. skal betale 20 mk. plus tolden (rettere: konsumtionen).

graae vejr. – S. 28. Hent en svin i Broehuuset¹, ieg kiøbt af Hans i Synder Mølle, kost 12 rd. – M. [2]9. Slagtet ham, og jsteret², som vi drog det af, vejte 22 mk. og siderne 8 lpd. 5 pd., begynt saa at tõe lit, og blev saa veed den uge, og vi skoet den store eege kievele i Himmestrup hiem, 8te store læs.

|25|

FEBRUAR

To. 1. I skoen paa ausion og ieg kiøbt eeg og bøeg for 8te rd. 2 mk. 10 sk. – F. 2. L. 3. Tych toget lofft. – S. 4. Gl. St. Poels dag, meesten klar vejr. – M. 5. I skoen paa Sødals Bach og sauet til 2de faun træe. – Ti. 6. Var vi ved og vilde kløvet det, og kom en dag regn. – O. 7. Morgen var ieg i Bierring at forhøre, hvor meget der var betalt³, og det var lit, og siden neder og gjorde 2de faun af. – S. 11. Regnet og blæst stærk formidag, og efftermidag reed ieg til Randers hest marken og vilde solt en hest og kiøbt en ung, og gjorde slet intet, thi det var ganske dyrt, loe til Velling og hiem mandag afften, den uge slindet træe op og sauet lit med klyvsaug. – F. 16. Hen og byt nogle tran[!]⁴ ud og hent 3 td. 3 skp. biug i Aalum ad[!] 29 sk. skp.en. – L. 17. Sauet 3de styk 6 alen leede, da var Marcus i Løvskal hen med det mesbing beslag til mit cartol, gav derfor 1 rd. 10 sk. – S. 18. I Løvskal hos Niels Væste[r]gaard og sauet fiel, 11 styk, med ham til dragkiste, meget stærk blæst af sydvest. – |26| M. 19. Slog noget lyng og hent, hent og en læs træe for Anders Lasen⁵ i Lee. – Ti. 20. Neder ved Øe Muse og hug en bøge stump og reede den og toppen ud til at saue, meget klar vejr og begynt at fryse. – O. 21. Anders fra skoele og neder med os at saue det træe over. – To. 22. Kløv og rejste det i faun. – F. 23. Giorde det af og aget 4re læs greene hen i Steenhuule, klar frost. – L. 24. Kiørt ieg til Viborg med min huustrue, lit madvare, smør 6 sk., ost 3 sk., flæsk 5 sk. mk.en, 3 td. malt a 3 rd. – S. 25. I Bierring morgen tilig, kom en liden snee. – M. 26. Hen i Ilsøe og i Terp, tød lit, Hans i Synder Mølle her. – Ti. 27. Neder og gjorde en faun af og

1 Vejrum Brohus, Vejrum s.

2 Flommen.

3 Af kreditorerne på skiftet efter Jacob Michelsen.

4 Muligvis fejl for traue[e].

5 Anders Lassen, husmd. i Lee.

aget samme til en miile i Steenhuule. – O. 28. Rejste den, og Christen af smidie og lod vor heste skoe, og kom en god regn efftermiddag, tamper dag, vinden meest til synden.

MARTS

To. 1. Kiørt ieg til Synder Mølle med 3 stk. leede, holt 18 al. a 4 rd., og vor karl Christen reed op til Viborg hest marken med vor sorte hest, 11 aar og jevnt med kiød og fuld af ange¹, og fich for ham 18 rd., thi de var meget dyre, og Jens Fridrichsen i Terp aget med os hiem og loe her om natten. – F. 2. Af smidie og lod plov jern lege paa. – L. 3. En meget stærk blæst. – S. 4. Reed ieg til Niels Peders[en]² i Tindbech med 42 mk. hørg[arn] og lod 80 al. trende, og regnet. – |27| M. 5. Søndag afften kom en liden snee og knøg og begynt hart at fryse, og klar vejr og frøs, og vi sauget med kløvsauue, stod hen den uge med blænding vejr, og hug ænebær riis og aget hiem til vor tovt 10 læs. – L. 10. I Viborg med noget mad vare og solte got, smør 6 sk., ost 3 sk., flæsk 5 sk., tør faar kiød 2½ sk., kom lit snee om morgenen og siden got vejr. – S. 11. Gich ieg til Randers hestmarken, lit fug regn iblant. – M. 12. Morgen kiøbt ieg en liden brun hest i 7de aar for 29 rd., som havde været Jens Væstergaards³ i Vindum, af Michel Bierring⁴ i Løvskaal, og reed hiem samme afften. – Ti. 13. Luct vores gierder af. – O. 14. Begynt at lade for pløyen⁵ og fælet lit i vor tovt og den lille heim ved Væster Landshøye. – To. 15. Rug regnet for midag, og pløyet siden haureland. – F. 16. Regnet meest til midag, pløyet saa Saulealds ager op. – L. 17. I Rander[s] med 25 lpd. 4 pd. saltgrøn flæsk a 6 6 mk. 14 sk. til Vællings, kiøbt 18 pot b[rænde]v[in] a 15 sk., 1 pach BB 11 rd. 3 mk., 20 lpd. 4 pd. grovt kræfftes jern til Rasmus Lunds⁶ a 4 mk., 40½ al. hør[æret] 9½ sk., 20 al. blarl[æret] 7½ sk., frøs til morgen og siden got vejr. – S. 18. Meget klart og frøs morgen og siden vindig og kolt. – M. 19. Pløyet til haure og blev

1 Trangbrystethed.

2 Gmd. i Tindbæk.

3 Jens Nielsen Vestergaard, gmd. i Vindum.

4 Michel Andersen Bierring, søn af husmd. Anders Jensen Bierring i Løvskaal.

5 Spænde for ploven.

6 Købmd. i Randers.

saa ved den uge, og got tør vejr. – O. 20. [*fejl for 21.*] Frøs om natten, saa vi kom ey til at pløye før midag. – L. 24. Gich ieg til Viborg og lovet vore huder hen. – L. [*fejl for S.*] 25. I Ilsøe og sagde Mads det, holt lit op med natfrosten. – M. 26. Pløyet de toe største Birkeager op, og blæste meget huult og kolt. – Ti. 27. Lit regn om morgenen, og pløyet saa bege aars giøde op til midag. – [28] Ti. 27.[!] Saad de toe næste anden kiere age[r] effter midag. – O. 28. Saaed anden kieren af med 6 td., og saad saa Falt og Skoe Kleppene, kom baade regn og haglguser, og tøret saa stærk efftermidag, og harvet over. – To. 29. Regnet morgen, og pløyet saa den lille heim, og siden saaed. – F. 30. Smugt vejr, saaed af. – L. 31. Gich ieg til Randers og fich lit vare hiem.

APRIL

S. 1. I Vint Mølle med en vogn og Mads¹ en vogn med 108 huder, og frøs hart hver nat, kom Østerige fra Viborg her, og Karen skulde have piler at spytte effter. – M. 2. Ti. 3. O. 4. Til hoe, onsdag saaed vor hede haure. – To. 5. Skiertorsdag, var vi til Herrens bord, tør vejr og frøs. – F. 6. I Ilsøe og til kierke. – L. 7. Kiørt vi til Viborg med lit madvare og solte got. – S. 8. Paaske dag, ingen prædiken, og Færgehuus børn² var kiørt her ud, og tøre. – M. 9. Prædiken, og ofret, og frøs hart hver nat. – Ti. 10. Pløyet vor over tovt. – O. 11. Saaed den med 19 skp. haure, og harvet af, som var det sidste. – To. 12. Var ieg i Viskum og betalt skatter til dato, og i Viborg hos feldskierer Svend Østerig, og om ad Viskum igien, og kom nogle smaae regnguuser, var og hos byfoged Wisling³ om den Biering sag. – F. 13. Til hoe, lit fug vejr om morgenen. – L. 14. Begynt at age mog af gaarden paa Trinfalt. – [29] S. 15. Til kierke, tør vejr og frøs om natten. – M. 16. [*Udstreget* Aget mog op og blev saa ved og *erstattet med* Lod 2de bæster skoe, og ieg i Biering formidag, aget i vor tovt efftermidag]. – Ti. 17. Kom en regn meest til midag og sned først om morgenen. – O. 18. Frøs og tøret stærk igien. – To. 19. Aget det sidste op af gaarden. – F. 20. Hug en gl. eg i

1 Mads Ilsøe.

2 Anne Marie, Jens og Peder.

3 Thomas Wissing, byfoged i Viborg. Drev en omfattende virksomhed som prokurator. Det var fmtl. i denne hans egenskab, CA talte med ham. T. W.s omfattende, men endnu uordnede arkiv findes i LA. f. N. Det kan tænkes at indeholde oplysninger om den Bjerring sag.

Hindal. – L. 21. Gich ieg op til Viborg igien. – S. 22. Var Maren og Christen i Tinbech og lod 68 mk. blarngarn[!] trænde, kom en snee om morgenen og siden regnet lit, og ieg var slet i en arm, som havde varet længe, og ieg bandt koeskarn ved den, og det linnet gudskee lov noget af smerten. – M. 23. Torvet 3 miler, og Hans i Synder Mølle her med Jens Sneker fra Guleft¹ og Jens fra Færgehuset, og ieg ført dem til Ilsøe. – Ti. 24. O. 25. Brent miiler, og det blæst fri, og i Bierring og Viskum om forlig paa skiffet. – To. 26. Regnet. – F. 27. Drog miler og læset dem. – L. 28. Ført dem til Viborg med bege vor vogne, hver 12 td.er a 20 sk. – S. 29. Regnet stærk for midag. – M. 30. Regnet morgen og siden stærk tøre og regn i afftningen.

MAJ

Ti. 1. O. 2. Aget vor mødinger ud i marken, og aget steen af, og Anders i Viborg effter en mixtur til Karen. – To. 3. Slindet det eg op, ieg kiøbt af Mads Vejrum, og hent en ege kievl i Hindal. – [30] F. 4. Bede dag, regnet om morgen. – L. 15. Kiørt til Færgehuset med noget mød, som skulde til Viborg, blæste stærk. – S. 6. Blæste og stærk tøre. – M. 7. Saaet en stych træe, 5 al. – Ti. 8. I vort kier og giorde noget reen. – O. 9. For midag aget jord til hoe, og spred mog og begynt at pløye efftermidag lit i den nordre ager paa Trindfald, regn i afftningen. – To. 10. F. 11. Blæst og tøret stærk, og saaed og de 4re agre af. – L. 12. I Viborg, og Biering sag blev forligt, Peder Rojen² gav 350 rd. i steden for 760 rd., Niels Arevad³ 80 rd. i steden for 160 rd., og kom en god torden regn. – S. 13. Tør vejr. – M. 14. Begynt at grave overtorve i heden, og harvet for midag, og saa stærk regn, og hug en liden eg mod afften og tog barken af. – Ti. 15. Saaed liden hejm og harvet til midag, og saaed vor tovt siden, den neste ager neder med træerne. – O. 16. Til hoe og saaed biugen, og frøs hart natten forved og effter, klar vejr. – To. 17. Christi himelfart dag, og klar. – F. 18. Giorde bark istand og læset toe læs. – L. 19. I Randers med 2de solt til garveren⁴ a 10 mk.

1 Gullev, Houlbjerg hrd. Der er fml. tale om den samme snedker, der senere omtales som snedkeren fra Borre (i Vejerslev s., Houlbjerg hrd.).

2 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

3 Ligeså.

4 Jens Feensteen, privilegeret garver i Randers.

og told, klar vejr og frøs hver nat hart. – S. 20. I Ilsøe. – Ti. 22. I Biering, og skiffet blev afgjort, og 1 dreng¹ fich 226 rd. vis og 3de piger² hver 113 rd. i vis arv³, og gich hen hos den bedrager Peder Rojen 410 rd. og hos Niels Arevad 80 rd. – [31] O. 23. Harvet vor biug land over, og ieg af smidie og lod 1 par baghiul sømme om til haugvogn. – To. 24. F. 25. Regnet stærk bege dage, dag[!]. – L. 25. [*fejl for 26., også de følgende dage i måneden er tilsvarende forrykket*] Anders i Randers med en læs fæles bark i med Niels Foged, og han selv med 1 læs, a læset 16 mk. 4 sk. og tolv [*fejl for told*] til garveren, og ieg og min huustrue i Viborg med læret, og solte intet betydelig, og noget madvare, thi pinse løverdag havde aldrig været saa ringe med handel, ald det ieg haver været i Viborg, om ad Synder Mølle hiem og fich 1½ lpd. aall. – S. 26. Pinse dag, smugt vejr, i Ilsøe med T3. – M. 27. Begynt at regne igien, i den uge gjorde vi lit ved træe iblant. – O. 29. Natten frøs meget hart. – To. 30. I Hindal med Niels Foged og sauet den eg over, og gjorde 2de ege faun, og saaed lit hvede de dage.

JUNI

L. 2. I Randers med en læs bark igien til garveren, 2 rd. 4 mk., og kiøbt 24 lpd. 4 pd. jern af Søren Knabe⁴, kræfftes, a 4 mk., 11 lpd. 8 pd. af Rasmus Welling 4 mk. Nises⁵. – S. 3. Fich en kalv til Løvskal til græs. – M. 4. Ti. 5. Sauet ieg og Niels Foged 14 sto[l]per i Hindal, den uge skoet vi lit mesten hver dag, tørvejr og frøs om natten. – O. 6. Kom lit regn. – To. 7. Til troelovelse i Bierring med Anders Erigsen⁶ og Jacob Michelsen efterlate huustrue, frøs meest hver nat. – F. 8. L. 9. Giorde ved træe. – [32] M. 11. Havde Peder Vech til mig at saue. – O. 13. Aget en beed torve hiem og neppe tørre, den afften kiørt ieg til Biergrav præstegaard med 3de styk 6 al. leede a 24 sk. al., dog meget ringe i træet, den uge var det meget varmt, og vi aget vor overtorve ind, 46 læs, og en meget

1 Jacob Jacobsen.

2 Ellen, Anne og Karen Jacobsdatter.

3 Den del af arven, der ikke bestod af usikre udestående fordringer.

4 Købmd. i Randers.

5 Betydningen uvis. Der kan måske være tale om forskrivning for Nielses, vel i så fald Niels Foged.

6 Anders Eriksen, gmd. i Bjerring.

stræk[!] tøre. – L. 16. I Viborg første snapsting løverdag¹ og kiøbt 14 al. sort stoff til Magdaleene til en kiol, a 2 mk., og det var saa ringe med market, som det nogen tid havde været. – M. 18. I Vinge med vor sorte øg og lod en liden blejre tage ud af hendes høyre bag foed i hovskiæget for lamsel, aget 7 læs torve ind for Peder Vech. – Ti. 19. Aget 7 læs ind for Jens Bierring, og af smidie og lod 2 par træ hiul binde, regnet lit iblant, og got korn vejr den uge. – O. 20. Aget nogle læs jord hiem. – To. 21. Aget 6 læs træ hiem. – F. 22. Aget 2de læs torve for den gl. madam². – L. 23. 2de faun eg og 1 faun bøg til docter Rogert i Viborg, ieg og huustrue, Karen og Anders kiørt til snapsting igien, og handelen var meget ringe. – S. 24. Sant Hans dag, rug regnet om morgen, siden graae kolt. – M. 25. Regnet om morgenen, og aget jord i gaarden efftermidag, blev saa ved den uge med blendings vejr og kolt, og aget jord. – [33] F. 29. Tørvejr og strærk[!] frøstur³ om natten. – O. 27. De 7 soveres dag, regnet lit om morgenen. – L. 30. I Viborg igien med 1 faun bøg til docte[r] Rogert med lejet vogn, betalt strax de 4re faune med 12 rd.

JULI

M. 2. Got vejr, men blæste, aget torve ind for vor præst⁴. – O. 4. Aget en beed jord i gaard, som var det sidste. – To. 5. Aget 6 læs møntorve og mønnet lit paa laden, 3 fag, og vogn huuset. – F. 6. Kiørt ieg til Randers, 28 lpd. 10 pd. fin Christiane kræfftes jern af Rasmus Velling a 4 mk., og en deel andet vare, kom lit regn. – L. 7. I Viborg, og kom og lit regn. – S. 8. I kierke. – M. 9. Slog vor holm paa Øekier, og Jens Biering slog med os. – M. [fejl for Ti.] 10. I Ilsøe og om ad Rynge om at tage mig mod noget træ. – O. 11. Slog i vort kier, og det regnet lit hver dag, og lit paa det⁵. – To. 12. Til hoe at slaae. – F. 13. Slog i vort kier igien. – L. 14. I Broe Mølle til møll og reed til Viborg med det samme. – S. 15. Tørvejr. – M. 16. Paa vor holm og fich den samlet, og regn, saa der blev lit ukykket.

1 Om snapstinget, se Hugo Mathiesen: Snapstinget. Kbh. 1936. Snapstingets begyndelse var i 1786 rykket frem fra den 4. til den 13. juni.

2 Fmtl. Maren Sommerfelt i Lee, jfr. s. [46].

3 Frosttåge; her dog vel kun betegnelse for kold tåge.

4 Marcus Pedersen Høeg, sognepræst til Hjerminde, Lee og Hjorthede 1750–1798.

5 Meningen er fmtl., at der kun er lidt hø i kærret.

– Ti. 16. [*fejl for 17.*] I skoen før midag, og saa en stærk tørre, og i kieret og gjorde den første dags slet i stand, drev. – To. 19. Slog ledet¹. – F. 20. Vor folk ved vor holm og tøret det og drog det i en stak. – L. 21. Hent 4re læs høe i vort kier og drog saa til vor holm og fich det halv over og den halve part paa boeden², og stærk regn. – |34| O. 18. I Viborg hos Christian Gjørup med 1 skpd. lod, 34 mk. – To. 19. Søren Thyboe her, 1 skpd. 34 mk. – F. 20. Magareta, regnet lit om morgen og siden meget got vejr. – L. 21. Ved vor holm over, dog den sidste boed ey af formedelst stærk regn. – S. 20. [*fejl for 22.*] Da vi kom fra kierke, drog ned med vognene, og kom igien en meget stærk regn, dog røv af og tog en liden læs hiem. – Ti. 24. Slog i vor Søre Bech og havde Mads Bøcher³ og Jens Biering at slaee og Karen Gregers⁴ og Væstergaards pige at røve, meest tør vejr, gich saa til og fra og fich dog høet fra vor kier, som vi havde slaet. – L. 28. Giorde vor Søebech i tør høe, graae blæsen tørre. – S. 29. Meget god tørre. – M. 30. Slog de sidste op i vort kier. – Ti. 31. Vor folk neder og drog vor Søebechs høe sammen, da var det got vejr.

AUGUST

O. 1. Peder fengsels dag, regnet lit om morgen og siden tør vejr. – To. 2. Først vor Søre Bech høe, 3 læs, hiem, og blæst stærk. – F. 3. Giorde det i vor kier i tør høe. – L. 4. Strød det og aget det hiem, 4 smaa læs paa de 2de væster skiffter og 8te paa det øvrige og 10 smaae fra Øe Kier, i alt 22 meget smaae læs, og ieg i Viborg. – |35| M. 6. Pløyet i rygen af vor agre, i den uge skaar vor folk bregne hver dag. – O. 8. Hent 12 stk. 9 al. træe i Rynge, som ieg havde kjøbt af Dinas Mammon⁵ i Randers for 3 mk. 2 sk. stk. og saa frie til Rynge⁶, og det var got til beilker og remmer til vor væster huus. – To. 9. Havde Peder Vech til mig at saue en stk. træe 6 al. og 1 stk. 4 al. a 17 mk., fik 2 stk. 4 al. og 4 stk. 6 al. got mesten 3 løsholter. – L. 11. I Viborg med begge vor vogne og havde 26 til med mig med 7 fau[n] træe til conregter Kruse, om ad Synder Mølle og

1 Muligvis fejl for lidet.

2 Båden.

3 Mads Andersen Bødker, stedsøn af Søren Sørensen Bødker i Krog.

4 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

5 Dinnes Mammen, købmd. i Randers.

6 Frit leveret i R.

fich 4 lpd. aall, regnet lit i blant. – S. 12. Til kierke og siden til Broe Møll, og Maren gich til Tindbech og lod for klæde tøye trænde, 28 al., var ieg kiørt til Fusing Mølle, og kom en meget stærk regn, saa ieg nepe kunde komme af stæd for mørke med. – M. 13. Og vaadt vejr, torvet 2de miller i Steen Huule. – Ti. 14. Vor karle ved grøfften i vort kier, og Søren i Dongiøe¹ søgte til Viskum med en urimelig klage², og de blev viist der fra³, og tente ild i dem⁴, og spant sviine haar der⁵ om efftermidagen. – O. 15. Brent dem ud og døvet⁶ dem. – To. 16. Drog dem og ført 12 heele td.er til smeden i Lee⁷ a 18 sk. td.en. – F. 17. Kiørt til brøylup til Anders Erigsen, ieg og huustrue, til løverdag kl. 6. – S. 19. I Ilsøe, og vi gjorde vor lod regning, tient 17 rd. 3 mk. hver. – |36| M. 20. Kom hosbonden⁸ til vor kier og efftersee den klage, Søren i Dongiøe havde giort, og vi beholte den ret, som vi havde, hvilket og var ret. – Ti. 21. Neder og satte store skielheele⁹, 10 qter lange, og saa kaste vor karle grefften op og gjorde det reen af, og Søren var med og satte alle hellene, men det var alle vor egen. – O. 22. I Egeskoe, ieg 1 vogn og Niels Foged 1 vogn, og Søren Foged¹⁰ og Niels Løyke¹¹ hver en vogn her over med noget eeg, ieg kiøbte af dem for 14 mk. – To. 23. Giorde 4re mødinge af og aget af Hørgaden derop den anden laue¹² og begynte at høste biug, lit regn iblant og blæst stærk. – L. 25. Ieg i Viborg, og vor karl høste biugen op i marken, og kom regn. – S. 26. Og regn. – M. 27. Høst vor anden kiere haure, meget smugt vejr. – Ti. 28. Høst ieg Skoe Klepene og Falt. – O. 29. Aget milgrud¹³ op paa mødinger for midag, og høst vor heede haure effter

1 Søren Pedersen, gmd. i Dunkø.

2 Om et skelproblem.

3 Meningen er fmtl., at karlene i første omgang af hosbonden eller hans fuldmægtig blev vist bort fra grøften, jfr. s. |36|.

4 De under M. 13 nævnte miler.

5 Meningen er uklar. »Der« kan måske henvise til Viskum.

6 Slukket dem, neml. milerne.

7 Søren Thomasen, husmd. og grovsmed i Lee.

8 Kancelliråd Christen Hansen Juul, ejer af Viskum og Himmestrup 1756 til 28. sept. 1787.

9 Skelpæle.

10 Søren Pedersen Foged, gmd. i Bjerring.

11 Gmd. i Bjerring.

12 Gang.

13 Milegrus, fmtl. grus, der har været brugt ved trækulsmilerne og derfor indeholder aske eller kulsmuld af næringsværdi.

midag. – To. 30. Høst vor giøde haure i marken, og ieg drog min hiølie over mit af en qter fra laaret. – F. 31. Høst vor tovt haure og lit rug i heeden paa de 2de opbrut ender, 5 kierve.

SEPTEMBER

L. 1. I Randers med 1 læs træe, 3 mk., og kiøbt 22 lpd. store kræfftes jern a 4 mk., 10 pd. gutgevect[?]¹, 4 skp. salt a 7 mk. 4 sk., neder til Nicolaj Skipers² 18 pot brenvin 14½ sk., |37| kiøbt af Jørgen Møller 16 stk. norske ege, bockoner^{2a} kaldet, til spentræer a 2 mk. 9 sk. stk., meget smug[t] vejr den uge, samme træer skulde han levere i Rynge. – M. 3. Begynt at høste anden kiere rug og vor anden kiere haure ind effter mid[ag]. – Ti. 4. Morger[!] aget vor biug ind, siden høst rug hver dag, got tør vejr. – O. 5. Høst rugen op i marken, og ieg 2de dage til hoe ved indagen. – To. 6. Lit for afften tienden af vor giøde haure og det ind. – F. 7. Slog hvede og høst vor sæde rug op. – L. 8. Røv staaberne af og vor anden kiere rug og effter mid[ag]. – S. 9. Morgen tilig aget vor tovt rug ind, og tienden af vor giøde rug, aget det ind til kl. 9, og det var meget got, 31 traue, haure 30 t[raue] og 10 t[raue], den dag falt det j igien med blæst og kolde regnguser. – M. 10. Gulvet til. – Ti. 11. Aget af groften fra vor væster tovtgierde i en møding i vor tovt³. – O. 12. Aget 10 læs miilgrud af Steenhuule paa den. – To. 13. F. 14. Aget 10 læs op paa hver møding. – L. 15. Aget⁴ paa hved staa-ber, og ieg gaaende til Viborg, vor hvede ind. – S. 16. Aget 8te læs mog for Peder Vech i Fælesskoen, og ieg i Fusing Mølle og tinget hunning, og om ad byerne i den uge, var god tøre. – M. 17. Aget det sidste mog i heeden paa hvedestaaber, regnet stærk fornatten. – Ti. 18. O. 19. Fælet i synder mark, |38| og ieg til smidie og lod skoe slaae, og blev meget syg af durk løb. – To. 20. Maatte dog op kl. 8te og til Viborg med 2de td.er mød, ieg havde lovet bort, og Madaleene med, som ieg var hos apotecheren [*over linien tilføjet* svenden Rast⁵] med, om han kunde kiende hende noget raad, for hun var svag,

1 Læsningen er usikker og betydningen uvis.

2 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

2a Barkun, bakun: langt og tykt stykke træ, stor bjælke.

3 Meningen er fmlt., at oprensningen fra grøften blandes i møddingen.

4 Underforstået: mæg.

5 Apotekersvend, senere købmd. Daniel Rasch.

hvi[l]ket han og lovede, og lille Niels¹ var med, og vi loe i Færgehuuset om natten. – F. 21. Kiørt om til Viborg tovt marken, og Mareren aget med hendes broder i Tindbech² derop og solte væmel a 31 sk. 2 mk. al. og hørlæret 1 mk. 17 sk. al., i alt for 20 rd., kiøbt 19 skp. haure for 8¹/₂ sk. skp.en, rug kost 26–27–28 sk. skp.en, biug 14–15 sk., og alle feede vare meget dyre. – L. 22. Kom 2de svin til mig, ieg kiøbt af Hans Møller³ i Viborg for 20 rd. 3 mk., med bege hans vogne, som kom til mig effter en faun træe, og de kiørt for stærk med dem, og de maatte stikke den eene ved Broehuuset, og vi slagtet dem samme afften, vejet kuns 6 lpd. 10 pd. jster 19 mk. 6 lpd. jster 16 mk., og det var for dyre, regnet i blant meest hver dag. – S. 23. Regnet meget formidag. – M. 24. Fælet og. – Ti. 25. Begynt at pløye til rug i vor nordre ager i Vejfalt, lod vor 2de agre [39] lige effter til staabiug synden vejen, pløyet saa den uge, og regn iblant, paa Kolbech til syn. – F. 28. Tør vejr. – L. 29. Saad den nordre ager med Jens Docters rug og den nordre Vejager med Peder Fiskers rug og Trindfaldt agre med vor eget. – S. 30. I Fusing Mølle effter huuning og fich paa ald vejen kuns 64 kander.

OKTOBER

M. 1. Pløyet og saaed vor Væst[e]rlandshøye med Jens Grædsen rug, god tøre. – Ti. 2. Aget 13 læs mog op paa møgdinge og paa hvedstaaber i vor tovt og 23 læs paa giøde rugstaaber bag laden i vor tovt. – To. 4. Den anden Væsterlandshøys ager med Jens Grædsens rug, regnet morgen. – L. 6. Gich ieg til Randers og vilde havt 1 td. tran og fich ingen, got vejr, aget hiem med Mads Dal⁴. – S. 7. Aget 4 læs mog for skræderen og 3 for smeden og een for Jens Biering. – O. 10. Pløyet den lille hejm og heeden, og ieg reed til Hobroe paa Mads Ilsøes hest og tinget lit uld hen. – F. 12. Pløyet i vor tovt. – L. 13. Kiørt vi til Viborg med 5 lpd. 2 pd. flæs[k], solt til Christen Knudsen a 8 mk. 8 sk., og noget andet vare, som vi bortsolte, 1 td. malt a 2 mk., og 2de lam foræret til forstander Bertelsen⁵, mig igien

1 CAs søn, jfr. indledningen.

2 Christen Nielsen Vestergaard, gmd. i Tindbæk.

3 Hans Andersen Møller, vogn-, værtshus- og avlsmd. i Viborg.

4 Mads Andersen Dahl, også kaldet Mads Kolebech, gmd. i Krog.

5 Niels Bertelsen, hospitalsforstander i Viborg.

10 kabus kaal¹, om ad Tabtrup og Tidsted og købt uld, 7 lpd. a 20 sk. mk., regnet. – S. 14. Var vi til Herrens bord, regnet stærk om afftenen, tog vor toe sidste bester ind. – M. 15. Saad vor sidste rug. – Ti. 16. Gallus dag, meget klart og tørvejr. – |40| O. 17. To. 18. I de øster byer om uld. – F. 19. I Volstrup og fich deres, og Mads Ilsøe i Tinbech og Løvskaal om deres, gav 20 sk. mk.en. – L. 20. Kiørt ieg til Randers krammarket, og vor Magdaleene med, købt 1 td. tran af Dinas Mammon for 22 rd. 3 mk., og skpd. jern af Jacob Liim² for 13 rd. 2 mk. – M. 22. I Viborg med 1 læs uld til Christian Gjørup, 6 rd. 5 mk. lpd., 45 lpd. 14 pd. – O. 24. I Hobroe med 42 lpd. a 7 rd. 8 sk. – L. 27. I Viborg igien med 24 lpd., 6 rd. 5 mk., alt med vor vogn, aget mog i kuler og fælet. – M. 29. Kiørt til Hoebroe igien med Madses vogn 51 lpd., hiem samme afften, i den [*her synes at mangle en fortsættelse*]. – Ti. 30. Giorde regning paa det, hver 21 rd. 3 mk. og 1½ lpd. skud uld, i den uge fælet vi op og kast vor mødinger om og kuler af.

NOVEMBER

To. 1. Gich vor Anders i Jesu navn til præsten første gang. – L. 3. Kiørt vi til Viborg med tør flæsk a 8½ mk. og 9 mk.³, det vi pundet ud 11 sk., smør 13 sk. pd.et, ost 6½ mk. lpd., thi alting var meget dyre, byt en hæst med Michel Biering, som ieg havde for at prøve. – S. 4. Sent ham hiem igien effter acort, thi han var iche effter løfte, frøs de nætter, og saa regnguser. – |41| Ti. 6. I Ilsøe og hent noget uld. – O. 7. I Viborg med det, 27 lpd., til Søren Thybo, regnet, og ieg fich nogle vare hiem. – To. 8. Lit i skoen. – F. 9. I Fusing Mølle med lit vare, regnet. – L. 10. Gik ieg til Viborg, købt 2½ voll⁴ sild a 2 mk. 13 sk., den dag got vejr. – S. 11. Og tõe vejr. – L. 17. Gich ieg til Viborg igien om uldhandel og fich ingen beskeiden. – M. 19. Var Sørensen karl fra Hoebroe her om uld og lovet ham noget. – To. 22. Kiørt ieg med 1 vogn og Mads Ilsøe med een, i alt 51 lpd. ag[!] 7 rd. 8 sk., ogsaa en deel lameskind a 5 mk. 8 sk. til Hobroe, og hiem samme afften. – F. 23. I Bierring til brøylup

1 Hovedkål.

2 Jacob Lihme, købmd. i Randers.

3 Underforstået: lpd.et.

4 Voll = ol, 80 stk.

med Niels Hanskemager¹, som fich Jens Degns² huustr[ue]³ i ibd., og var hans eene fører⁴, afret[!] 1 toemark og en 15 sk., og tog saa intet af mig, og strax hiem, kom lit snee. – L. 24. Kiørt ieg om ad Fusing Mølle med T3, 3 stk., og til Randers, og Magdaleene med hos apotekeren⁵, som kiente hende lidet raad, og ieg kiøbt 1 bundt 12 kop hør hos Rasmus Lund, 12 mk. 8 sk. lpd., rest 2 pd. i vegten, 11 lpd. 4 pd. jern, svenske, til hiulskienner af Mogens Guldbrandsen a 4 mk., 18 pot brenviin af Jacob Liim a 13 sk., 2 skip salt a 2 mk. 12 sk., got tør vejr. – S. 25. Kiørt ieg til Tiel Mølle med Magdaleene igien, og hun bar dem et barn⁶ til kierke, afftret[!] præsten 1 krone⁷, degnen en 2mark, hart frosen, og Søren Braad⁸ aget med os. – [42] Ti. 27. Gich ieg til Røding om lit, ieg havde der at bestille, og om ad Tiele, kiøbt en stor galt der for 18 rd. – O.28. Fich ham her over. – To. 29. Slagtet ham, jsteret, som vi tog det af ham, vog 46 mk., hans hoved 1 lpd. 3 pd., ryggen 1 lpd. 5 pd. og siderne, da alle side beenene var afskaaren, 12 lpd. 10 pd., 8te dage før slagtet vor galt, vog 7 lpd. siderne.

DECEMBER

S. 2. I Ørum og kiøbt en læs rughalm. – F. 30. novbr. I Ilsøe, og vi giord vor uldregning, hver XL rd. – M. 3. Ti. 4. Blendt vor miød, 6 oxhoveder og 6 lpd. vox af 169 kand[er] hunning. – To. 6. I Bierring hos præsten⁹ og fich en dibet paa 108 rd. – F. 7. I Ørum og hent 4 traue halm, kost 5 mk., kiøbt 4¹/₂ trav haure a 9¹/₂ mk. – L. 8. Kiørt til Broe Mølle med korn, og til Viborg med miød, lit snee, vor folk til skriffte. – S. 9. Til Herrens bord, en stille frost. – M. 10. Regnet dagen igiennem, og vi gjorde 23 tag kiere¹⁰ af de

1 Niels Pedersen Handskemager, boelsmd. i Bjerring.

2 Jens Degn, boelsmd. i Bjerring, begr. 24. dec. 1786.

3 Anne Kirstine Christensdatter.

4 Fører eller anfører: den der fører brud eller brudgom til alteret; ikke at forveksle med forlover.

5 Jørgen Thomas Schaarup, apoteker i Randers.

6 Karen Marie, datter af møller German Mortensen.

7 En skillemønt på 64 sk.

8 Søren Jensen Braad, gmd. i Lcc.

9 Johan Christian Zimmermann, sognepræst til Bjerring og Mammen 1745–95.

10 Tagkærve.

brøder¹, ieg købte. – Ti. 11. I Ørum med beege vogne og hent det haure, 2de svære læs, tød stærk og blæsen tørre. – O. 12. Begynt at tærsk det, og torsk det saa af de dage. – L. 15. Reed ieg til Viborg, og regnet, |43| torsk hauren af, kast og rønset det. – S. 16. Var Søren Thyboe i Viborg her med vare, solt ham 4re td. haure a 11 sk. skipen, tog det med sig, og lovet ham resten, som var 2 td. 7 skp., og vor Anders hent 2de svin i Broehuuset, ieg købt i Synder Mølle for 20 rd. – M. 17. Slaget dem, vejte beege ikuns 11 lpd. 10 pd., jsteret, som vi drog det af, i hver kuns 17 mk., i den uge torsk vi meest haure, og vor drenge var icke i skoelen, og frøs. – L. 22. Kiørt vi til Viborg med noget miød, lit smør 6 sk. mk., nogle metjster polse 4 sk. mk., langpolse 2 sk. mk., og en side af den Tiele svin, vejte nu 5 lpd. 15 pd., og pundet den ud a 11 sk., 10 sk., 8 sk., 6 sk., pd.et, fich nogle vare hiem fra Søren Thyboe, begynt at sn[ee]. – S. 23. Sneed og knøg lit jord knog. – M. 24. Sneed lit og knøg og meest om afftenen, som var juuleafften. – Ti. 25. Juule dag, sneed og knøg, og vi 3de karle til kierke, og ickuns 5 qvindfolk i kierken den dag. – O. 26. I Øe og betalt engpenge. – To. 27. Til Niels Fogeds til anden dags barsel², gav 3 mk. 8 sk., holt op med at snee. – F. 28. Begynt at tõe lit. – L. 29. I Randers med biug fra Himmet[r]up, købt 19 lpd. 6 pd. jern, 8 stk. svensk, 2 stk. kræfftes a 13 rd., rest 6 pd., tød stærk, tog sneen af paa jevn jord, købt jeger til 4 par hiul, a 28 sk. – |44| S. 30. Frøs lit, og noget klart d[en] 3die dag. – M. 31. Stod og snart hverken f[r]øs eller tød, som ender aaret, thi heele juulen var meest graae vejr.

1788

JANUAR

Ti. 1. Graae vejr og tød lit, og 5 til kierke, d[en] afften var her nogle unge fol[k]. – O. [2]. Torsk haure og blev ved d[en] uge, af smidie og lod den graae hest skoe, og i Ilsøe med det samme. – L. 5. Kiørt vi til Viborg, og vejen var blødt, og styket den anden side ud af den Tiele galt, 11 sk. pd.et, gjorde den j 9 rd. 3 mk., smør 6 sk.

1 Rørknipper.

2 Med en datter Sara, hjemmedøbt den 24. nov., fremstillet i kirken den 26. dec.

mk.en, ost grøn 2 sk., midel 3 sk., got tør 3¹/₂ sk. mk.en, fich en deel vare af Sørren Thyboe. – S. 6. Frøs lit, stod saa hen frøs og tød iblant. – L. 19. I Viborg igien, stycket 2de sider ud, 10 sk. pd.et, og 5 i heele sider, frøs. – O. 16. I Biering og Mammon og vilde kiøbt tag, og fich ey uden 4 trauer. – To. 24. I Randers med skatte rug, og regn. – F. 25. Poels dag, solen skinnede iblant, og meget strænge sneeguuser og stærk blæst og somme steder stærk torden, saa det slog need i Clausholm ved Aanberg¹, mest blendings vejr.

FEBRUAR

L. 2. Ieg og Niels Foged fæle til Viborg, frøs hart. – S. 3. Sneed efftermidag og afften. – M. 4. I Randers med en læs biug fra Himmestrup til Knud Spare, [45] da var det en smugt stille tõe, kiøbt 1 td. tiere af Dinas Mammon, 4 rd. 5 mk., og 36 pot tran, 5 rd. 6 sk. – Ti. 5. I Krogs Skoe og hug en bøg, vi var alle 3de om. – O. 6. Sauet den over og 3de læs hiem, begynt at fryse. – To. 7. I Mammon og hent 3de td. haure hos Anders Egskesen² for giæld 8 sk.[!], kiøbt 5 traue tag af Niels Skaun³ a 30 sk. og 4re trauer af Peder Vinkel⁴ a 2 mk. – F. 8. Af møll vor karl og kom syg hiem. – L. 9. Ieg af smidie, og han var oppe efftermidag. – S. 10. Maatte han holde sengen af den svaghed, som de laae af til hans faders i Krog⁵, som meentes at være en green af sprinler⁶, og det var en god blæsen frost af sydost. – M. 11. Til smidie efftermidag. – Ti. 12. Hent de ham hiem, var meget syg, lod vor bruune hest skoe, og stille frost. – To. 14. Kom jen stangsnæe i tvende dage, og satte saa uhørlig hart til at fry[se]. – L. 16. Kiørt ieg til Viborg med 83 pot miød rod til Anders Skræder a 2 sk., 5 sider flæsk a 8 mk. lpd., uhørlig stærk frost. – S. 17. I Viskum morgen, frøs ligeledes og blev ved med snæe og frost den gandske uge. – S. 24. Kiørt ieg til Mammon effter 3 trauer tag, og kiørt i den [46] over port, og der ieg spente fra, var ieg saa ulykelig, at den eene hest gik fra mig, og den anden slog

1 Fmtl. Aunsbjerg; ikke langt derfra findes i Levring s. en gd. Clausholm.

2 Anders Eskildsen, boelsmd. i Mammen.

3 Gmd. i Mammen.

4 Gmd. i Mammen.

5 Søren Sørensen Bødker i Krog, karlen Christen Andersen Degns stedfader.

6 Sprinkler: plettyfus.

mig paa min høyre arm og slog den af axelleedet, og ieg fich stor smerte, og Vellefft konen¹ var ved Himmestrup, og vi kiørt effter hende, og ieg fich den gudskee lov strax i leedet igien og fich saa roe², maatte saa holde bege vor dreng fra skoelen, som skulde pasfse her hiemme, og vi var buden til Jens Maaegaards³ til barsel⁴, sent dem 2 mk., og kom saa ingen, og en meget haard frost. – M. 25. Tog Jens Biering den hest, som ieg da havde net 1 aar, og solte ham i Randers for 34 rd., og ieg gav ham den eene rd. for hans umage, og forpagteren kiøbt mig 1 3 aars maarplag⁵ igien for 38 rd, og var meget got kiøb effter tiden, men saa blev [den] syg af qværk⁶ og vor andre bæster med saa af det samme, og Mads Bøker kom her og torsk 3 dage.

MARTS

O. 5. Var vor Anders til madam Funders⁷, til begravelse over sl. madam Laursten⁸. – Ti. 6. Kom vor Christen her igien, som da havde liget meest syg |47| een maaned, og det var en strænge vinter med frost og snee. – L. 15. Kom skræderen i Ilsøe her og kiørt for mig og huustrue til Viborg, og solte der 3 sider flæsk, 8 a 9 mk. lpd., og kiørt over alle søerne⁹. – S. 16. Kom vor Karen til Himmestrup at lave med dem til barsel¹⁰. – O. 19. I Bierring præstegaard og kiøbt 12 skp. hvede, 18 sk. skipen, og stærk vinter. – F. 21. Laae Niels Drejer¹¹ her fra Viborg, kiøbt og 8 stk. 5 al. træe af mig a 26 sk. all.,

1 Fmtl. en »klog kone« fra Vellev.

2 Det omtalte uheld spores tydeligt i dagbogens skrift. Forandringen indtræder midt i indførslen for S. 17. og fortsætter til og med F. 28. marts.

3 Jens Laursen Maaegaard, boelsmd. i Krog.

4 Med en søn Anders.

5 Marplag: hunplag.

6 Strubesygd.

7 Marianna Randrup i Lee Søgård, enke efter sr. Thøger Funder (begr. i Lee 25. jan. 1787).

8 Maren Sommerfeldt i Lee, enke efter herredsfoged i Middelsom-Sønderlyng hrdr. Christen Laursen (begr. i Lee 17. maj 1775). If. Lee kb. blev M. S. begr. 3. marts.

9 Der er fmtl. tale om søerne i Nørreådalen (Vejrum, Thisted og Tapdrup søer), se Videnskabernes Selskabs kort over Dronningborg og Kaløe amter m. v., 1789.

10 Forpagter Jens Kjeldsens søn Kield blev hjemmedøbt 29. febr. og fremstillet i kirken 18. marts.

11 Fmtl. Niels Nielsen Skelund, drejer i Viborg.

da gich ieg først til kierke igien. – L. 22. Morgen sneed og knøg og siden got vejr, da kom Knud¹ i Lee og Jens Docter og vor egen vogn og kiørt herfra kl. 11 til Viborg og leveret det, og hiem kl. 9 igien, og Færgehuset drengedrog med os her hiem. – S. 23. Som var paaskedag, en meget stærk snee og knøg og anden dag med, og jord knøg hver dag i den uge, og vi [havde] Skræder Ole² at sye klædder til vor Anders. – F. 28. Var der skiffte effter Søren Bøcker i Krog³, og vor Anders hos præst at giøres klar til comformation. – S. 30. Var ieg med hannem i Hiermind kierke at giøres klar, og ieg betalt da degnen for det, han havde gaaen til ham til skole, 3 rd. og 1/2 lpd. gl. ost, som kunde koste 3 mk. 8 sk., og en god snee paa.

|48|

APRIL

Ti. 1. Saaet vor Christen med Niels Foged noget fæles træe, vi havde. – O. 2. Var ieg til skiffte i Lille Torsager som laueværge for enken⁴, tõe vejr og lit regn. – To. 3. Hug vi det op. – F. 4. L. 5. Hug ænebærriis, og ieg gaaendes til Viborg om nogle penge, og løst 41 skind fra feltbereeder for andre, og kiøbt tvende svin ved Klosteret for 16 rd. – S. 5. Hent dem i Broehuuset og slagtet dem, vog 11 lpd. 6 pd. – M. 7. Aget nogle enebær riis hiem. – Ti. 8. I Hiermind med Peder fra Færgehuset, som skulde gaae til degnen at regne, aget saa de sidste hiem, 10 læs. – O. 9. I Krogsskoe, kløv og hent vor fæles træe hiem, hver 5 læs, og meget smugt vejr. – To. 10. Begynt at pløye til haure i Skoe Kleppene og blev saa ved. – L. 12. Aget ieg til Randers med forpagteren og fich 18 pot brenvin hiem, 11¹/₂ sk., af Jacob Liim, og 6 lpd. 11 pd. jern a 4 mk. 2 sk. og 1 pach BB, 12 rd., af Rasmus Wælling, meget smugt vejr. – |49| M. 14. Begynt at regne effter midag. – Ti. 15. Tøret stærk igien. – O. 16. Vilde saad haure, men var frosen, og en liden snee, pløyet. – To. 17. Frosen meget hart, og saad haure ald anden kiere lille hejm og

1 Fmtl. Knud Rasmussen, gmd. i Lec.

2 Ole Christensen, bondeskræder i Lee.

3 Søren Sørensen Bødker i Krog begr. i Lec 27. jan. 1788. Skiftet ses ikke bevaret.

4 Maren Pedersdatter, enke efter gmd. Knud Nielsen i Lille Torsager (begr. i Viskum 11. marts 1788). Skiftet findes i Viskum gods skifteprot. 1752–1815 (G 221–2), fol. 330–346.

Langeager, harvet ey før kl. 9^{1/2}. – F. 18. Beede dag, tøret. – L. 19. Gich ieg til Viborg, stærk tøre. – S. 20. Var Søren Thyboe her og fich naue[?] huder og skind. – M. 21. Ti. 22. Til hoe, ha[r]vet med den ene harve. – O. 23. Harvet det af. – To. 24. Pløyet til staaebiug. – F. 25. Pløyet vor haure land op i marken. – L. 26. Saaed det, og strenge guuser med snee og hagel og regn, efftermidag tør vejr og meget stærk blæst, og vi pløyet i vor over tovt. – S. 27. Kiøbt 4 td. biug ved Himmestrup a 9 mk. 8 sk., og en Randers rejse qvit, Søren Thyboe her igien og fich M[ads] I[l]søe huuder og skind. – M. 28. Pløyet og saaed den, og aget mog i kuler, og harvet af. – Ti. 29. Pløyet og saad 1^{1/2} ager i hede[n]. – O. 30. Til hoe.

[50]

MAJ

To. 1. Christi himmelfart dag. – F. 2. Fælet til vræg hvede i heede, og aget mog efftermidag, og i skoen med hosbonden¹ og fich en eg til lægter og staur til vor væster huus, og saad saa 4 pd. kleeber² i vor over tovt, og kom en skøn regn. – L. 3. Aget 2de mødinger ud paa vor Fald og siden af gaarden, og kold blæst af norden. [*Mellem denne og den følgende indførsel er tilføjet læst for biskopen*³]. – S. 4. I Viskum og betalt skatter til dato. – M. 5. Ti. 6. O. 7. Aget mog, og tøret, og frøs om natten, og ieg i Ilsøe og gjorde vor hudregning. – To. 8. Saad en ager med biug i vor neder tovt, og begynt i vor Fald efftermidag. – F. 9. Pløyet den op og saaed, og hug en eeg i Hindag og drog barken af. – L. 10. Aget en møding ud paa den Øster Fald, og harvet, og vi kiørt til Viborg med 2de sider flæsk og stycket ud, 10 sk. pd.et, og 1 td. miød til Hans Møller, og en meget strænge blæst og guuser med fug af væsten. – S. 11. Pinsedag, ingen prædigken, og strænge guser med regn og lit hagel. – M. 12. Tør vejr og vinden i norden og stærk kuld, da kom Færgehuus drenge [51] her ud, og Peder skulde gaae til Hiermind skoele, og min gamle svige fader⁴ var her, frøs hver nat og kolt. – Ti. 13. Hug en eeg og tog barken af. – O. 14. Begynt igien at spreede og pløye til biug, og blev

1 Krigsråd Hans Juul, ejer af Viskum 1787–1839 og Himmestrup 1787–1801.

2 Kløver.

3 Peter Jacob Tetens; visitats 3. maj 1788 (if. påtegning i Hjermind, Lee og Hjorthede kb. C. 250–1).

4 Niels Christensen Vestergaard i Løvskaal, begr. i Skjern 15. juli 1792, 86 år gl.

saa veed i 3 dage, og ieg i Lillee Torsager igien til skiffte, blev ey afgjort til arvingerne, var meget strænge. – L. 17. I Randers med 2de læs bark, solt til garveren for 9 mk. 8 sk. læset, kiøbt 21 lpd. 9 pd. jern, kost 14 rd., skp. got tør bærgefisk kost 6 mk. 8 sk., stærk tørre af østen og nor-ost. – S. 25. M. 26. Fich vi Peder Lasen¹ og Christen Jespersen² og hug gaarsiden i vor væster huus, og siden i den uge saad vor mark hvede og aget over torve hiem, og det var hver dag en meget stærk tørre, i forige uge saad vor biug af. – F. 30. Brød overet ned af vor væster huus, thi[!] binding. – L. 31. Kiørt vi til Viborg med noget flæsk og mød, og om ad Vint Mølle med og fich 6 stk. T3.

JUNI

[S.] 1. I Ilsøe om morgen med noget var[e], da kom vor bester først ud. – M. 2. Ti. 3. Hug ieg og Christen Jespersen den væstre side. – |52| O. 4. I Lille Torsager igien, og Schoe fra Randrup³ var der selv paa den umy[n]diges side og stod og ficeret os, thi vi vidste ey andet, ind[!] det var af gjort til forlig, og saae blev det til slet intet. – To. 5. I Løvskal paa aucion effter bøkeren⁴ og kiøbt en liden kiste af fyr og egelog og beslag for 3 mk. 10 sk., en stor malm lyse stage for 2 mk. 12 sk. af Christen Pind⁵ i Vinge, kom en liden regn. – L. 7. Fich vi Peder Lasen igien, og vi begynt at tverbinde, blest lit hver dag og meget kolt om natten. – M. 9. Skulde vi havt Peder Lasen igien, men kom ey, og da maatte ieg selv til at gjøre det af, thi han kom til Viskum. – O. 11. Kom han igien, og vi rejste det, thi[!] fag, Gud lad det staae og runde paa steedet, og lad alting der udi vel lyches. – To. 12. F. 13. Syldet og sat syldstyker ind og fyldstyker om det heele huus. – L. 14. Magdaleene i Synder Mølle med Niels Foged med noget |53| fælestræ, og i Viborg og hent noget[t] vare, og vi lægtet. – S. 15. Aget 8 læs torve for Jens Biering og d[en] 9. aget 10 læs for Peder Vech, og F. d[en] 6. kiøbt en gl. øg af Jens Biering

1 Peder Lassen, husmd. og tømrer i Lee.

2 Husmd. i Hjorthede.

3 Kancelliråd Niels Schou, ejer af Randrup og Asmildkloster. Knud Nielsens 2 umyndige broderbørn havde ophold hos gmd. Hans Christensen i Store Torsager, som hørte under Asmildkloster gods.

4 Niels Sørensen Bødker, husmd. og bødker i Løvskal, begr. i Skjern 27. april 1788.

5 Christen Jensen Pind, gmd. i Vinge.

for 10 rd. 4 mk. 4 sk. – M. 16. Ti. 17. Latet af¹. – O. 18. Havde vi Jens Sørensen i Lee og Christen Krog ibd. og Giermand fra Taul² at tække, og vi gjorde gaardsiden af og skiæget paa det[!] anden side. – To. 19. Jens Sørensen igien, og vi tækket af. – F. 20. Slættet ieg det af, og hos præsten og aget torve, 5 læs. – L. 21. Kiørt ieg og vor Karen til Færgehuset til snapsting, thi vi havde intet at sælge³, d[en] anden vogn i Synder Mølle med 9 løsholter, kiøbt 6 par knive og gaffler af de fiine, kost 9 mk. 12 sk., [*tilføjet over linien* lod som det vilde] regnet. – S. 22. Vor folk til Herrens bord, og en meget stærk tøre og varme hver dag, saa det kiere korn og grees snaart var tilgaaen. – M. 23. Begynt at sætte skielbalke i 3de dag[e], og tørret stærk. – To. 26. Fr. 27. Stauret af og vændret⁴, aget leer og elte, da forbarmet |54| Herren sig over os med en naadig regn bege dag[e]. – L. 28. Kiørt ieg til Viborg som sidst i snap[s]ting og fich en deel penge, ieg havde til gode, og vi havde Kiersten Marie fra Taule⁵, Mads Michelsen datter⁶, Kiersten Henning⁷ og Karen Greger fra Lee at klæne, og kom stærk regn. – S. 29. Og stærk regn. – M. 30. Regnet og.

JULI

Ti. 1. Stauret og vændret goulene. – O. 2. Pluket 4 tr[a]ue lyng og grov 6 læs møntorve og drog dem op. – To. 3. Hos Jens Beirring med Jens Maaegaard og satte ham 2de stolper og 2de beilker ind, tør vejr. – F. 4. L. 5. Giorde lit af smidie og aget jord, begynt at regne igien. – M. 7. Agt og jord. – Ti. 8. Paa vor holm paa Øekier at slaae, og Jens Beirring med os, og got arbejds vejr. – O. 9. Til hoe, vor folk ved hede mødinger, og lagde hiøstænger effter midag. – To. 10. Hug tvende eger i vore birker og tog barken af, regn og siden god tøre, efftermidag giorde |55| den sidste balk af ved rysthuset⁸. – F. 11.

1 Lægtet færdig.

2 Gierman Christensen, husmd. og uldbinder i Taul.

3 Meningen er fmtl., at de, da de ingen varer havde med, staldede ind i Færgehuset og lod sig færge over i stedet for at køre ad den daværende Randersvej nord om Viborg sø.

4 Afsluttede arbejdet med at sætte staure (kæppe) i bindingsværkstavlene og flettede riskviste imellem dem til at bære lerklining.

5 Kirsten Marie Christensdatter, datter af gmd. Christen Giermansen.

6 Berthe Madsdatter i Lec.

7 Kirsten Henningsdatter, g. m. husmd. Jens Andersen Bierring i Lec.

8 Foderloen.

Slog vi i vort kier. – L. 12. Reed ieg til Vibord[!], og om ad Vi-skum, og vor folk hos Laus Væste[r]gaard at slaae og rye, lejet en vogn hiem med var[e]. – S. 13. I Ilsøe med noget af det. – M. 14. Giorde vor holm i tør høe, og kom regn, og ey afgjort. – Ti. 15. Kyket det af, og ieg og Karen giorde det første i tør høe i vor kier. – O. 16. Drog det sammen paa vor holm og vilde ført det over, og kom regn. – To. 17 Til hoe og ager ind, og ager den først dags slet fra vor kier, 3 læs, og det var got. – F. 18. Slog den anden dag i vor kier. – L. 19. I Randers med 2de læs bark til garveren a 9 mk. læset, kiøbt 1 skpd. jern, fin kræfftes, af Jacob Lim for 13 rd. 2 mk., 1 td. tiere af Rasmus Spare for 29 mk. 8 sk., smugt vær, foruden andre vare 18 pot b[ren]v[in] a 11 sk., 1 skp. salt 2 mk. 10 sk., 1 lpd. gl. fisk 3 mk. 6 sk.. en lin hverestien¹ 22 sk. – M. 21. Ført vor holm høe effter midag og 2de læs hiem. – [56] Ti. 22. Hent 3de læs, og siden regn. – O. 23. Slog paa vor Søbech og havde Mads Bøker og Anders Ivsen² at slaae og Karen Øes³ og Karen Gregers at rye. – To. 24. [Indføjjet over linien Vilde] giorde noget tør høe, og regn, og ieg i Lille Torsager til syns taxation over ved 2de uvilige mend og herredts fogden⁴. – F. 25. Slog i vort kier og drog i vort kier. – L. 26. Vor Karen kiørt til Viborg lit og andet at bestele, og ieg til hoe, hent 2de læs høe i vor kier, 4re læs den anden dags slet. – S. 27. Regnest[!] stærk heele dagen med strenge guuser. – M. 28. Tøret got paa vor Søbech, og giorde den mesten i tør høe. – Ti. 29. Der igien og giorde resten af og drog det mesten sammen. – O. 30. Slog det sidste op i vor kier. – To. 31. Paa vor Søbech skiffte igien, drog og førte den over aaen, og den lange med os til Rejstrup Bech, og tog hiem med os 2 læs.

[57]

AUGUST

F. 1. Neder ved Løvskal Færgestæd og hente 2de læs høe, og vor vogn kom der igien, kom der saa stærk blæst, at de maa[t]te lige der til afften og fich dog kuns 1 læs hiem. – L. 2. Hent de 2de sidste læs

1 En glat slibesten.

2 Anders Mortensen Ibsen, husmd. og træskomd. i Krog.

3 Karen Nielsdatter Øe, datter af husmd. Niels Øe i Lee.

4 Snæbiørn Asgeirson Stadfeldt, Randers, herredsfoged i Middelsom-Sønderlyng hrdr. 1784–91. Taksationen, der krævede herredsfogdens nærværelse, skete i henhold til frd. af 8. juni 1787 ang. rettigheder og pligter, som bør have sted imellem jorddrotter og fæstebønder i Danmark ved fæstegårdes til- og fratrædelse.

hiem, da 7 gode læs hiem af den skiffte, og hent saa 2de fra vor kier. – S. 3. Giorde vor Flands Bech skiffte i tør høe og halv den anden. – M. 4. Til møll i Broe Mølle, og reed til Viborg med det samme, og en meget strænge blæst. – Ti. 5. Hent vor sidste høe fra Flansbech af vor kier 14 læs, og fra Øe Kier 12 læs. – O. 6. Kom en skøn regn morgen, blæst hver dag, og vi aget det sidst jord i vor gaard. – L. 9. Kiørt vi til Viborg med lidet mad vare, og solte got, og fich noget vare hiem igien, blev da meget smugt vejr. – M. 11. Kiørt ieg til Randers med lit klæper¹, 3 mk. 10 sk., og noget vare paa, og kiøbt 1 td. tran af Rasmus Velling for 21 rd. af de store svenske store tønder, og 12 lpd. jern 4 mk. 1 sk. – |58| Ti. 12. Vor karle ved grøfften i vor kier. – O. 13. Begynt vi at høste rug og kom en god regn mod afften. – To. 14. Høst det op i marken og mest i vor tovt med. – F. 15. Gich ieg til Tiele og vilde kiøbt deres svin, og fich dem dog iche, og kiøbt 2de rugsæd² i Ørum af Jens Paikier, 12 rd., og 1 dito af Christen Bosen³, 7 rd., og en meget stærk blæst, og høst lit biug i affteningen. – L. 16. Kom strænge guser, og ieg høst vor tovt rug op, og vor karle ved grøfften i vor kier igien. – S. 17. Kiørt ieg med vor Niels om ad Svinding [og] Fusing Møle op til Christen Løvring⁴ i Hammershøye med 1 td. miød, regnet iblant. – M. 18. Regnet iblant. – Ti. 19. Pløyet i rygen af vor agre. – O. 20. Aget lit jord af fladet op i en møding bond, 8 læs, kom saa stærk regn. – To. 21. Vor folk til hoe, og ieg høst biug. – F. 22. Høst ieg sæde rugen op og biug i vor tovt. – |59| L. 23. Høst ieg vor biug op. – S. 24. Først i Viskum og saa til kierke, og siden aget vor rug ind, og det var gandske lit uden sæde rugen. – Ti. 19.[!] Hent ieg 2de rug sæde i Ørum, den ene 30 kiære tvilling bind, 5 rd. 2 mk., den 2den 33ve, 7 rd., og det fylte lit paa vogenene[!], da vi kom hiem stærk regn, den dag blev vor hosbond begravet⁵. – M. 25. Til hoe, og vilde høst haure, og kom stærk regn, efftermidag reed ieg til Ørum og kiøbt en rugsæde til 6 rd. 4 mk., 34 kiere, og 4re tra[ue] haure, smaae tvilling bind, 8te rd.[?]. – Ti. 26. Regnet, og høst lit iblant. – O. 27. Ligeledes. – To. 28. Høst haure, og blev en god tørre, fich vor

1 Kløver.

2 Ordet rugsæd betyder fmtl. i sig selv læs rugsæd.

3 Ejer af Lee Søgård.

4 Kromand; kaldes også Løvring.

5 Kancelliråd Christen Hansen Juul, jfr. s. |36|.

sæde rug ind i affteningen, og til hoe og aget lit anden kiere haure ind. – F. 29. Lit biug rivels og 13 kiere af den lille heim, siden regn. – L. 30. Ved Tiele igien og vilde kiøbt deres svin og bøed 23 rd. 3 mk. for paret, blev dog ey content¹, regnet. – S. 31. Til kierke.

|60|

SEPTEMBER

M. 1. Til smidie og lod en deel dør hengsler slaae, og vi høst vor sidste mark haure op, staabiug og hauren i vor over tovt. – Ti. 2. Heede hauren, effter midag i skoen, og satte stærk til at tøre. – O. 3. Tøret got, da aget vi vor Væster Ager og Fald ind, dog ringe nok, blev saa ved, og tøret stærk den uge igien. – F. 5. Aget vor Øster Fald og tovt biug ind, og vor folk løvt² og rejste i kornet. – L. 6. Kiørt ieg til Viborg med 2de halv tønder miød, og fich 5 pach fra Vint Mølle og hiem, vor staab biug ind. – S. 7. Meget smugt vejr, aget heede haure ind og vor tovt. – M. 8. Morgen aget vor haure i marken, god tøre. – Ti. 9. Til hoe at slaae hvede. – O. 10. Aget 2de mødinger sammen paa over ende af Trædager og Synderkiers ager. – To. 11. Saae ud til regn, og vi hent vor Vejeagers hvede hiem. – F. 12. I Thiele og gjorde det af med³ deres svin, 24 rd. paret, bet[alt] strax 142 rd. – L. 13. I Randers med 1¹/₂ td. miød, og tinget flæsk hen af de 8te |61| svin a 7 mk. lpd., og kiøbt 25 lpd. jern af Rasmus Hansen⁴, svenske, 13 rd. 3 mk. skpd.et, 5 skip salt a 2 mk. 10 sk. – M. 15. Begynt at age mog paa hvedstaabe, blev saa ved den uge. – Ti. 16. Vort heede hvede ind, og en meget stærk tøre den uge, da fich ieg de 8te svin fra Theile a 24 rd., og Mads Ilsøes huustrue kom her, og de fich de fire. – F. 19. Slagtet dem effter midag, og jstret vejet 29–30–32–36 mk. – L. 20. I Randers til Rasmus Wel-ling med det, og mit vejet 35 lpd. 7 pd. og Madses 36 lpd. 1 pd., den afften begynt at regne. – S. 21. I Hamershøye og skulde havt hun-ning, og fich intet. – M. 22. Fælet. – Ti. 23. Kiørt vi til Viborg tovt marken, havde noget svin mad at sælge og noget hørlæret, og kom en overmaade stærk regn, og ieg fich en deel vare af Søren Thyboe hiem med mig. – O. 24. To. 25. Fælet lit, regn iblant. – F. 26. L. 27.

1 Her: enige.

2 Luftede.

3 Fik handelen i stand.

4 Købmd. i Randers.

Begynt at pløye til rug. – S. 27. [*fejl for 28.*] I Fusing Møll effter hunning, fich der 143 kander, men maatte give 3 mk. 6 sk. kanden. – M. [29.]. Ti. 30. Pløyet til rug.

OKTOBER

O. 1. I Fusing Møll igien og hent det hunning, som ieg ey den første dag kunde tage, aget vor mødings mog ud i heeden. – To. [2.]. F. 3. Pløyet op i marken, regn. – |62| L. 4. Saad vor Christen Abelsager med anden kiere rug, thi vi saad ey meere i den aars giøde og den Væster Ager og den Væster Fald, og regn guuser, og ieg gich til Viborg, da maatte vi bønder i heele landet yde en styk kusk af 90 td.er har[t]korn og en styk hæst af 51 td.er¹. – S. 5. Var vi beege til Herrens bord, ogsaa vor Karen, rug regn iblant. – Ti. 7. I skoen med hosbonden at syne til ege olden. – O. 8. Blev vor svin brent², meget smugt vær den uge, aget mogen af i vor heede og rugen af saad, da fich ieg 8te svin fra Thiele. – To. 9. Slaget de 4re og saltet flæsket[!] af de 3de, vog 29 lpd. 5 pd. – F. 10. Slaget de andre 4re, og jsteret af hver, som vi drog det af, vejet 1 lpd. 1 pd. runt overalt. – L. 11. I Randers med flæsket af de 5 til Rasmus Velling, vog 47 lpd. 6 pd. a 7 mk., kiøbt 25 lpd. jern af Jørgen Moller for 13 rd. 5 mk. – M. 13. Reed ieg til Hoebroer at forhøre, hvad uld skulde koste, blev ey lovet uden 32 mk., om a[d] Volstr[u]p og kiøbt deres for 15 sk. mk. – Ti. 14. I Færge Huuset med vor Karen, som skulde til Viborg at lære at sye, kiøbt deres |63| i Tidsted, 7 lpd., 15 sk.³. – O. 15. Saad rugen af i vor tovt, i alt 5 td. 6 skp., begynt med lit fug regn. – To. 16. Gallus dag, graae og effter midag med regn. – F. 17. Gich ieg hen i de øster byer om uld, gav 15 sk., og hiem løverdags afften, kom guser med regnsnee og hagel. – L. 18. Got tør vej, frøs hart om natten. – [Ti.] 21. [O.] 22. I de øster byer igien og fich det samlet. – To. 23. Kiørt op til Viborg marken. – S. 26. Søren Thyboe her effter uld. – M. 27. Kiørt til Hoebroer med uld, 50 lpd., med Madses vogn, og hiem samme afften, i den uge fælet.

1 Udskrivningen skete i anledning af krigen med Sverige i efteråret 1788 og fml. i henhold til reskript af 9. sept. 1788 til de jyske amtmænd om at iværksætte de rekvisitioner, der forlangtes af generalmajor Moltke, »som haver ordre til at besørge udi denne tid adskilligt for kongens tjeneste ved tropperne udi endeel af Jydland.«

2 Dvs. brændt med CAs bomærke, før de tillige med andre bønders svin blev sat på olden i skoven.

3 Må være prisen pr. mk.

NOVEMBER

[M.] 3. Igien i Viborg med uld. – S. 2. Fich Peder fra Færgehuset hans høyre arm over det smalle sønder ved vor graae hest, han vilde gaee op at binde, og ieg reed hen til Jens Fridrichsen i Tærp, og han kom og forbandt den. – Ti. 4. Ført vi ham hiem til Færgehuset. – O. 5. Lod bæster skoe, frøs om natten. – To. 6. Slog lyng. – F. 7. Aget mog over vor gaard og aget lyng hiem, og ieg i Ilsøe. – L. 8. I Viborg med 1 skpd. uld og 16 lpd. flæsk, solt a 8 mk. 4 a 6 og 8 sk. lpd., tød den natt, kast mog om i vor gaard. – |64| F. 14. Kom en skjøen jevn snee og meget meere om natten, da kiørt ieg til [*indføjjet i margin* L. 15.] Ilsøe at tage imod uld, da var vor Anders og skræderen kommen hiem med 2de læs, og tog saa en læs hiem. – S. 16. Kiørt ieg til Viborg til Søren Thyboe med det, effternat en stærk knog. – Ti. 18. Kiørt vi til Hoebroe med en læs uld, og en meget strænge vej, og maatte om ad Hourning Vaase¹, og leveret det samme afften. – O. 19. Morgen begynt at snee lit, gjorde saa strax af, lpd. 33 mk. og 3 lpd. 7 pd. til skud, og kiøbt 2de bunt 12 kop hør a 13 mk. lpd., og hiem samme afften. – L. 22. I Viborg igien med det sidste flæsk af de Tiele svin, og solt da i alt i Viborg af de sidste 8te i Viborg for 34 rd. 1 mk. 2 sk. og i Randers for 55 rd. 1 mk., udgjør 89 rd. 2 mk., og beholt saa en halv side, vog 2 lpd. 8 pd. – M. 24. Begyynt[!] at age løøv til at blænde miød, og Mads Michelsen datter kom her midag at hielpe os. – Ti. 25. Morgen kl. 11ve begynt at koge løv, fich saa bolden afkryst² til kl. [*tallet ulæseligt p. gr. af en blækklæt*]. – O. 26. Miøden af koget til morgen kl. 7, pærst det saa af og smæltet voxset af til kl. 1 om afftenen, got tør vær. – L. 29. Kiørt ieg til Viborg og hent vor Karen hiem, som da havde været der ope hos jomf[r]ue Mønsted³ i 6 uger at lære at sye. – S. 30. Var Mads Ilsøe her, og vi gio[r]de |65| vor uldregning, ti[ent] hver 34 rd. 1 mk. 4 sk.

DECEMBER

M. 1. Got vejr, begynt saa at snee om natten. – Ti. 2. O. 3. To. 4. Stærsk[!] snee iblant og knog og en strænge vinter paa jorden. – F. 5.

1 Fmtl. Hvornum Vase, Lindum s., Nørlyng hrd. Vase betegner en indgrøftet vej, lagt forhøjet over blød bund.

2 Bolden betyder fmtl. grukedlen eller måske snarere her dens indhold; afkryste: presse væske ud.

3 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

Holt op med snee og stille vejr. – L. 6. Reed ieg over til Tiele og vilde kiøbt 2de svin, og ieg bøed dem 32 rd. for dem, og de vilde have 34ve, og saa lod ieg dem blive, og der var allesteder snee i til knærne og strænge føre. – S. 7. Til kierke, og stærk tykken iblant, og holt saa ved den uge. – To. 11. Begynt at fryse overmaade hart, lit snee iblant. – L. 13. Reed ieg til Viborg og bestilt lidet, thi der kom strænge snee og knog, saa ieg torde neppe ride hiem, holt dog op i afftninggen. – S. 14. Saa meget snee paa, at der kom ingen udenbyes qvind folk til kierke, sned iblant og en overmaade haar frost, som blev ved den uge. – O. 17. Af møll i Broe Mølle, og saa strænge vej, og kunde saa got som intet maale, og 2de ved vognen, og møl-leren¹ maatte dog laane dem 2de hæste en styk hiem paa vejen. – To. 18. Saa stærk en knog om natten, saa alle steder blev fulde. – L. 20. Lod som det vilde tød. – S. 21. Sneed og knøg igien, matte vande ved vandsted. – |66| M. 22. Frøs hart. – Ti. 23. Kom en liden tõe i afftningen og lysenet om natten, stærk blæst, og satte saa til at fryse igien. – O. 24. Frøs lit, juule afften, meest klar og stille. – To. 25. Meest klar, begynt at fryse hart igien. – F. 26. I Øe og betalt engpenge. – L. 27. Og klart, men frøs over maade hart. – S. 28. Ligeledes klart og frøs meget stærk, som blev ved til aarets ende.

1789

JANUAR

To. 1. Stærk og klar frost meesten hver dag, lit snee iblant og jord knog, saa ingen vej kunde staae bye iblant². – L. 3. Kiørt ieg til Viborg i vor slæde, thi der var meget snee paa jorden over alt, og maatte af Nyebroer over søerne³, som var meget stærke. – S. 4. Var ieg i Ilsøe. – Ti. 6. Var Søren Thyboe her med noget vare og fich noget tyæe[!]⁴ igien, og Ilsøe vogn var her og fich deres, og vor

1 Rasmus Saabye.

2 Meningen er fmtl., at vejene mellem byerne blev ufremkommelige.

3 Det har ikke kunnet fastslås, hvad CA mener med Nybro. Der er fmtl. tale om en bro over Nørreåen eller et af dens tilløb, måske ved Bro Mølle. Meningen må være, at CA ved Nybro forlader vejen og kører ad Nørreådalen med dens søer, jfr. noten s. 57.

4 Betyder fmtl. tøj, tæje: kartet uld.

Niels kom derhen med, som skulde gaae i skole¹, da blev der giort andstalt ved vandsted for Himmestrup stude, som skulde der need at vandes. – L. 10. Kiørt ieg til Viborg igien |67| med noget miød, og smør solt for 10 sk. pd.et. – M. 12. Gich ieg til Ilsøe med vor Niels igien. – Ti. 13. I Hiermind og gav mandtal an², og det var hver dag en over maade haardt frost, den afften kom en meget stærk bister knog. – O. 14. Sneed og knøg mest heele dagen, frøs lidt mindre saa i tvende dage. – L. 17. Frøs hart igien. – S. 18. Kom meget jis slag og regn, gav sig saa til at tõe, stod saa hen i den uge, tøed og fug iblant. – S. 25. Paulj omvendels, regnet heele dagen og lit tyken, og ieg kiørt til Tindbech med 69 mk. væmels garn, lagt 50 all. i sleede. – [L.] 31. I Færge Huuset igien med vor Karen, som skulde lære i Viborg at sye, sneed og knøg stærk.

FEBRUAR

To. 4. [*fejl for 5.*] Kiørt ieg til Randers kl. 9, og vor Anders med mig, sneed lit. – F. 5. [*fejl for 6.*] Kiøbt 18 pot brenvin af Welling a 15 sk., 36 pot tran, 13 sk., laae der frie³, og kiøbt 39 lpd. 4 pd. jern af Jørgen Møller, Christiana kræftes jern, skpd. 14 rd., hiem 8 stænger, vog 13 lpd. 7 pd., og lagt 12 stænger ind til Peder Mads[en]⁴ af de største. – [F.] 13. Gich ieg til Lunddorff og lod en breedøxse giøre ved, og en som en rødnaver⁵ giøre, 2¹/₂ qter land[!], gav 1 mk. for kuld og arbejds løn, |68| og om ad Tiele Mølle og kiøbt en liden svin for 8 rd., hiem samme afften. – L. 14. Kiørt til Viborg med 1 læs træe i smaae stycker skaaren til kakelavn træe, som ieg foræret jomfrue Mønsted, som vor Karen var hos at lære at sye. – [To.] 19. Af smidie og lod ploee jern leege paa og bæster skoe. – [F.] 20. I Randers med 12 lpd. 6 pd. saltgrøn flæsk til Vælling, 7 mk. 4 sk. lpd. og told, og 25 deger⁶ lamskind til Johan Feldtbereeder⁷ a 6 mk. 4 sk., 10 deger faarskind 6 mk. 8 sk., 15 smaae beedskind 14 sk.

1 Der var ingen skole i Ilsø. Talen må fmtl. enten være om skolen i Løvskaal (jfr. s. |69|) eller måske snarere om, at skoleholderen der underviste Mads Ilsøes børn hjemme, og at Niels deltog i denne undervisning.

2 Der er fmtl. tale om de ekstraskattemandtaller, som præsterne førte siden 1762.

3 Meningen er fmtl., at CA oven i handelen fik frit nattelogi.

4 Brændevinsmand i Randers.

5 Naver: bor; der er fmtl. tale om en art trærydningsredskab.

6 Et deger: 10 stk. (huder eller skind).

7 Johan Hansen, feldbereder i Randers.

stk. og told, og de 12 stænger jern hiem, som var indlagt hos Peder Mads[en], vog 25 lpd. 13½ pd., frøs, jevn god vej, og hiem om aff-
 tenen. – O. 25. Gich ieg til Viborg til ausion effter raadmand Fil-
 strup¹, og kiøbt intet, og aget hiem med Christen Korebore, tõe vejr.
 – M. 23. Skoet vi en bøg i Jens Pinds skoe, som vi var alle 3de om,
 hvor for vi gav hosbonden hver 3 mk., stak saa 3de faun, hvor Jens
 Biering lovet os for hver 2 rd. og for 15 al. krop² til hver part 10
 mk. 8 sk., thi Mads solt hans part i alt for 10 mk. – To. 26. Skoet
 en bøg i Raaebuchsleje til forpagteren, koldtræ³. – F. 27. Havde
 Peder Vech og sauert den over med os, og kløv, lit snee. – L. 28. Kløv
 det af, 3 faun, og frost.

|69|

MARTS

O. 4. Tamperdag, vinden i nordost, frøs og stangsneed, blev ved
 hver dag den uge. – Ti. 3. Viborg hestmarken, i Viborg med 2de
 vogne, fich 6 lpd. humle af Hans Møller, 25 mk. 8 sk., 1 fiering seeb
 af Christian Giørup, 29 mk., og nogle vare af Søren Thyboe. – S. 8.
 Var ieg i Løvskaal med 24 mk. hørg[arn] til skoeleholderen⁴ til drejel.
 – M. 9. Ti. 10. Aget træ hiem af vor skoe paa sleede, thi vi havde
 ordre fra hosbonden at skaffte[!] af skoen, det vi havde, blev ved at
 stangsnee den heele uge og haard frost. – F. 13. Aget en læs træ
 hiem til vor præst. – L. 14. Reed ieg til Viborg, sneed og knøg og
 frøs meget haardt. – M. 16. Stang sneed meest den uge og bliid om
 dagen, frøs hart om natten, aget nogle ege kievler hiem, ieg kiøbt af
 Mads Vejrum, 2de til løsholt og 1 til stolper, som dog ey fich uden
 3de stk., resten skarn, betalt dog 5 rd. 2 mk. for dem, begynt at saue
 af dem. – O. 18. Var Christian Giørups karl i Viborg her effter 17
 huuder a 14 mk. lpd., som aldrig har faaet saa meget før, og 1 td.
 tiere til mig, 5 rd. 1 mk. – L. 21. I Randers med rug fra Himme-
 strop, meget god slagen vej, 27 lpd. jern hiem af Jørgen Møller, 4
 mk. 4 sk. lpd. – |70| M. 23. Den uge bliid det skiønt om dagen, dog
 frøs om natten. – L. 28. Reed ieg til Viborg, kiøbt nogle vare st.[?]

1 Jacob Filstrup, rådmd. i Viborg, død 4. jan. 1789.

2 Træstamme.

3 Betydningen er fml. kølletræ, træ til brug ved malkøllen, enten som brænde
 eller til særlige træriste, hvorpå malten anbragtes.

4 Johan Hendrich Munch. Hørgarnet var måske vederlag for Niels' undervisning,
 jfr. s. |66|.

T3 for 41 rd. – S. 29. Var Søren Thyboe her og fich resten af mine huuder 13 mk. 8 sk. lpd., 9 deger kldskd.¹ 5 rd., som aldrig har hørtet faaet før. – M. 30. Til smidie og lod 1 par nye ploeg hiul binde og jern axsel til dem at gaee paa, sneed stærk meest heele dagen. – Ti. 31. Sauet af, frøs.

APRIL

O. 1. Sauet noget med klyv saue. – To. 2. Af smidie og lod foed sætte u[n]der vor store jernpande, som ieg gav Jacob Fris² i Randers 4 mk. 2 sk. for, vog 7¹/₂ mk. og foden 5 mk. – F. 3. Sneed og knøg meget stærk. – L. 4. Smaasneed iblant. – S. 5. Sneed lit igien, 1 par støfle fra skoemageren i Lee forsaalet for og bag, 3 mk. 4 sk. – O. 8. Kiørt ieg og huustrue til Viborg, solt flæsk 10 sk. pd., smør 10 sk. pd., eg 10 sk. 1 snees, ost 2¹/₂ sk. 3 sk. mk.en, fich vor Karen hiem fra syeskoele, og vor Anders med hos Østerige, som havde huget hans eene tommel finger nesten af ved leeden, lovede at den skulde strax læges. – |71| F. 10. Lang fredag, frøs om natten og siden meget smugt vejr, til troe lovelse i Himmestrup med Las i Øe³ og Birgitte fra Dongiøe⁴. – L. 11. Gich ieg til Viborg om et og andet at bestille, tordnet og var meere milt i vejret, dog frøs om natten. – S. 12. Paa-skedag, graae tyk vejr. – D[en] 9., som var skiertorsdag kom vor Niels fra Ilsøe, som havde været der siden hellig 3 kongers dag at gaee til skoele og gich her hiem hver syndags afften og derhen igien mandags morgen, paaske dag kom de fra Færge Huuset her, og vor vogn kiørt med Anne Marie og vor Maren⁵ hen til Ilsøe, og 1 td. rug paa, som ieg gav dem, for det min Nielse havde været der, kost 1 td. 4 rd. – Ti. 14. Samlet ieg en nye plog sammen, og i Ilsøe effter midag. – O. 15. Hug vor karl ænebærriis, og ieg gich [h]en til begravelse med Jens Maaegaard i Krog⁶. – To. 16. Hug bege formidag og aget 6 læs hiem effter midag. – F. 17. Begynt vi at pløye i den nordre Vejager i giødelandt, thi anden kiere laae en stor deel med snee. – L. 18. Regnet formidag og siden smugt vejr, dag pløyet.

1 Betydningen af ordets første del uvis. Der er måske tale om forkortelse af kaldskind: kalveskind.

2 Jacob Friis, købmd. i Randers.

3 Lars Pedersen, gmd. i Ø by.

4 Berthe Marie Andersdatter.

5 Vel fejl for Karen.

6 Ifølge Lee kb. blev J. M. begr. 14. april 1789.

– M. 20. Ti. 21. Pløyet. – O. 22. Saaed vor Tunsager[?] tilig med Ørum haure, og kom en god regn, fælet vor staabager paa Trinfald. – |72| To. 23. Begynt lille Niels at side lit oppe, som havde været meget syg af halssygen, og Karen løe da 3die dag, og min huustrue gich og til sengen, og vi saad det meeste af vor mark haure, og kom en stærk regn og slud i blant, pløyet den væster ager i heeden efftermidag. – F. 24. Pløyet i vor neder tovt form[idag] og harvet efftermidag, da kom Østerige her og kom dem til at drikke viinædige $1/2$ blandet med vand samt at holde et liinet stædse vaad af dem om halssygen og aarelod dem, og hvilken blev dem en kiendelig forbedring, samt surdej blandet med ædiche at binde under føderne. – L. 25. Gich ieg til Viborg effter medicamenter, som han foreskrev mig at bruge til dem, dog begynt Karen at gaae oppe, kiøbt 2de knip aabore for 8 sk., sent den eene til Ilsøe, ha[r]vet meest af i marken og saad heeden. – S. 26. I Fusing Møl morgen tilig og ført 1 læs ænebærris for vor skoelealm¹ til skolen, og 1 skp. rug stakels korn², som skulde være til hielp til hindes broder Madses begravelse³. – |73| M. 27. Til hoe. – Ti. 28. Pløyet vor tovt op for midag og den sidste halvager i Store Busk Ager effter midag. – O. 29. Saaed vor neder tovt og Busk Ager og pløyet Kielbachager op og saad den. – To. 30. Til hoe og saad.

MAJ

F. 1. Til hoe, og stærk regn. – L. 2. Fælet til vræg hvede i vor heede og ved Væster Landshøye. – M. 4. Og oppe at fæle, og kom regn og siden got vær, og fælet af. – Ti. 5. Begynt at age mog i kuler. – O. 6. Til hoe. – To. 7. Aget af i kuler. – F. 8. Beede dag, kolt hver dag og nat. – L. 9. I Viborg med feede vare, solt feet mk. 5 sk., ost mk. $2\frac{1}{2}$ a 3 sk., eeg 8 a 9 sk., kiøbt 7 skp. rug til CMSH og Inger Trølich⁴, 2 mk. 14 [sk.], solt $3\frac{1}{2}$ td. bagerst haure⁵, 21 sk. skp. – S. 10. Til Herrens bord, og Hans i Synder Mølle her, og ieg i Krogs Skoe

1 Meningen er fml., at CA har skullet levere halm til skolen – vel sagtens i Lee – men i stedet denne gang har ydet enebærris til lerklining.

2 Stakkelskorn: korn som ydes til sognets fattige.

3 Meningen er uklar. Der ses ikke begr. nogen Mads i Lec eller tilstødende sogne i april 1789.

4 De to personer har ikke kunnet identificeres.

5 Havre som ved kastningen i loen p. gr. af de lettere (og ringere) kærner er udskilt i en bunke for sig.

med ham, og han fich en bøg til skibs bonde. – M. 11. Ti. 12. O. 13. Aget mog i marken, det sidst, og siden ved Korsmuse og hug en eeg og drog barken af. – To. [14.] Hug en liden og barken af og det andet reen, hoe¹ og saad biug. – F. 15. En liden og barken af, og aget mog for vor præst. – L. 16. I Randers med 2de læs bark a hver 10 mk. 8 sk., og 27 lpd. 2 pd. jern |74| af Jørgen Møller, skpd. 14 rd. 1 mk., og 1 tylt fyrfiel af Thomas Hansen², engels bord³, 17 mk., imellem den 14. og 15. døde min kiere svoger sl. Mads Ilsøe. – S. 17. I Ilsøe, efftermidag begynt at sprede mog til biug og pløyet lit i Synderkiers Ager. – M. 18. Pløyet den op og saaed og harvet den need, og saa en stærk regn til kl. 3 over midag, pløyet og saad saa Abels Ager med staaebiug, begynt at grave torve hede⁴. – Ti. 19. Grovs Klæp⁵ for midag og den store hejm ager efftermadag[!]. – O. 20. Pløyet og saad den af til midag og harvet saa til afften, og ieg og bege pigerne ved Jeppes Muse at drage barken af en eeg. – To. 21. Kom Jens fra Færge Huuset her og aget med os til Ilsøe, og vi fulte sl. Mads Ilsøe til hans lejerstæd i kierkegaarden, og dertil igien og fich en skickelig begravelses maaltid. – F. 22. Hent 1 læs tagsteen i Rynge og ført til Viskum. – L. 23. I Randers igien med 2de læs bark til garveren, 13 mk. læset, kiøbt 2¹/₂ tylt fyrfiel af Jørgen Møller, lit vaat, for 13 mk. tylden, 5¹/₂ al. lange. – S. 24. Hent vi Jens Sneker fra [*åben plads*] i Kieling Holt, |75| som skulde være her tillige med hans dræng og Jens fra Færge Huuset, som skulde være her og gjøre nogle drag kister til bege miine døttene, stærk tørre. – M. 25. Saad vor Klep formidag, tøret, grov over torve. – Ti. 26. Saad af i marken, da var vi samlet i Lee om formueskat⁶, og ieg eene af sognet gav. [*Jfr. nedenfor*]. – O. 27. Saaed vor tovt bag Madses. – To. 28. Saad vræg hvede i vor nedertovt. – F. 29. Paa ausion i skoen og i de neder skoe, og ieg kiøbt 5 a 6 stk. – L. 30. I Viborg med 8 lig

1 Foran hoe er fntl. underforstået et til.

2 Købmd. i Randers.

3 Engelske planker.

4 Ordene i denne sidste sætning, som er indskudt efter den øvrige indførsel for M. 18., er anbragt lidt tilfældigt. Meningen må være: begynt at grave hede torve.

5 Klæp: et lille agerstykke af uregelmæssig form.

6 Ved frd. af 11. marts 1789 blev til dækning af udgifterne ved krigen mod Sverrige udskrevet en skat på formue, indkomst og næring.

pelle¹ a 18 sk., og fich en deel vare hiem. – Ti. 26. Var alle mendene i sognet, huuse og gaardemænd og indsædere, forsamlede i Søegaard i Lee om at andgive formueskat af midler og indkomster og næring, og ingen bond[e] uden ieg gave nogen penge an, 400 rd., deraf at svare $\frac{1}{2}$ procent, er 2 rd., Christen Brixsen Kolbech² 24 sk., smeden [i] Lee 3 mk., Ole Skræder 24 sk., Morten Funder³ 20 rd., forpagter Kielsen ved Himmestrup 20 rd., regnet stærk. – [S.] 31. Pinsedag, god tøre, ingen prædiken. – M. 32[!] Lit regn.

JUNI

Ti. [fejl for M.] 1. Morgen tilig kiørt ieg til Taarup med 2de læs bøcher træe, 13 mk., og en meget stærk regn formidag og tøre eftermidag, og neder og hug en eeg norder Jepes Muse og tog barken af meere end 1 læs, |76| træet alt kost 5 mk., solt saa Jens Biering igien det bare træe for 1 rd. – O. 3. Tamper dag, vinden til norden norvest, hug en stor huul eeg og tog barken af, saad hveden i marken. – To. 4. Saad en grønlandsager i heeden, hug og en liden eeg oven Hummelgaards Kier og tog barken af. – F. 5. Af smidie og lod tven-de bæster skoe, grov torve igien i 2de dage. – L. 6. I Randers med 2de læs bark til garveren, $12\frac{1}{2}$ mk. læset og told, kiøbt 6 fyr fiel af Jørgen Møller, 6 mk. 8 sk. – S. 7. I Løvskal og lod mig lade paa min fod, fordi ieg i en 14ten dage havde saadan en sær svimelse i mit hoved, smugt grøde vejr med lit regn og varme iblant, kom mig saa gudskee lov. – M. 7. Ti. 8. [fejl for 8. og 9.] Grov de sidste torve af, kom somme stæder en meget stærk tornden[!] regn, kiørt til brøylup i Dongiøe⁴. – O. 9. [fejl for 10.] Giorde en faun eg i Tidseldal. – To. 10. [fejl for 11.] Ved Hummelsgaard og huge faun træe, og Hans fra Syndermølle kom her, og ieg og vor Anders og 3de snekere⁵, som vi havde, maatte med ham i Krogs Skoe at saue over og slinde 2de 10 al. kievler. – |77| F. 12. Neder igien ved Humelgaa[r]d og sauet den over og giorde 1 faun træe. – L. 13. Vor karle i Randers med 2de gode læs bark, læset a 13 mk. 10 sk., og ieg i Ilsøe til skiffte eff-

1 Betyder fmtl. lige pæle.

2 Christen Nielsen Brixsen, gmd. i Krog.

3 Søn af Marianna Randrup, jfr. s. |46|.

4 Jfr. s. |71|. Ifølge Lee kb. fandt vielsen sted den 10. juni 1789.

5 Fmtl. Jens Snedker, hans dreng og Jens fra Færgehuset.

ter min sl. svoger Mads Ilsøe¹, hver af drengene² fich 100 rd., 1 hest eller 20 rd., 6 faar eller 6 rd., en fuld seng, kiste og hengskab. – M. 15. Hans i Synder Mølle her hen i Krogsskoe og hent 2de bøge kieveler, 10 al. lange, og ieg hen med ham at læse dem, og neder at slinde af og giøre sauegrav over Hummelgaards Kier. – Ti. 16. [O.] 17. [To.] 18. Peder Vech at saue med mig, og en uhørlig stærk varme og tørre, og aget meest vor overtorve ind. – F. 19. Slindet det op, thi[!] stk. leede a 6–7 al. og sex stk. 4 al. stolper, kom lit regn i affteningen. – L. 20. Kiørt ieg til Viborg snapsting, havde snekeren og vor Karen paa, havde bindtøye paa til Peder Onsen[?]³ for 75 rd., og fich en deel andre regninger istand. – M. 22. Skoet fauntræe for hosbonden i 3 dage, aget jord i gaarden den uge. – O. 24. Sant Hans dag, regnet stærk. – L. 27. De 7 soveres dag, regnet for natten, og vi begge kiørt til Viborg, meesten tørvejr, solt nogle feede vare og læret, alting dyrt. – |78| M. 29. Ti. 30. Aget det sidste jord i vor gaard.

JULI

[O.] 1. Slog vor holm paa Øe Kier, havde lille Karen Knuds⁴ at rye og Jens Hansen⁵ at slaa for mig, thi der kom bud fra Færge Huuset, at min svoger⁶ var meget slæt, og ieg gich der hen, og han døde over midag, og ieg blev der til torsdags afften, og kom meget regn. – F. 3. Bræket vor væster stuegulv op og tog 2^{1/2} qter af grunden, lagde saa en god spane saand⁷ igien, og saa beilker derpaa. – L. 4. Lagde saa en god stærk fiel gulv derpaa, d[en] dag tørvejr. – Ti. 14. Slog vor Søe Bech, havde Jens Biering og huustrue og Søren Olesen i Lee og Anders Ivsen og snekerens dreng at rye. – To. 16. Drog vor snekere herfra, gav ham for 2de dragkister, eeg og indlagt, og en stor fyrskab og en ege stoel som en bord, gav ham derfor 7 rd., drengen 24 sk., og havde staaet her 7 uger og 4 dage, des uden lagt fielgulv i vor

1 Skiftet findes i Skjern gods skifteprot. 1799–1802 (G 227–1) fol. 356 ff.

2 Christen, Michel, Christen[!] og Anders Madsen, alle af 2. ægteskab. I M. I.s 1. ægteskab m. CAs søster Karen Andersdatter var der en datter Karen Madsdatter, g. m. møller German Mortensen, Tiele Mølle.

3 Har ikke kunnet identificeres.

4 Har ikke kunnet identificeres.

5 Husmd. og spinder i Lee.

6 Søren Pedersen, begr. i Asmild 7. juli 1789.

7 Et godt spand sand. Et spand er så langt, man kan spænde med fingrene.

væsterstue. – |79| Ti. 28. Fich vor sidste Søbech høe hiem, 9 læs, faaet fra holmen 5 læs, af vor kier 15 læs, i vor over tovt baarhøe 1 got læs. – To. 30. Det sidste hiem af vort kier, og ieg i Færge Huuset fra onsdags midag til fredag afften at registre og vordere alt, hvad de havde til ausion¹, de toe dage var gode, thi høe bieringen var baade vaad og vanskelig.

AUGUST

L. 1. Neder ved den store eeg neder ved Hummelgaards Kier, ieg og Anders, og vor folk skaar bregne. – M. 3. Ieg og Anders ved den igien, pløyet først i ry[g]en af vor ager. – Ti. 4. Var Christen, vor karl, med, og vi gjorde næst[en] 4re faun bræntræe og 2 læs bøker af den, og d[en] gl. Inger Ander[s]datter i Lee fich 8 a 9 læs, roden brenttræe. – O. 5. I Randers med 1 læs rug til Rasmus Welling, skp. 3 mk. 4 sk., kiøbt 23 lpd. fiin kræfftes jern til Jørgen Møllers, skpd. kost 15 rd. 24 sk., som aldrig har hørted den pris før. – To. 6. Aget leer. – F. 7. L. 8. Klænet, og ieg og huustrue i Viborg med nogle vor [*fejl for vare*], lejet de nederboes der op med en faun eeg. – M. 10. Den uge brent 2de miller, og blen[t] 1 møding paa den smal Langager |80| og en paa over ende af Trædager, i den uge meget smugt vejr. – L. 15. I Viborg med 12 td. kuld til Eskild Hattemager og 10 td. til giørtleren² a 22 sk., vor folk paa Aalum Mark³ at høst biug. – M. 17. Høst biug den store hiemgra [*fmtl. forskrivning for heimager*] ager og Synder Kiers Ager. – Ti. 18. Høst ieg til hoe, thi vor karl til troelovelse med hans søster⁴. – O. 19. Høst ieg biug. – To. 20. Høst vor anden kiere haure. – F. 21. Ieg og Madaleen paa Aalum Mark igien at høste rug og haure, og 2de vogne 3 tr[æue] og 2 k[iere] biug hiem. – L. 22. Høst vor giøde haure, d[en] uge god tøre. – S. 23. Begynt at regne. – M. 24. Ti. 25. Høst ald rugen op. – O. 26. Aget vor biug ind. – To. 27. Vor anden kierre haure. – L. 29. Effter midag vor giøde haure. – S. 30. Effter midag ald rugen og vor tovt haure, og det var meget stærk tøre, og

1 Skiftet efter Søren Pedersen findes i Asmildkloster gods skifteprot. 1778–1808 (G 211–15) fol. 554 ff. og 565 ff. I samme skifteprot. fol. 351 ff. findes skiftet efter hans afd. kone, CAs søster Kirsten Andersdatter (død 6. aug. 1783).

2 Jens Poulsen Møller, gørtler i Viborg.

3 CA har fmtl. for et år købt avlen på et jordstykke i Ålum Mark.

4 Berthe Andersdatter, steddatter af Søren Sørensen Bødker i Krog, 28. oktober 1789 g. m. Christen Hvas i Mammen.

det fylte meget stærk, saa hveden kunde icke komme i laden, om morgenen hent 2de læs haure paa Aalum Mark og sat i vor liden stold.

SEPTEMBER

O. 2. I vor kier og gjorde græfften[!] ved, og vi aget 8te læs mog paa 2de mødinger i heeden, og vor karl henne i Wischum om at fæste sl. Jens Maaegaards stæd i Krog. – To. 3. Af smidie og lod søm slaae, kast vor heede mødinger om, |81| og kom saa meget stærk regn, som blev ved hver dag den uge. – L. 5. I Viborg med 1 faun eeg. – S. 6. Hen i Ilsøe. – M. 7. Ti. 8. Aget paa mødinger, og fælet beege de over ender af Langager. – O. 9. En overmaade stærk blæst, og i Vejrum om vogne til at føre fauntræ op, og fich ingen, dog de havde lovet det tvende gange, fich saa dem af de neder stæder op med 2de faun. – To. 10. Fich vor vræg hvede ind, ved væster Landshøye 2de og 2de smaae i vor tovt, som intet korn var i, sat op over vor port og torvehuus, og en liden læs grønlands af heeden med lit korn. – F. 11. I Fusing Mølle om naar ieg skulde hente huuning. – L. 12. I Viborg med 2¹/₂ td. miød, fich flyt hveden ind. – S. 13. Fich vi vor opsgjord¹ effter prædiken. – O. 16. Tamperdag, vinden meest til sønden og sydost og sydvest, den uge aget mod. – S. 20. I Fusing Mølle effter huuning og fich 125 kand[er] og 1 pot ad[!] 2 mk. 4 sk., i den uge fælet lit i ryggen af vor agre og løvt kuller ud. – Ti. 22. Der igien og i Løvs kald og fich det sidste. – O. 23. Til Viborg tovt marken, ieg og Karen, og Niels og Anders der med 2de stude i med Mads Bøcher, solt og tabt 3 rd. – To. 24. Fælet lit igien til at løvte kule[r] ud paa. – F. 25. L. 26. Pløyet til rug. – S. 27. I Øe effter hunning. – M. [28.] Ti. [29.] O. 30. Pløyet til rug, og regn iblant, drog Christ[en] Degn af tienest til Krog.

|82|

OKTOBER

To. 1. Saaed vor Væster Fald med Jens Gresens rug, som saa ringe, den store hjem væster halvager med Kiels rug og den øster med Aalum rug, og regn efftermida[g]. – F. [2.] L. 3. Pløyet lit, stærk regn, gich ieg og vor Anders til Viborg og hent 4re feede svin, ieg kjøbt af Hans Møller i Viborg for 37 rd. – S. 4. Var vi bege til Herrens

1 Opgørelse (med præst og degn).

bord, stærk regn effter midag. – F. 2. Tog vi den graae hest og den sorte mær ind, da kom Jens Michelsen i tienest. – M. 5. Saad Trædager og Synder Kiers Ag[er] med heede rug og Klepen med Peder Fiskers. – Ti. 6. Saad Grovds Klep med dito. – To. 8. Aget vor heede mødinger ud, hent 1 kar i Torsager til at temme hunning i. – F. [9.] L. 10. Saad vor tovt rug med hede rug. – S. 11. I Ilsøe om uldhandel, da hent vor folk 2de biestaader i Sløvkrog, Magdaleene den ene til Ole Skræder, aars gl., 13 mk., og Anders 1 dito til Niels Tærp i Korebore, tør vær. – M. 12. Ti. 13. Pløyet og saaed vor heede rug med ind markens rug. – O. 14. Fælet heede ageren. – To. 15. F. 16. I Ilsøe ved deres mark at taxere, og ieg paa enkens vegne, 2de mend fra Hviding og een fra Venning og skiffte med det samme, tørre, Gallus dag. – L. 17. I Tidsted og Taprup at kiøbe |83| uld, 20 sk. mk.en, og i Viborg, de vilde ey love os meere. – M. 19. Kiørt til Svinding, Volstrup og Tindbech og kiøbt deres. – Ti. [20.] O. 21. I de øster byer og kiøbt deres, 20 sk. over alt. – To. 22. I Viborg marken, solt noget flæsk a 8–9 mk. lpd., ost 5 mk., smør 10 mk., blarg[arns] læret 14 sk., hørg[arns] læret 18 sk., forklæde tøye 26 sk., den uge tørvejr. – F. 23. Søren Thyboe her, fich 2 skpd. uld, lpd. 7 rd., saad den over ende af den Øster Langager med grønlands rug. – L. 24. Fælet, den aften kom vor Anders øster fra med 1 læs uld. – S. 25. Kom skræderen her og gjorde regning over det.

NOVEMBER

[M.] 2. Kiørt til Hoebroe til Sørren[sen] med 2de læs uld a 7 rd. 2 mk. lpd., 3 lpd. skud hiem, meget smugt vejr. – [M.] 9. Der igien med 51 lpd. a 7 rd. 2 mk. og uden skud, lit fug vejr. – [O.] 25. [To.] 26. En liden snee paa og siden tõe vejr igien. – L. 28. I Viborg med det sidste af vor flæsk, solt noget i heele sider, 7¹/₂ a 8 mk., styket ud 10 sk. pd. 9 a 8 a 7 pd.et.

DECEMBER

L. 12. Gich ieg til Viborg og blev der saa om søndagen og lavet til ausion¹. – M. 14. Ti. 15. Holtes der ausion og blev der meesten bort

1 I Færgehuset.

solt ald det, de havde, og ieg kiøbt der 5 jern bileger kakelovn og 1 stueuhr. – |84| O. 16. Lejet Anders Kor¹ hiem med mig, og vor Karen gav ham derfor 2 mk., tamper dag, vind i sydvest. – F. 18. Gich ieg til Færgehuset, i[e]g og debitorene var indkaldet, og kom snart ingen. – L. 19. Gich hiem igien om torsdagen, kom en god snee, tød saa got igien. – S. 20. Reed til Randrup og kiøbt 5 svin for 30 rd. – M. 21. Kiørt til Randers og kiøbt 1 td. tran af Dinas Mammon for 23 rd., regnet meget stærk iblant. – Ti. 22. Slagtet dem, vej i alt 28 lpd. 10 pd., jsteret, som vi drog der af, 13–14–15 a 16 mk., kiørt saa til brøylup i Krog med Christen Degn², gav 4 mk., og hans fører, afftret[!] 24 sk. og 15 sk., rug regn, der til onsdags afften. – To. 24. Jule afften, vinden sydvest, rug regn, siden lit klar og bl[æst]. – F. 25. Juule dag, blæst af sydvest med regnguuser, siden noget klart iblant med tøvær, som ender aaret.

|85|

1790

JANUAR

F. 1. Mesten klar vejr og tõe vejr, og i denne maaned 2de dage snee saa meget, at ieg en morgen hent 4re læs ege kievel flasker paa vor slede, og siden tõe vejr og got vejr. – F. 22. I Færgehuset til skiffte lit. – M. 25. Sant Poels dag, kraae[!] vejr meest, dog skyen reen og solen skinte lit igiennem mod afften.

FEBRUAR

M. 1. Begynt med tõe vejr og blev ved med got tør vejr nesten maaneden til ende³. – F. 5. I Færgehuset igien til skiffte, og alle dibitorene indkaldet, og kuns faae betalt og indfandt sig, og ieg modstaad, at de iche maate stevnes, thi af dem var der ingen høyer end til 7 rd. og der under, og det var mange, saa en stævning til hver vilde blive alt for bekestelig, blev saa afgjort, at det udvisse skulde

1 Anders Andersen Korre, boelsmd. i Overlund.

2 C. D. blev 20. november trolovet og 22. december 1789 g. m. Jens Maaegaards enke Maren Andersdatter i Krog.

3 Viser at CA kan være indtil en måned bagud med dagbogsindførslerne.

deeles ved lodsedler imellem de umyndige. – M. 22. Til ausion i Færgehuuset med pante tøye og noget haure og |86| biug og andet gl. skrambel, siden i den uge skoet en deel. – F. 26. Skoet det sidste hiem af vor udvisnings bøger, ieg og Mads Vejrum havde til haaebe, gav hver der for 1 rd., begyndt med stærk regn mod afften. – L. 27. Sauet lit ved vor grav, og kom strænger guuser med regn og snee, og en snee om natten. – S. 28. Ligeleedes med meget strænge guuser og stærk blæst.

MARTS

M. 1. Kiørt ieg og Anders til Viborg med lidet miød, og han kiørt hiem, og ieg loe i Færge Huus om natten, og i Viborg anden dagen igien, aget med Niels Terp hiem, bæster var meget dyre. – O. 3. Loe ieg. – To. 4. Meesten og den uge, hug æne bær riis og aget 8te læs hiem, frøs lit, dog smugt vej. – S. 7. I Tinbech, Maren og Anders, med 53 mk. hør[arn] og lod trænde, meget smugt vej. – M. 8. Luch nogle riis i og torsk. – F. 12. I Randers med 65 lpd. |87| saltgrøn flæsk til Hans Christian Hansen¹ a 5 mk. 6 sk. og 22 stk. hudder til Fiendsteen a 3 rd. stk. – L. 13. Kom Ilsøe vogn her med 1 oxehoved miød, som ieg havde lovet hen, og fulgtes saa med den til Viborg. – M. 15. Begynt vi at pløye til haure i den nordre ager, til haure i Vejfalt, meget tørt, blev saa ved den uge. – L. 20. Var begge[!] vor vogne og Himmestrup vogn med i Hierbech med 12 stolper, 15 qter a 3 mk., 12 løsholter paa forpagterens vogn a 28 sk., som skulde til Salling. – S. 21. Hen i Ilsøe. – M. 22. Pløyet. – Ti. 23. Saad de 6 agre i Vejfalt og de 2de i Trindf[alt], som var da pløyet, med 8 td. 2 skp. – O. 24. Harvet det af og pløyet siden. – To. 25. Saad den Øster Væsterlands Høysager med 11 skp. og pløyet op. – F. 26. Saad den anden og den halve heim med 13 skp. og harvet det af, og Kielbechager med 5 skp. effter Busken efftermidag. – L. 27. De tvende østre ender i hele[?] med 1 td., som var det sidste i marken, i alt 12 td. 7 skp. – |88| S. 28. Var vi til Herrens bord, den heele uge smuk soelskin og tøre, men den dag begynt at mullene og blæse til regn, da var Ibs² karl i Piinhuus og kiøbt 8 stolper, 13 qter, a 2 mk. 8 sk., og kiørt hen med dem med det samme. – M. 29. Fælet

1 Købmd. i Randers.

2 Fmtl. Ib Laursen, husmd. i Vinkel. Stednavnet Piinhuus har ikke kunnet identificeres, men flere omstændigheder peger på I. L. (jfr. s. |222| og s. |239|).

staab land til biug effter midag. – Ti. [30.] O. 31. Ligesaa, stræk[!] tøre hver dag og frøs om natten.

APRIL

[To.] 1. Skier torsdag, smugt vejr, kolt. – F. 2. Lang fredag, og tørt, ieg og Anders inde med Peder Dal¹ ved Korsmuse og sauet 1 ege kievle over og slindet, han havde kiøbt. – L. 3. Kiørt ieg og huustrue til Viborg med flæsk, solt 2¹/₂ side a 7 mk. lpd., smør lpd. 10 mk., ost lpd. 5 mk., giort i vinter, faar kiød 3 sk. mk. – S. 4. Paaske dag, frøs saa der var jis paa vandet hver nat, og vinden til norden, efftermidag graae vejr. – M. 2. [*fejl for 5., også de 2 følgende dage er tilsvarende forrykket*] Klar vejr. – Ti. 3. Sauet vi en stor stolpe kievle. – O. 4. Sauet det af. – [89] To. 8. Til hoe ved Knæberheede. – F. 9. Kom en liden snee, skulde voren til hoe og blev hiemme. – L. 10. I Randers med en læs rug til Jens Mørk² a 3 mk. 5 sk., som forpagteren havde tinget hen, og frøs meget hart hver nat, kiøbt 1 td. hørfrøe af Rasmus Wælling, holt 7 skp. a 9 rd., og 1¹/₂ tylt 5¹/₂ all. fiel af Rasmus Lund a 14 mk., 3de planker stk. 20 sk. – S. 11. Klart vejr. – M. 12. Pløyet ald indmarkens haure land til hoe. – Ti. 13. Kom en snee. – O. 14. Kiørt til begravelse med sl. Mads Kolebech³, som havde liget ved sengen næsten 1¹/₂ aar meget svag, om afftenen og natten kom en stærk snee. – To. 15. Sauet vi lit ved sauglauge. – F. 16. Ligesaa, og det bliid lit af sneen af og frøs om natten. – L. 17. Kiørt til Viborg med en td. miød rod til Hans Møller, 2 sk. potten, 1 lpd. humle igien, sneed om morgenen, siden blæst stærk af norost. – S. 18. Frøs hart og blæst. – M. 19. Kunde ey pløye for frost forend kl. 9, pløyet saa bag laden i vor tovt, saaed og harvet 12 skp. haure af. – Ti. 20. Snee om morgenen til midag, saa til hoe, saaed og gjorde indmarkens haure af, smugt vejr. – O. 21. Pløyet og saaed resten i vor tovt bag laden, 11 skp., og harvet af, til Rynge efftermidag med 2 læs fauntræe. – [90] To. 22. Rynge igien med 4 læs faun eg, taget ved Hummelgaard's Kier, kom en stærk snee afften og natten. – F. 23. Effter midag kom Christen

1 Nævnes senere (s. [141]) som boende i Krog, men har ikke kunnet identificeres nærmere.

2 Jens Nielsen Mørch, brændevinsbrænder i Randers.

3 Mads Andersen Dahl, gmd. i Krog; ifølge Lee kb. begr. 16. april 1790.

Lasen¹ d[en] uge fra Hiorthede med tvende vogne, vi tog een, tog 1 faun bøg ved Damstel Huule og ført til rynde [*fejl for Ryngede*] igien, gav ham for hver vogn 24 sk., for vi læset got. – L. 24. Ieg og lille Niels i Randers med 4½ td. malt til Rasmus Velling, 15 mk. td.en, kiøbt 1 tom tieret[ø]nde, 1 mk., 1 skp. steen kuld 20 sk., jern i byen kunde ey faaes ringere end 5 mk. 8 sk. lpd., og vor vogn med 1 læs ænebærris, hug selv til vor præst, og aget 5 læs mog for vor degn, kom alle hiem ved den tiid, soel gich ned, kom saa en stærk snee og knog. – S. 25. Morgen sneed og regnet, blev ved at tõe. – M. 26. I Ryngede med det sidste læs træ af 3 faun, smugt vej, og tog mesten sneen af. – Ti. 27. Aget mog i kuler paa Damager, da fich vi Laus Skaun i tiennest i steden for Jens Michelsen, og ieg sauuet med Christen Kroe i Lee hen i Himmestrup Skoe til torsdag midag, for han tæchet med mig en dag. – |91| O. 28. To. 29. Fælet i heeden og i vor tovt til vræg hvede. – F. 30. Beede dag, got vær.

MAJ

L. 1. Gich ieg til Viborg, og vor folk begynt at age mog. – S. 2. Kom en liden regn om afftenen. – M. 3. Aget mog, regn iblant og en meget stærk regn om natten. – Ti. 4. Over i Tiele og talte med min søsterdatter² om skiffet til Mads Dals³, blev tøre, aget mog og torvet 1 mile efftermidag. – O. 5. Sat ild i den, og aget mog af gaarden, smugt vej. – To. 6. Ligesaa, kom vand i den midag, og fich Ole Skræder at sye sort kiol til Magdaleen, aget vor mog af. – F. 7. I Færgehuset igien til skiffte og ey afgiort, aget i vejen paa Damager. – L. 9. [*fejl for 8., også de følgende dage indtil O. 13. er tilsvarende forrykket*] Steenet vog [*fejl for vor*] biug land, og aget lit torve smol og [*fml. fejl for om*] bag fra det væster huus i gaarden igien. – S. 10. Til kierke. – M. 11. 3 folk i vor kier at giøre den reen, og ieg i Krog til skiffte samling efter sl. Mads Dal, kiøbt en liden bøg, 14 mk., solt strax til Anders Ivsen for 20 mk., tøre hver dag. – Ti. 12. Hug en eeg i Steenhuule og tog barken af, varmt. –

1 Gmd. i Hjorthede.

2 Agnete Kirstine Andersdatter, tjenende på Tiele hgd., datter af M. D.s afd. broder Anders Andersen og CAs søster Agnete Andersdatter (gift i Lee 27. juli 1764).

3 Skiftet findes i Himmestrup gods skifteprot. 1790–1849 (G 224–4) fol. 3 og 15 ff.

O. 13. Saaed vor Trædager. – |92| To. 13. Christi himmel fart dag, skion vejr, vor karl til Herrens borg[!] i M[ammon?], havde Skræder Ole at sye 1 sort kiol til Magdaleene. – F. 14. Begynt at grave overtorve, og saaed den væster ager i Synder Mark med staae biug, og inde ved Steenhules vej og tog barken af en gl. eeg, tøret stærk. – L. 15. I Randers med 1 læs bark og hver af de andre ligesaa, solt til garveren for 2 rd. 10 sk. holden læset¹, og en meget stærk vind og sandfog mod os hiem, kiøbt 21 lpd. 2 pd. jern af Jørgen Møller, skpd. 16 rd., saad vor hejm ende med de 2de bæster med staab biug og harvet. – S. 16. Vor børn til Herren[s] bord, got tør vejr. – M. 17. Pløyet og saad vor lille Lange Ager. – Ti. 18. Til hoe, pløyet lit i over ende i den Øster Fald til staabbiug. – O. 19. Formidag gjorde den af, og pløyet den eene Damager effter midag. – To. 20. Giorde Damager næsten af, og saad næsten 2 skp. hørfrøe, gjorde det af, og pløyet i den Øster Langager. – F. 21. Giorde den næsten af til kl. 10, læset bark, og ieg i Ilsøe, og Søren Thyboes vogn var her med nogle vare, smugt vejr den uge, frøs[t]ur. – L. 22. Vor Anders i Randers med 1 læs bark og fich derfor 2 rd. 10 sk. fri², og ieg og huustrue i Viborg og solte hørg[arns]læret, 18 sk. al. grovt ubleg[et], |93| blarg[arns]læret 10¹/₂ sk., grøn ost 2 sk., eeg 6 sk., fich nogle vare hiem, da kom der nogle hagel og regnguse. – S. 23. Pinseda[g], formidag 1 liden stille regn. – M. 24. I Fuusing Møl, og i Nør Beeg med 10¹/₂ d[e]ger] k[a]l[v]sk[in]d ag[!] 2 mk. 10 sk. stk. – Ti. 25. Saa[ed] biug i den over ende af den store hejnn og den Smalager og i Damager effter midag. – O. 26. Giorde den af og saad hørfrøe. – To. 27. Giorde den øster ager af. – F. 28. Harvet af for midag. – L. 29. I Randers med 2 læs bark til garveren, 13 mk. 4 sk. holde[n] læset, fredag tog vi barken af 1 eeg ved Hindal, varm og tør. – S. 30. Til kierke. – M. 31. Tog barken af en eeg ig[ien] og saad hvede.

JUNI

Ti. 1. Saad vræg hvede i heeden. – O. 2. To. 3. Saad hveden til hoe. – F. 3. [*fejl for 4., også de følgende 2 dage er tilsvarende forrykket*] I Færgehuset igien til skiffte, blev saa opsat til huuset at taxere, begynt at regne. – L. 4. I Randers igien med 2de læs bark a 13 mk.

1 Meningen er fmtl., at der er godt læs på.

2 Meningen er fmtl., at garveren betalte tolden (konsumtionen).

8 sk. holden, stærk regn kl. 4^{1/2}, da vi kom hiem. – S. 5. Regnguser. – Ti. 8. O. 9. Skoet fauntræe for hosbonden i Mads Dals skoe, og de af Beiring hug næsten en stor halden¹ bæg, ieg havde i Svendal, læset 2de læs bark, kom en stærk regn efftermidag. – |94| To. 10. Gich hen til Klosteret til ausion, kiøbt kuns lidet, tør vejr, hiem samme afften. – L. 12. I Randers igien med 2de læs bark, holden, 14 mk. læset [*Efter indførslen under linien tilføjet garveren*]. – S. 13. I Ilsøe om uld handel. – M. 14. Til hoe og aget torve smol over gaarden og sat plante. – Ti. 15. Og til hoe, brød tag af den østre side af vor stold. – O. 16. Tæchet. – To. 17. Tæchet af. – F. 18. Drog vor Anders hen med skræderen om lod, aget hoe torve ind, og sauet en eeg over i Steenhuule, havde Jens Rast² fra Lee med os. – L. 19. Kiørt til Vibor[g] snapsting, ieg og huustrue, med læret, solt got, bl[ar]g[arns]læret 13 sk. al. og hørg[arns]læret 16 a 17 [sk.] al., den uge var en stærk blæsen tøre. – S. 20. Rusk regn, efftermidag tøre. – M. 21. Aget heede torve ind. – Ti. 22. Aget og torve ind. – O. 23. Hent de 2de stidste[!] læs, kom saa en stærk tordenregn, efftermidag tøre, grov 4re læs møntorve i Daalum, pluchet 24 knip lyng, ieg og Madaleen. – |95| To. 24. Mønnet vor sto[l]d. – F. 25. Til smidie. – L. 26. I Viborg snapsting igien, ieg, huustrue og Karen, solt lærret igien got, men kom en meget strænge regn. – S. 27. De 7 soveres dag, meget god tøre af norvest, kom vor Anders og skræderen hiem, solt 26 lpd. lod til Ha[ns] Christian³ i Randers a 26 mk. og noget grovt, og samme dag var Anne Marie fra Færgehuset her og [*herefter mangler fml. et ord i den fugtskadede margin*] Closter piger her og Niels [*efternavnet i den fugtskadede margin ulæseligt*] kiørt for dem. – M. 28. Grov 4re læs torve i Dalum til vor stue huus og mønn[et]. – Ti. 29. Kom vor karl fra M [*resten af ordet i den fugtskadede margin ulæseligt*]. – O. 30. Kløv og aget 5 læs træe fra Steenhuule og hiem.

JULI

To. 1. I Randers med 1 liden læs bark til garveren, 10 mk., kiøbt 35 lpd. 11 pd. kræfftes jern af Jørgen Møller, 16 rd. 2 mk. skpd. – F. 2. Slog vor holm paa Øe Kier, havde Jens Rask med os at rye, kom

1 Frønnet.

2 Jens Rask, husmd. i Lee.

3 Købmd. Hans Christian Hansen.

stærk regn mod afften, vi kom hiem. – |96| L. 3. Ieg og hustru i Viborg med blarlæret, solt lidet, kom meget regn. – S. 4. Regnet morgen, siden blæsen tøre, Karen og Sophie¹ i Hiermind med vor præst ost. – Ti. 6. Aget leer og klænet. – O. 7. Paa vor holm at giøre tør høe, kom over midag en stærk torden regn og hagel, dog der falt kuns lidet. – To. 8. God tøre, gjorde det af, og drog i stak til aaen. – F. 9. I Færgehuuset igien og taget bryst fæld, og ret huuset² gik til 8 rd. og det lille huus, som vi paastod at høre børnene til, lod han³ døg[!] sætte for 15 mk. – L. 10. Slog første dag i vor kier, og kom strænge regnguuser og stærk blæst. – S. 11. Mesten tøre, neder og ført vor holm høe til Rejstrup Bech, falt meget regn paa adskiellige stæder. – M. 12. Aget det hiem af 4re læs, tøre. – Ti. 13. I Færgehuuset og Randrup og gjorde forlig med ham om det lidet huus og færgekornet, som børnene skulde have. – |97| O. 14. Slog 2de dag i vort kier, kom meget regn. – To. 15. I Færge Huuse[t] igien til skiffte, blev saa opsat til skiffteslutning den 19. aug., slog lit i vor kier. – F. 16. Giorde første dag i tør høe, slog og lit, ieg til hoe. – L. 17. Slog op, blæsende tøre, høet strød og 1 læs lang høe hiem, men for grøn. – S. 18. Skræderen i Ilsøe her og gjorde regning over den sidste loderejse, hvilket ieg beholt, fin lod 31 mk., grovt 23 mk. lpd., til mig 3 rd. – M. 19. Giorde tør høe i vort kier den anden dags slet. – O. 21. Slog vor Søbech, og havde Christ[en] Degn, Jens Biering og Karen Greses med os, regnet iblant med stærk blæst. – To. 22. Til hoe og slog skoe engene. – F. 23. Giorde en faun eeg ved Hinddal og aget 4re læs hiem, regn iblant og stærk blæst. – L. 24. Kiørt til Randers med 3 td.er rug til Peder Laursen⁴ reebslaar ag[!] 3 mk. 5 sk. skp., den dag god tøre, vor folk i vort kier vent og strød ald høet, og |98| ieg kom der ned med den vogn kl. 5, drog landen, og læs paa bege vogne hiem. – S. 25. Graae vejr morgen, siden tør vejr. – M. 26. Smugt vejr, og paa vor Søe Bech alle 4re at giøre tør høe. – Ti. 27. Til hoe, og lit regn. – O. 28. Vor folk neder at strøe kykekene[!] og drog det sammen, og ieg fra hoe til dem med boden, ført 2de læs lang høe over ved Løvskal Færgestæd, 4re læs i 3de boeder og til Rejstrup Bech, ført det af til morgen, 2de læs hiem med

1 Fmtl. forpagter Jens Kjeldsens datter Sophie Hedevig.

2 Hovedhuset.

3 Kancelliråd Niels Schou på Randrup, der fra 1787 tillige ejede Asmildkloster.

4 Peder Laursen, købmd. og rebslager i Randers.

os og hent siden de 2de læs smaae høe og. – To. 29. Som blev efftermidag stærk torden og regn. – F. 30. I skoen og sauet en eeg over, efftermidag regn. – L. 31. I Synder Mølle med en stych eg til fiel, og i Viborg og solt det lille huus i Færge Huuset til Jens Bortkast¹, 5 fag mesten ny og 3 fag gl., for 30 rd., kiøbt 6 skp. rug til Marcus i Løvskal for 3 mk. 4 sk. skp., |99| den dag mesten tørre.

AUGUST

S. 1. Peder fængsels dag, tørvejr, til kierke, effter midag hent 2de læs lang høe ved Løvskald Færgested, som Anders var neder og røv det vaade af og havde tøret, som var det sidste, i alt 10 læs fra Øe Kier og 12 fra vor eget og 1 læs baarhøe i vor tovt. – M. 2. Aget 1 beed jord i vor gaard. – Ti. 3. Sauet 1 eg over ved den Mørk Muse, regnet hver dag. – O. 4. Drejet sengestolper til Angenetes² seng, ført 2de faun eeg til Rynge. – To. 5. Vasket klæder, da blev Magdaleene syg efftermidag. – F. 6. Meget syg, falt i tørvejr, den afften blev Niels Fogeds huustrue³ forløst med en datter Maren⁴. – L. 7. Ieg og huustrue i Viborg med 2de td. malt til Søren Thyboe a 2 mk. skp., 7¹/₂ lpd. grovt lod og lamuld til Eskild Hatter Mager a 25 mk., og noget læret, blarl[æret] 13 sk., hørl[æret] 15 sk., fæst lille Peder i Færgehuuset til Skraue møller⁵ og Mads Randrup⁶ i til at holde skoele for deres børn⁷, smugt vejr. – S. 8. Var hun og meget svag, graaetør, [*mellem denne del af indførslen og fortsættelsen indføjet* til barsel til Christen Degns i Krog], men tiersdag kom op igjen, drog saa i hendes hoved og vänstre kind og hounet saa stærk og stærk piine, og her loe en fattigmand, som kom og til at tage coreller⁸ |100| eller kamell blomster og gl. mosiker⁹ og reen vand og søddet i en potte under luct log og hvide af eeg i det ogsaa, tog det saa af vander[!],

1 Hedder ifølge skifteprot. (G 211–15, fol. 565) Borchardt og er fra Viborg, men har i øvrigt ikke kunnet identificeres nærmere.

2 Agnete Kirstine Andersdatter, jfr. s. |91|.

3 Marie Hansdatter, begr. i Lee 4 okt. 1790.

4 Hjemmedøbt 7. aug., begr. i Lee 19. sept. 1790.

5 Niels Marcusen Marqvart, ejer af Skravad gd. og mølle i Roum s., Rinds hrd.

6 Mads Randrup, forpagter af Åstrupgård, Roum s.

7 Meningen må fntl. være, at den 16-årige Peder Sørensen som en slags huslærer skal læse med Marqvards og Randrups børn.

8 Koreller: kamelblomster.

9 Betyder måske musiker og er da at opfatte som apposition til fattigmand.

der det var kogt og lagde det paa hamp blaar lit varm, som det vel kunde taales, laae saa der 2de dage, men stillede strax piinen og tog hounheden af tid efter anden. – F. 13. L. 14. Skoet en bøgestump i Svendal og aget hiem 9 store læs. – S. 15. Smugt vejr. – M. 16. Ti. 17. Giorde 2de faun træe her ved gaarden af det bøeg, vi havde skoet hiem, torvet og brent 2de miiler, rusket hør, bant det i stuger og sat det i kierve paa over ende af vor Damager, som det var groet, 49^{1/2} traue, da kiøbt ieg og Niels Foged 12 stk. sauet til leede og 1 en halv kievle af Søren Foged og Mikel Sørensen i Biering for 10 rd. – F. 20. L. 21. Vor karle i kieret at kaste krøfften[!] op, i Viborg med 2de læs kuld, 22 fuld td., og 2de faun eegtræe til Eskil Hatter Mager. – S. 22. Fornat en stærk torden og regn, og siden got vejr. – |101| Ti. 24. Aget 1 møding bond sammen paa den brede ager i Ogelbøl. – O. 25. Revet vor hør, som stod i kierve paa vor Damager i 8te dage, 2 trauer, og ført det i neder vand sted dam. – To. 26. Høst vor Trædager med biug. – F. 27. Den smal Langager, og var meget stærk og i leje. – L. 28. Høst ald vor anden kiere haure, 14 tr[au]e og 19 kiere, paa Vej Falt, blæst og lit fug regn. – S. 29. Røv de staab af morgen, blæst og strænge guser. – M. 30. Øster Langer[!]. – Ti. 31. Damager, og det var strænge at høst, thi det laae mest i leje.

SEPTEMBER

O. 1. Regnet til kl. 2 og siden blæst stærk, og høst giøde rug. – To. 2. Høst det af, lit staabiug og giøde haure. – F. 3. Regnet morgen, og siden høst giøde hauren op. – L. 4. Høst ieg den Øster Fald med staab biug og den Væster Fald noget af med anden kiere rug. – S. 5. Høst det op og heede hauren. – M. 6. Høst vor tovt haure og slog hveden op. – Ti. 7. Høst vor sæde rug. – O. 8. Ieg til hoe, og vor folk aget vor anden kiere haure ind. – |102| To. 9. Aget Trædager og de 2de Langager ind, og vor sæde rug, 3 trauer, og vor tovtrug. – F. 10. Rug regn og blæst. – O. 22. Fich vor hvede ind, dog ring. – Ti. 21. Huustrue til Anders Biering i Løvskal og var Kierstens¹ brud kone, offtret[!] 24 sk. og 15 sk., gav 1 rd., hiem om natten. – To. 23.

1 Kirsten Andersdatter Bierring var 9. maj 1790 blevet trolovet med ladefoged på Skjern hgd. Niels Christensen Horbow. Skjern kb. oplyser under vielsesindførslen (fol. 176), at »aarsagen til brylluppets lange henstand var den ælendige sprinkler sygdom, som heele sommeren grasserede i brudehuset«.

Til tovt marken, ieg og Karen, solt læret for 14 rd., og ieg meest syg, kiøbt 4re svin af Hans Møller i Viborg for 33 rd. – O. 29. Døde Niels Fogeds huustrue.

OKTOBER

M. 4. Til begravelse med Niels Fogeds huustrue, da begynt vi først at pløye til rug i vor store hejm. – O. 6. Pløyet den op og saad den med Kiølds¹ rug fra Fugelsang. – To. 7. Pløyet den smal Langager og saad med heede rugen, regnet hver effter midag og om natten. – S. 10. I Tidsted og kiøbt uld, 20 sk. mk.en. – L. 9. Kom vor Anders og skræderen hiem med uld, drog af søndag ig[ien]. – M. 11. I Viborg med det til Christian Giørup a 7 rd. lpd., maatte dog qvitter[e] 6 rd. 3 mk. for at undgaae skud, 2de gange i den tiid havde vi 5 fra Lee at skaage². – |103| Ti. 12. I Volstrup, Fusing Mølle, Tindbech og Løvskaal, kiøbt 17 lpd., 20 sk. – O. 13. Af smidie og lod de 2de hiul beslaae paa den daglig vogn. – L. 16. Gallus dag, tøret, blæst og regn iblant. – Ti. 19. Saad vor sidste rug, 4 td. 6 skp., resten af det foreskrevne af Broehuuset rug. – To. 21. F. 22. I de øster byer at kiøbe uld. – L. 24. Ved Thiele af troelovelse med Angenete, som var mejer ved Thiele, fich deres ladefoged Anders Jensen, som skulde til Lindom at være skoefoged over skoen, den uge var tør vejr, fælet i blant og aget mog i kuler i blant. – S. 25. Var vi til Herrens bord, vor Anders med skræderen om uld, aget saa mog i kuler, fælet og gjorde af, meget med regn vejr og blandings.

DECEMBER

Ti. 15. [*fejl for 14., også alle de følgende dage i denne måned er tilsvarende forrykket*] Blev det afgjort med vor Karen, som skulde op og have Niels Foged, som loe mig nær. – |104| O. 16. Tamperdag, vinden meest i syd vest. – L. 19. I Viborg og kiøbt 40 helt til troelovelse a 4 sk., 3de lpd. foe[!] kiød a 5 mk. lpd., 2de gieder, 28 sk., 24 pot brenvin, 1 mk., 2¹/₂ pot aqvavit, 24 sk., 2de pot ung viin a 1 mk., for uden det vi havde selv. – S. 20. Sent ma[n]ge hertil³. –

1 Kield Olesen, husmd. i Lille Fuglsang, Vejrum s.

2 Betyder fmtl. at rense hør.

3 Meningen er fmtl., at mange sendte gaver eller naturalier til trolovelsesgildet.

Ti. 22. Havde Marens søster¹ at lave maden til og Maren Løykes², og blev da deres trolovelse glædelig og vel holden i 44 gode venners paasyn, hiem om natten kl. 4re, præst og degn med. – O. 23. Flyt hun derop, og ieg kiørt der op med dem med kist og drag kiste. – To. 24. Jule afften, meesten klart. – F. 25. Julle dag, meest graae. – L. 26. I Øe og betalt engpenge, julen siden meest klart, tõe vær mest, som ender aaret.

|105|

1791

JANUAR

L. 1. Klar vejr, til kierke. – L. 8. I Viborg og kiøbt 60 helt a 4 sk., 1 lpd. oxer kiød 5 mk. – L. 15. I Viborg igien, kiøbt 20 helt a 4 sk., 5 smaae gieder, 2 mk. 4 sk., 42 pot bren vin, 1 mk., 5 pot aqvavit, 24 sk., 5 pot ung viin, 1 mk., og meget andet, 6 lpd. oxer kiød a 4 mk., meget feed. – S. 16. Sent mange hertil, og havde Anemarie fra Færge Huuset i 8te dage, Karen Bierings³, Maren Løykes at lave til brøylup, og var dejlig tõe vejr. – Ti. 18. Blev deres brøylupsfæst holden glædelig og vel i omtrent 60 menneskers nærværelse, var her i 2de dage, og alting stod vel af, forpagter Kiels[en] og Christen Korebore hans førere, og præstens datter⁴, som pyntet hende, og forpagter Kiels[ens] daater⁵, Karen fra Tiele Mølle⁶ og Niels Væste[r][gaards] huustrue⁷ var hendes førere, fich til brudskienk 21 rd. 3 mk. – |106| To. 20. Førte Karen Bierings hiem. – L. 22. Førte Anemarij fra Synder Mølle hiem, got vejr. – To. 27. I Randers med nogle huder a 16 mk. stk., stud og koe huder, og 12 stk.[?] qvie huder. – L. 29. I Viborg igien.

FEBRUAR

Ti. 1. Skoet vor udvisnings bøg ved Jens Pinds. – O. 2. Kyndelmesße dag, frøs, sneed og knøg til over midag. – F. [4.] L. 5. Slin-

1 Anders Jensen Bierrings hustru Karen Nielsdatter i Løvskaal.

2 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

3 CAs svigerinde Karen Nielsdatter.

4 Præsten i Hjermind havde flere døtre. Det har ikke kunnet fastslås, hvem der er tale om.

5 Sophie Hedeveg, jfr. s. |96|.

6 Karen Madsdatter, datter af Mads Ilsøe og CAs afd. søster, g. m. møller German Mortensen.

7 Kirsten Mortensdatter, gmd. Niels Jensen Vestergaards kone i Løvskaal.

det træ op. – S. 6. I Ilsøe og vilde giort vor uldregning af, og skræderen var ey hiemme, da begynt det at tõe igien. – M. 7. I Viskum med flæsk, 1 lpd. 7 pd., til forpagteren¹, a 8 mk., slindet og sauet noget træe, den uge og meesten tõe vejr. – To. 10. Af smidie og lod vindive stænger slaae til at sætte for vore vinduer i den væstre stue. – F. 11. Fug regnet meest. – L. 12. I Viborg med 2de læs fauntræe, og der kom strænge regnguse og snee og hagel, frøs iblant, |107| kiøbt 4re skp. rug til mad. Schanche² og 4re skp. til Anne Øste[r]gaards³ a 27 sk. skp., og lod det maale til dem i Synder Mølle, og aget 13 skp. hiem foruden til Niel[s] Foged. – S. 13. Send fon^{3a} til Ilsøe, rug regn. – M. 14. Regnet. – Ti. 15. Kiørt vor Anders for os bege til Ilsøe og blev der til onsdags afften, snee og regnguse. – To. 16. [*fejl for 17., også de 3 følgende dage er tilsvarende forrykket*] Vi og Niels neden paa Øemus Back og gjorde 2de faun eg og sauet noget over, tõevejr. – F. 17. Regn. – L. 18. Kram marken i Randers, og ieg vilde voren der med, holt det med sneedslud til paa dagen. – S. 19. Til begravelse i Kolbech med den gl. pige Mette⁴, fich ærte[r] og gl. fisk, den uge meest tõe vær. – S. 27. Kiørt til Randers hestmarken med 38 lpd. vox til Rasmus Welling a 2 mk. 10¹/₂ sk. pd.et, borget til snapsting 1791, kiøbt 1 sort hestplag, nu 4re aar, fra Schiervad Mølle, 33 rd., 7 lpd. 9 pd. 12 kop hør a 14¹/₄ mk., 19 lpd. 9 pd. jern, 5 mk., siden sauet ieg og Niels Foged den uge.

|108|

MARTS

Ti. [1.] Wilde voren i Viborg hestma[r]ken, kom stærk sneedslud. – F. 4. Solt 28 løsholter, 28 sk., 16 stolper, 3 mk., til Heedegaard⁵ ved Biergrav. – L. 5. I Viborg med 2de vogne med lit uld, miød og mød rod. – S. 6. Morgen i Mammon, kiøbt en stk. eeg af Michel Steffen-

1 Andreas Rüdiger, stadsmusikant i Randers og 1790–93 forpagter af Viskum hgd.

2 Cathrine Skanke i Lee, enke efter landmåler Hans Skanke (begr. i Lee 24. okt. 1787).

3 Anne Jensdatter Østergaard, enke efter boelsmd. Jens Jensen Østergaard i Krog, A. J. Ø. døde 1807 »efter næsten 20 aars savn af begge fødder, som hun mistede i sprinkler«. (Lee kb.).

3a Fon, foen: gave af levnedsmidler til et gilde.

4 Mette Andersdatter, blind, almisselem, 1787 boende hos sin søster Maren Andersdatter og dennes mand gmd. Christen Nielsen i Koldbæk. If. Lee kb. begr. 20. febr. 1791.

5 Christen Heedegaard, gmd., udflytter fra Bjerregrav, Sønderlyng hrd.

s[en]¹ for 15 mk. – M. 7. Sauet det over, 2de stk. kievler, tette. – Ti. 8. O. 9. Sauet ieg med Jens Michels[en]², Lee, noget for mig og noget for ham. – To. 10. En meget strænge blæst, saa vi ey kunde saue. – F. 11. Sauet ieg og vor Anders, stille vejr. – L. 12. I Aallum med bege vogne i med Niels Foged 9 stolper a 3 mk., 28 løsholter 28 sk., og ieg gich derfra til Randers, dog fulters[?] meest med Jens Michelsen, fih 1 bundt 12 kop hør og 5 lpd. jern hiem. – S. 13. I Viskum og betalt skatter til dato, og til kierke, den uge got tør vejr.

[Her begynder dagbogens 2. hæfte]

[109] Dag arbejde fra d[en] 14. martj 1791.

D[en] 15. I Krogsskoe og hent en bøgegreen, kiøbt af Mads Vejrum for 5 mk., til 4re par hiul, kiøbt en eg af ham i Hindag for 6 rd. 2 mk. – Ti. 16. [fejl for 15., også de følgende dage indtil den 20. er tilsvarende forrykket] Kløy noget af det. – O. 17. Slindet det, ieg kiøbte af Michel Stefftensen[!] for 15 mk., og sauet og kløv noget af det i Hindag. – To. 18. I Viborg med noget miød. – F. 19. Begynt at pløye til haur i Abelsager, got tør vejr. – S. [rettet fra L.] 20. Graae vejr og kold blæst. – M. 21. Regn og blæst, og pløyet iblant. – Ti. 22. Af smidie, og meget strænge blæst. – F. 25. I Asmild Kloster til skiffteslutning med Færgehuus børn, saa naar det alt kunde indkomme, kunde hver søn faae 200 rd. og daatteren 100 rd., meget stille soelskin vejr, og vor folk saad Trindfald Agere med 19 skp. haur. – L. 26. Saaed det aars giøde af d[en] Væster Ager og Falt, frøs saa hart, saa harven kunde ey bide førend kl. 10. – S. 27. I Løvskal og lod mig lade, og om a Ilsøe, vor vogne i Aalum med tømmer, [110] kiørt kl. 8 morgen, kom ey igien før kl. 5 effte[r]-m[idag]. – M. 28. Harvet af, og ieg og Anders neder og kast sauegrav, og 1 kievle paa ladet af Michel Stefftensens[!] træe. – Ti. 29. O. 30. Pløyet og saaed den Øster Fald, og ieg og vor Anders sauét. – To. 31. Pløyet staab land til biug, og vi sauét af 16 løsholter og 11 stolper og slindet det af.

1 Gmd. i Mammen.

2 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

APRIL

F. 1. Fælet og staab land, Synder Kier Ager, klepene bege. – L. 2. Pløyet og saad de 2de brøtender i heden med toe bæster, thi ieg var i Randers med en læs rug fra Himmestrup, kiøbt 24 lpd. 2 pd. jern af Velling a 16 rd., 1 lpd. svensk a $8\frac{1}{2}$ mk. og 1 lpd. lybsk egst[aal] a 11 mk. af Jørgen Møller. – S. 3. Til kierke, molm vejr og heel ugen tørvejr, og meest frøst om natten. – M. 4. Pløyet og saaed en ager i hed[en]. – Ti. 5. Pløyet vor nedertovt. – O. 6. Pløyet den op og saaed det. – To. 7. Fælet 2de agre ved den væster leed til staab biug, siden haureland[et]. – F. 8. Pløyet de andre toe agere op og saad dem med 18 skp., den neder tovt 20 skp., saad ialt 17 td. 3 skp. – L. 9. I Viborg og solt vinter ost, 5 sk. pd., tør faar kiød, 5 a 6 sk. pd., eg, 7 sk., [111] smør, 10 sk. pd.et, fich 4 lpd. 13 pd. humle a 22 mk. lpd. af Peder Kølsen¹ paa Færgehuus børns ausions regning, lod som der vilde kommet regn, kom dog intet, tørvejr heele ugen. – S. 10. I Viskum, herskabet ey hiem, til kierke. – M. 11. Luch gierde om vor overtovt, effter midag slindet i Hindal. – Ti. 12. Kast sauegrav og slindet, ieg og Anders, og til hoe for at saa haure i 3de dage. – O. 13. Begynt ieg og vor Anders at saue. – To. 14. Slindet det op, 24 fyldstk. og 6 løs holter, lagde en 7 al. kievle paa igjen og begynt at saue. – F. 15. L. 16. Sauet det af, 7 stk. a 7 alen, 1 stk. $5\frac{1}{2}$ al., 1 stk. 4 al., 2de stk. $3\frac{1}{2}$ al., og meest got, blent nogle kuler paa den gl. ager og den neder hejm. – M. 18. Ti. 19. Fælet over ende af vor Trædager og en ager i heden til vræg hvede, en liden dog om afftenen. – O. 20. I Hierbech med tømmer, vi selv havde $2\frac{1}{2}$ vogn, Søren Foged Bierring 1, Jens Gresen Hiorthede 1, Søren Lassen Lee 2 og Jens Biering 1, Hans i Torsager² 2 og Niels Foged $5\frac{1}{2}$, som udgiør 15 vogne, til en vogn 7 stolper og 10 løsholter og 14 fyldstyk, udgiør 4 tylt stolper a 4 mk., 4 tylt løsholter 2 mk., $3\frac{1}{2}$ tylt fyldstyk 20 sk., og gav hver vogn til leje foruden brenvin 4 mk., tøre. – To. 21. Skiertorsdag var vi til Herrens bord. – F. 22. Lang fredag, tykt og regnet effter midag iblant, vor folk i Tindbech og lod 46 mk. hørgarn trænde, lagt 87 al. – |112| L. 23. I Viborg med nogle madvare og solte, tørvejr, hent 1 td. hør frøe i Løvskal. – S. 24. Paaskedag, kold blæst, ingen prædiken. – M. 25. Prædiken, og offret. – Ti. 26. Efftermidag begynt at age mog af gaar-

1 Peder Christian Kølsen, avlsmd. i Viborg.

2 Hans Christensen, gmd. i Store Torsager.

den i Ogelbølle¹, blev saa ved hver dag den uge, vindig og tørt fra nor-ost. – L. 30. Gich ieg til Randers og fil [*fejl for fich*] 16 lpd. 10 pd. jern, aget hiem med Jens Sørensen, Lee, a 16 rd., 52 al. hør-læret a 12 sk., 20 al. blarlæret, 10 sk., 7¹/₂ [al.] væmel a 2 mk. 1 sk., og følged med ham hiem, lit regn efftermidag.

MAJ

S. 1. Meget kolt blæst. – M. 2. Ti. 3. Aget 2de mødinger ud i Ogelbølle. – O. 4. Aget det af, vi kunde age, og aget steenene af vore agre, vor karl i Viborg ved sessionen², kom ey fra soldaterie³. – To. 5. Vor karl ved landvejn, og gav 4 sk. til en vogn hver, at vi lejede der hen i Rind af vor gaarde Søren Michelsen⁴, Lee, og de af Krog⁵, og ieg og Anders sauet nogle eege fiel til os selv og nogle til Søren Michelsen i Lee. – |113| F. 6. Luchth[!] en stych giærde imellem vor kalvgaard og vor tovt. – L. 7. I Viborg med 19 al. leede, 2de stk. 7 al., 1 stk. 5¹/₂ al., indlagt til Jens Rind, aget og ænebær til vor tovt gierde, frøs saa hart hver nat, saa der var tyk jis paa vandet, og meget kolt om dagen. – S. 8. Ingen prædigen, havde Ole Skræder den uge at sye. – M. 9. I Viborg med 4 stk. a 5 alen og 16 stk. a 10 kvarter til biskopen a 26 stk.[!] og alen h⁶, kom en dog regn morgenen. – Ti. 10. O. 11. Luch vor gierde af om vor tovt, spred Muse Ager effterm[idag], stærk tøre hver dag. – To. [12.] Formidag saad den, siden til hoe. – F. 13. Effter midag saad den Øster Langagers over ende med staab biug, lit regn i affteningen. – L. 14. En skion regn morgen, siden saad den gl. ager og Ovnager, smugt vejr. – S. 15. Var ieg i Biering til præ[s]tens og fich penge for adskillig mellemværende. – M. 16. Til hoe, og staabb[i]ug ey afgjort, thi der kom regn, pløyet klepen ved Synderkier til staabbiug. – Ti. 17. Pløyet Grovsklep og saaed dem bege. – |114| O. 18. Pløyet og saad Synderkiersager, regnet formidag. – To. 19. Pløyet og saad den brede ager i Ogelbølle, og regn effter-

1 Meningen må være: at køre mæg fra gården til Ogelbølle.

2 I h. t. frd. af 20. juni 1788 (stavnsbåndsløsningen).

3 Undgik ikke at blive taget til soldat.

4 Gmd. i Lee.

5 Meningen må fmlt. være, at bønderne var pålagt arbejde på landvejen ved Rind, og at CA og hans naboer samt bønderne i Krog i fællesskab dels lejede en vogn og dels Søren Michelsen til at udføre deres andel.

6 Meningen er uforståelig. Der er fmlt. tale om en forskrivning.

midag, den smalle nesten, og regn. – F. 20. Beededag, tør blæst, meget kolt med regnen hver dag. – L. 21. Gich ieg til Viborg, saad den smal ager af her hiemme, harve[t] af, og aget en rod mog paa vor neder hejmager for leergrav, ha[r]vet og af til hoe. – S. 22. Ingen prædiken, kold blæst hver dag fra væsten. – M. 23. Aget en kliemog møding ud paa den over hejm, og pløye[t] og saad den neder hejm og Digeager, og ieg i skoen paa ausion med gl. eger, hvor ieg kiøbte 7 stk., og det var meget dyrt. – Ti. 24. Saaden[!] over hejm og siden harvet af i Ogelbølle, og ieg og Magdalleene i skoen at tage bark af, hvilken varede i 3 dage. – O. 25. Saad vor tovttes 2de agre bag Madses, som var det sidste. – F. 27. Vi og Niels Foged i Rande[r]s hver med 2de læs bark, 2 rd. læset, |115| og lovede 10 læs bort til samme pris, en tønde tiere hiem fra Rasmus Welling ad[!] 5 rd. 2 mk. – L. 28. Tog bark af igien heele dagen, stærk tøre hver dag. – S. 29. Vor karl til Gud bord, gich saa tin [fejl for til] mønstr[ing]. – M. 30. Kløv noget træ og aget hiem. – Ti. 31. I vor kier at giøre reen.

JUNI

O. 1. I Randers med 3de læs bark, og Niels Foged 2de, var tinget til garveren, som neppe vilde staae ved kiøbet, thi der var kommen saa meget, 2 rd. læset, havden[!] en hest af Christen Taul¹, kiøbt 1 skpd. jern af Jørgen Møller, Dramens kræfttes, 16 rd. 24 sk., 3de stk. til smaae bielker over vor hog huus, og ieg skiuvret min eene fod, saa ieg kunde iche gaae. – To. 2. Christi himmelfart dag laae ieg for det meeste heele dage[n]. – F. 2. [fejl for 3.] L. [4.] Saad hvede oven i Ogelbølle, ieg kunde ey bestille noget. – M. [6.] Ti. [7.] Saad den over Trædager og i heden skruet vor overtorve. – O. 8. Giorde vor eget hvede af. – To. 9. Magdaleene og Niels i Hiermind at læse for biskopen², da brød ieg lyngen af over vor to[r]ve huus, 4 binding, og tæchet det næsten af. – F. 10. Aget 10 læs torve ind formidag, og en over maade stærk blæst effter midag. – |116| L. 11. Kiørt ieg og huustrue til Viborg, solt noget læret, ieg havde kiøbt, hørl[æret] for 12 sk. al., for 15 sk., blarl[æret] 10 sk. for 13 sk. al., ost 2 og 2¹/₂ sk., kom en liden stille regn effter midag. – S. 12. Pinse dag, kom en regn og hagel guse, og til kierke. – M. 13. Smugt

1 Christen Giermansen, gmd. i Taul.

2 Ved visitats 9. juni 1791 (se påtegning i Hjermind, Lee og Hjorthede kb.).

vejr. – Ti. 14. Aget torve ind, 22 læs. – O. 15. Aget de sidste ind, 6 læs, eftermiddag en overmaade stærk blæst, rødet vor pøt. – To. 16. Aget 9 læs ind for Peder Vech, rusk regnet, den eftermiddag brød lyngen af over vor port og kljtorv huuset, lavet det til at tæche, kom en stærk regn om natten. – F. 17. Regnet iblant, sat plante. – L. 18. 2de vogne i Viborg med 4re td. malt til Anders Skræder a 22 sk. skp., og tillige mød til andre, og Magdaleene med, kiøbt gron bacan til hende og Karen til kioler, 30 al. a 27 sk., smugt vejr. – S. 19. Og tørvejr, til barsel til Marcus i Løvskal¹. – M. 20. Regnet iblant, da tæchet ieg over vor port, skoet fauntræe for hosbo[n]den ved Mals². – Ti. 21. Stærk regn, siden tørvær kl. 4, tæchet saa af. – O. 22. Ved Laus Væste[r]g[aard] i Løvskal at tække paa hans nye stuehuus til udflytning ved markens skifftning. – To. 23. Slættet af³ og gjorde reen |117| og læset bark. – F. 24. I Randers med 3 læs bark, og Niels 2de læs, til garveren, a 2 rd., kiøbt 2de tylt fyr fiel til Welling a 11 mk. til lovt over vor hug huus. – L. 25. Kiørt ieg og huustrue til Viborg til sidste snapstingløver[dag], solte læret, og de var dyrt, bl[ar]g[arnslæret] 13¹/₂ sk., h[ørgarns]læ[ret] 1 mk. al., regnet eftermiddag. – S. 26. Vor børn til Herrens bord, og blæsende tøre. – M. 27. De 7 soveres dag, meget smugt vejr, til Niels Foged og hug 3de par spentræer til deres stue huus. – Ti. 28. Tog det gamle af og rejste det nye op igien, lægtet og lavet til at tæche, og Anders med mig. – O. 29. Var vi der bege og tæchet til kl. 3 over midag, siden lagd de 3de beilker over vor hug huus. – To. 30. Aget jord og ieg lægtet den syndre binding og tæchet den, kom en torden regn.

JULI

F. 1. I Randers med 1 læs bark igie[n] til garveren, 2 rd., som var det 9de læs, kiøbt 1 skpd. fiin kræfftes jern af Jacob Liim, 16 rd. 3 mk. – L. 2. Brød tæchet af vognhuuset, lægtet og tæchet det op samme afften, regnet lit iblant. – |118| S. 3. Meget stille smugt vejr. – M. 4. Slog vor holm paa Øe Kier, Hans Skoemagers huustrue⁴

1 Med en datter Hedevig.

2 Der er fntl. tale om et – i øvrigt ikke identificerbart – naturnavn.

3 Afpudsede, neml. tækningen.

4 Anne Malene Christensdatter, g. m. Hans Thomasen, træskomand i Lee.

med os, regnet til over middag, got græs og meget vand. – Ti. 5. Tæchet for Christen Degn i Krog, regnguuser. – O. 6. Mønnet det, som var tæchet, fra laden til det nye huus. – To. 7. Til hoe at slaae. – F. 8. Satte side ind i det nordre side i vor hug huus. – L. 9. I Viborg og leveret raadmand Biering¹ 12 al. leede og Hans i Synder Mølle 35 al. a 22 sk., vor folk ved vor holm og sulpet², og regnguuser. – S. 10. Regnet stærk om morgen. – M. 11. Slog i vor kier, og regnet. – Ti. 12. Paa vor holm og vilde giort tør høe, og kom regn. – O. 13. Slog i vor kier igien. – To. 14. Paa vor holm igien, gjorde lit i tør høe, thi det stod meest i blank vand, meget smugt vejr. – F. 15. Der igien at sulpe og føre paa Løvskal land, og Magdaleen gjorde det første i tør høe i vor kier. – S. 17. Giorde vore drenge den anden dags slet i tør høe, og Laus ved Løvskal Kier, da vi kom fra kierke ført det over paa fogdens skib ved Schiern og fich det hiem samme afften, 4 læs. – [119] M. 18. Hent 4 læs høe fra vor kier. – Ti. 19. Slog paa vor Søe Bech skiffte, havde Jens Bierings og Christen Degns karle at slaae, og Anneleene³ og Karen Gregers at rye fra Lee, meget vand, og lille Niels, i alt 9 folk. – O. 20. Slog ieg, Laus og Niels en damskiffte til vor holm, op til vor kier og tog 2de læs høe hiem. – To. 21. Slog i vor kier igien. – F. 22. Giorde vor Søe Bech i tørhøe, begynt at see ud til regn, kom der lit, siden meget got vejr. – L. 23. Slog op i vor kier, kom meget stærk torden regn. – S. 24. Laus slog for Jens Biering, gjorde vor Anders den damskiffte i tør høe. – M. 25. Drog vor Søe Bech høe, strød og tøret det. – Ti. 26. Ført det og aget 4re læs hiem, og Jens Biering hent mig 2de læs. – O. 27. Hent det sidste, 2de læs, smaae læs, og regn, 4 til Løvskal Færgested, 4 til Rejstrup Bech. – To. 28. Regnet for den[!] meeste. – F. 29. Morgen tilig hent 2de læs høe ved Rejstrup Bech for vor svoger⁴, og siden i vor kier og gjorde tør høe, meget smugt vejr, 2de læs hiem. – L. 30. Regnet. – S. 31. Hent de sidste 2de læs og en i Over Viskum Nørkier, som ieg kiøbte for 14 mk., tog det dog paa 2de vogne, thi til en var det meget, smugt vejr.

1 Fmtl. Jens Jensen Bering, herredsfoged for Fjends-Nørlyng hrdr. Der findes ingen rådmand Biering i Viborg på denne tid.

2 Sulpe: bære hø op fra overskyllede enge.

3 Fmtl. d. s. s. ovennævnte Anne Malene Christensdatter.

4 Fmtl. Niels Foged, som CA efter giftermålet med datteren Karen ofte betegner som »min svoger«.

AUGUST

M. 1. Regnet. – Ti. 2. Tøret vel formidag, lavet fiel til og lagde lovt over vor hug huus, lagde leede i skiel balken ved vor haure lade. – [120] O. 3. To. 4. Tæchet ieg og Anders for Laus Væste[r]-gaard paa hans nye gaard, strænge guuser og blæst, og vor karle i vor kier og kaste grøften op i 3de dage. – F. 5. Sauget lit efftermidag. – L. 6. I Viborg med feede vare og noget ubleget læret og solte, tøret og varme. – S. 7. Tøret og stærk, i den uge klænet og lævet. – L. 13. I Viborg igien, fede vare og bleget læret, solt got. – S. 14. Tæchet ieg og Anders for Laus Væste[r]gaard igien. – M. 15. Ti. 16. I skoen og gjorde nogle[!] ved træe, pløyet i ryggen af vor agre. – O. 17. Rusket hør. – To. 18. Revet hør til midag, og siden høst anden kiere haure paa Trindfald. – F. 19. Høst hauren op og lit biug mit i Ogelbølle, og siden hauren i vor tovt bag laden. – L. 20. Det op og d[en] store hejmager med a[n]den kiere rug, vor folk de dage til hoe. – S. 21. Paa Skiern Mark og høst haure, 2de maal, og lit rug, som ieg skulde have med Jens Bierring, som han kiøbte der ved ausion. – M. 22. Høst vor giøde haure, og Damager med giøde rug. – Ti. 23. Høst ieg rug. – [121] O. 24. Høst det op, og vor anden kiere haure ind, kom saa lit regn, men mod afften overmaade stærk. – To. 25. Høst vor heede haure, lit regn, og siden staabiugen op ved Synderkier. – F. 26. Hiøst[!] biug lejerne op mit over Ogelbølle, kom stærk regn igien. – L. 27. Paa Løvskaal Mark med Jens Biering og høst rugen op. – S. 28. Til kierke, og høst vor biug op paa Digeager, kom torden regn. – M. 29. Regn iblant. – Ti. 30. Meget strænge guuser. – O. 31. Tøret got, høst vor tovt biug op og heede rugen.

SEPTEMBER

To. 1. Stærk regn og blæst. – F. 2. Nat og dag en stride blæst, da fich vi effter midag tienden af vor giøde haure og aget det ind, heden rug og haure, giøde haure i vor tovt og 36 biug kiere af den Øster Langagers over ende, som alt var saa nogenleedes. – L. 3. Regn nat og for midag igien. – S. 4. Fug regn og blæst. – M. 5. En stærk blæsende tøre, og vi aget vor giøde rug ind efftermidag. – Ti. 6. Var vi til hoe, og vor folk hent 2de smaae læs rug ved Skiern Mark, og aget vor staabbiug ind effter midag. – [122] O. 7. Til hoe

lit formidag, men de sidste fich afgjort, thi vor rode¹ fich alleene afgjort den forige dag, og vi fich vor tovt staabbiug ind, og vor Ogelbølle giøde biug, som var det sidste, og meget got, thi giøde biug var 19 tr[æue], staab biug 16 tr[æue] 19 k[ierve], giøde rug 16 tr[æue] 15 k[ierve], anden k[ierve] 2 tr[æue], haure i alt 30 tr[æue] 12 k[ierve]. – To. 8. Slog hvøden i heden og vor Trædager, da sat ieg vandfiel og nogle tieretønde stauv for vor torve huus. – F. 9. Aget lit jord hiem, som var grav, og jord til siden i vor sauvgra[v], og brød hør lit mod solen². – L. 10. Vi og Niels i Viborg med 1 faun eeg til kunregter Kruse. – M. 12. Begynte vi at age mog paa hvedstaaber oven i Ogelbølle og blev saa ved den uge, som meest var got tørvejr. – To. 15. F. 16. Kom nogle vrede regnguser. – L. 16. [*fejl for 17., også de 2 følgende dage er tilsvarende forrykket*] Havde 8 vogne i Viborg med 2de faun eeg og 4re med en fæles faun med Niels Foged til kunregter Kruse, og ieg reed til Randers, og om ad Fusing Mølle, Tindbech og Løvskald og tinget huuning, stærk tøre af væsten. – S. 17. Regnguuser igien, og til kierke. – M. 18. Begynt vi at fæle i den neder klep i Ogelbølle, og blev saa ved den uge lit hver dag, af smidie og lod de 2de bag hiul til den store vogn beslaae og for reede³. – |123| F. 23. Kiørt til Viborg tovt marken og solt hør-læret, al. 1 mk. 17 til 18 sk., blarl[æret], al. 13 a 14 sk., væmel got drættevæmel, al. 30 sk. a 2 mk., solt i alt for 25 rd., kiøbt 3de svin af Hans Møller, 25 rd. 3 mk., og een af Jens Giørtlers enke⁴, 10 rd. 3 mk., smugt vejr, kiøbt 2¹/₂ al. silkedammask, blaae, til Magdaleene til en t[r]øye, a 11 mk., er 4 rd. 3 mk. 8 sk., egte guldsnorer til en hue, 5 qter, 5 mk. – L. 24. Fælet i de 2de agre neden Madses. – S. 25. I Øe og Tidsted effter huuning, kanden 3 mk. – To. 29. I Fusing Mølle effter huuning, maatte give der 3 mk. 3 sk. kanden, meget got og smugt vejr, pløyet og til rug den uge i Ogelbølle og saad det effter pløyen. – F. 30. I Tinbech og Løvskal effter huuning igien.

1 Ifølge hoveriforeningen af 10. sept. 1791 for Himmestrup hgd. (Rtk. 2485.105. Landvæsenskontoret. Div. sager. 12. Hoveriforeninger i h. t. plakat af 24/6 og 23/12 1791. Viborg amt. RA) var hovbønderne inddelt i roder, hver bestående af fæsterne af 2 hele eller 4 halve gårde.

2 Bryde hør kan betyde: skørne stråene før tilberedningen ved at udsætte dem for varme.

3 Meningen er fmtl.: lod de 2 baghjul og forrede – fortøjet – til den store vogn beslå.

4 Anne Cathrine Christensdatter, enke efter gørtler Jens Poulsen Møller (død 6. juli 1791).

OKTOBER

L. 1. I Randers, havde nogle træskoe paa for Niels Væste[r]g[aard] i Løvskald, købt 1 td. tran af Dines Mamon for 19 rd., stychet mig en 80 al. blarl[æret] til a 12 sk. al. – S. 2. Fich og en deel huuning, hent de købte svin i Broehuuset. – M. 3. Slagtet dem, Giørtleres vejet 9 lpd., jsteret 1 lpd., men det 3de vejet over alt neppe 7 lpd., isteret af hver 10 pd., saa de var alt for dyre, det rug mit over Ogelbølle blev saad af heede ruge[n], den neder og over heim og det oven ud uden¹ en skippe blev saaed af det Skiern rug, og det var meget got vejr. – To. 6. Saaed vi det sidste oven i Ogelbølle, da drog det stærk sammen til regn, da var Christen Roæn² her og købt bintøye af mig for 92 rd. 5 mk. 2 sk. foruden lagie³, som er 2 rd. 5 mk. 4 sk. – [124] L. 8. I Viborg at forhøre om uldhandel, købte deres uld i Tabtrup og Tidsted med det samme og loe i Synder Mølle om natten, købt 1 søe der for 12 rd. – O. 12. Kiørt Anders og skræderen. – To. 13. Gich ieg til Svinding og købt deres og Volstrup, og i Tinbech, som havde ey klippet. – [M.] 17. I Viborg med 37 lpd. uld til Bork⁴ a 43 mk. lpd. – O. 19. Kiørt ieg til Fusing Mølle, Volstr[up] og Tindbech og køb[t] deres og tog det hiem og Løvskal, i de 8te dage regnet hver dag. – O. 12.[!] Gich ieg til Ilsøe og talte med dem om uldhandelen, at de skulde lade mig vide, naar det blev færd[igt]. – To. 20. Gich ieg til Ilsøe igjen, og hverken talte de til mig om, at der var færdig, ey heller endnu lavet til, thi de slagtet fæe, saa blev ieg vreed og vilde intet have med dem at bestille, købt saa 3 deres i Vinge, 2de i Liltorp, 2de i Terp, og i Øster Velling, og ey meere. – F. 28. I Hoebroe med uld, 45 lpd. a 43 mk., købt 23 lpd. 10 [pd.] fiin kræfttes jern a 16 rd., aget mog i kuler i Ogelbølle, de dage var got vejr, blent dem af.

NOVEMBER

Ti. 1. Til brøylup til Mads Dals⁵. – To. 3. Begynt at fryse meget hart. – L. 5. Reed ieg op til Viborg om et og andet at bestille, frøs

1 På nær.

2 Christen Pedersen Roin (Rojen), hosekræmmer, forpagter af gården Steensborg ved Aunsbjerg.

3 Lagie, d. s. s. agio: opgæld.

4 Ole Borch, købmd. i Viborg.

5 Ifølge Lee kb. viedes 1. nov. 1791 Ole Christensen Skræder og Else Marie Friederichsdatter. Hvilken tilknytning bruden (eller brudgommen) havde til afd. Mads Dahls familie ses ikke.

meget hart de dage. – Ti. 8. Var Christen Roen her igien, kiøbt bindtøye igien for 90 rd., slog om igien med lit tõe. – F. 11. Slagtet vor galt, vog siderne, der alle side been[e]ne var skaaret fra, 8 lpd. 12 [pd.], 1 gris 3 lpd. 9 pd., jsteret 15 pd. og 4 pd., Synder Mølle soe ister 14 pd., siderne 12 pd. – |125| L. 12. I Viborg med miød, kiøbt 78 helt til Niels Væste[r]g[aard] i Løvskal til barsel¹, a 3 sk. – O. 16. To. 17. Fælet til staab land paa Langager, den aften kom vor vog[n] øster fra med uld. – F. 18. Lavet vi til at kiøre til Høbroe. – L. 19. Kiørt ieg og Christen Ilsøe² og vor [*herefter er over den følgende linie indskudt* got tõe vejr bege dage] Niels der ned med 2de læs til Sørensen ad[!] 43 mk. 11 sk. p[r]. lpd., got vejr de dage, 30 lpd. jern hiem, 24 rd., og Maren og Anders i Viborg med ost, solt dem lpd. 5 pd. [*fejl for* mk.], havde Anne Marj fra Færgehuuset her ud. – S. 20. Huustrue og svoger Niels med hans egen vogn kiørt for hende der ned, hiem kl. 1 om natten, og vi hiem samme aften, vor børn til Herrens bord. – M. 21. Lavet til at blende miød. – Ti. 22. Begynt vi kl. 12 om natten. – O. 23. Ente vi kl. 1 over minat. – To. 24. Brøgget, tõe vejr og fug og regnvejr, som blev den maaned ud. – O. 30. Kiørt ieg til Randers med skind, væder skind 14 sk., f[aarskind?] 12 sk., lamsk[in]d 7 mk., [*formentlig rettet til* 1 rd.] til Johan Feltbereder, kiøbt 1 td. tran af Dinas Mamon for 19 rd., hiem anden dagen, en meget strænge vej.

DECEMBER

L. 3. Kiørt ieg Anne Marj fra Synder Mølle hiem, og i Viborg, strænge guser og vejr. – S. 4. Begynt det at fryse igien og sneed lit. – M. 5. Sneed lit og frøs og stod saa hen den uge. – |126| M. 12. Giorde vor Karen barsel kl. 4 efftermidag med en datter og blev Gud skee lov dejlig stærk. – T. 13. Sneed og knøg stærk. – O. 14. Tamper dag, vinden til syd væst. – To. 15. I Løvskal hos skoemageren³ med alle vores støble og fich repareret. – L. 17. Ieg og Niels Foged fæle til Viborg, og der var en jevn snee over alt, men den var

1 Niels Vestergaard fik 20. nov. 1791 sin hjemmedøbte datter Else fremstillet i Skjern kirke.

2 Gmd. i Lille Torup.

3 Anders Christensen Skomager, skomager og husmd. i Løvskal.

dog slav. – S. 18. Magdaleene i Lee med deres barn¹, som blev ind-døbt med det navn Marie, frøs hart. – M. 19. Ti. 20. Klar frost, i Randers med rug, og ved tinget igien at vidne i Anders Erigsens sag, som var 5 aar siden det skiffte var², hvilken var mig umuelig at huske, en meget god vej. – O. 21. To. 22. Hen i Vogndyb og skoet en halden bæg til brentæ. – F. 23. Sneed stærk efftermidag og knøg, moget i vor faarestiier. – L. 24. Sneed og stærk iblant, juuleafften blev det klart, vinden til sydvest. – S. 25. Juule dag, først klart, i afftningen snee og knøg, ingen prædiken. – M. 26. Sneed om morgen, siden stod og hverken frøs eller tød. – Ti. 26. [*fejl for 27.*] I Øe og bet[alt] engpenge, frøs og meesten klar vej, stod saa hen og ente aaret.

[127]

1792

JANUAR

S. 1. Sneed stærk om morgen. – M. 2. Frost. – Ti. 3. Af møll i Heede Mølle med kogkorn og i Biering, frøs og en stærk snee over jorden. – To. 5. Begynt at tõe. – F. 6. Tøed ogsaa. – L. 7. I Viborg. – S. 8. I Biering igien og kiøbt 40 lpd. uld af Anders Erigsen a 7 rd. 8 sk., 5 hest huder a 8 mk., 3 rævbelles a 4 mk., den eene beskadiget. – Ti. 10. I Ilsøe og kiøbt Peder Hvammes³ vox. – O. 11. Over og tog imod det, ieg og Anders, og han kiørt hiem med og alt det, vi havde kiøbt, og ieg bet[alt] det i alt, en stærk riim frost. – F. 13. Var Peder Hvam her med hans vox, 17 lpd. 12 pd. a 2 mk. 8 sk., strax bet[alt]. – L. 14. I Viborg igien med 23 lpd. 14 pd. vox til Søren Thyboe a 2 mk. 9 sk. pd.et. – S. 15. Barsel her oppe til vor svogers, og Magdalene bar deres datter Maria, offtert 1 toemk. og 1 en 24sk., stærk snee og knog, og vore svogere fra Løvskal og Tindbech⁴ blev her om natten. – M. 16. Lod som det vilde tød. – Ti.

1 Niels Fogeds og Karen Andersdatters. Ifølge Lee kb. blev barnet hjemmedøbt 18. dec. 1791 og fremstillet i kirken 15. jan. 1792. Er kirkebogens oplysning korrekt, må den indebære, at »hjemmedåben« er sket hos præsten og ikke i barnets hjem.

2 Jfr. s. [19].

3 Gmd. i Ilsø.

4 Lars Jensen Vestergaard i Løvskal og Christen Nielsen Vestergaard i Tindbæk.

[17.] O. 18. Tog en deel af sneen af, frøs saa igien. – F. 20. Af smidie og lod vor 2de bæster skoe baade for og bag og skierpe. – L. 21. Kiørt ieg til Hoebroe med 42 lpd. uld, tient paa det 5 rd. 2 mk., got vejrr. – S. 22. Kiøbt 1 td. tran af ham¹ for 18 rd., men fejlet 16 pot i at være fuld, got vejrr, Anders med mig. – O. 25. Sant Poels dag, toge og regn, |128| og ieg og lille Niels var kiørt til Neder Hornbech effter en læs hved gryn og var ey kommen. – F. 27. Var Anders Erigsen i Biering her og kiøbt den plag, ieg kiøbt forleden aar i heste marken for 33 rd., for 33 rd. igien. – L. 28. Kiørt ieg og huustrue til Viborg med ost a 2 sk. og 2^{1/2} sk. mk., smør for Karen, 9 og 10 sk. pd.et, flæsk 8 sk. pd.et, sty[chet] lit ud, frøs igien. – S. 29. Ført den plag til Biering, tød igien, stod saa hen med tød.

FEBRUAR

O. 1. I Ilsøe og kiøbt 60^{1/2} al. hørlæret a 14 sk. al. – To. 2. I Biering og hent 3 td. haure af Niels Hanskmager a 15 sk., og om af møllen og fich rug maalet, og tød. – F. 3. Fich vor sidste haure ind, 17^{1/2} td., til sæd. – L. 4. Reed ieg til Viborg, var en meget stærk blæst, begynt at fryse, gl. Sant Poel dag, noget klart iblant. – S. 5. Klart frøst, lit blide. – F. 10. I Bøgeskoe og gjorde 1^{1/2} faun eeg, ieg og begge drengene, meget smugt vejrr, meest klart. – L. 11. Aget 7 læs flasker og en 5 al. stych hiem, begynt at tõe. – S. 12. Om ved Laus Væste[r]g[aard] og vilde kiøbt en liden brun plag, |129| og kom ey til rette, og saa i Ilsøe og hent vox, k[a]l[v]sk[in]d, 3 td. hvedegryn, ieg havde kiøbt øster paa ved Schiervad, a 3 mk. 4 sk. skp.en, og 3de af Hiorthede havde dem fra Neder Hornbech, og hiem, saa efftermidag kom Laus Væste[r]g[aard] med hans liden plag, og ieg kiøbt den dyre for 38 rd., og blev her med det samme, tød lit. – M. 13. Reed ieg til Randers hestmarken paa den lille mær og vilde solt, men de blev ey nær saa dyre, som de havde ment, kom snee og frøs, reed hiem samme afften. – Ti. 14. Sauet 6 stk. 5 al. leede. – O. 15. I skoen, kløv og slindet nogle stk. træe, begynt at frøse overmaade hart. – To. 16. Aget hiem, 4re læs. – F. 17. Aget 4re læs hiem af Himmestrup Skoe, og slindet. – L. 18. I Viskum og betalt skatter til dato, og sauet nogle fyldstk. og løsholter, i alt 10 stk. effterm[idag]. – S.

1 Fmtl. købmd. Søren Sørensen i Hobro.

19. Sneed og knøg og frøs hart. – M. 20. Sneed lit og knøg lit. – Ti. 21. Reed ieg til Viborg heste marken, sneed iblant og meget kolt, og det var ligesom i Randers, og solte ingen bønder bæster. – O. 22. Tog noget i vor neder port til løsholt og fyldstych, og sauet i de dage. – [130] F. 24. Meget smugt vejr, soelskin og blidet. – L. 25. Kiørt vi til Viborg med 2de vogne 29 lpd. vox til Christian Gjørup a 2 mk. 10 sk., og miød og miød rod, nogenledes vejr, men frøs bestandig. – S. 26. Blæst og jord knøg, og meget kolt, blev saa ved den uge, frøs hart, jord knøg, og ieg hug noget træ op i den neder port og sauet med klyv saugen og nogle sty[ch] paa ladet, i alt 17 stolp[er], 11 løsh[olter], 14 fyldstk.

MARTS

L. 3. Kiørt ieg til Randers med 3 td. rug til Velling paa forpagte-rens regning a [*plads ladt åben til prisen*], og Magdaleene var med mig, til[!] det var krammarken, og ieg kiøbt 12 al. ægte ulden dam-mask til hende til en skiørt a 3 mk. 10 sk., er 7 rd. 1 mk. 8 sk., kiøbt 6 lpd. 10 pd. ¹²/₁₂ hop[!] hør af Velling a 12 mk. 8 sk., bet[alt], 50 al. ¹/₂ al. hør læret a 12 sk., 6 rd. 1 mk. 15 sk., bet[alt], kiørt i slæde til Aalum, laant saa en vogn af Christen Boe¹ og kiørt til Randers med, thi der var ma[n]ge bare stæder, efftermidag begynte det at tõe. – S. 4. Tød. – M. 5. Tød. – Ti. 6. Begynt at fryse og smaae snee. – O. 7. To. 8. Var saa over- [131] maade stærk frost, snee og knog, at ingen kunde kom ud eller ind, dog blev lit bedre ved afftens tid, saa vi fich vor bæster vandet. – F. 9. L. 10. S. 11. Klar frost og stille vejr. – M. 12. Ti. 13. Sauet lit. – O. 14. Begynt at tõe, blev saa ved den uge, sauet lit iblant, naar vejrlig tillod det. – L. 17. Aget ieg til Viborg med vor svoger og Karen, og 1 halv td. miød med dem, og 1 lpd. smør, pd.et 10 sk., eeg 80[!] a 9 sk. sneesen, og han drak sig meget besværet, frøs lit morge[n]. – S. 18. Frøs lit morgen, siden rusk. – M. 19. Sauet det sidste af, vi havde her hieme. – Ti. 20. Kiørt ieg og Anders til Viborg hestmarken, og han reed med den lille øeg og solt hende for 13 rd., thi de var iche saa dyre som sædvanlig, frøs hart om natten. – O. 21. I skoen og sauet 1 eeg over. – To. 22. Vi 4re og Niels Fogeds 2de neder og sauet 1 stor eeg over,

1 Gmd. i Alum.

vi havde til fæles, thi han selv laae. – F. 23. Kiørt til Kolbech til begravelse over Christen Brixsen moder¹, begynt at holde op med natte frosten. – L. 24. Ieg og Anders og Nielses karl at slinde. – |132| S. 25. Fug regn. – M. 26. Skoet ieg for fogden ved Viskum i Krogs Skoe. – Ti. 27. Slindet i vor skoe og kast sauegrav. – O. 28. To. 29. F. 30. Sauet vi, og Niels havde Peder Vech, thi han var selv svag, hent en oxse hoved miød i Ilsøe, 7¹/₂ sk. potten, og 3 mk. gotgiørt til vogn leje, tørvejr. – L. 31. I Randers med biug fra Himmestrup, kiøbt 20 lpd. 2 pd. jern af Mogens Borup², 5 mk. lpd., den anden vogn i Viborg med den oxse hoved miød til Rask³.

APRIL

S. 1. Regnet lit og blæst.. – M. 2. Begynt at pløye til haure i den væster ager i Trindfald og sauget. – Ti. 3. O. 4. Pløyet og sauget d[en] store eeg af, vi og vor svoger havde tilhaabe. – To. 5. Skier torsdag kiørt ieg og Magdaleene til barsel i Tiele Mølle⁴, regnet. – F. 6. Langfredag, regnet lit. – L. 7. Gich ieg til Viborg, frøs om natten. – |133| S. 8. Paaskedag, tøre og smugt vejr. – M. 9. Ligesaa, vor Anders kiørt for huustrue og Karen til barsel til Anders Biering i Løvskaal med en søn Christen⁵. – Ti. 10. Saaed vor anden kiere haure, meget smugt vejr, og vor store hjem. – O. 11. Pløyet og saa Grovts Klep. – To. 12. F. 13. L. 14. Til hoe, smugt vejr, løverdag kolt. – S. 15. Frøs saa hart morgen, der var jis paa vandet. – M. 16. Fælet staab landt op og pløyet til haure, og saad af d[en] uge i marken og i heeden. – O. 18. Effterm[idag] i skoen og kløv paa en stor ege kievle. – To. 19. Giorde tvende af. – F. 20. Ieg og Niels Foged i skoen, sauget en eeg over og slindet, som vi havde til haabe, frøs hart om natten. – L. 21. Kiørt vi til Viborg og solt ost, 4 lpd. 5 mk., de gamle 6 sk. pd. og vinter osten 5 sk., solt noget flæsk a 9 sk. pd.et og skinken for 7 sk. pd. – S. 22. Holt op med at fryse, og kom strænge blæst og regn effter midag. – M. 23. Ti. 24. Pløyet og saad

1 Maren Pedersdatter.

2 Købmd. i Randers.

3 Daniel Rasch, købmd. (tidl. apotekersvend) i Viborg.

4 Med møller German Mortensens datter Ane.

5 Søn af gmd. Niels Christensen Horbow i Løvskaal, tidl. ladefoged på Skjern hgd., og Kirsten Andersdatter Bierring.

vor tovt de 4re lange agre med 26 skp. haure, siden aget træe hiem og hug og aget ænebær riis |134| til vor tovt gierde. – To. 26. F. 27. Aget noget jord af hvedlant og sat ved reenene og blent med faar mog. – L. 28. Kiørt ieg til Viborg med noget tømmer, og ieg var ved sessionen med vor Anders for at fremviisø hans friepas, hiem kl. 1 minat. – S. 29. Ingen prædiken, heele ugen blæst og tøret. – M. 30. Aget mog i Ogelbølle.

MAJ

Ti. 1. O. 2. To. 3. Aget jord mogen af det, vi havde, og blæste saa strærk[!], men torsdag meest, saa ingen kunde snart giøre noget der for, effter midag aget vi nogle spon og træe hiem, stærk tøre. – F. 4. Beede dag var vi til Herrens bord, da var det noget bedre. – L. 5. Havde ieg og svoger hver 2de vogne, S. L. S. 2de, J. Docter 1 og J. M. S. 2de fra Lee, Jens Biering 1 fra Krog, Peder Vinkel M[ammon] 2de, Søren Foged fra Biering 2de, i alt 14ten vogne i Hierbech med 40 st[ol]p[er], 15 qter, a 4 mk. 12 sk. st[ol]p[en], 40 løsh[olter], 9¹/₂ qter, a 2 mk. 6 sk., 40 fyldstk. a 7 qter a 20 sk., som skulde til Salling, frøs om natten og meget kolt. – |135| S. 6. Frøs ogsaa. – M. 7. Til smidie og lod skoe, frøs hart hver nat. – Ti. 8. I Viborg med 79 al. leede, 28 sk. al., 6 stolp[er] a 3 mk. stk., 4 løsholt[er] a 2 mk. 4 sk., og havde Niels Foged 2de vogne og Michel Steffens[en] i Mammon med een, til Jacob Belthuger¹. – O. 9. Efftermidag aget mog paa hørjord. – To. 10. Aget af, og steen af, og ieg og Anders sauet 18 stolp[er], som ieg og Niels var fæles, og nogle som var min egen. – F. 11. I vor kier og gjorde den reen, og ieg i skoen med, og de af Lee og Hiorthede fich birk, frøs om natten og blæste hart hver dag. – L. 12. Om natten og morgen kom en snee knøg, saa det paa mange stæder iche gich ad[!] den dag, efftermidag pløyet og saad den brede klep med biug neden i Ogelbølle. – S. 13. Frøs og, og ieg var med Ole Skræder og hug 2de læs birk, og ført ham 1 læs hiem, thi vi havde havt ham at sye, kiøle til beege vores døttre af grøn bacan og blaae kaabe af bæst u[l]den damask og skiørt og trøye af Cina damask, gav for hver kiøl 3 mk. 4 sk., kaabe 1 mk. 4 sk., skiørt 10 sk., og andet daglig klæder, den dag forandret værligt sig, og der kom en dejlig regn. – |136| M. 14. Pløyet og saad biugen af

1 Jacob Jensen, billedhugger i Viborg.

til onsdag midag i Ogelb[ø]lle, effter midag tog barken af en egestomp neden paa Roboch Slej, pløyet og saad vor Øster Langagers neder ende vel oven bringen med 3 skp. biug, da var her en jøde, hvoraf jeg kiøbt tørklæder, blaataul, 6 a 3 mk., bomulds 9 stk. røde og bl[aa] a 4 mk., 1 sort silkes med hvide æge 5 mk., 5 stk. brune a 5 mk., er 21 stk., kost 14 rd. – To. 17. Christi himmelfart dag, regne lit. – F. 18. Til hoe, effter midag meget regn. – L. 19. Saad vor smal Lange Ager, og noget regn. – Ti. 15.[!] I skoen kiøbt 1 stor bøg i Hindal, ud gaaen, den største i alle skoen, 5 rd. 2 mk., 1 egestamp 1 rd. 1 mk., 1 bøg paa Roboch-Sleed sletning affalden 5 rd. 1 mk., 1 bøg alle 3 given ved Damstel Hules kløvt. – S. 20. I Viskum og betalt det, en god blæsendes tøre. – [137] M. 21. Pløyet og saad Trædager, mod afften i skoen hos hosbonden, kiøbt en eeg ved Korsvejen for 13 mk. og 1 paa staadstædet for 4 rd. – Ti. 22. Harvet det, og siden neden Madsses tovt, pløyet og saad den, blæste. – O. 23. Giorde reent af, og ieg i Heede Mølle tillige med Christen Korrebore, for at være deres skiffteforening¹ overværende, tillige samme at underskrive. – To. 24. Hug en eeg og tog bark af, og det sad hart. – F. 25. Fich det af den aftagen, og vor Niels i Hiermind hos præsten for at over høres til comfimasion. – L. 26. Var vor Anders med en læs bark i Randers, og Niels Foged med en, solt til skomageren paa torvet a 10 mk., og ieg og huustrue i Viborg med læret, hørlæret noget 13½ sk., noget 18 sk., blarl[æret] 14 sk. al., vinter ost 2½ sk. mk., faar kiød tør 5 a 6 sk. pd.et, flæsk 9 sk. og st[ych]-vis 7 sk. pd.et, dunkel kolt. – S. 27. Pinsedag, regnet jevn stærk formidag, ingen prædiken, vor bæste først ud. – M. 28. Got vejr. – Ti. 29. Hug en eeg og tog barken af. – O. 30. Gich til Viborg og tinget 96 stolper a 3 al. lange og 5 a 6 tommer i kant a 3 mk. stk., da pløyet vi for midag en god beed til biug for Mads Vejrum fra morgen til midag, Niels Foged og Jens Thomesen fra Tinbech², pløyet de 3de agre uden deres port neden ud. – To. 31. Kiørt til Aalum med 5 stolper og noget paa for Christen Koreborre, og Niels med ligeleedes, efftermidag saad hvede.

1 Efter møller Jens Jonesen. Skønt han må være begr. i Lee s., findes hans begravelse ikke indført i dette sogns kb. Skiftet findes i Himmestrup gods skifteprot. 1790–1849 (G 224–4) fol. 32 ff.

2 Jens Thomassen, gmd. i Tindbæk.

[138]

JUNI

F. 1. Saad vor hvede af neden Madses formidag, sauget noget over paa Smalslej¹, hvoriblant var til 2de ege slejtræer², solt en sort hielmet koe til Christen Ilsøe for 7 rd. – L. 2. I Viborg med en læs bark til Jens Hansen Skoemager³, 2 rd. og told, borget⁴, og den anden vogn med miød, tøre. – S. 3. God tøre fra norden, da var Angenete og hendes mand Anders Jensen fra Lindum her. – M. 4. Tøret, og da saad vi Ogelbølle hvede, og ieg i skoen og hug en bøge top ud og Niels effter midag med, og pløyet i den Øster Langer efftermidag til vræghvede. – Ti. 5. Pløyet den op og saad, effter midag regn, og Anders i skoen hos os at saue. – O. 6. Giorde 2de gode bøge faun op, og siden til eeg, til hoe at saae hvede, og regn iblant heele dagen. – To. 7. Giorde en eege faun, læst 2de læs bark effter midag og aget hiem, stærk regn om natten. – F. 8. Regnet meest heele dagen, aget dog nogle miilgreene hiem, hug og rejste. – L. 9. Rejst Niels dem af og torvet i affteningen, i Randers med 2de læs bark a 10 mk. og 1/2 told, kiøbt 51 lpd. 4 [pd.] jern af Rasmus Hansen [139] a 16 rd. skpd., rest paa vegten 7 pd. – S. 10. Blæsen tøre, ild i en liden miile. – M. 11. Regnet formidag. – Ti. 12. Giorde vort hvede af, da var Peder Smed i Lunddorft⁵ her og fich 7 td. kuld a 24 sk. og 16 lpd. jern a 5 mk. 4 sk. – O. 13. Paa jagt heele herredet over, enhver sogn paa deres eget, effter rakere og kieltringer, som slog sig sammen og røvet og stial og giorde snart, hvad de vilde, fich dog ingen, men tiid effter anden blev dog 18ten tagen og ført til Viborg⁶. – To. 14. Af møl, og i Bierring Egeskoe effter oller og vænder. – F. 15. Aget træe hiem, og sauget en eeg over i Himmestrup Skoe, falt i tøre og frøs om natten. – L. 16. I Viborg med 6 greene til apote[ke]ren⁷ til hæle til p[l]ankværk, kost 10 mk. – S. 17. Var vor børn til Herrens bord, meget smugt vejr. – M. 18. Vor Anders

1 Der er fmtl. tale om et stednavn, jfr. Raebuchsleje (s. [68]) og Roboch Slej, Roboch-Sleed (s. [136]). Slej betyder hulning, fordybning, sænkning o. l. Verbet sleje betegner, at noget har en fordybning eller krummer sig indad.

2 Jfr. 1. Betydningen er måske slædetræer, altså meder.

3 Jens Hansen Bierring, skomager i Viborg.

4 Gav ham det på kredit.

5 Peder Andersen, boelsmd. og smed i Lunddorp.

6 Da Viborg Tugthus' fangeprot. 1779–1835 har en lakune fra 1780–1811, kan den omtalte aktion ikke ad den vej oplyses nærmere. De ældre dele af Middel-som-Sønderlyng herreders arkiv er ikke bevaret.

7 Andreas Nielsen, apoteker i Viborg.

til vor svogers og bræcket deres ovn ned, og vi brød tag af 4re binding over vor haure loe og byglade og satte 4re spentræe ind, som ieg kiøbt af Niels Giørup i Viborg a 2 mk. 10 sk. stk. – Ti. 9. Kløv og hug lægter op og lagde nogle lægter, da aget vi 10 læs leer for vor svoger til ovn og skorsteen, aget i alt 52 læs, da hent vi snekeren fra Bore i Kiellingholt til os at arbejde. – O. 20. Ieg og Anders der og hug den og vor pige at bære leer, i alt 8te at huge, og Michel Thulstrup¹ stod for dem. – |140| To. 21. Lægtet af og begynt at tække, tordnet stærk, men kom intet regn her, som var noget. – F. 22. Formidag tæchet af, efftermidag aget torve ind med en vogn. – L. 23. I Viborg med en læs bark 11 mk., snapsting, men ieg fich snaart ingen penge, aget torve ind med en vogn. – S. 24. Loe som det vilde regnet, men kom snaart intet her, og ieg i Viskum. – M. 25. Aget torve ind til hoe og hiemme. – Ti. 26. Formidag aget vores de sidste ind, thi vi havde kuns faae, efftermidag aget leer til teglsteen og eltet. – O. 27. Strøg 600 steen til at vindtøres, god tøre. – To. [28.] Formidag aget torve for Peder Vech, begynt hver dag at regne lit. – F. 29. Af smidie og lod vor graae hest skoe, kier baares² hiul binde og en nye axsel med jern arme. – L. 30. Ieg i Viborg med miød, og en deel snapsting regninger giort klar, og vor folk paa Øe Kier at slaae for Niels Foged. – S. 31. Vor vogn i Tindbech effter lod.

JULI

M. 2. Slog vor holm paa Øe Kier og havde Hans Skoemager, Karen Gregers, bege Jens Docters folk fra Lee og bege Niels Fogeds folk, i alt 10 stk., og vi røv det i røgler, thi der kunde intet lige for vand. – Ti. 3. Var vi der igien og drog det og ført det over aaen og lagde det paa Niels Væste[r]g[aards] eng i Løvskal, havde Niels Foged og bege hans folk og Jens fra Færge Huuset med os, thi han var her at giøre sneker arbejde, meesten tør vejr. – |141| O. 4. Aget det op med en vogn, som Jens fra Færge Huuset kiørt, og ieg drog op med baare, thi Anders var af hoe og skoe fauntræe. – To. 5. Ved det igien, og tvende folk med Niels Foged at sulpe hans holm. – F. 6.

1 Michel Tulstrup, husmd. og tømrer i Bjerring.

2 Fmtl. et særligt køretøj, trillebør el. lign., til transport af hø på vanskeligt tilgængelige steder.

Igien med ham 2de folk og fich den over paa Laus Torsagers¹ mark. – L. 7. I Randers med 1 læs bark til garveren a 10 mk. og told, fich 7 lpd. 1 pd. jern a 5 mk., 14 pd. fisk a 6 sk. pd., 1 lpd. 1/2 pd. egstaa[1], lpd. 10 mk. 8 sk., 19 pot brenvin a 12 sk. af Rasmus Velling, bet[alt], og skræderen kom med lod, som ieg skoulde[!] havt hiem, og blev noch i Randers, vor folk neder og gjorde vor holm høe i tør høe, og meget smugt vejr. – S. 8. Vor Anders til barsel til Christen Degn i Krog, gav 2 mk., Kiels dag, tør vejr, den efftermidag hent 2de læs høe fra vor holm, god tøre. – M. 9. Ti. 10. Aget det andet hiem, i alt 12 smaa læs. – O. 11. To. 12. F. 13. Slog i vort kier, tøre. – S. 15. Giorde den første dags slet i tør høe. – M. 16. Giorde det andet i tør høe. – Ti. 17. Slog op i vort kier. – O. 18. To. 19. Vor folk med Niels Foged paa Øe Kier at slaae, thi Niels blev syg og maatte gaee hiem. – F. 20. Slog vor Søbech skiffte, havde Anders Morten[sen] [*tilføjet over linien* og Peder Dal] i Krog at slaae og Peder Vech at ryve, og bege Nielses folk, i alt 10 folk, Magretes dag, tøre. – L. 21. Neder og fich 2de bode græs op paa Niels Væst[er]g[aards] eng igien, thi det var saa vaat, at det kunde snart |142| ingen stæds lige, kom meget regn. – S. 22. Graae vejr for midag, efftermidag i vort kier og drog nogle kykker og 2de læs læset, og kom regn. – M. 23. Ieg til hoe og de andre i vort kier og gjorde de 2de væstre skiffter i tør høe og drog det altsamen i land. – Ti. 24. 2de i vor kier og tøret det, og aget 4re læs hiem, som var det sidste af vort kier, i alt 13 læs, og vi andre 3 paa vor Søe Bech skifte og kykket det tilhaabe, dog det laae vaadt og var ringe. – O. 25. Der neder tilhaabe og drog det over paa hart eng og strød det og kykket det igien, og kom regn, det lange gjorde vi og ved. – To. 26. Regn iblant. – F. 27. Pluket lyng at mynne med, og grov og aget 3de læs myntorve hiem, og neder og hent 2de læs lang høe, memegyet smugt vejr. – L. 28. Neder mo[r]gen tilig og fich det andet ført over til Løvskaal Færgestæd, og 2de læs hiem, dog ey vel tøre, og kom en stærk efftermidags regn. – |143| S. 29. Blæsende tøre for midag, dog nogle støvguser, siden tøre, og hent 2de læs høe ved Løvskaal Færgestæd. – M. 30. Morgen hent de sidste 2de, i alt 8te, 12 fra vor holm og alle smaae, og 13 fra vor eget kier, strød i vor tovt og vel tøret og ind, og jevn regn mod afften. – Ti. 31. Af møll,

1 Boelsmd. i Krog.

stærk tøre, som blev ved den uge, begynt at age jord i vor gaard, lit hver formidag den uge, og i kieret effter midag med vor bæster og tog kliietorve hiem.

AUGUST

L. 4. Kiørt ieg og huustruue til Viborg med 3 td. malt til Olle Normand¹ a 22 sk. skp., og andet madvaare, og stærk tøre. – S. 5. Over ved Viskum Broe og hent 1 læs høe, ieg kiøbt af Over Viskum hyrde², liden, dog 13 mk., stærk tøre. – M. 6. Stærk varme og tøre, som varede heele ugen, aget det sidste jord af i vor gaard, en 80 læs, og lagde leede ind under hen ved vor ovn og gangdøren og vor stuedør og skielrum, klænet og kalket. – L. 11. I Viborg med 1/2 læs bark til Jens Hansen³, 1 rd., kiøbt 1 steenkrukke til linollie, 2 1/2 pot 1 mk., og allien [*vel fejl for ollien*] 28 sk. potten, er 4 mk. 6 sk., og andet farvetøye, og nogle vare af S[øren] T[hy]boe. – |144| M. 13. Høst vor giøde biug. – Ti. 14. Høst vor anden kiere haure. – O. 15. Høst staab biug. – To. 16. Høst giøde hauren. – L. 18. Høst giøde rugen op. – M. 20. Høst heede rug og tovt hauren, de 4re lange agre bag Madses meesten. – Ti. 21. Aget vor biug ind, og regn. – O. 22. Af smidie, og siden got vejr, og fich vor tovt op høst. – L. 25. Aget vor staab biug og anden kiere haure ind. – S. 26. Aget vor giøde haure ind. – M. 27. Regnet om morgen og tordnet stærk, siden god blæsende tøre, og vi aget vor brødgjøderug ind efftermidag i afftningen. – Ti. 28. Aget sæde rugen og rivelsen ind af ald rugen og heede rugen. – O. 29. Aget vor tovt haure ind, som var det sidste, havde biug [*vist udvisket igen 12 tr.*] giøde biug neden i Øgelbølle 11 traue 8 k[iere], staab biug 7 tra[ue] 15 k[iere], gi[øde] rug 15 tr[ae] 11 k[iere], vor Damag[er] 2 tr[ae] 14 kiere, haure 35 t[raue] 13 k[iere]. – To. 30. Slog vor hvede op og giulvet effter. – F. 31. Af smidie, og skaar brægne.

SEPTEMBER

L. 1. Ieg og Anders i Viborg ved exstra sessionen, og de tog hans pas, hvad det ellers vil blive til, fordi han ey havde fylt hans 18de

1 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

2 Niels Christensen, husmd. og hyrde.

3 Jens Hansen Bierring, skomager i Viborg.

aar, da han fich den, den uge god tøre hver dag. – [145] S. 2. Tøre. – M. 3. I skoen og gjorde lit ved træe. – Ti. 4. Vi og Niels 2de hver i Hindal [*rettet fra Hindag*] og grov en meget stor bøg omkuld, som var halden. – O. 5. Aget hver 6 læs halden greene der fra, som var sønderlagen, regn effter midag, aget og eeg hiem, og ieg i Viskum om Anders, og blev ved det samme. – To. 6. Til smidie, kom bud til mig om en præste atest paa Anders alder, som ieg maatte til Viborg overfalds med, thi da vilde forvalteren¹ søge kongl. friheds pas til ham, om den kunde erhverves. – F. 7. Fich vi vor Langagers hvede og grønslands hvede ind. – L. 8. I Randers med en læs træe, 4 mk., kiøbt 24 lpd. 8 pd. jern af Rasmus Lund, skpd. 15 rd. 5 mk., 1 td. tiere, 4 rd. 5 mk., 19 pot brenvin a 13 sk., 22 mk. tør fisk a 3 sk., regn i afftening[en]. – S. 9. Satte vi den Færgehuus kakkelovn op, og vor smed var her [*mellem denne og den følgende linie indføjet kost 16 rd. 5 mk.*] og tog den neder, tøre, da stuget vi vor heede vræg hvede op, og vor drenge i Bierring Egeskoe at løse² nøder, solt den gamle³ til Kiersten Lovrings⁴ hos Laus Væste[r]gaard for 10 rd. 4 mk. – [146] M. 10. Regnet meest heele dagen. – Ti. 11. Aget mog paa hved staaber, og regn iblant, i Hiermind om en atest paa vor Anders alder og til Viborg med det samme⁵. – O. 12. Meget stærk blæst nat og dag, da fich vi vor heede vræg hvede ind, 2de gode læs, som var det sidste, hent 15 læs kalk ved Store Torsager og sat i vor over tovt, som kaldes liim, og Nielses vogne hent de 4re, blent en møding i vor over tovt. – L. 15. Ieg og Anders i Viborg med miød og malt. – S. 16. I Hiermind med aall til præst og degn, da fich vi vor opsgjord, Karen og deres børn var her. – M. 17. God blæsende tøre, aget mog paa hved staaber i heeden. – Ti. 18. Aget det sidste, og pløyet lit grøn[and]. – O. 19. Pløyet i ryggen af vores agre, 14 omfar, regn iblant. – To. 20. Lyvtet kuler ud, og aget mog i dem og blent. – F. 21. Hent skræderens hest i Ilsøe, og ieg kiørt til Randers, og han var med, og vi laae til Peder Mads[en] om natten. – L. 22. Kiøbt 24 lpd. 10 pd. jern af Rasmus Lund a 16 rd.

1 Christen Larsen Heedegaard, forvalter på Viskum hgd., fra 1801 ejer af Himmestrup.

2 Samle.

3 Kakkelovn.

4 Kirsten Nielsdatter Lovring, enke efter Peder Nielsen Lovring i Løvskaal.

5 Her synes at være tale om en sammenblanding med indførslen To. 6.

1 mk. skpd., 1 td. tran af Dinas Mammon, 17 rd., kiøbt noget hunning a 3 mk. 4 sk. kanden, og en meget stærk regn, vi kiørt hiem, som blev ved meesten heele natten, hiem kl. 11ve. – S. 23. Reed ieg til Ørum og tinget hunning, laae saa heele efftermidag. – [147] M. 24. Laae meest heele dagen. – Ti. 25. Kiørt ieg og hustrue og Anders til Viborg tovtmarken og solte det læret, vi havde, hørlæret af vort eget a 18 sk., blarlæret 12 a 13 og 14 sk. al., vare hiem, og ieg var syg, aget mog i kuler og blent. – To. 27. Ved Kierlingholt og tog imod hunning, 107 k[ander] a 3 mk. 4 sk., lejet Christen Kierlingholt¹ hiem med mig, fich for færgeløn og vognlejen 2 mk. 1 sk. foruden af skiulligen². – F. 28. Pløyet rug oven i Ogelbølle. – L. 29. I Ørum kroer³ og fich 149 kand[er] a 3 mk. 4 sk., lejet Niels Iversen fra Moldrup⁴ hiem med mig for 28 sk. og tilsæt⁵. – S. 30. Kiørt ieg til Fuusing Mølle effter huuning igien og fich saa meget, saa ieg matte kiøre anden dagen igien, i alt 181 kande med Svinding, Tindbech og Løvskaal.

OKTOBER

Ti. 2. Pløyet igien, og got tørvejr. – To. 4. Kom Annemarie fra Synder Mølle gaaendes herud. – F. 5. Saad vor anden kiøre rug, meeste[n] det halve aars giøde, got vejr. – L. 6. Kiørt ieg til Viborg med miød og Annemarj, da var vi hos vor præst at age mog, 9 læs. – M. 8. Pløyet den uge til rug og saad effter pløyen. – Ti. 16. Gich ieg til Tidsted om uld, og Tabtrup, a 18 sk. mk.en, og i Viborg, kunde ey love bort, Gallus dag, og var med regn og hagelguser. – To. 18. I Svinding, Fusing Møl at kiøbe uld igien, 18 sk. mk.en, og i Tindbech, laae til Christen Væste[r]g[aard] om natten, hiem midag. – [148] L. 20. Kiørt til Hoebroe med 43 lpd. 4 pd. uld a 6 rd. 3 mk., saad vor rug af den uge. – S. 21. Hiem igien. – M. 22. Begynt vi at fæle grønland, da gich ieg til de øster byer om uld, laae saa i Helstrup til Tomas Fiskers om natten, hiem anden dags afften. – To. 25. Hent det, torvet 2 miler effter midag. – F. 26. L. 27.

1 Christen Jensen, gmd. i Kællinghøl, Hjorthede s.

2 Betyder fmlt. afskyllingen, nemlig af honningbeholderne.

3 Kroer kan if. Feilberg være enkelttalsform i mange jyske dialekter.

4 Gmd. i Mollerup.

5 Betyder fmlt. en dram eller to, jfr. s. [151].

Brent dem, meget smugt vejr. – Ti. 30. Kiørt op med 13 heeltønder til Eskild Hatte Mager i Viborg a 28 sk. td.en, da holttes marken.

NOVEMBER

To. 1. Kiørt ieg til Hoebroe med 46 lpd. a 6 rd. 3 mk., dog skal tage skud, kiøbt 3de svin af hr. Sørensen igien, 28 rd., kiørt hiem samme afften. – F. 2. Kom Christen Roen her, og ieg solte ham ald mit ulden tøye, og vor liden Niels blev og kom drivendes med de 3de svin, og ieg gich mod ham til Tindbech, og kunde neppe gaae, maatte have bud hiem effter 2de vogne og hent dem ved Jens Pinds. – L. 3. Slagtet dem, vog 25 lpd. 7 pd. sider, og 2 lpd. 11¹/₂ pd. jster, som det blev draget af dem. – |149| S. 4. Røding smed¹ var her og hent 8te td. kuld ag[!] 24 sk., kiøbt den tid en deel huder, 5 mk. lpd. raae, som da var falden stærk i prisen. – M. 5. Kom Anders Olesen Murmester fra Hiermind her og skulde stætte[!] krans inden i vor ovn med vindtør mursteen, og vi tog det øverste af den og satte den saa op igien til onsdag midag, det inderste med vind tør steen og det uden om med kamptsteene[!] og sagen lee[de?], 4 store læs, gav ham der for 7 mk. – O. 7. Kom Anne Marje fra Synder Mølle her med en vogn fra Overlund, gav ham 2 mk., begynt at blænde miød effter midag, blev saa ved den uge, gjorde det af til syndag afften, 16 oxhoved miød og 24 lpd. 4 pd. vox af 607 kander huuning, got tør vejr. – M. 19. Bryget, den uge fælet vrægland, og blent nogle kule i vor over tovt. – O. 21. Kom snekeren her og vilde voren med mig i Hobroe, men som vor folk ey var kommen hiem [*her synes at mangle en eftersætning, hvis ikke den følgende dags indførsel er tænkt som en direkte fortsættelse*]. – F. 23. Reed ieg til Randers og vilde see, hvor vor uld kiøbere blev af, og da holte de uden Peder Madsens og vilde hiem. – |150| [L.] 24. Kiørt ieg og vor Anders til Hoebroe med bege vogne 63 lpd. 13¹/₂ pd. uld til hr. Sørensen a 6 rd. 3 mk. 4 sk. – S. 25. Kiørt vi hiem, kiøbt 46 lpd. jern a 16 rd. skpd., smugt vejr, i den uge gjorde vi lit ved noget træe.

DECEMBER

L. 1. I Viborg med 2¹/₂ td. miød, frøs den uge. – S. 2. Til Laus Væ-

1 Niels Rasmussen, smed i Rødding, Nørlyng hrd.

ste[r]g[aard] til barsel¹. – Ti. 4. I skoen og hent 4 læs træe hiem. – O. 5. Var ieg i Biering, vilde kiøbt Anders Erigsens vox, og var solt, rug regn, men om natten meget strænge. – F. 7. I skoen og sauet 1 eeg over, kom regn og snee guuser og een overkast strænge blæst, begynte meget hart igien at fryse. – L. 8. Kiørt ieg og vor Anders til Randers med 9 lpd. 2¹/₂ pd. uld til Hans Christian Hansen, 6 rd. 2 mk., og 9¹/₂ deger skind, l[amskind] 7 mk. 8 sk. deg[eren] og f[aar]-sk[in]d 8 mk. 2 sk., kom en liden snee og meget god vej og vejr, betgynt[!] at tõe om natten igien kl. 10, kiøbt 1 td. tran igien af Dinas Mammon, 16 rd. 3 mk., 1 fad eegstaal 10 rd. 1 mk. 8 sk., 2de brede fyrfiel til vogn haure², stk. 28 sk., 2de dito a 20 sk. af Hans Baje³, frøs, kom lit snee. – |151| Ti. 11. I skoen og sauet en eeg over, tõe vær, dog nogle strænge guuser. – To. 13. F. 14. Ieg og Anders i skoen, kløv og sauet over og gjorde en faun træe. – L. 15. I Viborg med miød, frøs og noget snee paa, men kunde ey bære op. – S. 16. Til kierke, og frøs. – M. 17. Aget det ege træe hiem, vi havde sauet over, 10 læs, begynt at tõe, den uge regn meest. – O. 19. Paa skoe ausion i Krogs Skoe, og kiøbt intet. – F. 21. I Viskum og bet[alt] landgild og skat korn. – L. 22. I Viborg med en faun eeg og havde Peder Vinchel med mig, gav 30 sk. og 3 dram brenviin paa læset, en jevn regn, vi kiørt hiem. – M. 24. Moget i vor fore stier og aget paa en møding i vor tovt og over vor gaard, juule afften, graae vær, stille, vinden i sydost. – Ti. 25. Juuledag, graae stille vejr, vinden i væster og sydvest, ingen prædiken. – O. 26. Laae ieg meesten. – To. 27. I Øe og betalt engpenge, maate strax hiem, kom snee. – F. 28. Laae igien, begynt at tõe og frøs igien. – L. 29. Stod og snaart hverken frøs eller tød, og ieg var lit oppe og i skoen og kiøbt lidet eg, tog snen af, og stærk regn om natten. – S. 30. Gich til kierke. – M. 31. I Biering hos smedkon⁴ og blev ladt, meget klart vejr, som ender aaret.

1 Med en søn Niels.

2 Vognhaver, vognfjælle.

3 Hans Bay, købmd. i Randers.

4 Anne Christensdatter, g. m. smeden Niels Andersen i Bjerring.

[152]

1793

JANUAR

Ti. 1. Klar vejr og frost. – To. 3. Aget 6 læs træe hiem af Himmestrup Skoe og 2de af vor skoe. – L. 5. I Viborg med 2de faun ege træe til kunrægter Kruse, 16 mk. faunen, Peder Vinkel 2de vogn, Niels Skaun og Michel St[effensen] hver een, og Christ[en] Hvam og Peder Fisker, Lee, hver een, og vor egne 2de, kiøbt 1¹/₂ vol sild a 18 sk. vol, 1 lpd. 12 [pd.] oxekiød for 3 mk. – S. 6. Til kierke, den uge frøs og stille vejr. – O. 9. Aget en faun eg hiem og skoet en birk, 2de læs. – F. 11. Kom en snee og knøg lit. – L. 12. Kiørt ieg til Viborg med 1 td. miød og fich nogle vare hiem, sned, dog blev til tõe. – S. 13. Til kierke, tød lit. – M. 14. Frøs igien og blev veed den uge. – O. 16. To. 17. Sauet lit ved graven. – F. 18. Gich til Løvskal om et og andet, begynt som det vilde tõe. – L. 19. Sauet med klyvsæue i vor port. – S. 20. Tøed lit, da gich vor fæ neder i kieret, ingen prædiken. – [153] M. [21.] Ti. [22.] Tød, i Hiorthede med træe til 1 par ny hiul og 1 par til at sætte træe paa. – O. 23. Sauet igien, tøret lit og blæst. – To. 24. Af smidie og lod gl. skierner lege paa 1 par for hiul, 18 sk. – F. 25. Sant Poels dag, var klart og stil dagen i giennem og frøs. – L. 26. I Viborg med bege vogne med 20 stk. 3 al. stolper, indlagt til Søren Thyboe, som skuulde til Salling. – S. 27. Graae stille vejr og hverken frøs eller tød. – M. 28. Begynt at fryse igien, blev saa ved den uge, og vi sauet lit træe iblant.

FEBRUAR

L. 2. Kiørt ieg til Viborg med 20 stk. 3 al. træe, lagt ind til Hans Møllers, 5 a 6 tommer, begynt at tõe. – S. 3. Regnet, frøs iblant og tød den uge igiennem. – Ti. 12. Kiørt ieg med 2de vogne og Niels Foged med een hver 10 stk. træe igien, indlagt til Hans Møllers, fich 3 td.er tye¹ erter af Niels Skræder fra Qvols, 2 mk. 8 sk. skp.en, gich paa frostene, da var der en nye hest marken i Viborg, i den uge gjorde vi lit ved træe. – L. 16. Vilde voren i Randers, men regnet, sneed og hagel [154] iblant til dag, men siden got vejr. – S. 17. Gich vor Anders over til Borre at besøge vor sneker, som ey var hieme. – M. 18. Kiørt ieg til Randers med nogle vare paa vejen og fich 1

1 Måske ærter fra Thy.

bunt 12 kop hør af Rasmus Velling, vog 6 lpd. a 10 mk. 12 sk., 1 skpd. af de løvenskiolds jern B. L. 15 rd. 3 mk., og $\frac{1}{3}$ deel af 1 td. tran af Dinnes Mammon for 5 rd., gich paa frosten og en god vej. – Ti. 19. O. 20. Skoet vi og Niels $5\frac{1}{2}$ faun eeg af klovene af den store halden bøg i Hindal. – To. 21. F. 22. Skoet alle træe [*fmlt. fejl for tre*] vor forige aars udviisnings bøg i Damstelhuule, og vi aget vor part hiem, 4 læs, og vi og Niels rejste 1 faun der, Pejers dag, frøs hart om for natten. – L. 23. Kiørt ieg til Viborg med en vogn og 3de af Lee med en faun eeg til kunregter Kruse, 1 td. tiere af Søren Thyboe, 28 mk., 2de fiering seeb a 28 mk., blæst, sneed ved midags tiide stærk, saa regn, god tørre siden. – S. 24. Regn og over maade stærk blæst, saa vi maatte over til Madses, thi det gjorde skade, og i skoene slog saa meget om kuld, saa der skeede megen skade i skoene landet over, regn og blæst heele ugen.

|155|

MARTS

L. 2. Vor Anders i Nør Møl ved Viborg og hent 3 td.er ærter a 2 mk. 8 sk., 8te stk. kroget eege greene der hen, i alt 1 rd., til Niels Skræder i Qvols, snee guuser og strænge vej. – S. 3. I Randers med forpagteren med foer til markenet, regnet, og en meget strænge vej, dog hiem om afftenen, skoet vor fæles bøg ved Krog den uge og andet træe hver dag ugen igiennem. – S. 10. I Viskum, og siden i Rynge og vilde lovet noget fauntræe og lovet intet, den uge gjorde vi ved træe igjen, og kiøbt eendeel for 14 rd., frøs. – Ti. 12. I Viborg med 1 faun eeg til Eskil Hatte Mager, heste marken. – L. 16. Der oppe igjen med 3 al. stolper, indlagt til Hans Møllers, 97 stk., fich 200 mursteen hiem, som ieg lavet til en nye skorsteens piibe, tøvær og vejen tung. – S. 17. Regnet og blæst. – M. 18. Koldt, i skoen ved træe og vilde sauet, men kunde snart ey for blæst. – Ti. 19. Ligeledes, sicion i Viborg. – O. 17. [*fejl for 20.*] Til smidie og lod pløe jern lege paa, i skoen effter midag og sauet en eeg over, ieg gav 8te rd. for. – To. 21. Slindet og gjorde sauegrav. – F. 22. Sauet, frøs hart om natten og blæst om dagen. – |156| L. 23. Frøs hart og blæst, sauet formidag, efftermidag begynt vi at pløye i vor store hejmager. – S. 24. Frøs om natten og lit blæst, alle vor børn til kierke. – M. 25. Havde Peder Væch at saue noget af med mig i skoen, frost formidag, og pløyet effter midag. – Ti. 26. Gich ieg og Niels

Foged til Viborg at levere noget træ, 112 stk. 3 al. 5 a 6 tom[mæ]r a 3 mk., noget til skud, saa ieg matte decodeere 15 mk., skulde kommen 3 td. ærter til mig, som kom iche. – Ti. [*fejl for O.*] 27. Frøs hart, sned og knøg lit, som blev ved i nogle dage. – F. 29. Lang fredag, meget klar vejr. – L. 30. Kiørt ieg til Viborg og strænge vej, men tog til at tõe og tog sneen af. – S. 31. Paaske dag, graae vejr og fugtig.

APRIL

Ti. 2. Pløyet, meget got vejr den dag. – O. 3. Kiørt ieg til Synder Møll med hustrue og Karen til troelovels[e] med Vinkel degn¹ og Anne Marie fra Færgehuus[et], meget tør vejr og blæst, og frøs om natten, saaed de 3de agre neden Synder Kier med haure. – To. 4. Pløyet. – F. 5. Saad de 2de oven Synder Kier, harvet af. – L. 6. Saad Trædager, giord af, frøs hart hver nat, blæst af østen om dagen. – [157] S. 7. Var ieg i Hiermind kierke, og vor Niels blev der comfirmeret till[i]ge med andre, i alt 31 personer. – M. 8. Ti. 9. O. 10. Giorde vi vor haure af i marken. – To. 11. F. 12. Til hoe. – L. 13. Gich ieg til Viborg. – S. 14. Var vi til Herrens bord tillige med comfimation børnene, meget tørt. – M. 15. Saaed vor tovt og heede haure af den uge, tør vejr og frost om natten. – L. 20. I Viborg med 10 al. leede til major Qvist², havde Magdaleene med til Synde[r] Mølle³, som skulde lave til Færge Huuses Anm[a]ries brøylup, i den uge giorde ieg 1 par nye vogn haure og mallet røde. – S. 21. Havde Peder Lasen i Lee at giøre en vogn kurve med mig. – Ti. 23. Kiørt ieg og Anders til brøylup med degnen i Winchel og Anne Marie, som stod paa Asmild Kloster, og hiem om morgen i dagningen. – O. 24. Blent kuler af i vor tovt. – To. 25. Fælet en ager i heeden til vræg hvede, og til smidie, begynt at forandre vejrliget til regn, kom lit. – F. 26. Nogen leedes vejr og tordenet, men ingen regn hos os uden lidet i mørkningen. – L. 27. I Viborg med 25 al. leede og 3de løsholter til Halte⁴, truede med regn og kom intet. – S. 28. Tøre og blæst af osten. – M. 29. Ti. 30. Hug æneber riis og luch giorde.

1 Søren Laursen Vistoft, degn i Vinkel 1791–1820. 1. gang g. m. Ane Kathrine Klitgaard (død 24. jan. 1792).

2 Ulrich Qvist, major i Viborg.

3 Møller Hans Pedersen i Sønder Mølle var farbror til Anne Marie Sørensdatter fra Færgehuset.

4 Jens Halte, konsumtionsforvalter og tolder i Viborg.

|158|

MAJ

O. 1. Kom lit regn. – To. 2. Sauet en green over i skoen og aget hiem, og kom stærk regn. – F. 3. Sauet, blæst og tørt. – L. 4. I Randers med 11ve al. leede til Christen Hiøring¹ a 2 mk. al., 3de løsh[olter] a 2 mk., købt 20 lpd. 8 pd. jern, fin kræftes, af Jørgen Møller a 5 mk., 1 tylt fyr fiel af Rasmus Velling a 13 mk., 2de skpd. salt, kolt. – S. 5. Tøret. – M. 6. I Synder Møll med nogle huder og 5 13 qter stolper a 3 mk., tøret, aget mog i vor over tovt. – Ti. 7. Aget det af til midag, thi i marken aget vi intet, formedelst vi laae for udskifftening, og der var gjort mange kuler, effter midag i skoen ved Damstelhuule og gjorde 2de faun bæg og aget 6 læs miil træ hiem til onsdag afften. – To. 8. [*fejl for 9.*] I Viskum og betalt skatter til dato, effter midag til møll og i Biering, Christi himmelfart dag, tøret, effter midag spred kuler over de 2de parter af Saule Dals Ager. – F. 10. Giorde den af, og pløyet mest Hytuns[!] Ager op. – L. 11. Giorde de af med at pløye og harve med de 2de bæster, og fælet |159| vor kaalgaard, og i Viborg med den anden vogn med 8te løsholter til Halte, og stærk tøre. – S. 12. I Heede Mølle med 8te stolper, 3 mk. 4 sk., 8te løsholter 30 sk., 8te fyldstykk 14 sk., og til kierke. – M. 13. Til hoe og saad biugen, spred effter midag vor Hvolsager og pløyet lit, blev saa ved den uge og gjorde det af, staab biugen og i vor tofft, i alt 3 td. 5 skp., frøs om natten. – L. 18. Kiørt ieg og huustrue til V[i]borg med læret og solt for 16 rd., nogle vare hiem. – S. 19. Meget kolt, pinse dag, vinden osten og til syd ost, ingen prædiken, da gich vor Anders over til Borre til vor sneker at hente noget, som han skulde forfærdige, neml[ig] en pistol², men var ey vedgiort. – M. 20. Prædiken, stærk tøre. – Ti. 21. Aget mog for Søren Braad i Lee med 2de vogne fra morgen til midag. – O. 22. Pløyet en god beed til biug for Friderich Graae³ i Lee, som lovet derfor at tage os fri for konge rejser⁴, da han er nu sogne foged. – To. 23. I Randrup med 12 egestolper til Skov, stk. 1 rd., lod som der vilde kommen regn, men snart intet. – L. 25. I Hierbech med 8te løsholter og 22 fyldstykk, indlagt til Salling, hvor til ieg skulde have meer, |160| købt 2de brasen, 20 sk. bege. – S. 26.

1 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

2 Betydningen uvis.

3 Frederik Christensen Graae, gmd. og sognefoged i Lee.

4 Bøndernes pligtkørsler for det offentlige.

Vor folk til kierke, tøret. – M. 27. Ti. 28. Saaed vor hvede i biug landt mellem Sauledal og Hvolt, stærk tøre. – O. 29. Fultes ieg med Niels Foged til Viborg, som var der med bark af en eeg, han og Peder Vech havde sammen, som Peder kjøbt af gl. Christen Koue¹ i Hiorthede, og ieg nu af ham igien, 4 mk. til afstaaelse, holt det heele formidagen med strænge hagel og sneeguuser, og ieg gich om ad Fiullum² hiem og vilde kjøbt noget træe og kom ey til rette, vor bæster ud om dagen. – To. 30. Morgen oppe at vordere Kielsen rytter hest, og siden i skoen paa Roboch Slede at saue fauntræe over, ieg og Nielse. – F. 31. Sauet det af, læst en læs bark, som skulde voren i Randers, og kom saadan usædvaanlig vejrlig med hagel og regn, saa alting løb stærk med vand, og hagel loe over en quarter tykke, frøs hart om natten, saae der var tykt jis paa vandes[!], og hagel laae til anden dagen kl. 10, grov vor hede torve af, i alt 9 dog³.

JUNI

L. 1. I skoen, kløv og gjorde 2de faun træe af og aget 4re læs hiem, klar soelskind, vinden til nor ost. – S. 2. Lit blæst fra nor ost og tørvejr, ingen prædiken. – [161] M. 3. Ti. 4. I Himmestrup Skoe og gjorde 2de faun eeg og aget 6 læs hiem. – O. 5. Saaed den neder hjem i Ogelbølle med vræg hvede, sauet lit den uge, og lit regn iblant. – L. 8. I Viborg, 1 læs bark 2 rd., og noget træe. – S. 9. Var ieg i Viskum om landmaali[n]gen, som vi var lovet, men snart ingen svar, som var tilforladelig. – M. [10.] Hoe til hvede, og sauet iblant den uge igienem. – O. 12. To. 13. Saad vor heede hvede [*tilføjet over linien* i heeden], da var ieg hos Ole Skræder onsdag og hevlet lovsfiel. – To. 13. F. 14. Sat plante. – L. 15. I Viborg med læret og solte snart intet, thi snaps ting var først begynt. – S. 16. Vor børn til Herrens bord, den afften begynt det at regne, gjorde ved træe den uge igiennem, regn iblant. – To. 20. Til Niels Foged at tæche, den efftermidag kom en torden regn. – L. 22. Regnet meest heele dagen, og kiørt til Viborg snapsting og solte lidet hørlæret, 14 a 15 og 16 sk. al., og fich en deel vare hiem. – S. 23. Ingen prædiken, eell vejr. – M. 24. Var ieg i Randers, fich 11 skpd. jern af Trap, 16 rd. 1 mk.,

1 Gmd. i Hjorthede.

2 Fmtl. Foulum.

3 Betydningen uvis, måske forskrivning for dage.

1 tylt fiel 6 al. 15 mk., lit regn efftermidag. – Ti. 25. Var degnen i Vinkel og Anne Marie her som i en besøg. – O. 26. Tæchet den øster ende af vor lade. – [162] To. 27. De 7 soveres dag, tør vejr, da bødet ieg en stor hul bag paa vor kamers tæche, som var fordærvet med græs. – L. 29. I Hierbech med tømmer, og ieg om ad Viborg og havde der meget at bestille, tørvejr og lit smaae eel iblant. – S. 30. Til kierke.

JULI

M. 1. Vor Anders med dem til Nielses at slaae paa Dagerholm. – Ti. 2. Var ieg der og hevlet lovsfiel. – O. 3. Slog vi paa vor holm og havde bege Nielses folk, Søren Grud¹ og Peder Tind² af Lee at slaae, og Peder Vech, Peder Møllers huustrue³ og Christen Krogs datter⁴ at rye, ell iblant, vor Anders blev syg og mat[te] gaae hiem, og vi 4re slog saa af og kom hiem kl. 7, og var meget kolt. – To. 4. Slog til hoe. – F. 5. L. 6. Til vor svogers Niels Foge[d]s og lagde 2de bielker ind over deres væster stue og nye lovt, da laae Maren syg, og vi havde nogle at løse i vort hør, ubestandig vejr og megen blæst. – M. 8. Slog i vort kier, og havde Søren Grud at slaae for mig. – [163] Ti. 9. Giorde tør hœ paa vor holm. – To. 11. Drog det til aen, thi det var meget tørt. – F. 12. Giorde den første dags slet i tør hœ. – L. 13. Slog igien, og vi havde Søren Grud igien at slaae, og ieg slog lit med mo[r]gen og siden til hoe, stærk tøre og varme. – S. 14. Ført vi vor holm over og fich den hiem, og Niels hent 4 læs, og selv 5, i alt 9 læs. – O. 10. To. 11. Havde vi landmaaler, og vor mark blev opmaalt til udskifftening, og samme afften ført ieg og Mads Vejrum ham til Randers. – To. 18. Slog igien, begynte med regn den nat, blev saadan stræk[!] torden og lynild, som snart iche var seet, og regn, men giordt dog Gud skeep lov ingen skade. – F. 19. Sa[t]te høet hen paa stangene. – L. 20. Kiørt ieg til Viborg og fich nogle vare, og regnet. – S. 21. Nogle til kierke, og nogle paa Øe Kier og kykket lit, som var ringe. – M. 22. Der igien og drog damskifftene ned, og den over ende af Søbechskifftetet[!], strød det og staket det ved [164] skibstædet og kykket det øvrige, tørret ved den dag. –

1 Husmd. i Lee.

2 Husmd. i Lee.

3 Mette Kirstine Jensdatter i Lee.

4 Judith Christensdatter.

Ti. 23. Aget vor drenge 5 læs høe hiem for Niels Foged, og vi andre i vort kier og gjorde den 3die dags slet i tør høe, og ieg gich hiem og var ey frisk, den afften fich vi taxsærings mændene, Christen Lassen¹ fra Biergrav og Christen² fra Synder Beeg, Peder Knudsen³ fra Venning og Øster Peder⁴ fra Aalum og indspetiøren⁵. – O. 24. Giorde af til midag, og ført ham⁶ saa til Kolbech, og vi gjorde tør høe i vort kier. – To. 25. Ført vor Søbech høe over, og Niels hent 2de læs, og vi 4re, i alt 6 læs. – F. 26. Slog op i vor kier Flansbech skiffet og noget hiem. – L. 27. Regnet formidag, og siden hent 3de læs høe. – S. 28. Kiørt ieg og hustrue til Tiele Mølle, og Maren fultes med hende⁷ med barnet⁸, oftret 24 og 15 sk., hiem kl. 12 om natten, og regn. – M. 29. Regnet stærk om morgen, og siden ved vor præst at age heede torve ind, og Anders til smidie at lade skoe slaae. – Ti. 30. Aget ind for os selv. – O. 31. Aget formidag, og efftermidag gjorde vor Flansbech skiffte i tør høe.

|165|

AUGUST

To. 1. Regnet. – F. 2. I Viskum og betalt skatter til dato, stærk varme, da hent vi det sidste læs høe fra vor kier, i alt 13 læs, og 15 læs fra Øe Kier, og de sidste kliitorve hiem, i alt 5 læs. – L. 3. I Viborg med 1 td. miød til Hans Møller, og lit andet at bestille. – S. 4. Natten og morgen lynet og torden til noget paa dagen og lit regn, bege vor vogne ved Peder Vech og aget torve, og ieg i Bierring om et og andet at bestille, blæsende tøre. – Ti. 6. Fich leeden rettet ved vor ruglade og syldet om. – O. 7. I Hierbech med tømmer igien, 34 stolper 5 mk., 34 løsholter 2 mk. 8 sk., 44 fyldstyk 1 mk. 4 sk., og løverdag med 30 al. leede, 2 mk. 2 sk. al., i 5 stk., og i Lee om vogne til faun træe og fich ingen. – To. 8. I Mammon og fich der til 3 faune, og vi og Niels en faun op om løverdagen, tirsdays morgen kiørt

1 Christen Lassen, gmd. i Bjerregrav, Sønderlyng hrd.

2 Christen Pallesen, gmd. i Sønderbæk.

3 Gmd. i Venning.

4 Peder Andersen, gmd. i Alum.

5 Friderich Wesenberg, landinspektør i Randers. – Taksationsforretningen findes i LA. f. N., samlingen Topografica (To. 465 – Sp.).

6 Landinspektøren.

7 Møller German Mortensens kone Karen Madsdatter.

8 Deres søn Christen, født den 1. juni 1793.

skræderen i Ilsøe og vor Niels til Lange og tog imod 23 lpd. kissebær a 3 mk. og kiørt til Aalborg med og solt dem der, 1 rd., hiem fredag afften. – L. 10. I Viborg med 16 vogne til 4re faun eege og bøge brentræe. – S. 11. Kiørt de igien til Laange morgen tiilig og tog kise bær igien til Aalbor[g], regnguuser. – [166] Ti. 13. Kom hiem igien, given 2 mk., solt for 3 mk. lpd. – O. 14. Hen til Ilsøe og hent 2de bont 12 kop hør, 6 lpd. 4 pd. 10 mk. 4 sk. og 6 lpd. 8 pd. a 10 mk. 8 sk., og lavet til rejsen igien. – To. 15. Kiørt med vore bæster til Aalborg, igien kiøbt i Løvskaal for 28 sk. lpd. og solt i Aalborg for 2 mk. 8 sk., og kom hiem igien løverdag afften, skaar brægner og hent 4re læs hiem, høst haure til hoe. – F. 16. Høst vor giøde biug, blæst stærk og regnfug, som bestyrkes vinden. – L. 17. Huustrue og Ander[s] kiørt til Viborg med nogle feede vare, flæsk 3 lpd. 6 pd. a 8 mk. lpd., eeg 7 sk., ost 2 sk., røget faar kiød $2\frac{1}{4}$ sk. mk.en, og ieg i Hiorthede ved indspectøren, rusket og rebet hør. – S. 18. Rebbet det af og ført det i vandsted dam, regnet for midag. – M. 19. Høst vor anden kiere haure. – Ti. 20. Høst hauren i vor tovt. – O. 21. To. 22. Høst giødehauren. – F. 22. L. 23. [fejll for 23. og 24.] Høst giøde biugen i vor tovt og heede hauren, lit regn iblant og god tøre og saa, at vi fich kornet got ind, havde rug [*åben plads til mængden*], biug 19 tra[uer], haure 32 trauer. – O. 28. Var indspectøren her og lagde planen paa vor mark.

[167]

SEPTEMBER

S. 1. Kiørt ieg til Randers med Boesen i Lee, som ieg havde kiøbt 2de td. hartkorn af for 600 rd.¹, og vi var hos indspectøren om at sætte det ud, som han og lovet. – Ti. 3. Aget vor giøde rug ind og til Boesen i afftningen og fich contract skreven fardig og under-sk[r]ev. – O. 11. Fich vi vor staabiug ind. – To. 12. Fich vi landmaale[r]en, som slog peelee paa vor mark og paa den stycke eyendom, ieg havde kiøbe[!], og ieg fælet paa Lee Mark hver dag, Mads Vejrum hent ham i Randers, og ieg kiørt med peelee fra kl. 11 og til

1 Christen Boesen købte Lee Søgård af Marianna Randrup (Funder) ved skøde af 22. juni 1791. Ved rentekammerskrivelse af 8. marts 1794 (B 13-47) fik han tilladelse til at frasælge en parcel ager og eng på 2 td. $2\frac{1}{2}$ alb. htk. og en skovparcel på 3 fjk. 1 alb. til CA samt 4 skp. til en husmand. Skødet til CA er dat. 10. maj 1794. Middelso-m-Sønderlyng hrdr.s skøderegister er bevaret fra 1717, men selve skøde- og panteprotokollen først fra 1796.

afften og ført ham saa til Viskum. – O. 11. Fich vi en salmager fra Demstrup¹ at sye mig noget hæste tøye. – L. 14. Gich ieg til Viborg, og havde lejet 12 vogne der op med træe, og kom en stærk regn om efftermidagen, aget med Søren Lasen i Lee hiem. – S. 15. Ingen prædiken. – M. 16. Be[g]ynte at age mog paa Lee Mark, torden og lit regn. – Ti. 16. [fejl for 17.] Da gich ieg til Hoebroe og loe der til Sørrensens om natten. – [168] O. 18. I Hobroe, kiøbt 1 gl. meget stærk mær for 20 mk.[!]² og en hestplag i 5te aar for 18 rd., kiøbt 4re store svin af Sørrensens, 52 rd., som skulde møde i Nør Beeg søndagen ef[t]er Michelsdag, hiem samme afften. – To. 19. Prøvet og gich got, reed saa til Tindbech til begravelse med Christen Væste[r]-gaa[r]ds datter Karen³, som var død. – F. 20. L. 21. Aget mog paa vor nye mark, og ieg i Rande[r]s, 1 td. tran 19 rd. af Dinas, 1 td. tiere af Lund 5 rd. 2 mk., 1 skpd. jern af Velling 16 rd. – S. 22. Var ieg i Viskum og betalt opmaalings penge for vor mark, til os alle 3de 15 rd. 8 sk., og siden til barsel med 1 søn Peder ved vor svi-ge[r] søn, regn og blæst. – M. 23. Aget mog. – Ti. 24. Kiørt vi til tovtmarket og solte lidet læret, thi handelen var ey god, meesten tørvejr. – O. 25. Aget det sidste mog af, og ieg i Kierling Holt effter hunning og kom ey uden 15 pot. – To. 26. Begynt at pløye paa Lee Mark til rug. – F. 27. I Svinding, Volstrup, Tindbech, Løvskaal effter huuning, fich 48 ka[n]der a 3 mk. 4 sk. – L. 28. Pløyet og saad den synder ager i Søren Lasens fald med vor eget rug, syg efftermidag. – S. 29. Kiørt ieg gandske syg til Ørum [169] effter hunning, fich 85 kander a 2[!] mk. 4 sk. – M. 30. Laae ieg meesten, og aarelat, til hoe og aget mog, pløyet her hieme.

OKTOBER

Ti. 1. Saaed den anden ager i Søren Lasens fald med Christen Hvamens rug, pløyet, og aget mog til hoe, de dage var got tør vejr. – F. 11. Gich ieg til Svinding og Volstrup effter uld og fich deres, gav 18 sk., hiem samme afften, da drog skræderen og Anders hen om uld og hiem samme aften. – L. 12. Tog vi vor 2de bæster ind. – Ti. 15. Var ieg her hiemme. – O. 16. Galus dag, graae tøre mesten, da gich

1 Hendrich Sadelmager, husmd. og sadelmager i Demstrup.

2 Må utvivlsomt være fejl for rd.

3 Ifølge Skjern kb. fandt begravelsen sted 18. sept. 1793.

ieg i de øster byer og kiøbt deres uld til torsdag aften, laae i Helstrup om natten. – F. 18. Gich ieg til Tidsted og Tabtrup og kiøbte deres. – Ti. 22. Til Viborg marken. – O. 23. Kiørt ieg til Hoebroe med 4re skpd. uld a 6 rd. 3 mk., got vejr. – To. 24. Hiem igien, lit regn. – F. 25. L. 26. Her hiemme fælet og plut lyng af reenene, blev saa ved at fæle denne maaned til ende.

NOVEMBER

L. 2. Kom vor folk hiem, som kiøbte uld. – M. 4. Rejste de igien. – Ti. 5. Kiørt til Hoebroe igien med 43 lpd. 7¹/₂ pd. uld, hvor af 26 lpd. var [170] af Mads Bøkers i Krog, som var meget ilde sammen røst med lod og grovt uld, hvor af ieg havde af løst her hiemme 3 lpd. 13 pd., maatte saa qvitere paa hver lpd. af de 43 lpd. og 7¹/₂ pd., som beløber til 14 rd. 2 mk. 15 sk., fælet op paa Lee Mark i grøn jord, kom lit sneeslud fra norost. – L. 9. Gich ieg til Viborg, kom snee fra nor ost og slud. – S. 10. I Viskum og betalt skatter til dato. – M. 11. Fælet staab land i Ogelbølle den uge, meesten got vejr. – F. 15. Kiørt ieg til Randers og tog imod skræderen og vor Anders, som kom øster fra med uld. – L. 16. Kiørt vi med 2de vogne derfra lige til Hoebroe med uld, smugt vejr. – S. 17. Kiørt vi hiem, ruskvejr. – Ti. 19. Kiørt skræderen og Peder Møller¹ øster ud igien om uld, pløyet vor staab land af, det vi vilde pløye før vinter. – O. 20. Slagtet vor galt, vog 8 lpd. – L. 23. I Viborg med miød. – S. 24. Vor børn til Herrens bord, og ieg til Tiele og kiøbt 2de svin for 27 rd., strax betalt. – M. 25. Brød i den uge 4re ender [171] lige oppe for Thomas Laursen ende, pluket lyng af og aget steen af hver dag, og een gich hver dag effter pløyen og løste steen af. – O. 27. Kom skræderen hiem igien. – To. 28. Fælet det gamle af. – F. 29. Aget store steen af til steendige ved enden af vor Damager, og pluket indnu lyng af en reen. – L. 30. Aget og store steen af, smugt vejr.

DECEMBER

S. 1. Flyt Peder Møller herfra, som vi havde havt i 8te uger, men[s] Anders drog om uld, gav ham 2 rd. – M. 2. Lavet til at kiøre til

1 Peder Christensen Møller, daglejer i Lee.

Hoebroer, kom sneeguuser, begynt hart at fryse. – Ti. 3. Kiørt ieg og Christen Ilsøe til Randers og tog det uld, der laae, og kiørt til Hoebroer samme afften, dog vejen var meget haar. – O. 4. Kiørt vi hiem, fich den halve deel caciret, som vi tog hiem. – L. 7. Kiørt ieg til Viborg med lit uld til hattemager, mød, og skind til bereedning, stod og snart hverken frøs eller tød. – S. 8. Frøs hart. – M. 9. Slog fæld paa det, ieg købte af Boesen i Lee Kier, begynt at snee og knyke, da var Anders Erigsen og huustrue her med deres vox. – [172] Ti. 9. [fejl for 10.] Begynt at tõe. – O. 10. [fejl for 11.] Kiørt ieg til Randers, kiøbt 1 td. tran af Rasmus Lund, 16 rd. 3 mk., 23 lpd. jern 16 rd., 1½ lpd. graaeseye 3 mk. 8 sk. lpd., og en stærk regn at kiøre hiem i. – To. 12. Frøs igien. – F. 13. Sneed lit igien. – L. 14. Gich ieg til Viborg om et og andet at bestille, tød lit. – S. 14. Vor Anders i Broehuuset med 18 skp. hvedegryn til gl. Anders¹ i Over Lund, 4 mk. skp.en, den uge meesten tõevejr, lit regn iblant. – L. 21. I Viborg med 1 oxehoved miød til Møller, og vi og Niels bege om en faun træ til Eskild Hattemager, got vejr. – O. 18. Tamper dag, vinden i syd væst og lit dog vejr. – Ti. 24. Juule afften, graae vejr og meest stille og vinden i nor ost. – O. 25. Juuledag, graae vejr, ingen prædiken. – To. 26. Prædiken, frøs. – F. 27. I Øe og betalt engpenge, lit stangsnee. – L. 28. Stangsneed heele dagen. – S. 29. Klar væjr. – M. 30. Ti. 31. Graae vejr, som ender aaret.

[173]

1794

JANUAR

O. 1. Nyt aars dag, ingen prædiken, frøs lit. – To. 2. Meesten klar, aget 4re steen af Ogelbølle paa en fiel. – F. 3. Graae vejr, fich vi en, som satte os bond i 2de solde, holt ham i 2de dage, lod selv kiepper til og gav ham 8 sk. – L. 4. Reed til Viborg, lod som det tød. – S. 5. Stod og snart hverken frøs eller tød. – M. 6. Kiørt ieg til Hoebroer med 26 lpd. vox a 2 mk. 10 sk. pd.et, god vej og vejrlig, og hiem om tiersdagen. – O. 8. I Randers med rug fra Himmestr[up], kiøbt 1 skpd. jern af Rasmus Lund, ½ Christian[i]a og ½ Drames kræfttes

1 Fmtl. Anders Andersen Korre, boelsmd. i Overlund.

jern, 16 rd., begynt at tõe lit. – To. 9. Laae ieg og sveedet. – L. 11. I Viborg med 2de vogne med noget afvels¹ egetømmer til Busk Guldsmed², 6¹/₂ al. leede a 24 sk., 7 stk. 13 a 14 qter stolper 3 mk., 4 løsholter a 2 mk., tød lit. – S. 12. Tør frostur. – M. 13. Tøvejr og stod saadan hen den uge, og torsk sæde haure, sauet ieg og Niels Foged nogle eegefiel. – To. 16. Reed ieg hen til Michel Jensens i Terp til troelovelse³, klar vejr. – L. 18. I Færgehuuset med 1 td. miød og i Viborg. – S. 19. Klar vejr, ingen prædiken, som stod saadan hen nogle dage. – [174] O. 22. Begynt at fryse lit. – To. 23. Gich ieg til Randers og kiøbt 1 td. tran af Dinas Mammon daatter for 17 rd., lagt til Peder Madsens i Randers, regn og stærk blæst imod. – F. 24. Sneed lit. – L. 25. Sant Poelsdag, solen lod sig lit dunkel see ved midags tiide, ellers graae vejr og snee iblant, i Viskum og betalt skatter til dato, da havde vi Peder Lasen at giøre en drejelad. – S. 26. Blæst stærk fra synden, stærke sneeguuser. – M. 27. Ti. 28. Havde Peder Lasen igien at giøre af, sneed og knøg iblant, og vi havde Nielses den nye slæbe og aget nogle meget store steen af vor nye mark til siden af Damager, Niels ved os. – O. 29. Vor Anders med dem til Nielses at age steen af, kom saa bud fra Viskum og 2de paa jagt effter 2de hiorter, som de og fich beege paa skud, men deres flinter holt inde, thi vejrligt var fugtig. – To. 30. Til Nielses igien og aget steen af Birkeager. – F. 31. Tøvejr igien.

[175]

FEBRUAR

L. 1. Reed ieg til Viborg og om af Vinkel og loe der til degnens om natten. – S. 2. Reed ieg hiem, og meeget smugt vejr, da var Niels Væste[r]gaard i Løvskal her med den t[øn]de tran, ieg havde kiøbt i Randers forige uge, fich en deel hiem med sig i en tom t[øn]de, og Christen Olesen i Svinding var her med 10 td. hvid haure a 21¹/₂ sk. skp.en. – M. 3. Blev ved at tõe i den uge, og vi skoet noget af det gl. eeg hiem, vi havde over skoene. – L. 8. Regnet. – S. 9. Ingen prædiken, og Madagleene[!] til barsel til Michel Bierrings i Løvskal⁴. – M. 10. Ti. 11. I skoen igien og aget noget hiem. – O. 12.

1 Betydningen uvis, måske = aveløs: uregerligt, uregelmæssigt.

2 Mathias Busch, guldsmed i Viborg.

3 Mellem gmd. Michel Jensens søn Niels Michelsen og Kirsten Pedersdatter.

4 Med en søn Anders, født 29. dec. 1793.

Blæst meget stærk, da [var] vi 2de og Niels 2de i Himmestrup Skoe ved den eg, vi bege var om, og reede den ud. – To. 13. Meget stille vejr, kløv og gjorde nesten 2de faun og aget en 8te læs hiem og en 5 al. top kievle. – F. 14. Sneed og knøg, da begynte ieg at gjøre paa vor plog til staaehoved. – L. 15. Sneed iblant, da sauet vi i den neder port med kløvsaugen, sneed iblant. – [176] S. 16. Kiørt Anders til Tindbech med hans moder med 45 mk. hørgarn til at trende til Peder Smeds¹, lagt [*åben plads*], sneed iblant og frøs om natten. – Ti. 18. I Viborg med 1 td. miød til giørtleren², og til det nye hest marken, mange bæster og salt ingen. – To. 20. Tøe vejr. – S. 23. Reed ieg til Randers hestmarken og løe til bagerens om natten. – M. 24. Salt vor forpagter den store sorte mær for 28 rd., 9 aar, kiøbt en 4 aars sort heste plag, lit brunagtig og bege bagføder lit hvide, 30 rd., af Christen Bak i Lange, hiem samme afften, og vor Anders var ved Himmestrup, med [*fejl for men*] de var af marken, stræng vej. – Ti. 26. Sneed og knøg heele dagen. – O. 27. Stille frost, af smidie og lod vor plojvern lege paa. – F. 28. Af smidie og lod 1 par kobellænker gjøre med ringger og 1 nye greb.

MARTS

L. 1. Af smidie igien og lod en nye baghammel beslaae, frøs om natten. – S. 2. I Viskum og i Lunddorfp og tinget for smedning. – M. 3. Vi og Niels i skoen ved den store eeg, sauet over, slindet og gjorde [177] sauegrav og lagde den paa. – Ti. 4. Sauet bege dybskiord paa en 6^{1/2} al. kievle, og 2de i graven. – O. 5. Sauet Anders og Niels, og ieg i Lunddorfft smidie og lod 2de jern plovs hovder og skiere gjøre, havde næsten kulv selv, gav 3 mk., meget smugt vejr den dag. – To. 6. F. 7. Sauet igien og regn iblant. – L. 8. Reed ieg til Viborg, sauet det af i skoen og hent det hiem. – S. 9. Til kierke. – M. 10. Havde Peder Møller, Jens Skaun, Niels Lasen og Niels Musgaard³ og selv 3de at rykke ænebær riis, vier og birk op i Ogelbølle, blæsen tøre. – T. 11. Aget steen af, den uge sauet det andet træe af den eeg af, havde saa 10 stk. 6^{1/2} al., 4 stk. 5 al., 15 stk. 3 al., 7 løsholter. – L. 15. Vilde voren i Hoebroec med flæsk, og regnet heele dagen og

1 Peder Hansen Smed, husmd. i Tindbæk.

2 Poul Henrichsen Pikiør.

3 Niels Mosgaard, husmd. i Hjermind.

blæst. – S. 16. Ingen prædiken. – M. 17. Af smidie og lod nye plov hiul og reede binde. – Ti. 18. Lavet samen. – O. 19. Til begravelse i Himmestrup med forpagterens søn Kiold, som var død af børne kopperne¹, begynt at pløye i Damager effter midag, got tør vejr. – To. 20. Pløyet den op. – F. 21. L. 22. Pløyet paa Lee Mark til haure, da kiørt ieg til Hoebroe med 7 sider flæsk, vog 31 lpd. 2 pd., som var bleven sur, og Sørrensen [178] lovede at tage med til Norge og selge der for min egen regning. – S. 23. Prædiken, og god tøre. – M. 24. Saad vi det haure paa Lee Mark ved Lille Mannehøye i spisen i hvedstaaber 17 skp. og Damager effter midag 16 skp. og pløyet med de 3 bæster i Ogelbølle, ført 1 læs huude[?] til Synder Møll. – Ti. 25. Spent 2de for den nye jern plov og pløyet saa med bege plove den uge. – To. 27. Fich vi Peder Møller og Niels Lasen fra Lee og vor Anders at kaste det gl. dige op mellem skoen og Ogelbølle, blev ved til løverdag afften. – F. 28. Saaed de 10 agre oven i Ogelbølle med 8te td. haure, og gich til Viskum ausion med Rødike forpagters tøye² og kiøbt intet. – L. 29. Pløyet og harvet lit. – S. 30. Begynt at regne. – M. 31. Regnet efftermidag.

APRIL

Ti. 1. En over maade blæst og kolt, frøs om natten, saa vi neppe kunde pløye, om natten kom en jevn snee, som tildækede jorden. – O. 2. Tog det meesten af igien, og vi kast alle diger. – To. 3. Kast igien til kl. 2, som [179] blev det sidste denne gang, var da fra opkast fra baken ved Dalt til over ende af Kierke Huule, kom en snee, saa vi maatte gaae hiem, og siden regn, gav dem hver 6 sk. for dagen. – F. 4. Aget 2de læs staur op og sat, begynt at luch, men maate gaae fra det for blæst og stærk regn, efftermidag da kløv og hug vi staur op. – L. 5. Kiørt ieg og Niels til Anders Skræder med 4 stk. a 5 al. og 1 stk. 6¹/₂ al. a 2 mk. al., eell iblant. – S. 6. Huustrue og Anders i Tindbech at lade trende blargarn, meesten tør vejr. – M. 7. I Randers effter tømmer til de udflyte gaarde i Hiorthede, regnet næsten heele natt og dag, kiøbt 8 lpd. jern af Rasmus Lund, 5 mk.

1 Der forekommer ved denne tid så mange dødsfald af børnekopper i Lee kb., at der fml. må være tale om en epidemi.

2 Forpagter Andreas Rüdiger måtte i forbindelse med skilsmisse afstå forpagtningen af Viskum hgd. 22. okt. 1793, men forblev boende på V. til 1. maj 1794 (Randers panteprot. 1728–98 (B 50–205), fol. 505 b), jfr. s. [106].

1 sk. – Ti. [8.] efftermidag og O. 9. formidag aget steen af hvede lant paa Lee Mark og saad den ager nest ved de brede skoekleppene, Musse Agre og Nielses fald, da var det tør vejr og meget varm [*efter indførslen tilføjet med 3 td. 2 skp. haure*]. To. 10. En stærk rug regn til midag, kast det sidste mog om i vor gaard. – F. 11. L. 12. Til hoe og saad indmarkens haure og gjorde det af, saad de 3de agre nest ved vor over heim med 2 td. haure. – |180| S. 13. Klar vejr og blæst lit. – M. 14. Ti. 15. Got vejr, pløyet og harvet, de dage havde vi Niels Lasen i Lee at lucke gierde om Ogelbølle paa diget, og vi røket ænebærriis op iblant. – O. 16. Til hoe. – To. 17. Skiertorsdag, ingen prædiken. – F. 18. Prædiken, og meget klar vejr. – L. 19. I Viborg med læret, solte lidet, meget varmt, men frøs om natten, saad vor haure af, i alt 26 td. – S. 20. Paaske dag, got vejr, da var Christen Væste[r]gaard i Tindbech her og huustrue, og ieg gav ham 5 traue[r] tag, som ieg selv havde givet 3 mk. 8 sk. for traue[n] af og hent i Tidsted. – M. 21. Magdaleene og Anders gaaendes hen til Vinkel. – Ti. 22. Havde at karre¹ sammen til vor dreng til klæder. – O. 23. Ligeleedes, begynt at lave til kuler og blev saa ved den uge med mog. – M. 28. Ti. 29. Havde Niels Lasen i Lee, og vi rydet ænebær riis og birk af i Ogelbølle Musse, aget saa mogen næsten af den uge.

MAJ

To. 1. Vi og Niels Foged i Viborg med 3de vogne 58^{1/2} al. leede til apotekeren, a 2 mk. 4 sk. al. – |181| L. 3. I Færgehuset med 1 td. miød, havde Niels Lasen igien, frøs om natten og kolt, regnet om afftenen. – M. 5. Ti. 6. Aget mogen af til biug og steen. – O. 7. Til hoe, lit regn. – To. 8. Begynt vi at saae biug paa vor egen mark paa Bismusse Fald, de 5 agre op til vrattet² saad med 17^{1/2} skp. og 5 fierdinkar hørfrøe. – L. 10. Var ieg i Viborg med Boesen i Lee og i[*fml.* fejl for ieg] betalte det kjøbt jord ud med 500 rd., forhen 98 rd., som udgjør kjøbe contractens fulde sum 598 rd., og derimod bekom lovlig skiøde³, reed saa om af Snabe⁴ og besaae dens beskaffen-

1 Karte.

2 Vrattet er, ifølge Feilberg, det sted midt på en lang ager, hvor man bryder af ved pløjning eller for at så anden sæd.

3 Jfr. s. |167|.

4 Det forekommer ikke umiddelbart indlysende, hvorfor CA på sin vej fra Viborg til Lee måtte om ad Snabe.

hed, stærk regn, hug 2de eger og tog bark af. – M. 12. Giorde af paa Lee Mark. – Ti. 13. Begynt at saae staabiug neden i Ogelbølle, fich det saa i jorden til torsdag afften, regn iblant, pløyet med bege plove, 27 skp., regn iblant. – F. 16. Beede dag, god tøre. – L. 17. I Randers med 2de læs bark til garveren, 16 mk. og told læset, kiøbt 2de bielker til den øster ende af vor lade af Jacob Friis for 2 rd. – M. 19. Harvet af, god tøre, og skoet en eeg for hosbonden til tømmer. – Ti. 20. Aget steen og lyng af og giorde ved steendiger og aget birke tøy¹ af Ogelbølle den uge, slog saa til med meget kold vejr. – |182| O. 21. efftermidag og To. [22.] formidag kløv lægter til hosbonden. – L. 24. Var vi og Niels i Randers med 5 læs bark af det fælles, solt til garveren, 16 mk. læset fri, kiøbt 6 spendtræer til den øster ende af vor lade a 3 mk. styket, 21 lpd. jern af Rasmus Hansen, 16 rd. skpd., lant en hest af Sørren Braad i Lee, tør vejr og kolt. – S. 25. Got vejr. – M. 26. Den uge grov torve, aget steen af, slog og plutket[!] lyng af reenene. – To. 29. I Viskum. – F. 30. L. 31. Pløyet og saaed hveden oppe ved Gruds Høye, 4¹/₂ skp., tøret got.

JUNI

S. 1. Blæsen tøre. – Ti. 3. O. 4. Saad vreg hveden i Ogelbølle. – To. 5. F. 6. Aget jord af rygen af agerne paa Lee Mark i vor gaard, stærk blæsen tøre, skruet vor heede torve, og kom en dug regn om afftenen. – L. 7. I Viborg med 1 oxehoved og 1 td. miød, og læret og andet paa den anden vogn, en god regn om efftermidagen, og meget got vejr. – S. 8. Pinse dag, ingen prædiken, tør vejr. – M. 9. Prædiken, og stærk blæst fra væsten. – |183| Ti. 10. O. 11. Pløyet og saad hvede paa vor nye mark. – To. 12. Til hoe, begynt selv at hugge paa den øster ende paa vor lade og blev saa ved den uge. – F. 13. Pløyet og saad og lit. – L. 14. I Randers med 2de smaae læs bark til garveren, bege 6 rd., kiøbt 20 lpd. 8 pd. jern af Jacob Friis af det fiine [*herefter følgende mærke: i en cirkel en retvinklet trekant med den rette vinkel opad, fra denne en lodret streg, som et stykke neden for trekanten afsluttes med en tværstreg*], 17 rd., og nogle fyr fiel til leedskierre af Rasmus Lund, 8 al. lange, 20 sk. stk., 1 breed til en haue seddel², 2 mk., en stærk varme. – S. 15. Til kierke

1 Vildtvoksende birkekrat.

2 Sæddel: bundstykke i en vogn.

stærk varme. – M. 16. Hug og rejst over paa laden den uge og lægtet den af. – Ti. 17. Giorde vor hvede, saad 20 skp., begynt at age heede torve ind. – F. 20. Aget af til fredag af[t]jen. – L. 21. Kiørt til Viborg snaps ting, solte lidet læret, stærk tøre og varme hver dag den uge. – S. 22. En blæsen tøre af norvest, skarp, skruet vor klistorve, aget 6 læs fra Dalmus Dam og hiem for Peder Vech. – M. 23. Tæchet den rende mellem laden og vor sta[l]d, varme. – Ti. 24. Kom Niels Væste[r]gaard i Løvskaal her og tæchet det uderste med mig, men ey afgjort. – O. 25. Vor børn til Herrens bord, formidag kom en god regn, tæchet af efftermidag. – |184| To. 26. Rydet vor pyt, kom en god land regn igien formidag, og siden tørvejr, og sat skielbalke ved vor nye loe. – F. 27. De 7 soveres dag, tørvejr, syldet og satte fyldstykk ind, og i Øe og bestilte nogle at slaae paa vor holm i Øe Kier. – L. 28. Reed ieg til Viborg om et og andet at bestille og fich lidet, meget kolt og graae blæst. – S. 29. Meget stærk varme, og i Viskum og vor forvalter forbød mig, at ieg ey matte gaae til forpagteren ved høe beiringen som tilsyns man. – M. 30. Paa vor holm paa Øe Kier og slog den, havde de 3de af Øe hver 2de folk, men Peder Lovring¹ kunde ey komme, som slog selv til hoe, og Niels Lasen i Lee og vi selv 5 folk, i alt 12, og strænge at slaae, men meget god.

JULI

Ti. 1. Stauret og vendret og aget leer. – O. 2. Klænet vor nye lade ende. – To. 3. Slog vi paa vor nye eng, som ieg havde kiøbt. – F. 4. Giorde vor holm i tør høe, blæste saa stærk, at vi ey fich afgjort, blev 3de der om natten til anden dags midag og fich af kykket. – |185| L. 5. Slog ieg og Magdaleene af paa vor nye eng. – S. 6. Giorde det første i tør høe, stærk varme og tøre hver dag. – M. 7. Paa vor holm og drog den til Færge Bekken, meget smugt vejr. – Ti. 8. Slog paa vor Søe Bech skiffte, havde Niels Foged, Niels Lasen og Søren Grud at slaae og Karen Gregers og smedens daatter at rye, Kiels dag, tøre stærk. – O. 9. 2de ved Niels Væste[r]gaard at slaae i Væste[r] Kier, og ieg af smidie og lod vore bæster skoe. – To. 10. Slog i vor kier, som var udskiffet. – F. 11. Hent 6 læs høe af vor Lee Eng og havde for 3de vogne, slog saa i vort kier efftermidag. –

1 Peder Jensen Lovring, gmd. i Ø by.

L. 12. Giorde vor Søbechskiffet i tør høe. – S. 13. Ingen prædiken, drog og ført den over aen, fich en læs hiem. – M. 14. Hent 5 læs. – Ti. 15. Giorde tør høe i vort kier. – To. 17. Ført vor holm over aen, havde Søren Grud og Christen Michelsen¹ i Hiorthede og Peder Møllers huustrue, og aget 9 læs hiem. – F. 18. Aget resten hiem, i alt 14 læs. – |186| L. 19. Aget hiem fra vor kier og giorde det sidste i tør høe. – S. 20. Magarete dag, begynte at tordne og falt lit regn vesten og norden. – M. 21. Hent vor sidste høe morgenen fra vor kier, i alt derfra 13 læs, fra Lee Eng 6 læs, vor Søbechskiffte 6 læs, vor holm 13 læs, gode, i alt 38 læs, fich det ind over vor neder port og fylte over ald i[?] over port og torve og fylt 2de binding over vor vagnhuus fylt, den efftermidag kom en stærk torden, som nogle stæder giorde stor skade, og regnet og, siden den uge giorde vi ved vor lade døre om bielbaand², klænet og læbet³, regnet lit iblant hver dag. – L. 26. Kiørt ieg og huustrue i Viborg med smør mk. 6 sk., ost mk. 2¹/₂ sk., tør faar laare mk. 3 sk., og alting var dyrt og lidet at faae, om ad Vinkel hiem, da høst vi det haure paa Lee Mark, 2 tr[auer] 12 kie[re], lit regn. – S. 27. Kom en stærk land regn og vand løb, saa dammerne blev fylt effter den langvarig tøre. – M. 28. I Viskum og betalt skatter til dato, og vor drenge hug miltræe. – Ti. 29. O. 30. Vor drenge i kieret og kast grøvten op for vor eng, og ieg rejst 2de |187| miiler af, og i Hiermind og vilde giort acort med vor præst om den Lee Markes tiende, og han vilde iche, dog fich lov at tage vor haure⁴, stærk varme og tøre. – To. 31. Høst vor Damager og lit i Ogelbølle og til hoe.

AUGUST

F. 1. Høst haure oven i Ogelbølle, de 9 over ager og Museager. – L. 2. Høst vor biug paa Lee Mark, og kom stærk regn iblant. – S. 3. Røv staaber, smugt vejr for midag, og lit regn efftermidag. – M. 4. Høst hauren op oven i Oge[l]bølle. – Ti. 5. Høst rug paa Lee Mark 3 agre. – O. 6. Høst den 4de op og lit neden i Ogelbølle, vor folk til hoe.

1 Gmd. og uldbinder i Hjørthede.

2 Fmtl. bjælkebånd: skråstivere, som fra stolpen støtter bjælken.

3 Oversmurte lerklining med en tynd lervælling, der danner en art pudslag.

4 Meningen er fmtl., at præsten gav afkald på selv at tage tienden i kærven før indkørslen.

– To. 7. Aget vor graae haure ind. – F. 8. Høst hvid haure, og ieg til ausion til Boesens i Lee med gl. tømmer, kiøbt 22 stolp[er], 12 løs[holter] a 24 [sk.] til 2 mk. stolp[en] og 12 a 16 sk. løshol[ten]. – L. 9. Aget vor rug ind paa Lee Mark, 11 tr[auer] 1 k[iere], tørt og got, høst hvid haure efftermidag, og kom en god regn. – S. 10. Til kierke, og effter midag stærk fug regn og blæst, sat obod¹ til vor bie. – M. 11. Nogle regnguser, høst vor hvide haure op og rugen i vor over tovt. – |188| To. 14. Aget vor mark rug ind og høst staabiugen op. – F. 15. Aget vor hvide haure ind, og til smidie efftermidag, og pluket lyng af. – L. 16. Begynt at fælle paa vor nye mark ved Peder Veckes skiel til biug, varme og tørt. – S. 17. Stærk varme. – M. 18. Pløyet igien og torvet 3de miller efftermidag. – Ti. 19. Fælet igien, lejet Søren Fridrichsen² i Løvskal til at brende dem, smugt vejr til det, pluket lyng og steenet af hver dag. – O. 20. Røyket 3de læs ænebær op og ført til vort kier og luket gierdet op, thi det var saa tørt. – To. 21. Kom en regn og blæst til midag, drog saa kuld efftermidag, som vi neppe kunde for blæst. – F. 22. Læset og pløyet og pluket lyng hver dag den uge. – L. 23. I Viborg med 2de læs kuld, og huustrue med, og alting var dyre. – S. 24. Over til Christen Væste[r]gaar[d] og huustrue og saa hans tilstand ved udflytningen, som vi syntes dog skichelig, smugt vejr [*over indførslen tilføjet*] aget vor staab biug ind, det sidste rug 20 t[rauer], biug 15 t[rauer], haure 35 t[rauer], fylt lit]. – M. 25. Regnet iblant, som blev ved den uge, pløyet, pluket lyng af og brød og løste steen af, 5 a 6 folk hver dag den uge, ved Tiele kiøbt 16 svin a 12 rd. stk. – L. 30. I Viborg igien med miød, meesten tørvejr.

SEPTEMBER

M. 1. Fælet, plut lyng og rødet steen af hver dag den uge, skaar og hent 4re læs brægne, regn iblant. – L. 6. Kiørt om ad Fusing Mølle |189| og til Randers, kiøbt 1 td. tran af Hans Baj, kost 23 rd., 8 lpd. hør af Rasmus Lund, 11 mk. lpd., Niels Væste[r]gaard fich den halve deel, en fad egstaal 10 rd. 2 mk. – S. 7. I Hiermind hos

1 Abod: en krans der føjes til den underste del af bikuben, når man vil forstørre den for at hindre bierne i at sværme.

2 Husmd. og træskomand i Løvskal.

præsten og betalt ham 13 rd. for tiende og den tønde anex¹. – M. 8. Fælet, pluket lyng af og brød steen op hver dag den uge, 5 a 6 folk hver dag. – L. 13. I Viborg med miød igien, var syg morgen. – S. 14. Fich vi vor opsgjord, og de til vor svogers var her samtlig. – M. 15. Reed ieg til Hoebroer marken og loe der om natten, og hiem anden dagen, tinget hunning paa vejen. – O. 17. Fælet og brød steen af til den afften, holt saa op med det, da kom de 8te svin her fr[a] Thiele. – To. 18. Slagtet dem. – F. 19. I Randers med flæsket til Rasmus Vælling, vog 63 lpd. 14 pd. a 7 mk. 8 sk. lpd., kost mig saa hver svins indmad 20 mk., kiøbt 7 lpd. 5 pd. hør, 12 kop, lpd. 10 mk. 8 sk., kom en stærk regn om afftenen, da vi var kommen hiem kl. 7. – L. 20. I Thiele igien effter deres bud til mig, thi der var en af svinene død, beholdt den selv, men ieg maatte qvittere 12 rd., aget lit mog paa hvedstaaben. – M. 22. Aget igien. – [190] [Ti.] 23. Til Viborg tovt marken, da vi kom ned i dalen, satte til med en stærk regn, kiørt saa hiem igien til lys dag, kiørt saa derop, dog handelen blev ringe, om ad Vint Møll og hent 6 gies a 2 mk. stk. – O. 23. [fejl for 24.] Begynt at pløye til rug. – F. 26. Saad 11 skp. anden kiere rug af Søren Mickelsen. – To. 25. I Svinding, Volstrup og Tindbech om hunning, 75 k[ander]. – S. 28. I Ørum krøer[!], fich 73 k[ander]. – M. 29. Vinden i norvest.

OKTOBER

O. 1. Fich de 7 sidste svin fra Tiele, pløyet i giøde biug staab lant, og saad de 2de synder agre med Tidsted rug. – To. 2. Slagtet 4 af Tiel svin og vor egen galt, vog i alt 40 lpd. 13 pd. – F. 3. I Randers hos Velling med det a 6 mk. 8 sk. lpd., got tør vejr, saad det biugsta[a]b land af. – L. 4. Regnet iblant. – S. 5. Solt vor Anders 3 ungnøder til Tomas Væste[r]gaard i Tang for 36 rd. – M. 6. Regnet, og pløyet lit efftermidag. – Ti. 7. Aget lit mog, men regnet meget iblant. – O. 8. Aget det sidste mog op paa vor nye mark, da kom Laus Væste[r]gaards datter her at tiene, regn. – To. 9. Regnet heele dagen meest. – F. 10. Tøret, saad de 2de søndre [191] brødt agre og den søndre lang[e] med Snigstrup rug. – L. 11. Var Anders i Randers

1 Lee Søgård, hvoraf CA havde købt en parcel, var tidligere annexgård til Hjeremind præsteembede. Ifølge pastor Hans Bjerregaards optegnelser i embedets liber daticus (C 250–2, pag. 58) svarede der endnu i 1800 landgilde af den ene af de ca. 2 td. htk., som CA ejede.

med 2de ungnøder, han havde købt i Øe, og vor egen liden koe, og solte intet, og ieg i Viborg, pløyet og saad 1 ager her hieme, da fich de andre deres sidste hvede ind og ved Himmestrup, vi havde vores for hen. – S. 12. Og meest tørvejr, hent vor Elles kiste, som var min svoger Laus Væste[r]g[aards] datter. – M. 13. Ti. 14. Pløyet og saad vor sidste rug paa Lee Mark, de 3de nordre her ned fra Bismuse med vor eget rug, var got tørvejr, og til hoe. – To. 16. Gallus dag, tykt vejrlig, lit fug iblant, da gich ieg til Faardal og Lunddorfft og købt en 10 lpd. uld a lpd. 4 rd. – F. 17. L. 18. Gich ieg til Svinding, Volstrup og Tinbech, købt en 14 lpd. a 4 rd., blæst hart og kolt af østen. – S. 19. Var ieg og huustrue til Herrens bord, solt skræderen i Ilsøe en liden qvie koe for 4 rd. 2 mk. – M. 20. Ti. 21. Gich øster hen om uld, fich ey uden 21 lpd., thi de vilde snart intet selge. – To. 23. Kiørt vi til Viborg marken, solt vor gl. hest for 3 rd. – O. 22. Gich ieg til Tidsted om uld og fich lidet. – M. 27. Kiørt til Hoebroe med 62 lpd. uld paa 2de vogne, 28 mk. lpd., rug regn. – Ti. 28. Hiem, hagelguuser. – |192| O. 29. Om ved kræmerne og vilde købt uld, men fich intet. – To. 30. F. 31. Til hoe at fæle.

NOVEMBER

L. 1. Reed ieg til Viborg om penge, men fich faae, og vor Anders gich til Randers med en brev til skræderen om uld, kom regn effter midag. – S. 2. Eellvær, ingen prædigken. – M. 3. Pløyet staab land. – Ti. 4. O. 5. Regnet. – To. 6. F. 7. Pløyet staab land, i den uge var Christen Roen her, og ieg fich mine penge for ulden tøy, han havde faaet af mig, og saa brød vi vor handel af, og i Viborg. – M. 10. Pløyet grøn land. – Ti. 11. O. 12. Regnet og blæst stærk, siden fælet grønland. – S. 16. Vor folk til Herrens bord, frøs og sneed, og ieg kiørt for vore piger derop eller alle vore børn, got vejr efftermidag. – M. 17. Begynt vi at blænde miød, og ieg fich min høyre fod brent inden paa knoglen af noget heed vand, men hindret mig ey de første dage. – Ti. 18. Giorde det af, satte til med tør frost nogle dage. – To. 20. Gich ieg til kieret om feld, men var ey frosen noch, begynt saa igien at tõe. – |193| F. 21. Blev saa befængt af for kiøles i mit been, saa ieg maate til sengen at lige. – L. 22. Vilde voren i Viborg, men kunde ey gaae noget for smerte, smugt vejr. – S. 23. Hent Jens Fridri[ch]sen fra Terp til mig. – M. 24. Begynt vor drenge at fæle

grøn land paa Lee Mark, og fælet op til kierkestien den uge, som blev det sidste dette aar, og ieg maatte lige. – O. 26. Var vor Anders kiøren til Vinkel til barsel med Karen og Madaleen til degnens, hiem om afftenen, og regn. – S. 30. Anders og huustrue til Laus Væste[r]gaards til begravelse med hans datter Anne, som havde været svag heele sommeren, og vi maatte derved lade hans datter Elle, som vi havde, kom[me] hiem igien, den afften ved solen ned gaang kom en stærk lynet og torde[n].

DECEMBER

M. 1. Kiørt bege vor vogne og Nielses til Viborg med en faun eeg, regn iblant. – To. 4. Havde vi en rød koe, som fich kalv og skyd kalv maaren¹ ud og blev øde, og vi kiørt til Rander[s] med kiødet, 12¹/₂ lpd., og fich ey uden 11 mk. 8 sk. for det, kiøb[t] 1 td. tran, 23 rd., vore dreng[e] var der, thi ieg laae snart bestandig. – |194| M. 8. Begynt ieg at gaae lit ope, den uge fich noget strøelyng hiem og torsk. – L. 13. I Viborge med en faun eg igien, kiøbt 10 helt af Laus Væste[r]g[aard], 4 sk. stk., foræret præsten 6 og degnen 2de, kiøbt ander 12 i Viborg, 3 sk. stk., foræret forpagteren 2de. – S. 14. Vor Anders i Tindbech at lade vor væmel trænde, for 21 dage siden lod de dræte tøye trænde og frake tøye til vor sønner til klæder, stod med stille graae vejr, den uge satte det til at fryse. – F. 19. I kieret og slog 3de læs feld. – L. 20. Anders i Viborg effter Cd.², fich faae, da kom ieg først fra gaarden effter en maaned, ieg havde været her hieme for en been, ieg havde brent, og hent en læs fæld i Lee Kier og en læs i vor kier, smugt stille vejr, med frost. – S. 21. Begynt at blæse. – M. 22. Vor drenge kiørt hen med en deel vare, ieg havde lovet hen, og i Randers med nogle skind, en strænge blæst af østen, som blev ved, og frost, kiøbt 1 td. tran af Hans Christian, 23 rd. – O. 24. Jullefften, graae vejr og begynt at snee paa afftenen, vinden i østen. – |195| To. 25. Julle dag, sned lit og knog, prediken, – F. 26. Jord knøg stærk, ingen prediken. – L. 27. Paa dagen klar vejr, vor Anders i Øe og betalt engpenge til Peder Lovrings, 5 rd. og 3¹/₂ pot brenviin, som var de 1¹/₂ over acorten. – S. 28. Klar stille frost, som blev ved til aarets ende.

1 Livmoderen.

2 Betydningen uvis.

1795

JANUAR

To. 1. Stille rimfrost og hart, meget klart. – F. 2. L. 3. Begynte at tõe lit. – S. 4. Var ieg i Viskum om min nye qviterings bog, og loe hos amtmanden, en stærk blæsen kuld og dunkel vejr og regn om natten. – M. 5. Rug regn om morgen. – Ti. 6. Klart og frøs lit. – O. 7. To. 8. Tød lit. – F. 9. Begynt igjen at fryse og kom en j[e]vn snee. – L. 10. Frøs hart, i Viborg med 2de læs fauntræ eg, og Niels Foged fultes med mig, da fæst vi Jens Bierings datter Mette til en liden hyrd pige til Michelj uden nogen vis løn. – S. 11. Frøs ogsaa, da kom her 2de ung nøder fra Krog, den eene blev her, den anden til Peder Vinkel i Mammon. – [196] M. 12. Frøs og lit, 2de paa jagt, og en liden snee paa. – To. 15. Aget nogle steen af, som vare store, af Ogelbølle. – L. 17. I Viborg med 2de læs træ, stille frost. – S. 18. Var Niels Væste[r]gaard her med vor væmel. – M. 19. Paa jagt, kom en jevn snee om for natten. – Ti. 20. O. 21. Aget steen af Lee Mark, da var Anders Erigsen i Biering her med hans vox, 9 lpd. 7 pd. a 2 mk. 5¹/₂ sk., tog igjen med sig det bindtøy, ieg havde. – To. 22. Var ieg gaaendes til Løvskal. – F. 23. L. 24. S. 25. Frøs usigelig hart, og rimt[aage] med, aget nogle steen til Damagers dige. – M. 26. Stærk klar frost. – Ti. 27. Sned og knøg. – O. 28. I Viskum og betalt skatter til dato, da aget vi steen af med dem til Sørren Michelsen af deres mark til Damagers dige, bege 26 læs paa slæber, blev ved med klar frost den uge.

FEBRUAR

S. 1. Riim taage og frost fra syd vest. – M. 2. Frøs hart. – Ti. 3. Kiørt til Viborg nye hestmarken og fich nogle vare hiem, frøs meget hart og sneed iblant. – [197] O. 4. Sneed og knøg stærk. – To. 5. Frøs hart, blev ved den uge. – S. 8. Begynt at tõe lit og regnet med, blev saa en stærk vand løb, vilde voren til Randers hestmarken, men blev hiemme, for veirligt var ubehagelig. – To. 12. Begynt at fryse igjen. – L. 14. Reed ieg til Randers krammarken, var skrede¹, blid om dagen og nogle sneeguuser, frøs igjen og blæste kolt af norvest.

1 Glat føre.

– S. 15. Var Anders i Bi[e]ring med den anden stud til foer, stille frost. – M. 16. I Viskum med en andragelse om vor kierkestie. – Ti. 17. O. 18. Af smidie, frost. – To. 19. F. 20. L. 21. Slog lyng paa Lee Mark, en stærk blæsen, frost. – S. 22. Peder stoel, frøs lit. – O. 25. Tamperdag, vinden drev omkring, frøs hart den uge og stang sneed iblant. – F. [27.] I Randers med rug fra Himmestrup, købt 8te stk. 8 alen træe af Rasmus Lund for 2 mk. 14 sk. stk. til en torvehuus.

MARTS

S. 1. Slog om med at fryse. – M. 2. Kom lit stang snee. – Ti. 3. Viborg hest marken, kørt der op, begynt at tõe, blev ved nogle dage. – L. 7. Begynt at snee efftermidag og fryse. – S. 8. Frøs meget hart, sneed og knøg stærk, og tilstoppede ald vandløb, saa det stod i en kvar¹, og ieg vilde vaaren i Randers heste- [198] market, men torde ey drage nogensteds. – M. 9. Klar frost, men blev dog hiemme. – Ti. 10. I Viborg med Anders ved sesion, men blev gudskee lov frie, og ichuns 6 personer den dag tagen, strænge vejr med frost, snee og knøg, da laae Anne i Maaegaard her om natten. – O. 11. To. 12. Sneed og knøg. – F. 13. I Viskum og leveret forvalteren Heedegaard min skiøde og købe contract paa det Lee jorder, som skulde til Schive for at faae harkornet adskildt og qviterengs bogen istand². – L. 14. Klar stille frost, meget hart. – S. 15. Ligesa. – M. 16. Ti. 17. Sneed og knøg og frøs af norden, og ieg tog mit redskab her ind og stod her inde i 4re dage, i den uge havde vi Ole Skræder at sye. – To. 19. Slog det om og lod, som det vilde tõe. – F. 20. Begynt at fryse hart om effter midagen igien. – L. 21. Stang sneed. – S. 22. Sneed morgen igien, stod og hverken snart frøs eller tød. – M. 23. Lod som det vilde tõe. – Ti. 24. Tød. – O. 25. Kørt ieg til Randers med 2de tønner rug a 3 mk. skp., købt 11 spentræer til en torvehuus, 2 mk. stk. – To. 26. Af smidie. – F. 27. I skoen og sauet en eeg over [199] ved Øesmuse vej, og gjorde 1/2 faun, var lidet i den til at saue. – L. 28. I Viborg med miød til Hans Møller og noget andet at bestille. – M. 31. [fejl for 30.] Vi og svoger neden for Jepes muse, gjorde 1 1/2 faun og sauet lit over, lod got, de dage got vejr, frøs lit om natten.

1 Kvadder, kvar: dynd, søle, sja p o. l.

2 Amtsforvalteren for Viborg amt boede på denne tid i Skive.

APRIL

Ti. [*udstreget 1., fejl for Ti. 31. marts*] Hug ænebær ris. – O. 1. Aget 8te læs til vor tovt gierde med en vogn, kom saa stærk regn mod afftenen. – To. 2. Skier torsdag, frøs hart om natten og klar soelskin, ingen prædiken. – F. 3. Lang fredag, klar vejr, frøs hart om natten. – L. 4. I Viborg med nogle huder og skind, hest huder 7 mk., fæd huder 7 mk. 4 sk. lpd., kalvkind 1 deg[er], 3 rd. lpd., rugvejr. – S. 5. Paaskedag, graae vejr, prædiken. – M. 6. Vor Karen forløst kl. 12 om effternatten. – Ti. 7. Effter midag lod for pløeyene og begynt at pløye oven i Ogelbølle, blev saa ved den uge med 2de i den ene og 4re i den anden plog, og min huustrue var næsten syg den uge, got tørvejr om dagen og frøs om natten. – D[en] 9. Fich vi Anne Roesten[?] i tienest. – S. 12. Begynt hun at komme op igien. – M. 13. Saaed 13 agre oven i Ogelbøl[le] med 11 td. 4 skp., og harvet ald dagen med 3de harver, da fich vi Niels Lasen, Lee, 2de dage at luch steendiger ved dammen 2de dage. – Ti. 14. Pløyet igien. – O. 15. Til hoe, de 2de bæster hiem midag, saad de 3de Digeager efftermidag. – [200] To. 16. F. 17. Pløyet og saad efftermidag de 6 agre og halv den for det gl. jord, i de 9¹/₂ ager 5 td. 4 skp. – L. 18. Pløyet den aars giøde op, og ieg var gaaendes til Viborg og var meget syg, kiøbt 1 lpd. 2 pd. feed oxen kiød for 1 rd. 8 sk., gav dem 20 mk. af det til min svogers, de vilde ey have meere. – S. 19. Havde min svoger 1 søn Christen til kierke, og vi var der samtlig, Magdaleene bar den, offret 2 mk. 24 sk., bege vore sønner offret 8 sk. og 4 sk. hver, og min huustrue lavet maden, var saa ingen uden [*over linien tilføjet Niels[?]*] hans søskende og til Madses [*efter sidste linie tilføjet Las*]. – M. 20. Saad den aars giøde af og harvet af, begynt at pløye neden i Ogelbølle. – Ti. 21. [*under datoen indføjet To. 23.*] Pløyet 8te klæp op fra de 3de nederste til den øverste og 2de af Sandskræde Agre. – O. 22. Til hoe, da fællet vi vor over tovt til staab biug, den afften kom Christen Ilsøe her med 1 lax, vog 22 pd., pd.et 2 mk., som ieg foræret bort for at nyde en tienest¹. – F. 24. Saad det i Ogelbølle, vi havde pløyet, med 7 td.er, harvet det af, be[g]ynt at komme regn, pløyet ogsaa, da saad Niels og hans Langager i Ogelbølle, som ieg gav ham lov at saae i min jord, regnet stærk om natten. – L. 25. Pløyet op i Ogelbølle til haure,

1 Foran tienest har stået et ord, som er streget meget omhyggeligt ud.

|201| men de 3de nederklep og Leedklep skulde fæles til staab hvæde. – S. 26. Regnet meget stærk om natten og paa dagen, og siden en haar blæst, da var vi til min svogers og saae Søren Fogeds¹ midler over. – M. 27. Saad neden i Ogelbølle af med 5 td., i alt 12 td. neden i Ogelbølle i det, som vi saade, neder at slinde. – Ti. 28. O. 29. Var ieg og Niels neder at saue og fich 50 al. leede og lit andet, pløyet og saad til 3 td. 2 skp. paa Lee Mark, i alt 37 td.er. – To. 30. Begynt at age mog op paa vor nye mark oven for Gruds Høy, den afften kom en grusom lynjld og torden og en god regn.

MAJ

F. 1. Beede dag, prædiken. – L. 2. Ieg og vor svoger i Viborg med 31 al. leede til commes raad Giørug[!]² pr comision, 2 mk. 4 sk. al., got vejr den uge, og aget mog op paa vor ny mark oven for Gruds Høy til biug. – M. 4. Ti. 5. Aget og mog, got vejr, hav[d]e Niels Lasen og sat steendige i gyden. – O. 6. Var ieg og vor svoger i Viborg igien med 18 al. leede til forige og samme priis, aget mogen af og begynte at age steen af. – To. 7. Aget 43 læs steen af. – F. 8. Begynt og at age af, men maatte kiøre fra det for blæst. – |202| L. 9. Aget og steen af heele dagen, fich dem saa af, som var tillavet uden en 5 læs. – S. 10. Spred lit mog efftermidag. – M. 11. Ti. 12. Pløyet og saad de 3de agre til biug og harvet dem af. – O. 13. Til hoe, kom strenge hagelguser og snee, saa iorden var gandske hvid og frosen om morgenen, den uge havde vi Jens Skræder fra Krog³ og hug 5 binding torve huus med mig, gandske kolt. – To. 14. Christ himmelfart dag, jorden gandske frosen, is over ald vor dam, hagel, som laae natten over, kom vor 2de bæster ud. – F. 15. Lit snee paa mo[r]gen og frost, drog saa sammen siden paa dagen til regn og regnet en kold regn hen mod afften, saad dog lit biug. – L. 16. Regnet om natten og om morgen, men siden satte vinden til norvest igien, blæst meget kolt og strænge regnguser med hagel, da rejste vi 5 binding torve huus i vor kaalgaard. – S. 17. Vor eene vogn til møll, og i Biering med ulden tøye til Anders Erigsen, og 2de vogne op og aget

1 Søren Sørensen Foged, Niels Fogeds 1. kones morbroder, begr. i Lee 9. nov. 1798, 88 år gl.

2 Det har ikke kunnet fastslås, om nogen af Giørup'erne i Viborg – og i givet fald hvilken – virkelig var kommerceråd.

3 Fmtl. Jens Pedersen Hvid, bondeskræder, tidl. i Lee.

4re læs leer for Peder Vech, snee laae over jorden om morgen og frost, [203] da gich vor Karen i kierke og min huustrue gich med hende, offtret en 2 mk. og 15 sk., blev stille vejr. – M. 18. Aget af jordplasen, noget i gaarden og resten i sandgraven, og ieg siden paa ausion i skoen, kiøbt 1 bøeg neden Krog, 3 rd., og 4re ege i vor skov, no. 36 = 10 mk., no. 37 = 16 mk., no. 40 = 33 mk. no. 41 = 21 mk., meget smugt vejr, saad vor staabiug p[aa] Lee Mark. – Ti. 19. Begynt at grave torve, saad vor staabbiug i vor tovt, meget got vejr, saad giøde biug 18¹/₂ skp., staabbiug 7 skp., i vor tovt 9 skp. og 1 skp. hørfrøe. – O. 20. Hug 2de eger og tog barken af, begynt at blæse igien, og hug een til. – To. 21. Hug den sidste og tog barken af dem. – F. 22. Aget 12 eller til Himmestrup, kløv 3de rodkievler til lægter og aget hiem, og læs bark. – L. 23. Var ieg i Viborg med 1 læs bark, 14 mk. og told, og begge vor sønner i Randers med 2de læs til ga[r]veren, 16 mark og told læset, rug regn fra minat til dag og meget strænge blæst f[redag] og lø[ver]dag. – S. 24. Pinse dag, klar vejr og meget strænge blæst af norvest. – M. 25. Blæst. – Ti. 26. I Viskum morgen om at sætte skiold om Boesens skoepart, som ieg havde kiøbt, lovede det ogsaa, kom saa over i skoen kl. 5 effter midag, dog der kom en skøn regn, og viste birke-træe ud til beg- [204] ge gods-serne, og ieg kich effter dem heele tiden, blev saa forsildig, saa det ey blev giort ved. – O. 27. Tamperdag, vinden til norden. – To. 28. Hug i de dage med Niels 5 eeger for hosbonden og tog barken af, som vi selv beholt for at huge dem og saue dem over [*efter denne indførsel, men utvivlsomt hørende til den følgende, tilføjet* kiøbt 1 skpd. svens[k] jern, 16 rd.]. – L. 30. I Randers med 3de læs bark, den eene af vor fæles bark, og vor svoger med 2de og een fæles læs, 16 mk. og told læset, regnet lit natten igiennem, og morgenen en god regn, siden tør vejr. – S. 31. Frøs hart bege natter[!].

JUNI

M. 1. Grov vor sidste heede torve af i Ogelbølle, saad hvede. – Ti. 2. Grov klitorve, saad en grøn ager over for Gruds Høye. – O. 3. Saad 2de b¹ vræg agre. – To. 4. Steenet dem, lægtet vor nye torve huus. – L. 6. I Randers hver igien med 2de læs fæles bark, fich 13

1 Menigen uforståelig; der er fmtl. tale om en ikke rettet forskrivning.

mk. og told pr læset, blæst. – S. 7. Varm blammer¹ blæst og varm. – M. 8. Ti. 9. Til hoe at saa hvede, og grov en dags torve i vor kier. – |205| Ti. 9. Effter midag begynt igien at saae grønlands hvede paa Lee Mark. – O. 10. To. 11. Pløyet op der oppe, da fich ieg Jens Skræder i Krog der hen, og vi begynt at tække vor nye torve huus. – F. 12. Harvet af til midag, tæcket af uden 2de baand. – L. 13. Kiørt ieg og huustrue til Viborg med mad vare, smør 6 sk. mk.en, ost 2–2¹/₂ og 3 sk. mk.en, hug ænebær til at vandre vægene med, stærk varme og tøre, kom en liden dug tvende gang den uge, men iche at de væskede noget betydelig. – S. 14. Alle vore børn til Herrens bord, satte vinden til sydøst igien og blammer blæst, effter midag tæcket vor nye torvehuus af. – M. 15. Saad og gjorde 2de hved ender af, som var det sidste, saad i alt 3 tønder, og ieg vendret med ænebærriis. – Ti. 16. Begynt at age heedetorve ind. – O. 17. Aget de sidste ind. – To. 18. Aget hoetorve ind, og i skoen effter midag kløv og aget 6 læs træe hiem. – F. 19. Aget 5 læs hiem og hent en læs bark. – |206| L. 20. I Viborg med 1 læs bark, 16 mk. og told. – S. 21. I Viskum og betalt den hved ager, ieg kiøbt i Hiorthede², dog forvalteren havde lovet at betale baade for Christen Lasen og Jens Gresen i Hiorthede, som han satte fra gaardene, og solte deres aul og andet til 360 rd., enddog vilde de icke holde love og betale deres giæld effter acort, i Biering efftermidag, satte nogle plante, lod som det vilde regnet meget. – M. 22. Ag dynd af vor damme med 2de vogne, kom nogle smaae regn. – Ti. 23. Frøs meget hart om natten, brød tag af paa den nordre side af vor fremmes, 6 fag, begynt at tacke. – O. 24. Tæcket og, men kom en skøn regn. – To. 25. Giorde af og pluket mønlyng paa Smalslej Bak. – L. 27. Ieg og huustrue i Viborg igien og solte baade læret og andet, dyre, 7 soveres dag, nogle regnguser. – S. 28. Gich ieg til Biering morgen tilig og aget med Anders Eriksen hen til Lævring |207| som i en besøg, kom her hiem igien om afftenen kl. 11. – M. 28.[!] Gravet 6 læs møntorve, aget hiem og begynt at møne. – M. 29. Mønnet af og vendret væge af og govlen, alt med ænebærriis. – Ti. 30. Ryket nog[le] viier op i Ogelbølle.

1 Med tunge skyer.

2 Meningen er fmtl. blot, at CA har købt dette års afgrøde af den pågældende hvedeaager.

JULI

O. 1. Kiørt ieg hen til Holms Mølle med min huustrue, som var noget tung hørig, og hun lod hun kom sig lidet, kom en liden regn, da grov vor folk klitorve i Ogelbølle Muse. – To. 2. Sat stændige ved vor dam. – F. 3. Af smidie og lod nogle nye hiølier lave til drag¹. – L. 4. Kiørt ieg til Viborg igien, 2de folk at slaae med vor svoger. – S. 5. Til kierke, lavet til at slaae paa vor holm. – M. 6. Slog vor holm, havde Anders Ivsen, Søren Grud og Niels Lasen at slaae og Karen Gregers og vor svogers Inger² at rye, varme og tørre hver dag. – Ti. 7. Var ieg til hoe ved tør høe, rejst klitorve i Ogelbølle Muse, falt torden regn andre stæder. – O. 8. Aget ind til hoe, klænet her hieme. – To. 9. Aget dynd af vor damme op paa |208| de sulten opbrudt ender paa Lee Mark, satte goul effter midag. – F. 10. Paa Øe Kier og gjorde tør høe. – L. 11. Drog det i stak til aaren[!], og ieg i Randers, havde dog lit, som ieg vilde bestilt, men slog meesten feil. – S. 12. Stærk varme hver dag og tørre, saa grøden begynt at vand-smægtes. – M. 13. Tvende folk ved Niels Væste[r]gaard i Løvskal at slaae, kom en liden torden regn om morgenen og lidet siden paa dagen. – Ti. 14. Slog paa vor Lee Eng, 3de at slaae og toe at ryve, gjorde af, tørre. – O. 15. Slog i vor kier, en overmaade stærk blæst, saa vi ey kunde giøre noget paa det slette. – To. 16. Skulde været ved og skibet vor holm over, men torde ey komme til den for blæst, og lit regn, slog saa i vort kier 3de. – F. 17. Paa vor Lee Eng og vilde gjort tør høe over midag, vente ved aaen og ved land, kom en liden regn, og blev ligende. – L. 18. Giorde det af med møje for blæst, og slog det sidste op i vor kier. – S. 19. Røv Flansbech eller af³ og draget det ud, og gjorde en |209| dags slet i tør høe, men tog det uvent, thi vi kunde ey vende det for blæst. – M. 20. Aget vor Lee skiffte hiem, 5 læs, og 2de af vor kier. – Ti. 21. Giorde en dags slet i tør høe og 2de læs hiem. – O. 22. Gich vi i hundredagene, meesten regn heele dagen. – To. 23. Drog ned at føre vor holm over, fich en bod over, kom saa en regn og siden got tørre, fich det over og hiem, i alt 9 læs, havde Søren Grud og Peder Vech med os, Niels hent 2de læs for os, og vor folk gich til ham at føre og hente 2de læs for dem samme afften. – F. 24. Giorde 2de Flans Bech skiffter i tør

1 Betyder fmtl.: fik sat skaft på nogle nye leblade.

2 Fmtl. tjenestepige hos Niels Foged.

3 Meningen er fmtl., at de ryddede ellekrat.

høe og 3de læs hiem. – L. 25. Aget 2de læs hiem, som var det sidste, af vor kier 12 læs, Lee skiffte 5 læs, af vor holm 9 læs, i alt 26 læs. – S. 25. Til kierke, got vejr. – M. 26. Ti. 27. Til hoe og aget skoe engene ind, slog og p[l]uket lyng af vor nye mark. – O. 28. I vort kier at ryde vier og ene bær busker af. – To. 29. Ligeleedes. – F. 30. I vor Lee skiffte at kaste grovten op, rydet becker op og nogle vier af.

[210]

AUGUST

L. 1. Gich vor Anders til Randers sin egen ærende, da begynte det at regne, satte 3de ladegabe¹ for, og rejste en miile. – S. 2. I Biering med noget ulden tøye til Anders Eriksen, vor vogn i Lil Mørlle[!] med 9 skp. hvede at maalle i gryn, kom stærk regn. – M. 3. Vi og de til Niels Fogeds neder no[r]den Jappes Musße og sauet en eeg over og slindet, da kom her en 37 lpd. lod fra Lærken Feld, meget got, 26 mk. 8 sk. lpd., efftermidag en stærk regn. – Ti. 4. Begynt vi at pløye gl. jord paa Lee Mark, som vi blev ved hver dag den uge ud, efftermidag i skoen og sauet de eger over for hosbonden, som vi havde huget og faaet barken af. – To. 6. Paa vor nye mark og pluket lyngen af det, som vi vilde have biug i tilkommende aard[!]. – F. 7. L. 8. Vor karle i kieret og kast grøvten op, og ieg i Randers med det lod til Hans Christian, fih derfor 5 rd. lpd., kjøbt 1 skpd. 9 pd. kræfftet[!] jern af Jacob Fris, 5 mk. 2 sk. lpd. – S. 9. Mogens i Biering² her med 13 stolper, 15 a 16 qter lange, i alt 8 rd. 2 mk., [211] kom en god regn. – M. 10. Aget steen af. – Ti. 11. Fælet grøn lan[d] til biug, skaar bregne effter midag, blev ved den uge. – O. 12. Fælet og. – L. 15. I Viborg med noget læret, hør-[æret] 18 sk., blarl[æret] 11 a 12 sk., Blæsen tøre. – S. 17. I Løvskal, varm blæsende tøre. – M. 18. Skaar bregne igien. – Ti. 19. En meget stærk regn næsten heele dagen. – O. 20. Aget brægne hiem formidag, fih i alt 7 læs, og høst 4re agre med biug efftermidag paa Lee Mark, havde de Mammon saue mænd med Anders Overgaard³ og Søren Hvam⁴ at saue 2de store eege kievler, 14 stk. i een og 19 stk. i een, 4 al. lang, var ey uden en 14 stych, som kunde le-

1 Luger.

2 Mogens Sørensen, gmd. i Bjerring.

3 Gmd. i Mammen.

4 Byhyrde i Mammen.

veres, dog tog fuld saueløn, 1½ sk. al., saa vel for det raadne som friske. – To. 21. I Hindal og sauget 2½ skaar over paa den store halden bøg, vi og svoger havde til haabe. – F. 22. Fælet igien i hved land, efftermiddag neder og kløv noget af det, vor bæster i kieret og vogne og tog ald tømmeret hiem. – L. 23. Ieg og Niels i Viborg med 10 sto[lper] til apotekeren, styc[ket] 1 rd., kom en meget stærk regn formidag og doget til afften, fich 1 lpd. aal i Synder Mølle, som ieg reed [212] over og foræret vor præst, acoderet saa med ham om tienden paa Lee Mark, gav som forige aar 13 rd. for tienden og det land gilds korn af den annextønde og 1 mk. 13 sk. til nandest¹. – S. 23. Graae blæst. – M. 24. I Viborg med 2de vogne til apotekeren med stolper, begynt at høst haure oven i Ogelb[ø]lle, blev saa ved at høste det op oven i Ogelbølle, som var liden og smaat, til torsdag afften. – F. 28. Høst anden kiere rugen paa Lee Mark og lit giøderug. – L. 29. Høst giøde rugen op den uge, meget got vejr. – S. 30. Røv alle vor rugstaaber af, om morgen meget varm vejr, frøs dog om natten, høst giøde haure neden i Ogelbølle effter midag og rusket hør. – M. 31. Høst vor giøde haure op, og havde Karen Gregert lidet at tage op med, og vi høste 3de.

SEPTEMBER

Ti. 1. Til hoe, og Anders høst en staab biug ager paa Lee Mark, den [*herefter mangler fmtl. et ord*] bandt og aget vi vor rug ind til brød, 19 t[rauer], [*her mangler muligvis også et ord*] om natten. – O. 2. Høst sæde rugen op og kom [213] [*her mangler fmtl. et eller flere ord*] fich tienden af vor anden kiere haure, 29 t[rauer] 17 kiere, smaat. – To. 3. Aget det ind, sæde rug 3 t[rauer] 7 k[iere]. – F. 4. Fich tienden af vor giøde haure, 18 t[rauer] 12 kiere, og af staabbiug i vor tovt, 4 t[rauer] 10 kier[e], og aget det ind, høst hauren paa Lee Mark, 3 t[rauer] 14 k[iere]. – L. 5. Aget en staabbiug ager ind paa Lee Mark, 3 t[rauer] 1 k[ier], og rug rivels hiem, revet vor hør og ført i vandet i Ogelbølle Muuse i en ny grav, vi havde gravet ny, i den uge var en stærk korntøre med soelskind og blæst. – S. 6. Stærk lummer varme. – M. 7. Fælet paa Lee Mark hver dag den uge og pluket lyng af det, som skulde fæles til hvede, og fich bege deele afgjort, og slog vor vræg hvede, og en strærk[!]

1 Degnekorn el. afgift til degnen. Kan dog også betegne en ydelse til præsten.

tøre hver dag. – L. 12. Reed ieg til Viborg om et og andet at bestille. – S. 13. Til kierke. – M. 14. Aget mog paa hvedstaaber, blev saa ved den uge, stærk tørre hver dag, og ieg reed til Hoebroer marken og om ad Ørum kroer hen og ad Volstrup og Svinding hiem og tinget hunning, gjorde ellers ingen marken, vilde kiøbt en plag, med [*vel fejl for men*] var og blev bortsolt til Syndeboer og var dyre. – Ti. [15.] Hiem igien. – [214] F. 18. Først korn til møllen. – L. 19. I Tannum med miød, kiøbt 1 td. tran af lille Niels Baj¹ for 24 rd., 1 td. tiere 6 rd., 4 skp. salt af Rasmus Lund, 3 mk. 4 sk. skp., 19 pot brenvin 1 mk. potten.. – S. 20. Fich vi vor opsgjord, ingen prædiken, vor svoger og 3de børn var her, og Christen Væste[r]gaard daatter Magdaleene. – M. 21. Aget mog. – Ti. 22. Kiørt til tovt marken, havde miød paa, og vore sønner havde nogle stude der op, kiøbt 5 gies 2 mk. 6^{1/2} [sk.] stk., solt 3 stude. – To. 24. Begynt at pløye til rug, anden kiere rug, oven for Bismuse. – F. 25. I Tidsted effter hunning, 2 mk. 6 sk. kanden, og fich sæde rug paa hiem med. – S. 27. I Ørum kroer effter hunning, fich i alt 100 kander, som var strængt. – M. 28. Saad de 5 agre oven Bismuse med 18 skp. rug, Erigs² i Tids[ted]. – Ti. 29. I Svinding og Vols[trup] effter hunning, fich 40 k[ander], pløyet til giøde rug [215] oven Gruds Høye, den 28. fich vi vor sidste hvede ind.

OKTOBER

L. 3. Pløyet de 6 giøde agre op og saad de 1^{1/2} ager søndders med Knuds³ rug, 5 skp., noch saa meget som 2de af Snigstrup rug og resten nær paa med Laus Skals⁴ rug, i alt 6 td., aget og nogle steen af, havde da en god foraars svin, som lagde sig i vor damme og styrkede strax. – S. 4. Anders i Lyng herred⁵ og i Tiel Mølle, vilde kiøbt os een og fich ingen, til denne tid havde været en stærk tørre, saa alle meesten holt op med at saae rug, den afften begy[n]t det at regne. – M. 5. Aget steen af. – Ti. 6. Pløyet den sønder hvede ager næst norden op ved Bismuse og saad med Christen Fellingbieres⁶

1 Niels Bay, købmd. i Randers.

2 Erik Jensen, gmd. i Thisted.

3 Fmtl. Knud Rasmussen, gmd. i Lee.

4 Laurs Jensen Skals, gmd. i Thisted.

5 Fmtl. Sønderlyng hrd.

6 Christen Fellingbjerg, gmd. i Thisted.

rug. – O. 7. Den anden og saad med vor eget rug. – To. 8. Pløyet og. – F. 9. Pløyet og, og saad det med vort rug, som vi siden saad af med. – L. 10. Pløyet og, da aget ieg til Randers marken med forpagteren, [216] og Anders var der med en koe, ieg kiøbt af Mads Vejrum for 3 aar siden for 5 rd. 2 mk., og nu nyelig faaet kalv, men mist 2de af hendes tænd[er], solt for 6 rd. 2 mk., havde truet med regn nogle dage, men begynte den afften at regne den afften[!], og meget stærk om natten med regn og blæst. – S. 11. Rusk regnet og, hent en griis i Vinkel, ieg kiøbt af Jens i Snabe¹ for 3 rd., thi vor egen var død. – M. 12. Pløyet vor rug land op. – Ti. 13. Saad de 3de noreste agre med vor rug, saad i alt 9 td.er. – O. 14. I Viborg med en læs kuld, 12 td., 24 sk. td.en, til Eskil Hattemager, lit regn. – To. 15. Begynt at pløye vrægland. – F. 16. Gich ieg til Faardal og Lundorfft og kiøbt deres uld 14 sk. mk., 6½ lpd., Gallus dag, regn iblant. – L. 17. Kiørt ieg og Anders til Viborg med nogle pærer, solt dem for 1 mk. skp., 5 skp., som var for got kiøb, kiøbt 9 skp. catofler til vor galt, 14 sk. skp.en, kiøbt en jern bileger kakkellovn af Jens Bortkast [217] i Viborg for 16 rd. 2 mk., meget stor og en revn neden i hver side plade, sat i leje til Laus Skals i Tidsted, 4 mk. 8 sk. om aaret. – S. 18. Var vi til Herrens bord, tørvejr meesten den dag. – M. 19. Gich ieg til Svinding og Volstrup og kiøbt deres uld, 14 sk. mk.en, og laae til min svoger Christen Væste[r]-gaards om natten, regn iblant. – Ti. 20. Ved Tindbech udflytere og Tindbech, som alle havde lidet, hiem den afften. – O. 22. Kiørt ieg og Anders over til Over Viskum og Faardal og hent deres uld og nogle skind, lam og faarskind, 6½ a 7 sk. stk.et, regn iblant. – L. 22. Meget rug regn, den uge vendt vi fæleland om, som blev pløyet for en aar siden og skulde hvede i til for aaret. – F. 23. Kiørt ieg og huustrue til Viborg marken med en deel læret, solt hørlæret al. 18 sk., blarlæret 12 og 13 a 15 sk. al., væmel 2 mk. 2 sk. al. af det, ieg havde kiøbt, og 2 mk. 4 sk. for vort eget al., smør 6 sk. mk., ost 3 sk. mk.en, eg 10 sk. en snees, solt i alt 26 rd., got vejr til i affteningen, saa regn og blæst. – L. 24. Strænge regn og blæst. – S. 25. Anders kiørt til Tindbech, [218] Volstrup og Svinding og hent deres uld og nogle skind, stærk blæst, nogle guuser, og vor Niels til vor svogers Niels Fogeds at kare, thi Magdaleene maate hiem, thi hendes

1 Fmtl. Jens Nielsen, gmd. i Snabegård, Snabe, Almind s.

moder kunde ey bestyre det. – M. 26. Ti. 27. Gich ieg i de øster byer og kiøbt 11 skpd., 29 mk. lpd., regnet iblant, vænt fælleland til hvede. – O. 28. Hent ieg det og lavet til at kiøre til Hoebroec, tørvejr. – To. 29. Kiørt ieg der need, og kom en god regn paa vejen, 61 lpd. 12 pd. – F. 30. Kiørt vi hiem, fich kuns 5 rd. for lpd., kiøbt 12 lpd. gl. jern, 4 mk., 2de væger¹, vog 12 pd., 5 sk. pd.et, 3 lpd. gl. hestskoe søm, 5 mk. lpd., regnet strænge guuser og blæst mod os. – L. 31. Tog vi vor sidste bæster ind.

NOVEMBER

S. 1. Regnet iblant. – M. 2. I Randers med skatte rug, 2¹/₂ skp. a tønden, regnet meget stærk. – Ti. 3. Kiørt vi til brøylup til Niels Væste[r]g[aard] i Løvskal², ieg, Magdaleene, og Anders kiørt for os, og de kiørt hiem om natten, frøs og sneed om natten. – O. 4. Blev ieg der, gich hiem om afftenen, frøs. – To. 5. Aget store steen af med slæbe, begynt at tõe effter midag, og regnet stærk om natten. – |219| F. 6. Til smidie. – L. 7. Fælet paa Lee Mark, regn effter midag mod afften. – S. 8. Got vejr, vor børn til Herrens bord. – M. 9. Ti. 10. Fælet. – O. 11. Drog vor Anders med 9¹/₂ deg[er] skind med hans mor broder Laus³ til Randers, frøs om natten, de var ude med skatte korn, og vi fælet hver dag den uge. – F. 13. Rug vejrlig. – L. 14. Reed ieg til Viborg og om ad Vinkel, kiøbt 21 helt for 4 mk., frost saa de neppe kunde pløye. – S. 15. I Hiermind og foræret deggen 2de og præsten 6 stk. helt, klar frost. – To. 12. Var deggen her om hans nandest, gav ham for rug og biug 5 mk. og af det Lee jord 2 mk. 8 sk. – M. 16. Ti. 17. Pløyet og. – O. 18. I Randers med en læs rug, stærk blæst. – To. 19. Aget mog i en rad kuler. – F. 20. L. 21. Lit snee og frost. – S. 22. Slog om igjen til tõe. – M. 23. Regnet stærk. – Ti. 24. Pløyet 2de regne⁴ og haket nogle kuler. – |220| O. 25. Aget mog i een rad kuler, strænge guuser. – To. 26. Begynt igjen at fryse og snee, som blev ved ugen igjenem, tappet vor miød om. – F. 27. Giorde vores tønder reene. – L. 28. Vilde voren i Viborg

1 Vægger: jernkiler, f. eks. til trækløvning.

2 Ifølge Skjern kb. viedes 3. nov. 1795 Friderich Sørensen og Ane Marie Jensdatter af Løvskal. Brudgommens forlovere var Lauritz Westergaard og Niels Westergaard.

3 Lars Jensen Vestergaard.

4 Fmtl. fejl for rener.

med faun træe, men blev hiemme formedelst vejens stræn[g]hed, dog got vejr. – S. 29. Til kierke, og got vejr, lit frost. – M. 30. Kiørt ieg til Viborg med en læs træe til Eskild og en deel skind til bereedning, dog vejen var strænge, formeed[elst] sneen var sammen knøgen, frost haar.

DECEMBER

Ti. 1. Begynt vi at blænde miød, gjorde det af til onsdag afften kl. 12, 10 oxhoveder miød og 11 lpd. vox, stod den uge frøs lit og stang sneed iblant. – M. 7. Paa ausion i Krogs Skoe, men kiøbt intet. – Ti. 8. I Viborg med miød, en strænge vej. – To. 10. Tød lit. – L. 12. I Viborg med 1 fauntræe, vi og svoger. – S. 13. Anders og huustrue i Tindbech til Laus Hanskmagers¹ og lod væmel og dækkener trænde, sneed og smaae knøg. – Ti. 15. Begynt at tõe igien, torsk den uge. – L. 19. I Randers med skind, som var i ringe pris, vilde havt 1 td. tran, men var ingen at faae, kiøbt |221| 22 lpd. 15 pd. jern af Rasmus Lund, Drames kræfftes, 16 rd. 4 mk. skpd., bergesk 12 pd. a 6 sk. pd., graaesej 11 pd. a 4 sk. pd., 1 skp. salt 4 mk., saa alding var dyre, regnet lit morgen, men da det blev afften stærk regn og blæst mod os, tamperdag, vinden meest i synden og sydost. – Ti. 22. Kom en snee og knog om natten igien, og siden tõevejr og regn, da var vi af møll. – To. 24. Graae rug vejr, juule afften, graae rug vejr og vinden i synden. – F. 25. Juulle dag, klar vejr, vinden til syd væst og væsten, min huustr[ue] svaglig. – L. 26. Klart vejr, da gich ieg hen til degnens i Winchel og laae der om natten, gich til Randrup om morgen og vilde kiøbt Alminds Kier, og vi kom ey til rette, stille vejr og meesten klar. – S. 27. Gich hiem om afftenen, da var vor Anders i Øe og bet[alt] eng penge, 5 rd. som sædvanlig, satte saa 4 mk. paa til, som han maatte betale. – Ti. 29. I Viborg med 1 td. miød til Anders Skræder, regnet og blæst stærk. – O. 30. I Randers med biug fra Himmestrup, stærk blæst. – To. 31. Frøs lit om natten, slog om igien og strænge regn og blæst af sydvest om afftenen.

1 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

JANUAR

F. 1. Klar vejr. – L. 2. Vilde voren i Viborg, vi og vor svoger, men kom strænge regnguuser og blæst. – S. 3. Kiørt vor svoger need til Christen Væste[r]g[aard] med Karen og Magdaleene som i besøg, regnet om morgen, men siden blæsende tøre af nørvest. – O. 6. Regn i blant, som stod saa hen med blandings vejr. – L. 9. I Viborg med vor egne 3de vogne med faun træ til Egskil Hattemager, got tøre vejr, kiøbt 4re helt a 4 sk. stk., 23 mk. got oxer kiød 3 mk. – S. 10. Vor svoger Christen Væste[r]gaard gaaen her op. – O. 13. Reed ieg hen til Vinkel, kiøbt en beslagen vog[n] af Niels Rasmusen¹ med afsett² og bag hammel for 22 rd., og saa til Piinhuus paa ausion effter Iv³, kiøbt en tumbacs⁴ snu[s]tobaks dosße, 3 mk. 8 sk., regn og blæst om natten, laae til degnens om natten. – To. 14. Reed hiem, om ad Vistrup og kiøbt en liden sort broget ungnød af Jacob⁵, 7 rd. 4 mk., strax bet[alt], og blive til Mortens dag. – F. 15. Meget stærk blæst effternatten. – |223| L. 16. Betalt selv skatter af vor nye jord paa amt stuen i Viborg, kiørt der op, regn og slud den afften. – S. 17. Rug vejr igien, den uge stod saa hen med lit regn iblant. – To. 21. En strænge blæst om natten, saa der meget træ falt. – S. 24. Reed ieg til Løvskaal og fich vor væmel fra væver, 44 al. og 14 al. dækken tøye. – M. 25. Sant Poeldag, dunkel klar om formidagen og regn efftermidagen og en stride blæst, da skoet vi hver 2de læs træ hiem af vor fæles udvisnings bøeg neden Jens Pinds. – Ti. 26. Vi og vor svoger i Viborg med 1 faun eeg til Poel Giørtler, 16 mk. og told, da var en hæste marken, stod saa hen den uge med tõevejr og regn iblant. – S. 31. Regnet stærk fornatten og siden tørvejr.

FEBRUAR

M. 1. Kiørt ieg og Anders til Randers med 3 td. rug til Peder Madsen i Kielsens navn, a 4 rd. td., vejen var meget tung, men dog got

1 Gmd. i Vinkel.

2 Fmtl. agesæt.

3 Fmtl. Ib Laursen i Vinkel. Han døde nov. 1792, men skiftet afsluttedes først flere år senere. Det findes i Randrup gods skifteprot. 1789–1812 (G 225–1).

4 Tombac: kobberrig messinglegering, rød messing.

5 Jacob Nielsen, gmd. i Vigstrup, Vinkel s.

tøvejr og jorden bar, hest marken, og de var skickelig dyre, men ieg hverken kiøbt eller solte, stod hen heele ugen med saadan got vejr. – L. 6. Kiørt ieg til Viborg med en læs fauntræe for vor svoger, thi ieg havde en deel andet at bestille, 3 tr[auer] tag |224| af Laus Skals i Tidsted hiem a 3 mk. tr[auen]. – S. 7. Og got vejr, til kierke. – M. 8. Regnet morgen, siden tørvejr. – Ti. 9. Sludsneed heele dagen. – O. 10. Stærk knog nat og dag. – To. 11. Frøs jevn hart og snee over alt, da aget vi steen af vor nye mark med slæbe heele dagen, got vejr og vej dertil. – F. 12. Aget igien af til kl. 2, og fich saa dem afaget, som var optagen, jord knøg og begynt saa at tõe. – L. 13. Frøs om natten og tød om dagen. – S. 14. Laae Laue¹ fra Øster Velling her med hest, som kom fra Viborg, da sludsneed det igien, i[n]gen prædiken, hent en soe til vor præstes, ieg kiøbt af demo[?] for 6 rd. – Ti. 16. Gich ieg til Bierring Mølle om det, som blev intet, om ad Biering, kiøbt 8te hest huuder af Anders Erigsen, 4 mk. 12 sk. styk[ket], tinget 3de sider flæsk a 6 mk. 12 sk. stk., 4 stolp[er] a 4 al., 4 mk. stk., 18 al. leede, 3 rd. 2 mk., alt at føre hertil, tød lit og frøs lit natten. – To. 18. Af møll, og ieg og Niels i skoen og slindet 3de liden løsholt kievler og aget hiem, hent en læs træe i skoen for vor præst. – |225| F. 19. I skoen igien formidag og hente noget hiem og sauget efftermidag. – L. 20. Sauet igien, meget smugt vejr den dag, frøs om natten. – S. 21. Til møll og grotte til vor faar 2 td.er, begynt at stangsnee. – Ti. 23. I Viborg hest marken, havde 12 løs holter derop til apotekeren og ført ud til hans gaard, 2 mk. 4 sk. styk[ket], got tøvejr, dog tørre. – O. 24. Ladet træe igien, som i denne tid gik tidt paa, med dem, som sauget for hosbonden. – To. 25. Skoet vi alle 3de vor udviisning bøg i Jens Pinds skoe, som var ringe, og aget hiem hver 3de læs og 2de smaae læs for hen af greenene. – F. 26. Var Anders Erigsen i Bierring her og fich ulden tøye for 181 rd. 4 mk. 8 sk., frøs. – L. 27. I Randers med 1 læs rug fra Himmestrup, kiøbt 1 skpd. fiint kræfttes jern af Jacob Friis for 5 mk. 2 sk. lpd., 1 fad egstaal, 10 rd. 3 mk. – S. 28. Til kierke. – M. 29. I Lunddorft og lod en plov hov[e]d og skiere giøre til vor forpagter, jern 1 lpd. 11 pd., smede løn 3 mk. 8 sk., og vor Anders i Himmestrup lade, men de var i Randers marken.

1 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

MARTS

Ti. 1. I Krogs Skoe og skoet en halden bæg, er [*vel fejl for ieg*] købte for 3 rd. i foraaet. – O. 2. Der henne og gjorde den af, [226] 2^{1/2} faun, noget halden uden om, solt Christen Degn dem strax 13 mk. faunen, og 2de læs hiem, hent en læs i Damstel Huule for Peder Møller, tog saa en læs af vor eget hiem i mørkningen, da de fich læset af og vilde kiøre vognen til vogn porten at lade fra, blev de galne og splittet vognen ad og rentte over den over leed, som blev lukt, rentte den sønder, saa icke i den blev en skiere heel, blev saa skilt ad, og det bruune øg løb i skoen, som ey kom hiem før kl. 10, men den brune hest blev strax stoendes ved forvognen. – To. 3. Af smidie og lod plov jern lege paa, frøs, og af smidie. – F. 4. Lod den eene vogt beslaae, forhiullene med Kiøbenhavn's tykke skienner og de bagerste med gl. smaae skiene. – L. 5. I vor Lee Kier og slog en liden læs feld, klar frost hver dag. – S. 6. Huustrue og Anders i Tinbech og lod 44 mk. blarg[arn] og 29 mk. hørg[arn] trænde. – M. 7. Af smidie igien og lod 1 par tømme miller giøre, spade lagt paa og nye greb giort, hug nogle ænebærriis. – Ti. 8. I Viborg med Peder Hvam i Ilsøe, som ieg havde solt mit vox, og leveret vegten paa vejboen¹, og han fich ey meere, end han havde givet mig, nemlig 2 mk. 4 sk. pd.et, frost. – O. 9. Sauet flasker fra 3de stk. leede, [227] ieg købte af Anders Eriksen i Bierring og slindet op. – To. 10. F. 11. Hug nogle og aget 7 læs til vor tovt gierde, og en stride blæst hver dag og frost. – L. 12. I Viborg med 9 stolper a [*åben plads til prisen*] stk., og 17^{1/2} al. leede a [*åben plads til prisen*] al., og ført det til hans² nye gaard, de 2de vogne kiørt hiem igien og tog tag paa fra Tidsted, 1^{1/2} traue fra Laus Skals til leje af 1 kakkellovn og 2de traue af Erig, den dag døde Jens Sørensen i Lee. – S. 13. Klar vejr igien, frost, da fich ieg en koe til Himmestrup at fødes ud, som ieg havde kiøbt af Sørren Eskesen³ i Mamon, 7 rd. 3 mk. – M. 14. Var til skiffte effter sl. Jens Sørensen i Lee som værge for enken⁴, da alting blev regist[r]eret. – O. 16. Til smidie og lod vor bæster alle skoe om, frøs hver natt, og smugt vejr om dagen, lucket vor tov[t]gierder og saadan den uge og torsk

1 Vejerboden.

2 Apotekerens.

3 Søren Eskildsen, gmd. i Mammen.

4 Anne Thomasdatter.

iblant. – L. 19. I Randers med 1 læs rug fra Himmestrup, og ieg købt nogle smaa stomper væmel a 25–26–27 sk. al. – S. 20. Til kierke, tør vejr og frost om natten. – M. 21. Begynt at pløye til haurer mit over Ogelbølle, som var den 3die kiere. – Ti. 22. Pløyet ligeledes med bege pløyene. – O. 23. Saad ald det mit over uden de 2de Musager, de andre 11 saad ieg med 5 td. 5 skp. – To. 24. Skier torsdag, kiørt ieg hent[!] til Peder Skiemt i Liltorp¹ og hent den deel af de tyske piler, som vi satte om ved digerne i vor kalgaard. – [228] F. 25. Langfredag, en meget stærk blæsende kuld og frøs om natten. – L. 26. Var vi lavet til og vilde voren i Randers med en læs rug, men da vi fik for, kom en god snee, som blev ved til paa dagen, holt saa lit op, og ieg reed til Viborg om et og andet at bestille, sned om afftenen igien. – S. 27. Klar vejr og en skøn laue snee paa, som var paaskedag, Anders, Magdaleene og vor hyrde pige Mett til kierke. – M. 28. Vi andre til kierke, standsneed[!] iblant, frost hver nat. – Ti. 29. Sneed og frost. – O. 30. Frost og klar vejr, som ente maaneden, bliid om dagen.

APRIL

F. 1. Sauet de dage. – L. 2. I Randers med 1 læs rug til Peder Madsen i forpagterens navn a 3 mk. skp., da tog det af af sneen og holt op med at fryse, lit regn om afftenen. – S. 3. Skøn vejr. – M. 4. Ti. 5. Pløyet igien nedden i Ogelbølle, frøs lit om natten, da var vor Anders i Himmestrup i 4re dage, men forpagteren var paa ausion ved hans nye gaard². – O. 6. Saad de 11ve klep her nedden i Ogelbølle og de to Langagre med 8te td. haure, efftermidag kom lit støv regn. – To. 7. I Viborg med 29 lpd. 3 pd. uld til Christian Giørup a 5 rd. lpd., og i kong rejse med sognefogden fra Lee til sesionnen, [229] 8te hest huder paa til Hans Møller i Viborg a 5 mk. 8 sk. stk. – F. 8. Pløyet op i Ogelbølle. – L. 9. Saad den eene klep og den Lange Ager, de 3 Sandskreede agre og de 3 Leed kleper med 5 td. 4 skp. og harvet de af med den eene harve, thi de andre var til hoe, en god varme. – S. 10. Vor Anders i Frisholt med 2de ung nøder, som stod i foer i Hiermind præstegaard, og Niels til møll, kom lit dug regn mod afften. – M. 11. Ti. 12. Pløyet paa Lee Mark. – O. 13. Pløyet det op og saad det og harvet. – To. 14. Pløyet formidag i vor

1 Peder Sørensen Skiemt, husmd. i Lille Torup, V. Velling s.

2 Forpagter Jens Kjeldsen havde 1795 købt gården Volstrup i Rørbæk s.

tovt med den eene plov, da de toe bæster kom fra hoe midag og havde opløyet, kiørt de paa vor Lee Mark og harvet op. – F. 15. Giorde tovten af og saa igien i Ogelbølle at pløye, og pløyet de 4re over hejm ager. – L. 16. Giorde det af til midag, og saa i Qvorning med 1 td. miød, saae stærk ud til regn. – S. 17. Var vi til Herrens bord, stærk blæsen tøre. – M. 18. Begynt vi at age mog i kuller og blent dem af, aget saa siden mog op, blev ved den uge, frøs lit om natten og stille varme om dagen. – F. 22. Beede dag, ingen prædiken. – L. 23. Kiørt ieg og huustrue til Viborg, solt smør mk. 7 sk., ost mk. 4 sk., flæsk mk. 5¹/₂ sk. i lpd.viis, og vor karle |230| med Anders Skræder i Viborg i Lee Siøgaard at bryde 8te fag huus ned, som han gav 40 rd. for, som var for dyre, thi ald fyhrtræet var meesten raaden, og ieg kiøbt alle muursteenene for 7¹/₂ rd., tog dem af 7 læs. – S. 24. Hent 5 læs af tømmeret her op, fich i alt 8te læs her op, og resten fich hand hiem. – M. 25. Aget mog igien, aget det af til onsdag midag. – To. 28. F. 29. Aget nogle steen af. – L. 30. Kiørt ieg til Volstrup med vor forpagters tøye fra Himmestrup, som vi for til Volstrup, som han havde kiøbt, beligendes norvæst fra Hoebroe, ungefær 5 miile her fra, da var vor Anders i Randers med en koe, ieg kiøbt af Søren Eskesen i Mammon for 7¹/₂ rd. og nue solte for 11¹/₂ rd.

MAJ

S. 1. Kiørt vi hiem igien, en stærk blæsende tøre, kom hiem kl. over 12 slæt. – Ti. 3. Kiørt [v]i op til Viborg hest marken med en td. miød og 1¹/₂ god læs træe til Anders Skræder af det, han kiøbte til Boesens i Lee, snee og slud meest heele dagen. – O. 4. Kom en jevn snee. – To. 5. Aget vor hørmog op, aget steen af. – |231| F. 6. Aget og steen af. – L. 7. Pløyet og saad de toe Synder Agre, 5 skp., vor folk til skriffte, aget steen af efftermidag. – S. 8. Vor unge folk til Herrens bord. – M. 9. Saad de tvende nest norden for, giorde af, frost hver natt. – Ti. 10. I vort kier og rydet pinde, knolde og bækker op, den dag var got vejr. – O. 11. I Hiermind med en læs ænebær til vor præst, pløyet litt efftermidag. – To. 12. Begynt vi at pløyet igien og 7 fier[ing]kar hørfroe hen mit i Peder Olesen¹ Drenge² ager, regn iblant og luftten meget kold. – F. 13. Giorde det af,

1 Husmd. og træskomand i Lee.

2 Det er uvist, om Drenge er et marknavn, eller om betydningen er P. O.s drenge ager.

i vor Lee Kier og heedet det lit. – L. 14. Piinse løverdag var ieg og huustrue i Viborg, solt eeg snes 8 sk., smør mk.en 7 sk., ost mk. 3 a 4 sk., og lidet grovt læret, ieg havde kiøbt, 10 sk. al., Anders i Randers med 2de svin til Peder Iv at feede. – S. 15. Piinse dag, lit rusk regn, Niels Væste[r]g[aard] her oppe. – M. 16. Var ieg gaaen ned til Løvskaal, da kom vor 4re bæster ud, tøre. – Ti. 17. Gich vi her hiemme, dog var vi med Mads Vejrum i heeden og satte skiel imellem vor torveskiffter. – O. 18. Pløyet og saaed de toe nordre agre i Søren Braads fald her uden Bismuse med staabbiug, 6 skp. 1 fjk., havde Niels Lasen i Lee til mig og satte steendiger om for de 2de syndre Damagere. – To. 19. Havde ham igien og vi satte alle bondsteenene og noget afgiort, da pløyet og saad vi Knuds ager norden for med 3 skp. staabbiug, got tør vejr, frøs om natten. – F. 20. Rug regnet. – |232| L. 21. Meget smugt vejr, da gjorde vi den styk steendige af, 26 faun, fællet vor kaalgaard, den uge grov vi overtorve. – S. 22. Saae ud til regn. – M. 23. I skoen paa ausion og ieg kiøbt 1 styk ved Hindal, 16 mk. 8 sk., 1 styk væsten i Himmestrup Skoe, 4 mk. 2 sk., 1 styk ved Steenhules vej, 5 rd. 5 mk. 2 sk. – Ti. 24. Hug og tog bark af den uge for os selv og for hosbonden, kiøbt 1 stor eg af Anders Ivsen og Jens Biering for 9 rd., bet[alt], hug den med og tog barken af. – F. 27. Regnet iblant og blæst. – L. 28. I Viborg med en læs af den og 1 læs fæles bark, 14 mk. læset, og vi 2de vogne i Randers og Niels 1 vogn, solt læset for 9 mk. – S. 29. Til kierke. – M. 30. Tog barken af den sidste af for hosbonden. – Ti. 31. Kom en overmaade stærk blæst, som gjorde stor skade paa huuse og skove.

JUNI

O. 1. Regnet hver dag noget, sauet en 4 allen fra roden af Anders Ibsens eg og aget 3 læs hiem, som var til lægter. – To. 2. Hent 2de læs bark fra den hiem igien, saa pløyet og saad vi hvede effter midag paa Lee Mark. – F. 3. Pløyet og saad hvede, og kom saa en strænge regn og blæst. – L. 4. I Randers med 2de læs bark, solt til garveren for 13 mk. 8 sk. læset, havde 6 vindver med omlagt i blye, kost 2 rd. – S. 5. Ingen prædigken, efftermidag i Bierring. – |233| M. 6. Begynt at saae hvede igien, men kom strænge regn iblant, blev saa ved den uge, kom saa regn iblant, gjorde det af til fredag midag.

– To. 9. Af møll selv og i Biering hos hr. Munk¹ og fich af ham dem os mellemværes penge, da kom en torden og regn. – L. 11. I Viborg til apotekeren, ieg og Niels, med 12 løsholter og 4 fyldstyk, om ad Viskum og hent 3 td. kalk til vor kierke, satte nogle plante den effter midag, og regn. – S. 12. Regn, og til kierke, da kiøbt ieg en eg af Jens Biering i Krog paa Nørskoe Bak for 3 rd. 3 mk., som var hugen, bet[alt]. – M. 13. Paa vor Lee Mark og jevnet knoddene paa vor hvede land, stærk tørre, brent det af, som var meget med lyng. – Ti. 14. Vor Anders og pige til vor svogers at pluke lyng, og vi andre neden for vandsted da at saue og klyve en eeg over, got vejr, gjorde en faun. – O. 15. Aget 4re læs hiem, rug regn, og Anders til Peder Lasen, som henk[!] vor klokke paa enden af kierken, efftermidag brød vi tag af paa de 4re væstere fag paa syndre side af vor stuehuus og begynt at tække, j[e]vn blæst mesten hver dag. – To. 16. Tæket det af, efftermidag rejste klitorve og pluket lyng til møning. – F. 17. Grov møntorke[!] og mønnet og læset 2de læs bark. – [234] L. 18. Ieg og huustrue i Viborg med nogle vare, smør mk. 6 sk., ost 2¹/₂ sk., gl. 4 sk., 1 læs bark 14 mk., stærk blæsen tørre. – S. 19. Vor Anders til Nielses at takke dieres torvehuus med dem med lyng, tørre. – M. 20. Havde vi Peder Lasen i Lee, og vi lættet den syndre side af vor daglig stue, sat en stolpe ind, 2de løs holter og nye leede ind og afgjort samme dag, satte og 3de nye vindive karme ind. – Ti. 21. Havde Anders Murmester i Hiermind og muret vegene. – O. 22. I Rynge med 1 faun bæg med vor egne 3de vogne. – To. 23. Regnet om natten og formidag, og ieg reed til Viborg snapsting, som ieg havde meget at bestille, og om ad Vint Mølle og Vinkel, hiem kl. 12 om natten. – F. 24. Klænet. – L. 25. Kiørt til Viborg snapsting igien, ieg og Niels, med 1 læs bark 14 mk., og havde meget for at faae hvad penge, ieg stod til², Anders skaar nogle sibie i Vejlem Sø³. – S. 26. Vor Anders i Vindum med 1 hiølie, ieg kiøbte af dem, og blev der, thi han var ey hiemme, god tørre. – M. 27. Ti. 28. Aget 58 læs jord af skoen hiem i vor gaard, tørre, hug en eeg for hosbond. – O. 29. I skoen og sauet den over, var stor, 8te a 9 qter igienenem[!]. –

1 Terkel Kleve Munch, sognepræst til Bjerring og Mammen 1796–97.

2 Meningen må være, at CA havde besvær med at få de penge, han havde til gode.

3 Vejrum Sø. Det fremgår af Videnskabernes Selskabs kort fra 1789, at Nørre-åen lidt øst for Vejrumbro videde sig ud til en sø.

To. 30. Brød tag af 5 binding over vor haure loe og ved bege sider og tækket det meesten af.

|235|

JULI

F. 1. Aget 29 læs torve hiem, og en stærk tøre, midag tækket af. – L. 2. Aget de sidste hiem, i alt 52 læs, og ieg var ridende til Viborg igien, saae ud til regn, men kom intet. – S. 3. I Løvskal og betalt Niels Væste[r]gaard hans rente penge, 10 rd., og vor Ander[s] i Vindum igien og hent den hiøllie, skarpt blæsende tøre. – M. 4. Paa Himmestrup Enge paa ausion og kjøbt 2de skiffter¹ paa over ende af holmen fra øster til væster med enden og den 4de og 5te fra syndre side, 8 rd. 4 sk. bege, vor folk med Niels Foged at slaae. – Ti. 5. Mønnet og aget 8te læs torve ind for Peder Væch. – O. 6. Slog paa vor holm paa Øe Kier og havde Nielses folk, Søren Grud og Niels Lasen at slaae og Karen Gregers at rye. – To. 7. Var ieg til vor svogers og lagde leede i den syndre side i deres stue huus og satte ny vindive karme og vinduer ind, og vor karl paa Qvolsøe Bak ved træe, begynt at regne. – F. 8. Var vi i skoen igien, stærk regn, og løset hør iblant i de dage. – L. 9. I Viborg med 1 td. miød til giørtleren, og stærk regn. – S. 10. Løst vor hør af meesten, tør vejr, da solt ieg 2de ungnøder til Peder Bak² i Løvskal for 22 rd., havt dem over aar, |236| kost i alt 14 rd., og vor Anders solte ham 9 styk a 11 rd. 3 sk. stk. – M. 11. Slog holmen neden vaasen, og kom meget stærk regn. – Ti. 12. Landet den og havde i[?] rest vandet meget. – O. 13. Neder paa vor holm og sanket den af vandet i smaae kykker paa det tøreste. – F. 15. Havde Niels Lasen, Jens Skaun, Søren Grud og Peder Væch til os, vi drog og ført det over aaen og aget det hiem paa Trædager, 13 læs med vor egne vogne og 5 med vor svoge[r]s. – L. 16. Hent 3de smaae læs, som var det sidste, vent det effter midag og kykket det, vor folk ved Niels Væste[r]gaard i Løvskal at slaae. – S. 17. Strød det igien og fik det nogenleedes tør og i støre kyk. – M. 18. Slog vor Lee skiffte, og gjorde 2de læs høe i tør høe paa holmen, da var det meget got vejr. – Ti. 19. Neder paa Lee Kier og drog det fra aaen og til land, blev noget mit over, da var ieg i Randrup om Alminds Kier³, som Skoe havde skrevet mig til om

1 Meningen er afgrøden af de to skifter.

2 Peder Sørensen Bak, gmd. i Løvskal.

3 Jfr. s. |221|.

at sælge, som var kuns nar, thi han begierte 800 rd. for den, og |237| kunde ey svare uden til en 8 a 10 læs høe aarlig, dog bød ieg ham 400 rd. for den, kom stærk regn og torden. – O. 20. Magarete, regnet, slog i vort kier. – To. 21. Slog det, ieg kiøbte paa den neder ende af holmen, og ført det over aen paa vor Flansbek skiffte. – F. 22. Fich vor holm høe ind, 8 læs. – L. 23. Paa holmen igien og slog det sidste af de over skiffter og fich de 2de læs tørhøe læst og kiørt paa vaasen, kom stærk regn, fich det op slaaen og reven af vandet i kykker. – S. 24. Var ieg og Karen, og Anders kiørt for os, til begravelse med Anders Biering huustrue¹ i Løvskaal, strød de 2de læs holm høe lidt, fik det ind, og kom regn. – M. 25. Neder og drog det sulpede græs til grøfften og aget det paa Torsager agre og strød det, kom stærk regn. – Ti. 26. Regnet igien, Anders af smidie og lod noget slaa til tyrrerne, og min huustrue loe, som havde næsten laae bestandig i 14 dage, gav hente[!] hiorttak spiritus at svede paa, og gudskee lov kom sig igien, blev ved med regn hver dag. – L. 30. God tøre, og vi var ved høet. – S. 31. God tøre igien, og fich det saa ind, som vi havde slagen.

AUGUST

M. 1. Regn igien, og vi slog lit i vor kier, og ieg gich hiem og var upasfelig. – Ti. 2. Laae og noget, da slog vor folk |238| en deel af blødene² op, og regn. – O. 3. Med Niels Foged og hent 3de læs høe neden for Øe af Huuste Bierke, kom saadan forskrækkelig torden og regn, som paa mange stæder gjorde stor skade, og rand neden ud af vognene giennem læset. – To. 4. Tøre igien, og i kieret ved tør høe, Anders af smidie. – F. 5. Stod og snart hverken regn[e]t eller tøret. – L. 6. Ieg og huustrue i Viborg, lagt 3 tønder malt i Synder Møll til Søren Tyboe, a 2 mk. skp., og til torvs, solt smør 6 sk. mk.en, ost 3 sk. mk., eg 1 snes 9 sk., tør faar kiød mk. 3 sk., 1 mk. po[l]se 4¹/₂ sk., hørlæret 1 al. 1 mk., saa alting var usigelig dyre, vor folk i kieret, og kom regn, da fich ieg en lpd. aall i Synder Mølle, reed til vor præst med de 11 pd. og foræret dem, betalt saa tienden og landgiels korn af vor Lee Mark med 13 rd. – S. 7. Kom lidet regn formidag, vor Anders i Helstrup og saae til 2de ungnøder, han havde der. –

1 Karen Nielsdatter. Ifølge Skjern kb. blev hun begr. 31. juli 1796.

2 Fugtige, bløde steder på marken.

M. 8. Neder og fich det gjort i tør høe, truet med regn. – Ti. 9. Drog det i land og strød det, og saae ud til regn. – O. 10. Fich det sidste hiem af vor kier, 12 læs, Lee skiffte 5 læs, af Himmestrup Holm 6 læs, og af vor holm paa Øe Kier 8 læs, i alt 31 læs. – To. 11. F. 12. Skaar ogaget 4 læs brægn hiem. – L. 13. Ieg og Anders i Randers, kiøbt 1 skpd. Dramessk kræfftes jern til Rasmus Velling, 5 mk. lpd., |239| og en 80 al. blarlæret a 11–12 sk. al., 19 po[tter] brenvin 14 sk., 2½ p[ot] aqvavit 20 sk., vor folk skaar 2de læs brægne, god varm[e] hver dag. – S. 14. God varme. – M. 15. I vor kier og gjorde grøfften af, tog 3 læs torve hiem og skruet de andre om kring. – Ti. 16. O. 17. Paa Lee Mark ved Gruds Høy og rydet steen og lyng af og begy[n]t at bryde i reene. – To. 18. Pløyet det af, da var deggen i Vinkel, Ibs søn¹ og Jens Færge Mand² her som i en besøg, stærk tørre. – F. 19. I vor kier igien og gjorde ved vor Lee grovt. – L. 20. I Viborg med 10 fyldstyk til apotekeren, der for 2 rd., 18 mk. smør 6 sk. mk.en, 1 lpd. ost 1 rd., kiøbt 3 pa[ch?] CD³ af Peder Blok⁴ for 14 rd. 4 mk. 8 sk., som var dyre. – S. 21. Dunkel stille vejr. – Ti. 23. Høst 4 agre med biug paa Lee Mark. – O. 24. Pløy i rygen af 2de agre paa den over ende af Sørren Brad fald, og siden paa ausion ved Himmestrup, som solte meesten ald deres korn, og ieg kiøbt 3de haure maal af de miteste, som gaar ud til vor heede, kost i alt [*åben plads til prisen*], og 4re anden kiere rug maal ovenfor nest ved vejen, kost i alt [*heller ikke her er prisen opgivet, og der er ikke sat plads af til den*], rusket noget hør. – |240| To. 25. Til smidie i Lee meesten heele dagen og til ausion til afg. Jens Sørensen med hans gang klæder, og ieg kiøbt hans beste kiol for 3 rd. 10 sk. i alt, rusket hør og revet og i vandet, 23 b.⁵ 11 stug[er]⁶. – F. 26. Høst vor andre toe giøde biug agre op. – L. 27. Tordnet morgen og regnet stærk, siden tørvejr, og vi høst noget haure mit i Ogelbølle, og regn i afftningen. – S. 28. Regnet stærk morgen, og i Bierring med 28 al. hør læret til Johannes Bierring⁷ a 20 sk. al., siden stærk

1 Niels Ibsen, søn af afd. Ib Laursen i Vinkel.

2 Fmtl. d. s. s. Jens Sørensen i Færgehuset.

3 Betydningen uvis.

4 Fmtl. Peder Laursen Hiarbech (også kaldet Blok), handelsmd. i Viborg.

5 Bundter?

6 Knipper.

7 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

tøre. – M. 29. Ieg i Viskum med noget T3 i hosbonden, og vor folk høst det haure op mit i Ogelbølle. – Ti. 30. Høst haure paa Lee Mark. – O. 31. Høst det op, og lit rug effter midag.

SEPTEMBER

To. 1. Høst giøde rugen op de 5 agre, en blev til sæderug, høst saa lit anden kiere, og kom regn stærk. – F. 2. Havde skolepigen at meje, og vi høste 3de par anden kiære rugen op og lit hved staab rug, nogen regn. – L. 3. 3de igien at høste, og høst hved staab rugen op uden lit til sæderug, og staab biugen op, og lit regn. – S. 4. Got vejr, høst de 3de Lange Agre neden musen. – M. 5. Havde Karen Gregers, og vi høst haure neden i Ogelbølle, og kom stærk fug regn, tørre igien, og vi fich den ophøst. – Ti. 6. Høst rug paa Himmestrup Mark, kom regn, og fich det ey ophøst. – [241] O. 7. Høst det op morgen 4re anden kiere rug maal neden vejen af dem, som gaar ud ved enden af Væsterlands Høys Ager, 13 tr[auer] 12 kie[re], kost 60 rd., og høst saa haure i vor over tovt, og kom lit regn. — To. 8. Høst haure paa Himmestrup Mark, og kom regn. – F. 9. Morgen høst det op, og Nielses kom til os 3de, og vi høst det op, 27 tr[auer] 12 kie[re], paa 3de maal af dem, som gaar ud mit for vor heede, kost 42 rd., god tørre, aget vor biugstaab rug ind efftermidag og baandt saa hvedstaab rugen om afftenen til kl. 11ve. – L. 10. Aget det ind morgen og høst saa vor sæde rug op, 8 tr[auer], men smaat tagen, god tørre, aget saa giøde bygen ind i affteningen. – S. 11. Morgen aget vor rug ind paa Himmestrup Mark og sat i deres lade, efftermidag aget det haure ind mit over Ogel Bølle, og hent 2de læs sæde rug oven Gruds Høye. M. 12. Aget noget af vor Lee Marks haure ind, og kom lit fug regn. – Ti. 13. Aget resten ind og sæden[!] rugen og rivelse af Lee Mark. – O. 14. Aget staab biugen ind, noget haure af Ogelbølle, rivels af neden i Ogelbølle og rivels af Himmestrup Mark. – To. 15. Kom en god regn og blæst effter midag og natten blæst og tørret[!]. – [242] F. 16. Begynt morgen og aget det kiøbte haure ind fra Himmestrup Mark og satte i vor gl. torve huus, og det var neppe got tør, blev saa en stærk blæsende tørre, aget saa Ogelbølle haure ind, 27 tr[auer], og vor tovt haure ind, 11 t[rauer] 8 k[ie]r[e] alet[!] i alt, biug paa Lee Mark, 19 tr[auer] 2 k[iere], rug paa Lee Mark, 41 tra[uer] 5 k[iere], haure paa Lee Mark, 14 tra[uer] 5 k[iere], paa gaarden eller vor egen mark, 56 tr[auer] 5

k[iere] haure, og intet andet i vor mark. – L. 17. Kiørt vi til Viborg, ieg og huustrue, med smør 6 a 7 sk. mk., ost 3 sk. mk., tør faar kiød 3 sk. mk.en, og vor Anders i Randers med en koe, solt ey, men sat hende i Tannum, ført en læs haure fra Himmestrup til Viskum, god tøre. – S. 18. Ført en læs der over igien for snak og tak, meget got vejr, og ingen prædigken. – L. 24. Kiørt ieg neder til Skals for at tage imod hunning. – S. 25. Kom der og meget, og ieg fich 205 kander a 2 mk. 4 sk. kanden, og ieg kiørt hiem med den halve deel, thi ieg kunde ingen vogn faae, som vilde tage det øvrige, hiem ud paa afftenen. – Ti. 27. Var vi til Viborg tovt marken, kiørt saa om ad Skals igien og tog vor hester ind, |243| tog det øvrige hunning hiem. — To. 29. I Svinding og Volstrup om hunning.

OKTOBER

S. 2. Over i Væltz om hunning. – O. 5. Gich ieg over til Tiele at gjøre skud¹ paa deres svin, som ieg havde kiøbt 11ve af, 23 rd. parret, skød 4re, kiøbt en sort broget koe af degnen i Ørum² for 11 rd. 4 mk., som skulde kielve 3 uger effter kyndels meesse, om det ey bliver løgn, og en brun blisbet morplag med 4re hvide føder, dog meget huudarm, for 36 rd. 8 sk., som ieg tog hiem med mig. – F. 7. Slagtet 7 svin, lidet jster i dem. – L. 8. I Randers med flæsket, 56 lpd. 5 pd. a 7 mk. lpd., drog saa siden hen om uld, kiøbt lidet, kost 1 mk. 13 sk., som ikuns faae vilde sælge for, kiøbt i alt en 60 lpd., og i Hobroe med 43 lpd. a 28 mk. 6 sk. lpd., kiøbt der 2de tønder tran af Rasmus Holm³ for 56 rd. og strax betalt, men laae paa vandet⁴, og han skulde levere dem i Nør Beeg den 10. november, som blev omgiort, d[en] 27. dato fich ieg brev om, at de var leveret den 12. dato, hent dem saa d[en] 28. novbr.⁵, da den eene tønne fejlet omtrent 10 pot og den anden 1/3 deel i at være fuld, saa ieg kunde sige, at ieg havde handlet med Rasmus Holm paa ærlighed, kom en stærk snee, og om ad Fuusing Møll og solt ham⁶ den 1/3 tomme tøn-

1 Meningen er fntl. at udskyde, vrage.

2 Jens Nielsen.

3 Har ikke kunnet identificeres nærmere.

4 Meningen er fntl., at den købte tran hørte til en skibsladning, som endnu ikke var ankommet.

5 Her er CA kommet helt ud af trit med sin dagbogsføring, idet den sidste del af oktober og hele november går i ét og tidligst kan være indført efter den 28. nov. Jfr. at størstedelen af december mangler.

6 Vel møller German Mortensen.

de, [244] og Jens i Snabe solte ieg den anden, samme uge aget vi steen med slæbe af vor Lee Mark til vor kalgaard gierde, og vinteren blev ved og lagde til.

DECEMBER

[*Uden dato*] Først noget fauntræ til Viborg om løverdagen og torsk de andre dage. – L. 24. Reed ieg til Viborg, og kom en stærk snee der, holt op igjen, frøs hart, men meesten stille og tykt vejr og riim, og juule afften vinden til sydvest, graae stille vejr. – S. 25. Juulle dag, graae agtig og tykt iblant, satte vinden til norden og kolt, solt Laus Væste[r]g[aard] en sort koe, som havde kiælv for 8te dage siden, 15 rd. 3 mk. – M. 26. Graae vejr og frøs hart af no[r]den, da blev koen træket need. – Ti. 27. I Øe til Anders Hiorthedes¹ og bet[alt] engpenge for vor holm, 5 rd. og 4 pot brenvin, men ickun de 2de i acort, en god frost, midel lufft. – O. 28. Af smidie og lod nogen slaae til en sleer[?]², klar frost. – To. 29. En stærk jord knog, torsk haure. – F. 30. Ligeleedes jord knog og hard frost. – L. 31. Slog om og begynt at tøe og regnet, som ente aaret.

JANUAR

S. 1. Regnet iblant og tykt vejr. – M. 2. Torsk hvede ald den uge. – O. 4. Anders i Taptrup og kiøbt en sort hielmet tyr, aar gl., for 10 rd., frøs lit igjen. – L. 7. I Viborg med 1 td. miød, om af Synder Møll, kiøbt 1 side flæsk, vog 7 lpd. 14 pd., af deres store svin a 9 mk. lpd., blev saa ved i fiorten dage frøs, sneed og tød iblant, da torsk vi vor Himmestrup haure op. – L. 14. I Viborg igjen med 2de td. miød, kiørt over søen og var meget med skræde. – O. 25. Sant Poels dag, var noget klart morgen og siden med klaare blaner, dog tette[?]³. – L. 28. I Viborg igjen, tød lit igjen. – S. 29. I Løvskal med 1 td. miød til Qvorning, og hen ved Karmark, kom en god regn i aftningen, blev ved den uge med tøe vejr, torsk haure og rug.

1 Anders Andersen Hiorthede, gmd. i Ø by.

2 Læsningen er usikker. Meningen er fmtl. slæde.

3 Læsningen er usikker. Meningen er fmtl., at vejret holdt tæt.

FEBRUAR

O. 1. Kolt og regn iblant. – To. 2. Meesten klar vejr. – F. 3. Hent vor rug fra Himmestr[up], som sad der, af det, ieg kiøbte der. – L. 4. Paa skoe ausion, kiøbt ey uden for 3 mk. – S. 5. I Viskum og betalt til dato, |246| den uge havde vi Niels Lasen i Lee at tærskede med os af Himmestrup rug, meesten tõevejr. – D[en] 11. I Randers med 8 td. rug af det til Thomas Hansens i Jens Pinds navn, ved Kar-mark kiøbt 3 tylt fiel a 15 mk. – M. 13. Torsk rug igien den uge, havde Pod[?] Jens¹ de 3 sidste dage. – Ti. 20. [*fejl for 21.*] I Randers igien med 10 td. rug paa 3 vogne til Thomas Hansen igien paa Jens Pinds regning, hest marken og meget dyre, [*tilføjet i margin*] kiøbt 12 stk. til spentræe]. – S. 26. Til Peder Ydsen² om vor Anders, som de vilde have til deres gaard, og ieg gav dog min minde dertil, endskiøndt det var strenge, thi Niels Ydsen³ skulde have 150 rd., 1 bæst, 1 koe, 6 faar og den bedste sæng med klæder, de 2de andre søner⁴ hver 30 rd., 1 koe, 4 faar, toe dyner, 1 lang hovedpude, datteren⁵ 1 sæng, 1 koe, 4 faar, dette skulde de have, naar de kom til brød for dem selv. – Ti. 28. Ieg og Peder Ydsen ved Schiern, og ieg gjorde acort om fæsten til hans gaard til min søn, som kunde ey skeep ringere end 100 rd., var tøre hver dag. – D[en] 22. Peder stoel, frøs om natten, i den til [*fejl for tid*] havde [vi] mænd at saue en eg i Bøgeskov.

|247|

MARTS

S. 5. Frøs hver nat og tøre, da var ieg og vor svoger og Anders til Peder Ydsens og holt jaord med Anders og deres datter Maren. – L. 11. I Viborg med 12 løsholt til apotekeren, som til faarn havde faaed 13 stolper, kost 12 rd., og 12 stk. løsholt 4 rd., des uden 4 stolp[er] a 4 mk. stk. og 4 løsholt a 24 sk. – S. 12. Var til troelovelse med vor Anders, og degnen i Vinkel og Jens Færgemand var

1 Der er fmlt. tale om en Peder Jensen, som i øvrigt ikke har kunnet identificeres.

2 Peder Nielsen Ydsen (el. Yssing), gmd. i Løvskaal.

3 Den ældste søn.

4 Niels og Anders. 2 af sønnerne hed faktisk ifølge folketællingen 1787 og Skjern kb. (1769 og 1771) Niels og kun Niels. Præsten i V. Velling, Clemens Poulson Müller, der har udfærdiget folketællingslisten for Skjern s., har efter den yngste Niels tilføjet et »atter«, fmlt. for at præcisere, at han ikke fejlagtigt har ført den samme person på 2 gange.

5 Else.

hans andførre, stærk tørre, og stod vel af til Peder Ydsens, texten var denne, følg mig effter, i den tid havde vi Jens Færgemand at giøre en skink til at sætte paa min cartold. – M. 13. Tøret stærk hver dag, og vi torsk den uge. – L. 18. I Randers med 4 td. rug til Niels Kræmer a 13 mk. td.en, kiøbt en læs fyrtræe hiem igien, meget tørt og frøs hart om natten. – S. 19. Til kierke. – M. 20. Aget steen af efftermidag, da fich ieg en blodskud i min lænd, saa ieg neppe kunde gaae hiem. – O. 22. I Viskum og fich en tilstaaelse, at vor Anders var fri for godset.¹ – To. 23. Lod vi for ploegen første gang, og ieg gich med den og kunde ilde, da kaste vor karle mog om i vor gaard. – [248] F. 24. Gich ieg til Lille Mølle, kiøbt der en stor skab, kost i alt 5 rd. 4 mk. 8 sk. – L. 25. I Randers med 3 td. 3 [skp.?] rug igien til Niels Kræmer a 12^{1/2} mk. td.en, kiøbt ¹/₂ tylt lang lægter 5 mk., begynt lit at regne, ieg var meget syg. – S. 26. Var vi til Herren[s] bord, regnet lit morgen, siden en tør blæst. – M. 27. Saad haure i klepene neden i Ogelbølle ind til skoen. – Ti. 28. Pløyet, og tørt hver dag. – O. 29. Saad noget igien. – To. 30. Pløyet op der og saad det neden i Ogelbølle uden de toe neder klep, lej kleppene og de 3de Lang Agre effter de 3 klep med 13 td. 2 skp.

APRIL

F. 1. [fejl for 31. marts] Pløyet paa Lee Mark oven Bismuse. – L. 2. [fejl for 1.] Saad 5 td. der oppe, harvet af, og det var en stærk tørre, men begynt at trække sammen til regn, som vi og fich om afftenen og natten, da torsk vi vor rug op, dog ieg var meesten syg, fich af vort eget aul 48 td. 2 skp. – S. 2. Regnet formidag. – M. 3. Pløyet og saad vor haure af den uge. – O. 5. To. 6. F. 7. Blæst stærk og kunde icke saae, de dage begynt at huge vor nye hug huus. – L. 8. [Der følger ingen tekst efter datoen] – [249] M. 10. Saad hauren af den uge saad i alt 37 td. – F. 28. Var vi til brøylup med vor Anders. – L. 29. Ligeleedes. – S. 30. Var ieg og huustrue der og fulte dem unge folk i kierke, en meget stærk blæst, inde i Schiern og betalt indfæst for vor Anders 100 rd. og foged².

1 For personer, der ikke havde aftjent deres værnepligt forinden eller havde passeret den værnepligtige alder, trådte stavnsbåndsløsningen først i kraft i år 1800.

2 Fogedpenge: en afgift på 10 pct. af indfæstningen til fogden (forvalteren).

MAJ

M. 1. Aget mog til biug og gjorde det af den uge, regn iblant og blæst og frøs om natten. – Ti. 2. I Vibor[g] til det nye hest marken. – L. 6. Hug siden af vor gl. hug huus og gjorde den til lade. – S. 7. Reed ieg til Hoebroer til Sørre[n]sen om 100 rd. nye rd. sedler¹, som ieg fich af ham 1795 for uld, og ieg gav dem ud for hunning i Schals 1796, og de meente ey at være gode, hvorfor han lovede at blive ansvarlig, reed til Volstrup og laae der om natten, hiem kl. 3 d[en] 8nde. – Ti. 9. O. 10. Pløyet og saad 10 skp. biug paa Lee Mark, frøs hart om natten, men begyndte at regne. – To. 11. Lægtet vor nye hug huus, regn iblant. – F. 12. Beede dag, got vejr, dunkel og meesten stille og lit regn. – [250] L. 13. Var ieg og huustrue i Viborg med ost, 3 a 4 sk. mk., smør 6 sk., flæsk 6 sk. mk., got vejr. – S. 14. Ført vor Anders en sængstæd need og 3de dyner, 2de lange puder, 2 par lagner og en hevelbenk, en god regn om afftenen. – M. 15. Aget stold mog op paa en ager til biug, pløyet og saad den. – Ti. 16. O. 17. Saad staab biug. – To. 18. Formidag gjorde det af, saad giøde biug 20 skp., staabbiug 13 skp., 1½ ager giød lit med staal mog, loe i skoen effter forvalteren, og han kom intet. – F. 19. Af møll og i Biering med bindtøy. – L. 20. Kiørt ieg til Randers med et og andet og tog en læs træe paa for vor Anders, [*tilføjet under linien 2 læs*], klæpper, fich for dem 14 mk., kiøbt en bielke, kroget, til vor nye loe balk, kom en liden torden regn. – M. 22. Tæchet lit, gravet klistorve den anden dag i vort kier. – Ti. 23. I skoven og hug en egestump ved Hindal og tog barken af, og i skoen ved ausion, kiøbt en stor eg i Himmestrup Skoe ved Høevejen for 8 rd. 2 mk. – O. 24. Hug og tog barken af den. – To. 25. Christi himmelfart dag, rejste over torve. – F. 26. Tæcket vor nye hug huus af, en strænge blæst, og læset 3de læs bark. – L. 27. I Randers med det a 2 rd. [251] læset af garveren, lit regn om natten. – S. 28. Solt Søren Tung² i Væster Vælling 3 td. rug a 28 sk. skp.en. – M. 29. Kom en regn formidag, da aget vi en deel miilgrud op paa vor Lee Maark, hvor der var noget gravet af, da gich vor karl paa mønstring i [*åben plads til*

1 Der er fmlt. tale om sedler, udstedt af den i 1791 oprettede – private – Danmarks og Norges Speciesbank. Meningen her er næppe, at der skulle kunne være tale om falske sedler, men om frygt for deres kurs i forhold til sølvvænt.

2 Søren Jensen Tang (el. Tung), gmd. i V. Velling.

stedsangivelsen]. – Ti. 30. Aget leer til at klæne vor nye hug huus, som vi meesden[!] gjorde af, den uge kom vor bæster a[l]d[?]
4re ud.

JUNI

To. 1. Pløyet, saad og lit hvede i vor neden tovt. – L. 3. Kiørt vi til Vibor[g], solt smør 1 mk. sk., ost 3 a 4re skielling mk., og læret, som og var dyre, da havde vi en ungnød, som vi lod, havde faaet eder ved tunge, og vi brugte ald det raad, vi kunde, men forgieves, thi han blev saa stor i hovedet, og hans tunge saad landt[!] uden hans mu[n]d og kunde ey til sidst enten drage den ind eller røre den, stoppet saa aanden i ham, og han døde, og vi kast ham i jorden, kom og en regn, rejst kliie torve. – S. 4. Meget got vejr, som var pinse dag. – M. 5. Og got vejr. – Ti. 6. Begynt at pløye til grøn lands hvede oven for Kierkebach, blev ved den uge at saae. – To. 8. Giorde grønlant af, begynt [252] med vræg hveden. – F. 9. Giorde det af, saad i alt 19¹/₂ skp. – L. 10. Vilde voren i Randers om natten, men begynt at regne fredag afften, blev saa ved saa stærk heele natten saa stærk, at det flød, kom saa ey af stæd føre[n]d kl. 5 om morgen med 1 læs bark til ga[r]veren a 2 rd., og Niels 2de læs a 2 rd. læset, kiøbt 1 td. tiere af Thomas Hansen, 5 rd. 5 mk., tørvejr meesten. – S. 11. Og tørvejer. – M. 12. Regnet iblant den uge, tæket vor nye loe, satte skielbalk. – L. 17. I Viborg snapsting, regnet morgen, men siden got vejr. – O. 21. Var ieg første gang i Mammon sogn at tage qvægtiende¹, fich i den til min part 3 rd. 5 mk. 6 sk., i de dage en god tøre, sat govl ved lovtet over vognskiuldt og klænet det nye der ude. – L. 24. I Viborg igien og solt en deel blaarlæret, 13 sk. al., som ieg havde kiøbt, da fich ieg skiøden paa tien-derne, som ieg havde kiøbt, kom en stærk regn effter midag. – S. 25. Og lit regn. – M. 26. Tæchet lit over den nye loe, og siden til smidie, og regn. – Ti. 27. Tog tienden i vort og Hiorthede sogn, got tørvejr. – O. 28. I Hiermind sogn, regnet, som blev ved ugen igiennem.

1 Ved skøde af 24. juni 1797, tinglyst 24. aug. (Middelsom-Sønderlyng herreders skøde- og panteprot. 1796–1806, B 46–94, fol. 9) solgte Anders Eriksen, gmd. og sognefoged i Bjerring, til CA for 410 rd. kongekvægtienden i Hjorthede, Hjermind, Lee og Mammen sogne, som han selv havde købt ved skøde af 17. juni 1795.

JULI

L. 1. I Randers med en læs bark, 2 rd., købt 20 lpd. jern af Jens Juul² i Randers, grovt kræfftes, 16 rd. 3 mk., regn igien, grov vor karle jord.

1 Købmd. i Randers.

Ordliste og registre

ORDLISTE

I ordlisten er forklaret en del ord og udtryk, hvis betydning ikke kan formodes at være almindeligt kendt eller umiddelbart forståelig af sammenhængen. Listen foregiver ikke at være udtømmende – hverken m. h. t. de medtagne ord eller deres forklaring. Dialektale former er kun medtaget, hvor de i sig selv eller på grund af stavemåden skønnes at kunne give anledning til misforståelse eller tvivl om betydningen. Opmærksomheden henledes én gang for alle på bogstavforbindelsen *oe*, som temmelig konsekvent anvendes for *ov(e)* (til *hoe*: til *hove*, *skoer*: *skov*) og på ordene *af* og *op* i betydningen *færdigt*, til *ende* (*harvet af*: *harvet færdigt*, *slindet op*: *slindet færdigt*, osv.) samt på ordet *af* i betydningen *til* (*af møll*, *smidie*: *til mølle*, *smedie*). Der er som regel ikke sidehenvisninger i ordlisten. Kun ved visse sjældent forekommende ord eller ord, der optræder i mere specielle forbindelser, er der givet én eller et par henvisninger. Der er anført en del variantformer, uden at fuldstændighed er tilstræbt. For ord eller vendinger, som kun forekommer én gang i teksten og dér er forklaret, er der henvist til den pågældende fodnote.

abel (25), æbletræ.

afkryste, se note 2, s. 66.

afsæt (afsett), se note 2, s. 149.

anfører, se note 4, s. 54.

ange, se note 1, s. 44.

bagerst havre, se note 5, s. 71.

bagrede, bagaksel, bagvogn, det leje ml. hjulene, hvorpå fadingen ligger.

balk, skillerum.

BB, betyder muligvis blåmandstobak, hvis emballage var forsynet med billedet af to blåmænd (negre).

bestille, se note 10, s. 27.

bielbaand, se note 2, s. 131.

bile, se note 7, s. 29.

binde, beslå, lægge jern på.

binding, fag (af en bygning).

birke tøye, se note 1, s. 129.

blammer, med tunge skyer.

blaner, blåner, små drivende skyer.

blodskud (163), hold i hoften el. lænden.

bløde, dyndet el. blødt sted på marken.

bockoner, se note 2a, s. 51.

bolden, se note 2, s. 65.

brendtøye, se note 1, s. 26.

bryde hør mod solen, se note 2, s. 97.

brænde svin, se note 2, s. 65.

brøde, knippe af afskårne tagrør.

brødgøderug, første kær rug, som sås i gødet mark (brødjord = rugmark).
båre, se note 2, s. 107.

bårhø (baarhøe), markhø, i modsætn. t. enghø.

deger, et antal af 10 huder el. skind.

dover (nætter og dover), se note 5, s. 42.

drag, lave høleer til, se note 1, s. 142.

drage, samle (om hø o. l.).

dugregn, støvregn.

døve midler, se note 6, s. 50.

egstaal, se ægstål.

el (eel, eell), bygge, elvejr, byggevej.

feld, fæld, vissent græs.

flaske, bred splint af træ, som kløves ud.

fogedpenge, se note 2, s. 163.

fon, se note 3a, s. 89.

forrede (for reede), en vogns fortøj, foraksel, med drejeanordningen til forhjulene.

frammers (fremmes, 141), køkken el. bryggers.

frostur (frøstur), froståge.

fugregn, støvregn.

fyldstykker, tømmer, der anvendes til at udfylde mellemrum, f. eks. i bindingsværk.

fæld, se feld.

fælde, fælle (fæle), 1) pløje grønjord el. stub, 2) jævne en pløjet jord med harve el. slæber.

fælleland (fæleland, 146, 147), jord, som er fællet (pløjet) én gang. fører, se note 4, s. 54.

Gallus dag, 16. oktober.

grutte (grotte, 150), knuse i småstykker, grøvmale.

grønlandsager (73), jord, som er ompløjet efter at have båret græs.

grå havre, en simplere gråkærnet type havre; kan også (men næppe her) betyde flyvehavre.

gråsej (graasej, graaseye), en torskefisk.

gødehavre, -hvede, -rug, første kærhvare (hvede, rug), som sås i gødet mark, den påfølgende anden kærhvare toges uden gødning.

gødelandet (70), fml. den jord, som det pågældende år var gødet.

gøre af med, se note 3, s. 64.

halden, frønnet (om træ).

have (haue, haue), sidestykke i vognkassen, vognfjæl.

havvogn (haugvogn), kassevogn, evt. høstvogn.

hejm, fml. d. s. s. hejn, hegn, indelukke, indhegnet jordstykke.

helt, en laksefisk.

holden (holden læsset), helt og fuldt, godt læs på.

hvede, betyder fml. overalt boghvede. hvedestub (hvedestob, hvedestaab), boghvedestub.

hveresten, se note 1, s. 62.

hvid havre, alm. dyrket havre, avena sativa.

hæl, pæl.

ister (jster), flomme, især indvoldsfedt af svin.

jaord (162), holde jaord, give ægte-skabsløfte i vidners nærværelse.

kabus kaal, se note 1, s. 53.

kalv maaren, se note 1, s. 135.

kande, rummål, her honningmål, normalt 2 potter, kan i Jylland være 4 potter.

kare, karre, karte.

kielbol, brøndplanker.

kier, kierv, se kærhv.

Kjelds dag, if. CA 8. juli, se note 3, s. 33.

kleeber (klæper, klæpper), kløver.

klyvetørv (kliietorve, klytorve), fladtørv.

klæne, kline.

klæp (klep), et lille agerstykke af uregelmæssig form, især om lille, dyrket plet, der ligger som et slags tillæg til en større agersamling.

klæper (kleeber, klæpper), kløver.

kongerejs, se note 4, s. 117.

kop (12 kop hør), fml. hoved, frø-kapsel, se note 5, s. 27.

koreller, (coreller), se note 8, s. 85.

krop, se note 2, s. 69.

kuld, kul (trækul).

kulv, kul (trækul).

kvar (qvar), se note 1, s. 137.

kværk (qværk), se note 6, s. 57.

kyk, lille høstak, mægdyng, jorddyng osv.

kykke, stakke, samle i smådynger.

kyndelmesse, 2. februar.

kærhvare (kier, kierv), 1) den enkelte års afgrøde af en mark inden for det flerårige sædskifte, 2) et antal sammenbundne neg, sædvanligvis 2 el. 3. koldtræ, se note 3, s. 69.

lade, årelade.

lade for (fra), spænde for (fra).

ladegabe, se note 1, s. 143.

lagie, se note 3, s. 98.

landregn, regn, der falder over hele landet el. over et større område.

late, se lægte.

leede, betegnelse for forskellige stykker bygningstømmer, f. eks. murlægte, remstykke, fodstykke.

lin, se note 1, s. 62.

lispund, lpd., 16 pd.

lod, se låd.

loderejse (84), rejse efter uld, jfr. låd.
 lodregning (50), uldregning, jfr. låd.
 lodsedler, beviser for, hvor stor en forholdsmæssig andel (lod) i et bo der tilkommer de enkelte arvinger.
 løbe, oversmøre lerkliningen med en tynd lervælling, der danner en art pudslag.
 lægte (late, lætte), forsyne med lægter.
 løse, samle, f. eks. sten og nødder.
 løse (i vort hør, 119), luge.
 løvte, lyvte, luft.
 låd (lod), fårenes forårsuld.

Margareta dag, if. CA 20. juli, se note 3, s. 34.

mark, mk., både mønt- og vægtenhed, hhv. 16 sk. og $\frac{1}{2}$ pd.
 marplag (moeplay, maarplag), hunplag.
 milegrene (miilgreene), grene til træ-kulsbrænding.
 miletræ (miiltræe), træ til trækulsbrænding.
 milgrud, milegrus, grus, hvormed træet i trækulsmilerne dækkes.
 mjødrod, bundfaldet ved mjødbrygning.
 moeplay, se marplag.

nannest (nandest), afgift, opr. i naturalier, til degn og præst.
 nøtter og dover, se note 5, s. 42.

obod, se note 1, s. 132.
 oksehoved (oxehoved), vinmål, her om mjød; rummålet varierer efter tid, sted og indholdets art, her fmtl. ca. $1\frac{1}{2}$ td.
 oller (106), stokke, kæppe.
 opsgjord, opgørelse.
 overet (60), taget, tagværket.
 overkast (113), forrygende.
 overtørv (overtorve), tørv, der skæres af det øverste jordlag i moser og heder.

Peders fængsel (Peder fængsels dag, Peder fængseldag), 1. august.
 plovhoved (150), det stykke af ploven, hvorpå skæret er fastgjort.

rede, akselstok på vogn el. plov.
 rem, bygningsstømmer, vandret placeret, f. eks. fodrem, murrem, tagrem.
 rethuset, se note 2, s. 84.
 ribbe hør (rebe, revet), afrive hørrens frøhuse på en stor trækam.
 rod (en rod mog, 93), et rummål, fmtl. $1 \times 10 \times 20$ alen.
 roden, rådden.
 rugregn, støvregn.
 rugsæde, se note 2, s. 63.
 ruske hør, oprykke hørplanterne med rode.
 rysthuset, se note 8, s. 61.
 rødnaver, se note 5, s. 68.
 røgle, tørvestak.

Sankt Peders dag, Peders stol (Peder stol, Pejers dag), 22. februar.
 Sankt Pouls dag (Paulj omvendels, Poels dag, Sant Poel dag), 25. januar.
 Sankt Pouls dag, gl., (gl. Sant Poel dag), 4. februar.
 seensalve (35), senesalve, ungentum nervinum.
 skielbalk, skillerum.
 skielheele, skelpæle.
 skiere, se skære.
 skink (163), skænk, løst skab til at sætte oven på et chatol.
 skippund, skpd., 320 pd. (20 lpd.).
 skolehalm, se note 1, s. 71.
 skrede, skræde, glat føre.
 skruer tørv, sætte tørv i skruer, dvs. lille hul tørvestak.
 skud, vrage, kassation, jfr. udskud.
 skulduld, uld, der vrages, kasseres.
 skære (blev icke en skiere heel, 151), hammel el. de stangarme i vognens fortøj, hvori stangen er fastgjort.
 skaage hør, se note 2, s. 87.
 slej (i stednavne), fordybning, lille hulning, lavning.
 slejtræer, se note 2, s. 106.
 slinde, hugge bark af, tilhugge groft, rette op (om tømmer).
 slæte af, se note 3, s. 94.
 soldaterie, se note 3, s. 92.
 sorthjelmet, sort med en stor, hvid plet i hovedet.

spendtræer, spændtræer, spær.
 spon, spån(er).
 sprinkler (sprinler), plettyfus.
 stakkelskorn, se note 2, s. 71.
 stamp, stampeværk, stampemølle, hvor
 man valker vadmel.
 stange (om snevejr), fmtl. sne kraftigt.
 stangsne, fmtl. sne kraftigt.
 stavre (staur, staure), gærdestave, små-
 pæle, der rammes i jorden for derom
 på flette ris; de lodrette kæppe i
 vægge, hvorom der svøbes halm el.
 flettes ris (vænder) til at bære ler-
 kliningens.
 strølyng, lyng til at strø med, fmtl. i
 stalden.
 stubbyg (staabbiug, staaebiug), byg,
 som sås i rugstubben.
 stuge, binde i knipper.
 stuger, knipper (om hør el. boghvede).
 stykhest, artillerihest.
 stykkusk, artillerikusk.
 staabbiug, se stubbyg.
 sulpe, bære hø op fra side, overskyllede
 enge.
 sylde, lægge grundvold til hus.
 sylde om, indlægge nyt syldtræ (fod-
 remme) ml. syldstenene.
 syldstykker, nederste vandrette tømmer
 i bindingsværkshuse, fodremmen der
 hviler på syldstenene.
 syvsoverdag (de 7 soveres dag), 27.
 juni.
 sæddel, se note 2, s. 129.
 sødde, syde, koge.

tag, tagrør el. langhalm.
 tamperdag; der er 4 tamperdage, en i
 begyndelsen af hvert af kirkeårets
 kvartaler (tamperdag i fasten, tam-
 perdag i pinseugen, tamperdag om
 høsten og tamperdag før jul), alle
 falder på onsdage.
 tilsæt, se note 5, s. 111.
 told, se note 11, s. 42.
 trave, et antal neg, forskelligt fra
 landsdel til landsdel, i Jylland sæd-
 vanligvis 60; en trave tagrør består
 dog kun af 20 neg el. knipper.

trænde, trænde (hørgarn), afmåle tråde
 på et trædebord til rending (kæde).
 T3 el. TB; læsningen af denne forkor-
 telse er overalt usikker, betyder må-
 ske tobak, jfr. BB.
 tylt, 12 stykker.
 tømme miller (151), tømmebidsler.

ungnød, 1 a 2 år gl. kvie, stud. el. tyr.

vase (vaase), indgrøftet vej, forhøjet
 vej over blød bund.
 vende fælleland (146, 147), pløjet an-
 den gang.
 vier, vidjer.
 vis arv, se note 3, s. 47.
 vognhaver (vogn haure), vognfjælle.
 vognkurv (116), vidjeflettet vognfading.
 vognskildt (165), vognporten.
 vognskrin (37), løst skrin med skrå
 vægge, der passer til vognens skrå
 sider, og så højt som en agestol; bru-
 ges f. eks. til at føre levnedsmidler
 til marked.
 voll, d. s. s. ol, 80 stk., bruges mest om
 sild.
 vrattet, se note 2, s. 128.
 vrægagre (140), betyder fmtl. agre,
 hvori der skal sås vrægghvede (s. d.).
 vrægghvede, den anden kærsv boghvede
 el. boghvede, der sås i løs jord efter
 gødningsrug.
 vrægland (112), fmtl. samme betydning
 som vrægagre (s. d.).
 væger, se note 1, s. 147.
 væmel, vadmel.
 vænder, se vånd.
 vændre (vendre), flette et hegn med
 riskviste (vænder) el. udfyldte tav-
 lene i bindingsværk med riskviste
 som underlag for lerkliningens.
 vånd (flt. vænder), bølgelig kvist, til ris-
 gærder el. bindingsværk.

æg (105), kant på tøj.
 ægstål, hårdt stål, hvoraf der kan frem-
 stilles skærende redskaber.

STEDREGISTER

I stednavneregistret er medtaget alle bebyggelsesnavne i dagbogens tekst med tilhørende fodnoter undtagen Randers og Viborg, der forekommer så ofte, at henvisning hertil formentlig ville være uden praktisk betydning. Af naturnavne er medtaget sådanne, som skønnes at være betegnelser på lokaliteter uden for Nørre Tulstrup bymarks område. Til stednavne, der forekommer to eller flere gange på samme side, gives der kun én henvisning til den pågældende side. I parentes er anført dagbogens stavemåde, når den afviger væsentligt fra den nu gængse. Hvis navnet forekommer flere gange, er de væsentligste varianter anført. Stednavne, der ikke kendes i nutiden, er gengivet med dagbogens stavemåde, eller denne er anført i parentes.

- Alminds Kær, 148, 156.
 Asmild sogn, Nørlyng h., 39, 74.
 Asmildkloster, hgd., Asmild s., Nørlyng h., 25, 29, 60, 75, 84, 90, 116.
 Aunbjerg (Aanberg), Sjørsløv s., Lysgård h., 56, 98.
- Batum (Batam), Rødding s., Nørlyng h., 38.
 Biskopstøften i Viborg, 37.
 Bismose (Bismuse, Bismusfle), 128, 134, 145, 154, 163.
 Bjergby, Borup s., Støvring h., 38.
 Bjerregrav, Øster, Øster Bjerregrav s., Sønderlyng h., 28, 89, 120.
 Bjerregrav (Vester el. Øster?) præstegård, 48.
 Bjerring, Bjerring s., Middelsom h., 26, 29, 36, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 50, 53, 54, 56, 83, 86, 91, 92, 100, 101, 104, 107, 113, 117, 120, 136, 137, 139, 141, 143, 150, 151, 154, 155, 158, 164, 165.
 Bjerring Egeskov, 106, 110.
 Bjerring Mølle, 150.
 Bjerring præstegård, 57.
 Borre, Vejerslev s., Houlbjerg h., 46, 107, 114, 117.
 Brohuset, se Vejrum Brohus.
 Bro Mølle, Vejrum s., Sønderlyng h., 48, 50, 54, 63, 67.
 Bøgeskov, 101.
- Clausholm, gd., Levring s., Lysgård h., 56.
- Dagerholm, 119.
 Dalmose (Dalmus) Dam, 130.
- Dalt, 27, 127.
 Dalum, 83.
 Damstelhuule, Damstel Huule, 26, 27, 32, 81, 105, 115, 117, 151.
 Demstrup, Sjørsløv s., Lysgård h., 122.
 Dunkø (Dongjøe), Lee s., Middelsom h., 50, 70, 73.
- Egeskov, 50.
- Flansbæk (Flansbech, Flans Bech, Flansbek), 34, 35, 63, 120, 142, 157.
 Foulum (Fuillum), Tjele s., Sønderlyng h., 118.
 Frisholt (nu Ormstrup), Sahl s., Houlbjerg h., 152.
 Fuglsang, Lille (Fugelsang), Vejrum s., Sønderlyng h., 87.
 Fusing (Fusing, Fusingjøe, Fuusing) Mølle, Ålum s., Sønderlyng h., 25-26, 31, 33, 37, 38, 50, 51, 52, 53, 63, 65, 71, 76, 82, 87, 97, 98, 111, 132, 160.
 Fællesskoven, 51.
 Færgbækken, 130.
 Færgehuset, Asmild s., Nørlyng h., 29, 31, 32, 39, 45, 46, 52, 58, 59, 61, 65, 66, 68, 70, 72, 74, 75, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 88, 90, 91, 99, 107, 110, 116, 125, 128, 158.
 Fårdal, Viskum s., Sønderlyng h., 134, 146.
- Grudshøj(e), på Lee Mark, 129, 139, 140, 145, 158, 159.
 Gullev (Guleft), Gullev s., Houlbjerg h., 46.

- Hammershøj, Hammershøj s., Sønderlyng h., 63, 64.
- Hedemølle (Heede Mølle), Lee s., Middelsom h., 100, 105, 117.
- Helstrup, Helstrup s., Middelsom h., 38, 111, 123, 157.
- Himmestrup, hgd., Lee s., Middelsom h., 28, 35, 36, 37, 43, 50, 55, 56, 57, 59, 68, 69, 70, 73, 79, 81, 91, 97, 103, 105, 110, 124, 126, 127, 134, 137, 140, 148, 150, 151, 152, 153, 158, 160, 161, 162.
- Himmestrup Enge, 156.
- Himmestrup Holm, 158.
- Himmestrup Mark, 159.
- Himmestrup Skov, 31, 32, 33, 41, 81, 101, 106, 114, 118, 126, 154, 164.
- Hindag, 26, 59, 90, 110.
- Hindal, 26, 27, 33, 46, 47, 82, 91, 105, 110, 115, 144, 154, 164.
- Hjarbæk (Hierbech), Vorde s., Nørlyng h., 79, 91, 104, 117, 119, 120.
- Hjermind, Hjermind s., Middelsom h., 25, 26, 38, 48, 58, 59, 68, 84, 88, 93, 105, 110, 112, 126, 131, 132, 133, 147, 153, 155.
- Hjermind kirke, 58, 116.
- Hjermind præstegård, 152.
- Hjermind skole, 27, 29, 30, 59.
- Hjermind sogn, Middelsom h., 165.
- Hjorthede (Hiorthede, Hiorthede), Hjorthede s., Middelsom h., 31, 38, 60, 81, 91, 101, 104, 114, 118, 121, 127, 131, 141.
- Hjorthede sogn, Middelsom h., 48, 59, 165.
- Hobro, 39, 40, 52, 53, 65, 66, 77, 98, 99, 101, 111, 112, 122, 123, 124, 126, 127, 133, 134, 145, 147, 153, 160, 164.
- Holms Mølle, Serup s., Hids h., 142.
- Hummelgård (Hummelsgaard, Humelgaard), Lee s., Middelsom h., 73.
- Hummelgårds Kær, 73, 74, 75, 80.
- Huuste Bierke, 157.
- Hvidding, Kvorning s., Sønderlyng h., 77.
- Hvorum Vase (Hourning Vaase), Lindum s., Nørlyng h., 66.
- Hørgaden, 50.
- Høvejen (Hiøvejen, Høvejen), i Himmestrup Skov, 31, 164.
- Ilsø, Skjern s., Middelsom h., 25, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 50, 53, 54, 55, 57, 59, 60, 62, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 76, 77, 79, 82, 83, 84, 89, 90, 98, 100, 101, 103, 110, 121, 134, 151.
- Jens Pinds Skov, 42, 69, 150.
- Jeppes Mose (Muse, Muslø), 72, 73, 137, 143.
- Karmark, Skjern s., Middelsom h., 161, 162.
- Kierkebach, Kierke Bak, 30, 165.
- Kierke Huule, 127.
- Klosteret (Asmildkloster el. Viborg Gråbrødrekloster?), 58, 83.
- Knebberrhede (Knæberheede), Lee s., Middelsom h., 80.
- Koldbæk, Lee s., Middelsom h., 52, 73, 89, 103, 120.
- Korreborg (Korebore, Korreborre), Mammen s., Middelsom h., 30, 32, 77.
- Korsmose (Korsmuse), 72, 80.
- Korsvejen i skoven, 105.
- Krog, Lee s., Middelsom h., 27, 42, 49, 52, 56, 57, 58, 62, 70, 73, 75, 76, 78, 80, 81, 85, 89, 92, 95, 104, 108, 115, 123, 136, 139, 140, 141, 155.
- Krogs Skov, 56, 58, 71, 73, 74, 90, 103, 113, 148, 151.
- Kvols (Qvols), Kvols s., Fjends h., 114, 115.
- Kvorning (Qvorning), Kvorning s., Sønderlyng h., 153, 161.
- Kællinghøl (Kieling Holt, Kierlingholt), Hjorthede s., Middelsom h., 72, 107, 111, 122.
- Langå (Lange, Laange), Langå s., Middelsom h., 121, 126.
- Laus Torsagers Mark, 108.
- Lee, Lee s., Middelsom h., 25, 29, 30, 33, 34, 35, 38, 43, 48, 50, 54, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 80, 81, 83, 85, 87, 89, 90, 91, 92, 93,

- 94, 95, 98, 100, 104, 105, 107, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 128, 129, 130, 132, 138, 139, 145, 151, 152, 153, 154, 155, 158, 162.
- Lee Eng, 130, 131, 142.
- Lee Kær, 124, 135, 151, 154, 156.
- Lee Mark, 121, 122, 123, 127, 128, 129, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 147, 152, 154, 155, 157, 158, 159, 161, 163, 164.
- Lee skifte, 142, 143, 156, 158.
- Lee sogn, Middelsom h., 166.
- Lee Søgård (Lee Siøgaard, Søegaard i Lee), Lee s., Middelsom h., 57, 63, 73, 121, 133, 153.
- Lerkenfeld, hgd., Vester Bølle s., Rinds h., 143.
- Levring, Levring s., Lysgård h., 141.
- Lillemølle (Lil Mølle), Levring s., Lysgård h., 143, 163.
- Lindum, Lindum s., Nørlyng h., 87, 106.
- Lindum Skov, 87.
- Lunddorp (Lunddorff, Lunddorfft, Lunddorfp, Lunddorft, Lundorfft), Viskum s., Sønderlyng h., 68, 106, 126, 134, 146, 150.
- Løvel sogn, Nørlyng h., 42.
- Løvskaal, Skjern s., Middelsom h., 28, 31, 33, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 53, 59, 60, 68, 69, 73, 76, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 103, 107, 110, 111, 114, 121, 122, 125, 130, 132, 136, 142, 143, 147, 149, 154, 156, 157, 161, 162.
- Løvskaal Færgested, 62, 84, 85, 95, 108.
- Løvskaal Kær, 95.
- Løvskaal Mark, 96.
- Mads Dals Skov, 83.
- Mals, 94.
- Mammen (Mammon), Mammen s., Middelsom h., 26, 54, 56, 75, 82, 89, 90, 104, 120, 136, 143, 151, 153, 155.
- Mammen sogn, Middelsom h., 165.
- Mangehøje (Mannehøye), Lille, gruppe af gravhøje på Lee Mark, 127.
- Møllerup (Moldrup), Ørum s., Sønderlyng h., 111.
- Mønsted, Mønsted s., Fjends h., 33.
- Mørkmose (Mørk Muse), 85.
- Maaegaard, 137.
- Neder Hornbæk, Hornbæk s., Sønderlyng h., 101.
- Norge, 127.
- Nybro (Nyebroe), bro over Nørreåen, 67.
- Nørbæk (Nør Beeg), Nørbæk s., Sønderlyng h., 82, 122, 160.
- Nørremølle (Nør Møl), ved Viborg, 115.
- Nørskov Bakke (Nørskoe Bak), 155.
- Ormstrup, se Frisholt.
- Overlund, Asmild s., Nørlyng h., 31, 78, 112, 124.
- Over Viskum, Viskum s., Sønderlyng h., 109, 146.
- Over Viskum Nørkær, 95.
- Pederstrup sogn, Nørlyng h., 42.
- Piinhuus, Vinkel s., Middelsom h., 79, 149.
- Qvolsoe Bak, 156.
- Randrup, hgd., Vinkel s., Middelsom h., 60, 78, 84, 117, 148, 149, 156.
- Rejstrup Bæk (Rejstrupbech, Rejstrup Bech), 34, 62, 84, 95.
- Rind, Sønder, Sønder Rind s., Middelsom h., 27, 92.
- Rødding, Rødding s., Nørlyng h., 42, 54, 112.
- Rønge (Ryngge), Sønder Vinge s., Middelsom h., 48, 49, 51, 72, 80, 81, 85, 115, 155.
- Raaebuchsleje, Roboch-Slede, Roboch Sleed, Roboch Slej, 69, 105, 106, 118.
- Salling, 79, 104, 114, 117.
- Skals, Skals s., Rinds h., 160, 164.
- Skibstædet, 119.
- Skive, 137.
- Skjern, hgd., Skjern s., Middelsom h., 74, 86, 95, 98, 103, 162, 163.
- Skjern Mark, 96.
- Skjern sogn, Middelsom h., 59, 60, 86, 99, 122, 147, 157, 162.

- Skravad (Skraue), gd. og ml., Roum s., Rinds h., 85.
- Skærvad (Schiervad) Mølle, Ginnerup s., Djurs Nørre h., 89, 101.
- Sløvkrog, Hjorthede s., Middelsom h., 77.
- Smalslej, 106.
- Smalslej Bak, 141.
- Snabe, Almind s., Lysgård h., 128, 146, 161.
- Snabegård, Almind s., Lysgård h., 146.
- Snigstrup, Vejrum s., Sønderlyng h., 133, 145.
- Steenhuule, Steen Huule, 43, 44, 50, 51, 81, 83.
- Steenhules vej, 82, 154.
- Steensborg, gd. ved Aunsbjerg, 98.
- Stevnstrup, Grensten s., Middelsom h., 38.
- Svendal, 83, 86.
- Svinding, Ålum s., Sønderlyng h., 38, 63, 77, 98, 111, 122, 125, 133, 134, 145, 146, 160.
- Syndeboer (Sønderborg?), 145.
- Søbæk (Søbech, Søe Bech, Søbeck), 33, 34, 49, 62, 74, 75, 84, 95, 108, 119, 120, 130, 131.
- Søedals Bach, 41, 42, 43.
- Sørerne, 57, 67.
- Sønderbæk (Synder Beeg), Sønderbæk s., Sønderlyng h., 120.
- Sønderlyng herred (Lyng herredt), 145.
- Søndermølle (Synder Mølle), Asmild s., Nørlyng h., 29, 30, 31, 32, 33, 35, 37, 38, 41, 43, 44, 46, 47, 49, 55, 60, 61, 71, 73, 74, 85, 88, 89, 95, 98, 99, 111, 112, 116, 117, 127, 144, 157, 161.
- Tange (Tang), Højbjerg s., Lysgård h., 133.
- Tapdrup (Tabdrup, Taprup, Taptrup), Tapdrup s., Nørlyng h., 39, 53, 77, 98, 111, 123, 161.
- Tapdrup Sø, 57.
- Tavl (Taul, Taule), Hjermind s., 27, 61, 93.
- Terp, Vester Velling s., Middelsom h., 25, 30, 32, 35, 38, 40, 43, 44, 66, 98, 125, 134.
- Thisted (Tidsted), Tapdrup s., Nørlyng h., 39, 53, 65, 77, 87, 97, 98, 111, 123, 128, 133, 134, 145, 146, 150, 151.
- Thisted Sø, 57.
- Tidseldal, 73.
- Tindbæk (Tinbech, Tindbech), Skjern s., Middelsom h., 38, 44, 46, 50, 52, 53, 68, 77, 79, 87, 91, 97, 98, 100, 105, 107, 111, 112, 122, 126, 127, 128, 133, 134, 135, 146, 148, 151.
- Tjele (Tiele, Thiele, Tiel), Tjele s., Sønderlyng h., 54, 55, 63, 64, 65, 66, 67, 81, 87, 123, 132, 133, 160.
- Tjele Mølle, 33, 54, 68, 74, 88, 103, 120, 145.
- Torsager agre, 157.
- Torsager, Lille, Lee s., Middelsom h., 58, 60, 62.
- Torsager, Store, Viskum s., Sønderlyng h., 25, 41, 60, 91, 110.
- Torsager (Store el. Lille?), 77.
- Torup (Taarus), fmtl. Vester Velling s., Middelsom h., 73.
- Torup, Lille (Liltorp), Vester Velling s., Middelsom h., 98, 99, 152.
- Tulstrup, Nørre, Lee s., Middelsom h., 26.
- Tånum (Tannum), Tånum s., Sønderlyng h., 27, 28, 38, 145, 160.
- Vejrum, Vejrum s., Sønderlyng h., 76.
- Vejrum Brohus (Vejrum Broehuus, Broehuuset), Vejrum s., Sønderlyng h., 30, 43, 52, 55, 58, 87, 98, 124.
- Vejrum Sø (Vejem Søe), 57, 155.
- Velds (Væltz), Ørum s., Sønderlyng h., 160.
- Vellev (Vellefft), Vellev s., Houlbjerg h., 57.
- Velling, Vester, Vester Velling s., Middelsom h., 162, 164.
- Velling, Øster, Øster Velling s., Middelsom h., 98, 150.
- Venning, Ålum s., Sønderlyng h., 38, 77, 120.
- Vester Kær (Væste Kier), 130.
- Viborg Latinskole, 42.
- Viborg Sø, 61.
- Viborg Tugthus, 25, 106.
- Vigstrup, Vinkel s., Middelsom h., 149.

- Vindum, Vindum s., Middelsom h., 44, 155, 156.
- Vinge, Sønder Vinge s., Middelsom h., 48, 60, 98.
- Vinkel (Winchel), Vinkel s., Middelsom h., 79, 116, 119, 125, 128, 131, 135, 146, 147, 148, 149, 155, 158, 162.
- Vintmølle (Vint Mølle), ved Viborg, 26, 28-29, 35, 40, 45, 60, 64, 133, 155.
- Virksund, Ulbjerg s., Rinds h., 38.
- Viskum (Wischum), hgd., Vislum s., Sønderlyng h., 30, 31, 32, 38, 45, 46, 50, 56, 58, 59, 60, 62, 63, 72, 76, 89, 90, 91, 101, 103, 105, 107, 110, 113, 115, 117, 118, 120, 122, 123, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 136, 137, 140, 141, 155, 159, 160, 162, 163.
- Vislum Bro, 109.
- Vislum sogn, Sønderlyng h., 58.
- Vium (Wium), Vium s., Lynggård h., 35.
- Vognby, 100.
- Volstrup, Rørbæk s., Gislum h., 152, 153.
- Volstrup, Ålum s., Sønderlyng h., 38, 53, 65, 77, 87, 98, 122, 133, 134, 145, 146, 160, 164.
- Øby (Øe), Vislum s., Sønderlyng h., 39, 41, 55, 67, 70, 76, 88, 97, 100, 113, 124, 130, 134, 135, 148, 157, 161.
- Ø Kær (Øe Kier), 48, 49, 61, 63, 74, 83, 85, 94, 107, 108, 119, 120, 130, 142, 156, 158.
- Ø Mose (Øe Muse), 43.
- Ø Mose Bakke (Øemus Bach), 89.
- Ø Mose (Øeslum) vej, 137.
- Ørum, Ørum s., Sønderlyng h., 54, 55, 63, 71, 111, 122, 160.
- Ørum kro (kroer, krøer), 111, 133, 145.
- Ålborg, 121.
- Ålum (Aallum), Ålum s., Sønderlyng h., 33, 39, 40, 41, 43, 76, 90, 102, 105, 120.
- Ålum Mark, 75, 76.
- Åstrupgård, Roum s., Rinds h., 85.

PERSONREGISTER

Registret omfatter kun selve dagbogsteksten med tilhørende fodnoter. Udeladt er Christen Andersens hustru og børn. Der gives kun én sidehenvisning, selv om den pågældende person, hvad ofte er tilfældet, omtales to eller flere steder på samme side. Personer, som ikke nævnes ved navn, er medtaget, for så vidt de er identificerede. Parentes om sidetallet betyder, at personen på den anførte side (inkl. fodnoter) udelukkende er omtalt uden navns nævnelser.

Ved identificeringen er fortrinsvis benyttet folketællingen fra 1787, kirkebøger, skifter, jordebøger og hartkornsspecifikationer i Viborg amtstuearkiv, men også forskellige andre kilder er lejlighedsvis inddraget.

Det er udgiverens håb, at identifikationer vil vise sig nogenlunde pålidelige. Men da udgangspunkterne i dagbogen undertiden er meget spinkle, f. eks. hvor personer kun nævnes ved fornavn eller stilling, og der derfor har måttet bygges på ret omfattende kildekombinationer, består der selvsagt mulighed for fejl i enkelte tilfælde.

- Andersdatter, Agnete, CAs søster, g. m. Anders Andersen, 81.
- Andersdatter, Agnete Kirstine, CAs søsterd., mejerske på Tjele, sen. g. m. Anders Jensen (s. d.), 81, 85, 87, 106.
- Andersdatter, Berthe, stedd. af Søren Sørensen Bødker (s. d.), Krog, 75.
- Andersdatter, Berthe Marie, g. m. Lars Pedersen (s. d.), Ø by, 70.
- Andersdatter, Else, g. m. inderste Ole Thomasen, Mammen, 26.
- Andersdatter, Inger, enke, Lee, 75.
- Andersdatter, Karen, CAs søster, Mads Christensen Ilsøes (s. d.) 1. hustru, 25, 74.
- Andersdatter, Kirsten, CAs søster, g. m. Søren Pedersen (s. d.), Færgesuset, Asmild s., 39, 75.
- Andersdatter, Maren, g. m. Christen Andersen, Koldbæk, 89.
- Andersdatter, Maren, 1° g. m. Jens Maaegaard (s. d.), 2° m. Christen Andersen Degn (s. d.), Krog, 78.
- Andersdatter, Mette, almissem, Koldbæk, 89.
- Andersen, Anders, g. m. CAs søster Agnete Andersdatter, 81.
- Andersen, Niels, smed, Bjerring, 113.
- Andersen, Peder, boelsmd. og smed, Lunddorp, 106.
- Andersen, Peder, gmd., Ålum, 120.
- Anne, fmtl. g. m. Jacob Nielsen Kræmer (s. d.), 35.
- Anne i Maaegaard, 137.
- Anneleene, se Christensdatter, Anne Malene.
- Apotekeren i Randers, se Schaarup, Jørgen Thomas.
- Apotekeren i Viborg, se Nielsen, Andreas.
- Arevad, Niels, 46, 47.
- Arvingerne i Ll. Torsager (e. gmd. Knud Nielsen (s. d.)), 60.
- Bach, Maren, g. m. Jens Mortensen (s. d.), Bjerring, 42.
- Bagerens i Randers, 126.
- Bak, Christen Sørensen, gmd., Langå, 126.
- Bak, Peder Sørensen, gmd., Løvskaal, 156.
- Bay, Hans, købmd., Randers, 113, 132.
- Bay, Niels, købmd., Randers, 145.
- Bering, Jens Jensen, herredsf. f. Fjends-Nørlyng h., Viborg, 95.
- Bertelsen, Niels, hospitalsforstander, Viborg, 52.
- Bierring, Anders Jensen, CAs svoger, hmd., Løvskaal, 39, 40, 44, 86, 88, 103, 157.
- Bierring, Anders Michelsen, søn af Michel Andersen B. (s. d.), Løvskaal, 125.
- Bierring, Jens Andersen, hmd. og træskomd., Lee, 33, 34, 37, 42, 48, 49,

- 52, 57, 60, 61, 69, 73, 74, 84, 91, 95, 96, 104, 136, 154, 155.
- Bierring, Jens Hansen, skomager, Viborg, 106, 109.
- Bierring, Johannes, Bjerring, 158.
- Bierring, Kirsten Andersdatter, søsterd. t. CAs hustru, d. af Anders Jensen B. (s. d.), g. m. Niels Christensen Horbow (s. d.), Løvskaal, 86, 103.
- Bierring, Magdalene Andersdatter, søsterd. t. CAs hustru, d. af Anders Jensen B. (s. d.), g. m. Marcus Sørensen (s. d.), Løvskaal, 39, 40.
- Bierring, Mette Jensdatter, hyrdepige hos CA, d. af Jens Andersen B. (s. d.), 136, 152.
- Bierring, Michel Andersen, søstersøn t. CAs hustru, søn af Anders Jensen B. (s. d.), Løvskaal, 44, 53, 125.
- Biskoppen, se Tetens, Peter Jacob.
- Boe, Christen, gmd., Ålum, 102.
- Boesen, Christen, ejer af Lee Søgård, 63, 121, 124, 128, 132, 140, 153.
- Borch, Ole, købmd., Viborg, 98.
- Bortkast (Borchardt), Jens, Viborg, 85, 146.
- Borup, Mogens, købmd., Randers, 103.
- Brixsen, Christen Nielsen, gmd., Krog, 73, 103.
- Braad, Søren Jensen, gmd., Lee, 54, 117, 129, 154, 158.
- Busch, Mathias, guldsmed, Viborg, 125.
- Bødker, den tyske, Viborg, 35.
- Bødker, Mads Andersen, stedsøn af Søren Sørensen B. (s. d.), Krog, 49, 57, 62, 76, 123.
- Bødker, Niels Sørensen, hmd. og bødker, Løvskaal, 60.
- Bødker, Søren Sørensen, gmd., Krog, 49, 56, 58, 75.
- Christensdatter, Anne, g. m. smed Niels Andersen, Bjerring, 113.
- Christensdatter, Anne Cathrine, enke e. Jens Poulsen Møller (s. d.), Viborg, 97.
- Christensdatter, Anne Kirstine, 1° g. m. Jens Degn, 2° m. Niels Pedersen Handskemager (s. d.), Bjerring, 54.
- Christensdatter, Anne Malene, g. m. Hans Thomasen (s. d.), Lee, 94, 95.
- Christensdatter, Judith, d. af Christen Krog (s. d.), Lee, 119.
- Christensdatter, Karen, væverkone, Randers, 35.
- Christensdatter, Kirsten Marie, d. af Christen Giermansen (s. d.), Taul, 61.
- Christensen, Christen, hmd. og bonde-skræder, Ilsø, 40, (52), (66), (77), (83), (87), (89), (98), (108), (110), (121), (122), (123), (134).
- Christensen, Gierman, hmd. og uldbinder, Lee, 61.
- Christensen, Hans, gmd., St. Torsager, 60, 91.
- Christensen, Niels, hmd. og hyrde, Over Viskum, 109.
- Christensen, Ole, hmd. og bonde-skræder, Lee, 58, 73, 77, 81, 82, 92, 98, 104, 118, 137.
- Christophersdatter, Johanne, g. m. Jens Mortensen (s. d.), Bjerring, 42.
- Dahl, Mads Andersen (også kaldet Mads Kolebech), gmd., Krog, 52, 80, 81, 83, 98.
- Dal, Peder, Krog(?), 80, 108.
- Dam, Henrich, muremester, Bjerring, 29.
- Degnen i Hjermind, se Enevoldsen, Enevold.
- Degnen i Vinkel, se Vistoft, Søren Laursen.
- Degnen i Ørum, se Nielsen, Jens.
- Degn, Christen Andersen, stedsøn af Søren Sørensen Bødker (s. d.), tjenestekarl hos CA til 1789, sen. boelsmd. i Krog, 27, (29), (30), (32), (37), 44, 46, (50), 56, 57, 58, (63), 65, (70), (73), 75, 76, 78, 84, 85, 95, 108, 151.
- Degn, Jens, boelsmd., Bjerring, 54.
- Doctor, Jens Pedersen, gmd., Lee, 35, 38, 52, 58, 104, 107.
- Enevoldsen, Enevold, degn og skoleholder, Hjermind, 25, (26), (30), (58), (81), (88), (110), (135), (147).
- Eriksen, Anders, gmd. og sognef., Bjerring, 36, 47, 50, 100, 101, 113, 124, 136, 139, 141, 143, 150, 151, 165.

- Eskildsen, Anders, boelsmd., Mammen, 56.
- Eskildsen, Søren, gmd., Mammen, 151, 153.
- Feensteen, Jens, privilegeret garver, Randers, 46, (47), (60), (62), (72), (73), 79, (82), (83), (93), (94), (108), (129), (140), (154), (164), (165).
- Feldbereder, Mads, Viborg, 41, (58).
- Fellingbjerg, Christen, gmd., Thisted, 145.
- Filstrup, Jacob, rådmnd., Viborg, 69.
- Fisker, Peder Jensen, gmd., Lee, 38, 52, 77, 114.
- Fisker, Tomas, Helstrup, 111.
- Fogden i Skjern, 95(?), 163.
- Fogden ved Viskum, 103.
- Foged, Christen Nielsen, søn af Niels Pedersen F. (s. d.), Nr. Tulstrup, 138.
- Foged, Maren Nielsdatter, d. af Niels Pedersen F. (s. d.), Nr. Tulstrup, 85.
- Foged, Marie Nielsdatter, d. af Niels Pedersen F. (s. d.), Nr. Tulstrup, (99), 100.
- Foged, Niels Pedersen, gmd., CAs nabo og svigersøn, Nr. Tulstrup, 26, 28, 32, 33, 37, 42, 47, 50, 55, 56, 58, 60, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 97, 99, 100, 102, 103, 104, 105, 106(?), 107, 108, 110, 114, 115-16, 118, 119, 120, (122), 124, 125, 126, 128, 129, 130, (133), 135, 136, (137), 138, 139, 140, 142, 143, (144), (145), 146, (149), (150), 154, 155, 156, 157, 159, (162).
- Foged, Peder Nielsen, søn af Niels Pedersen F. (s. d.), Nr. Tulstrup, 122.
- Foged, Sara Nielsdatter, d. af Niels Pedersen F. (s. d.), Nr. Tulstrup, 55.
- Foged, Søren Pedersen, gmd., Bjerring, 50, 86, 91, 104.
- Foged, Søren Sørensen, Nr. Tulstrup, 139.
- Forpagteren, se Kjeldsen, Jens.
- Forpagteren (af Viskum hgd.), se Rüdiger, Andreas.
- Forvalteren (på Viskum hgd.), se Heedegaard, Christen Larsen.
- Friderichsdatter, Else Marie, g. m. Ole Christensen (s. d.), Lee, 98.
- Fridrichsen, Jens, gmd., Terp, 32, 36, 37, 44, 66, 134.
- Fridrichsen, Søren, hmd. og træskomd., Løvskaal, 132.
- Friis, Jacob, købmd., Randers, 70, 129, 143, 150.
- Funder, madam, se Randrup, Marianna.
- Funder, Morten, søn af Marianna Randrup, Lee Søgård, 73.
- Funder, Thøger, sr., g. m. Marianna Randrup (s. d.), Lee Søgård, 57.
- Færgehusets børn (Jens og Peder Sørensen, Anne Marie Sørensdatter, se også disse), 84, 91.
- Færgehusets drenge (Jens og Peder Sørensen, se også disse), 58, 59.
- Færgemand, Jens, fmtl. d.s.s. Jens Sørensen, Færgehuset, 158, 162, 163.
- Garveren i Randers, se Feensteen, Jens.
- Germansdatter, Ane, d. af German Mortensen (s. d.), Tjele Mølle, 103.
- Germansdatter, Karen Marie, d. af German Mortensen (s. d.), Tjele Mølle, 54.
- Germansen, Christen, søn af German Mortensen (s. d.), Tjele Mølle, 120.
- Germansen, Christen, gmd., Taul, 61, 93.
- Giørup, kommerceråd, Viborg, 139.
- Giørup, Christian, købmd., Viborg, 33, 39, 40, 41, 49, 53, 69, 87, 102, 152.
- Giørup, Jørgen Brøchner, landmåler og købmd., Viborg, 33.
- Giørup, Niels Nielsen, vejer, måler og købmd., Viborg, 29, 33, 39, 107.
- Gregers, Karen, Lee, 49, 61, 62, 84, 95, 107, 130, 142, 144, 156, 159.
- Grud, Søren, hmd., Lee, 119, 130, 131, 142, 156.
- Graae, Frederik Christensen, gmd. og sognef., Lee, 117, (152).
- Guldbrandsen, Mogens, Randers, 54.
- Gørtleren, se Jens Poulsen Møller og Poul Henriksen Pikjør.
- Halte, Jens, konsumtionsforv. og tolder, Viborg, 116, 117.
- Handberg, Jens Sørensen, skomager, Viborg, 32.
- Handskemager, Laus, Tindbæk, 148.

- Handskemager, Niels Pedersen, boelsmd., Bjerring, 54, 101.
- Hansdatter, Anne Marie, d. af Hans Pedersen, Sønder Mølle, 30, 31, 32, (38), (41), 88, 99, 111, 112.
- Hansdatter, Anne Marie, Niels Pedersen Fogeds (s. d.) 1. hustru, Nr. Tullstrup, 85, (87).
- Hansen, Hans Christian, købmd., Randers, 79, 83, 113, 135, 143.
- Hansen, Jens, hmd. og spinder, Lee, 74.
- Hansen, Johan, feldbereder, Randers, 68, 99.
- Hansen, Rasmus, købmd., Randers, 64, 106, 129.
- Hansen, Thomas, købmd., Randers, 72, 162, 165.
- Heedegaard, Christen, gmd., Bjerregrav, 89.
- Heedegaard, Christen Larsen, forv., Viskum hgd., 110, (130), 137, (141), (164).
- Helstrup, Jens Gregersen, gmd., Hjorthede, 38, 52, 76, 91, 141.
- Henningsdatter, Kirsten, g. m. Jens Andersen Bierring (s. d.), Lee, 33, 34, 61, (74).
- Herskabet i Viskum, se Juul, Hans.
- Hiarbeck, Peder Laursen (også kaldet Blok), handelsmd., Viborg, 158.
- Hiøring, Christen, Randers, 117.
- Hjorthede, Anders Andersen, gmd., Øby, 41, 161.
- Holm, Rasmus, 160.
- Horbow, Niels Christensen, ladef. på Skjern, sen. gmd. i Løvskaal, 86, 103.
- Hosbonden, se Juul, Christen Hansen og Juul, Hans.
- Hvam, Christen Christensen, gmd., Lee, 114, 122.
- Hvam, Peder, gmd., Ilse, 100, 151.
- Hvam, Søren, byhyrde, Mammen, 143.
- Hvas, Christen, gmd., Mammen, 75.
- Hvid, Jens Pedersen, bondeskræder, Krog, 139, 141.
- Høeg, Marcus Pedersen, præst i Hjermind, Lee og Hjorthede s., 48, (53), (58), (61), (69), (72), (81), (84), (88), (105), (110), (111), (120), (131), (133), (135), (144), (147), (150), (153), (157).
- Ibsen, Anders Mortensen, hmd. og træskomd., Krog, 62, 74, 81, 108, 142, 154.
- Ibsen, Niels, søn af Ib Laursen (s. d.), Vinkel, 158.
- Ilse, Christen, gmd., Ll. Torup, 99, 106, 124, 138.
- Ilse, Mads Christensen, CAs svoger, gmd., Ilse, 25, 39, 42, 45, 52, 53, 59, 64, 65, 66, 68, 72, 74, 88.
- Inger, »min svogers«, 142.
- Inspektøren, se Wesenberg, Friderich.
- Iv, Peder, Randers, 28, 154.
- Iversen, Niels, gmd., Møllerup, 111.
- Jacobsdatter, Anne, d. af Jacob Michelsen (s. d.), Bjerring, 47.
- Jacobsdatter, Ellen, d. af Jacob Michelsen (s. d.), Bjerring, 47.
- Jacobsdatter, Karen, d. af Jacob Michelsen (s. d.), Bjerring, 47.
- Jacobsen, Jacob, søn af Jacob Michelsen (s. d.), Bjerring, 47.
- Jensdatter, Ane Marie, g. m. Friderich Sørensen, Løvskaal, 147.
- Jensdatter, Anne, 1° g. m. Jacob Michelsen (s. d.), 2° m. Anders Eriksen, (s. d.), Bjerring, 36, (38), (47), (124).
- Jensdatter, Mette Kirstine, g. m. Peder Christensen Møller (s. d.), Lee, 119, (131).
- Jensdatter, Sophie Hedevig, d. af Jens Kjeldsen (s. d.), Himmestrup, 84, 88.
- Jensen, Anders, ladef. på Tjele, sen. skovf. i Lindum, 87, 106.
- Jensen, Caspar, gmd., Hjermind, 25.
- Jensen, Erik, gmd., Thisted, 145, 151(?).
- Jensen, Jacob, billedhugger, Viborg, 104.
- Jensen, Kield, søn af Jens Kjeldsen (s. d.), Himmestrup, 57, 127.
- Jensen, Michel, gmd., Terp, 125.
- Jensen, Peder(?), 162.
- Jensen, Peder, hmd. og snedker, Rind, 27.
- Jespersen, Christen, hmd., Hjorthede, 60.
- Jonesen, Jens, møller, Hede Mølle, 35, 105.
- Juul, Christen Hansen, kancelliråd, ejer af Viskum og Himmestrup, 50, 63.

- Juul, Hans, krigsråd, ejer af Viskum og Himmestrup, 59, (65), (69), (74), (83), (91), (94), (105), (129), (140), (143), (150), (154), (155), (159).
- Juul, Jens, købmd., Randers, 166.
- Jørgensen, Anders, Randers, 37.
- Karen Knuds, 74.
- Kiellingholt, Christen Jensen, Kællinghøl, Hjørthede s., 111.
- Kjeldsen, Jens, forp., Himmestrup, 35, 36, 57, (58), (69), 73, (79), (80), 84, 88, (102), (115), 118, (126), (127), (130), (135), (146), 149, (150), 152, (153).
- Klitgaard, Ane Marie, Søren Laursen Vistofts (s. d.) 1. hustru, 116.
- Knabe, Søren, købmd., Randers, 47.
- Knudsdatter, Kirstine Marie, enke e. Niels Andersen Schousbølle, St. Torsager, 25.
- Knudsen, Christen, høker(?), Viborg, 52.
- Knudsen, Peder, gmd., Venning, 120.
- Kolebech, Mads, se Dahl, Mads Andersen.
- Korre, Anders Andersen, boelsmd., Overlund, 78, 124.
- Korreborg, Christen Jensen, hmd., Korreborg, 30, 69, 88, 105.
- Koue, Christen, gl., gmd., Hjørthede, 118.
- Krog, Christen, gmd., Lee, 61, 81, 119.
- Kruse, Cai Ditlev, konrektor, Viborg, 42, 49, 97, 114, 115.
- Kræmer, Jacob Nielsen, hmd., Vium, 35.
- Kræmer, Niels, Randers, 163.
- Kølsen, Peder Christian, avlsm., Viborg, 91.
- Lassen, Anders, hmd., Lee, 43.
- Lassen, Christen, gmd., Bjerregrav, 120.
- Lassen, Christen, gmd., Hjørthede, 80-81, 141.
- Lassen, Niels, hmd., Lee, 126, 127, 128, 130, 138, 139, 142, 154, 156, 162.
- Lassen, Peder, hmd. og tømrer, Lee, 60, 116, 125, 155.
- Lassen, Søren, gmd., Lee, 91, 122.
- Laue fra Øster Velling, 150.
- Laursen, Christen, herredsf. f. Middel-som-Sønderlyng h., Lee, 57.
- Laursen, Ib, hmd., Piinhuus, Vinkel, 79, 149, 158.
- Laursen, madam, se Sommerfeldt, Ma-ren.
- Laursen, Peder, købmd. og rebslager, Randers, 84.
- Laursen, Thomas, Lee, 123.
- Liihme, Jacob, købmd., Randers, 53, 54, 58, 62, 94.
- Lovring, Kirsten Nielsdatter, enke e. Peder Nielsen L., Løvskal, 110.
- Lovring, Peder Jensen, gmd., Ø by, 130, 135.
- Lovring, Peder Nielsen, Løvskal, 110.
- Lund, Rasmus, købmd., Randers, 44, 54, 80, 110, 122, 124, 127, 129, 132, 137, 145, 148.
- Løvring (Lævring), Christen, kromd., Hammershøj, 63.
- Løyke, Niels, gmd., Bjerring, 50.
- Løykes, Maren, 88.
- Madsdatter, Berthe, d. af Mads Michelsen (s. d.), Lee, 61, 66.
- Madsdatter, Karen, CAs søsterd., d. af Mads Christensen Ilsøe (s. d.), g. m. German Mortensen (s. d.), Tjele Mølle, 74, 88, 120.
- Madsen, Anders, søn af Mads Christensen Ilsøe (s. d.), 74.
- Madsen, Christen, søn af Mads Christensen Ilsøe (s. d.), 74.
- Madsen, Michel, søn af Mads Christensen Ilsøe (s. d.), 74.
- Madsen, Peder, brændevinsmd., Randers, 68, 69, 110, 112, 125, 149, 152.
- Mammen, Dinnes, købmd., Randers, 49, 53, 56, 78, 98, 99, 111, 113, 115, 122, 174.
- Mammen, Dinnes, hans datter, 174.
- Marcusdatter, Hedevig, d. af Marcus Sørensen (s. d.), Løvskal, 94.
- Marquardt, Niels Marcussen, ejer af Skravad gd. og mølle, Roum s., 85.
- Michelsdatter, Kirsten, Mads Christensen Ilsøes (s. d.) 2. hustru, 25, 64, (77).
- Michelsen, Anders, hmd., Mammen, 26.

- Michelsen, Christen, gmd. og uldbinder, Hjorthede, 131.
- Michelsen, Jacob, Bjerring, 36, 38, 43, 47.
- Michelsen, Jens, tjenestekarl hos CA 1789-90, 77, 81.
- Michelsen, Jens, Lee, 90.
- Michelsen, Mads, hmd. og uldbinder, Lee, 29, 61, 66.
- Michelsen, Niels, søn af gmd. Michel Jensen, Terp, 125.
- Michelsen, Søren, gmd., Lee, 92, 133, 136.
- Mortensdatter, Kirsten, g. m. Niels Jensen Vestergaard (s. d.), Løvskaal, 88.
- Mortensen, German, møller, Tjele Mølle, 74, 88, 103, 120, 160.
- Mortensen, Jens, gmd., Bjerring, 42.
- Mosgaard, Niels, hmd., Hjeremind, 126.
- Munch, Johan Hendrich, skoleholder, Løvskaal, 69.
- Munch, Terkil Kleve, præst i Bjerring og Mammen s., 155.
- Muusgaard, Christen, gmd., Tånium, 27, 28.
- Müller, Clemens Poulson, præst i Skjern og V. Velling s., 162.
- Møller, Hans Andersen, vogn-, værts- og avlsmd., Viborg, 52, 59, 69, 76, 80, 87, 97, 114, 115, 120, 124, 137, 152.
- Møller, Jens Poulsen, gørtler, Viborg, 75, 97, (98).
- Møller, Jørgen, købmd., Randers, 27, 51, 65, 68, 69, 72, 73, 75, 82, 83, 91, 93, 117.
- Møller, Peder Christensen, daglejer, Lee, 119, 123, 126, 127, 131, 151.
- Mønsted, jomfru, syerske, Viborg, 66, 68.
- Mørch, Jens Nielsen, brændevinsbrænder, Randers, 80.
- Maaegaard, Anders Jensen, søn af Jens Laursen M. (s. d.), Krog, 57.
- Maaegaard, Jens Laursen, boelsmd., Krog, 57, 61, 70, 76, 78.
- Nielsdatter, Johanne Sophie, g. m. Hans Pedersen (s. d.), Sønder Mølle, 38.
- Nielsdatter, Karen, søster t. CAs hu-
stru, g. m. Anders Jensen Bierring (s. d.), Løvskaal, 88, 157.
- Nielsen, Andreas, apoteker, Viborg, 106, (128), (144), (150), (151), (155), (158), (162).
- Nielsen, Christen, gmd., Koldbæk, 89.
- Nielsen, Christen, søn af Niels Christensen Horbow (s. d.), Løvskaal, 103.
- Nielsen, Jacob, gmd., Vigstrup, 149.
- Nielsen, Jens, gmd., Snabegård, 146, 161.
- Nielsen, Jens, degn, Ørum, 160.
- Nielsen, Knud, gmd., Ll. Torsager, 58, 60.
- Normand, Olle, Viborg, 109.
- Ole Skræder, se Christensen, Ole.
- Olesen, Anders, muremester, Hjorthede, 112, 155.
- Olesen, Christen, gmd., Svinding, 125.
- Olesen, Kield, hmd., Ll. Fuglsang, 87.
- Olesen, Peder, hmd. og træskomd., Lee, 38, 153.
- Olesen, Søren, Lee, 74.
- Onsen(?), Peder, Viborg, 74.
- Overgaard, Anders, gmd., Mammen, 143.
- Paikier, Jens, Ørum, 63.
- Pallesen, Christen, gmd., Sønderbæk, 120.
- Pedersdatter, Ane, g. m. Christen Nielsen Vestergaard (s. d.), Tindbæk, 128, (132).
- Pedersdatter, Kirsten, g. m. Niels Michelsen, Terp, 125.
- Pedersdatter, Maren, enke e. Knud Nielsen, Ll. Torsager, 58.
- Pedersdatter, Maren, moder t. Christen Nielsen Brixsen (s. d.), Krog, 103.
- Pedersen, Eskild, hattemager, Viborg, 41, 75, 85, 86, 112, 115, 124, 146, 148, 149.
- Pedersen, Hans, fæstemøller, Sønder Mølle, Asmild s., 29, 30, 35, 37, 41, 43, 46, 71, 73, 74, 95, 116.
- Pedersen, Lars, gmd., Ø by, 70.
- Pedersen, Niels, gmd., Tindbæk, 44.
- Pedersen, Søren, CAs svoger, færgemd., Færgehuset, Asmild s., 29, 39, 74, 75.
- Pedersen, Søren, gmd., Dunkø, 50.

- Pikiør, Poul Henrichsen, gørtler, Viborg, 126, 149, (156).
- Pind, Christen Jensen, gmd., Vinge, 60.
- Pind, Jens Sørensen, gmd., Krog, 42, 69, 88, 112, 149, 150, 162.
- Poel fra Virksund, 38.
- Præsten i Bjerring, se Zimmermann, Johan Christian.
- Præsten i Hjerminde, se Høeg, Marcus Pedersen.
- Qvist, Ulrich, major, Viborg, 116.
- Randrup, Mads, forp., Åstrupgård, Roum s., 85.
- Randrup, Marianna, enke e. sr. Thøger Funder, Lee Søgård, 57, 73, 121.
- Rasch, Daniel, apotekersvend, sen. købmd., Viborg, 51, 103.
- Rask (Rast), Jens, hmd., Lee, 83.
- Rasmussen, Knud, gmd., Lee, 58, 145, 154.
- Rasmussen, Niels, gmd., Vinkel, 149.
- Rasmussen, Niels, smed, Rødding, 112.
- Rind, Jens Sørensen, spisemester, v. Tugthuset, Viborg, 25, 92.
- Roesten(?), Anne, tjenestepige hos CA, 138.
- Rogert, Johan Philip, doktor og landfysikus, Viborg, 35, 48.
- Rojen, Christen Pedersen, hosekræmmer, Steensborg, 98, 99, 112, 134.
- Rojen, Peder, 46, 47.
- Rüdiger, Andreas, stadsmusikant i Randers, forp. af Viskum hgd., 89, 127.
- Sadelmager, Hendrich, hmd. og sadelmager, Demstrup, 122.
- Schou, Niels, kancelliråd, ejer af Randrup og Asmildkloster, 60, 84, 117, 156.
- Schousbølle, Niels Andersen, St. Torsager, 25.
- Schaarup, Jørgen Thomas, apoteker, Randers, 54.
- Skals, Laurs Jensen, gmd., Thisted, 145, 146, 150, 151.
- Skanke, Cathrine, enke e. landmåler Hans S., Lee, 89.
- Skanke, Hans, landmåler, Lee, 89.
- Skaun, Jens, hmd., Lee, 126, 156.
- Skaun, Laus, tjenestekarl hos CA 1790 ff., 81, (82), (83), (86), (92), (96), 118, 119, (143), (156), (163), (164), (166).
- Skaun, Niels, gmd., Mammen, 56, 114.
- Skelund, Niels Nielsen, drejer og tømrer, Viborg, 57.
- Skiemt, Peder Sørensen, hmd., Ll. Torup, 152.
- Skipper, Nicolaj, Randers, 51.
- Skoleholderen i Løvskal, se Munch, Johan Hendrich.
- Skolepigen, 159.
- Skomageren på torvet i Randers, 105.
- Skomager, Anders Christensen, hmd. og skomager, Løvskal, 99.
- Skraue møller, se Marqvardt, Niels Marcussen.
- Skræderen i Ilsø, se Christensen, Christen.
- Skræder, Anders, Viborg, 42, 56, 94, 127, 148, 153.
- Skræder, Jens, se Hvid, Jens Pedersen.
- Skræder, Niels, hmd., Kvols, 114, 115.
- Skræder Ole, se Christensen, Ole.
- Smedekonen i Bjerring, se Christensdatter, Anne.
- Smeden i Lee, se Thomasen, Søren.
- Smed, Peder Hansen, hmd., Tindbæk, 126.
- Snedkeren i Rind, se Jensen, Peder.
- Snedker, Jens, Gullev el. Borre, 46, 72, 73, (74), (107), (112), (114), (117).
- Sommerfeldt, Maren, enke e. herredsf. f. Middelsom-Sønderlyng h. Christen Laursen, Lee, 48, 57.
- Spare, Knud, Randers, 35, 56.
- Spare, Rasmus, købmd., Randers, 62.
- Stadfeldt, Snæbiørn Asgeirson, herredsf. f. Middelsom-Sønderlyng h., Randers, 62.
- Steffensen, Michel, gmd., Mammen, 89, 90, 104, 114.
- Stærk, Michel, gmd., Bjerregrav, 28.
- Sønder Mølle datter, se Hansdatter, Anne Marie.
- Sønder Mølle kone, se Nielsdatter, Johanne Sophie.
- Sørens datter, Anne Marie, CAs søsterd., g. m. Søren Laursen Vistoft (s. d.),

- (se till. Færgehusets børn), 45, 70, 83, 88, (90), 99, 116, 119.
- Sørensdatter, Inger, d. af Hans Thomassen (s. d.), Lee, 130.
- Sørensen, Friderich, Løvskal, 147.
- Sørensen, Jens, CAs søstersøn, Færgehuset, Asmild s. (se till. Færgehusets børn og Færgehusets drenge samt Færgemand, Jens), 29, 31, 32, 45, 46, 72, 73, (90), 107, 158.
- Sørensen, Jens, gmd., Lee, 61, 92, 151, 158.
- Sørensen, Marcus, hmd. og snedker, Løvskal, 39, 40, 43, 85, 94.
- Sørensen, Mikkel, Bjerring, 86.
- Sørensen, Mogens, gmd., Bjerring, 143.
- Sørensen, Peder, CAs søstersøn, Færgehuset, Asmild s. (se till. Færgehusets børn og Færgehusets drenge), 45, 58, 59, 66, 85, (90).
- Sørensen, Søren, købmd., Hobro, 39, 40, 53, 77, 99, 101, 112, 122, 127, 164.
- Saabye, Rasmus, møller, Bro Mølle, 67.
- Tang (Tung), Søren Jensen, gmd., V. Velling, 164.
- Taul, Gierman Pedersen, Taul, 27.
- Taul, Peder, Taul, 27.
- Terp, Niels, hmd., Korreborg, 32, 77, 79.
- Tetens, Peter Jacob, biskop, Viborg, 59, (92), (93).
- Thomasdatter, Anne, g. m. Jens Sørensen (s. d.), Lee, 151.
- Thomasen, Hans, inderste og træskomd. (skomager), Lee, 33, (70), 94, 107.
- Thomasen, Ole, inderste, Mammen, 26.
- Thomasen, Søren, hmd. og grovsmed, Lee, 50, (52), (73), (110), (130).
- Thomassen, Jens, gmd., Tindbæk, 105.
- Thyboe, Søren Jespersen, avlsmd., Viborg, 25, 35, 40, 49, 53, 55, 56, 59, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 77, 82, 85, 100, 109, 114, 115, 157.
- Tind, Peder, hmd., Lee, 119.
- Torsager, Laurs, boelsmd., Krog, 108.
- Trap, Jens, købmd., Randers, 42, 118.
- Trølich, Inger, 71.
- Tulstrup, Michel, hmd. og tømmer, Bjerring, 107.
- Vejrum, Kirsten Madsdatter, d. af Mads Sørensen V. (s. d.), Nr. Tulstrup, 41.
- Vejrum, Mads Sørensen, gmd., Nr. Tulstrup, 26, 29, 30, 36, 37, 41, 42, 46, 69, 72, 79, 90, 93, 105, 106, 109, 115, 119, 121, 138(?), 146, 154.
- Vellefft konen, 57.
- Vestergaard, Anne Larsdatter, d. af Lars Jensen V. (s. d.), Løvskal, 135.
- Vestergaard, Christen Nielsen, CAs svoger, gmd., Tindbæk, 52, 100, 111, 122, 128, 132, 145, 146, 149.
- Vestergaard, Christen Nielsen, søn af Niels Jensen V. (s. d.), Løvskal, 42.
- Vestergaard, Elle Larsdatter, d. af Lars Jensen V. (s. d.), Løvskal, (133), 134, 135.
- Vestergaard, Else Nielsdatter, d. af Niels Jensen V. (s. d.), Løvskal, 99.
- Vestergaard, Jens Nielsen, gmd., Vindum, 44.
- Vestergaard, Karen Christensdatter, d. af Christen Nielsen V. (s. d.), Tindbæk, 122.
- Vestergaard, Lars Jensen, CAs svoger, gmd., Løvskal, 41, 62, 94, 96, 100, 101, 110, 112-13, 133, 134, 135, 147, 161.
- Vestergaard, Magdalene Christensdatter, d. af Christen Nielsen V. (s. d.), Tindbæk, 145.
- Vestergaard, Niels Christensen, CAs svigerfader, Løvskal, 59.
- Vestergaard, Niels Jensen, gmd., Løvskal, 42, 43, 88, 98, 99, 107, 108, 125, 130, 132, 136, 142, 147, 154, 156.
- Vestergaard, Niels Larsen, søn af Lars Jensen V. (s. d.), Løvskal, 113.
- Vestergaard, Thomas Sørensen, gmd., Tange, 133.
- Vinkel, Peder, gmd., Mammen, 27, 45, 104, 113, 114, 136.
- Vistoft, Søren Laursen, degn, Vinkel, 116, (119), (125), (135), (148), (149), (158), (162).
- Vor degn, se Enevoldsen, Enevold.
- Vor præst, se Høeg, Marcus Pedersen.
- Væk (Vech), Peder Nielsen, hmd., Lee, 30, 32, 33, 34, 35, 37, 47, 48, 51, 60,

- 69, 74, 94, 103, 107, 108, 115, 118, 119, 120, 130, 132, 140, 142, 156.
- Welling, Rasmus, købmd., Randers, 28, 42, 43, 44, 47, 48, 58, 63, 64, 65, 68, 75, 80, 81, 89, 91, 93, 94, 102, 108, 115, 117, 122, 133, 158.
- Wesenberg, Friderich, landinspektør, Randers, 120, (121).
- Wissing, Thomas, byfoged, Viborg, 45.
- Ydsen, (Yssing), Anders Pedersen, søn af Peder Nielsen Y. (s. d.), Løvskal, 162.
- Ydsen, (Yssing), Else Pedersdatter, d. af Peder Nielsen Y. (s. d.), Løvskal, 162.
- Ydsen (Yssing), Maren Pedersdatter, CAs svigerd., d. af Peder Nielsen Y. (s. d.), Løvskal, 162.
- Ydsen (Yssing), Niels Pedersen, søn af Peder Nielsen Y. (s. d.), Løvskal 162.
- Ydsen (Yssing), Peder Nielsen, gmd., Løvskal, 162, 163.
- Zimmermann, Johan Christian, præst i Bjerring og Mammen s., 54, (92).
- Øe, Karen Nielsdatter, d. af hmd. Niels Øe, Lee, 62.
- Øe, Niels, hmd., Lee, 62.
- Østergaard, Anne Jensdatter, g. m. boelsmd. Jens Jensen Ø., Krog, 89.
- Østergaard, Jens Jensen, boelsmd., Krog, 89.
- Østerrige, Svend, feltskærer, Viborg, 36, 45, 70, 71.
- Aastrup, Laurits Pedersen, præst i Rødding, Løvel og Pederstrup s., 42.

Landbohistorisk Selskab

Selskabet stiftedes 1952 under navn af *Udvalget for Udgivelse af Kilder til Landbefolkningens Historie* med det formål at fremme studiet af landbefolkningens historie ved udgivelse af kilder og afhandlinger vedr. landbohistorie.

Selskabets præsidium:

Civilingeniør, fhv. højskoleforstander J. Th. Arnfred.
Rigsbibliotekar Palle Birkelund.
Professor, dr. phil. Peter Skautrup.
Fhv. landbrugsminister Jens Sønderup.
Hofjægermester, godsejer Edward Tesdorpf.

Selskabets medlemmer:

Professor, dr. phil. Aksel E. Christensen. – Redaktør, mag. art. C. A. Christensen. – Professor, dr. theol. Troels Dahlerup. – Generalkonsul, professor, dr. phil. Troels Fink. – Førstebibliotekar, dr. phil. Svend Gissel. – Professor, dr. phil. Kr. Hald. – Arkivar C. Rise Hansen. – Landsarkivar Jens Holmgaard. – Rigsarkivar, dr. phil. Johan Hvidtfeldt. – Museumsinspektør Ole Højrup. – Landsarkivar Peter Kr. Iversen. – Stadsarkivar, dr. phil. Sigurd Jensen. – Arkivar Frank Jørgensen. – Ordbogsredaktør Chr. Lisse. – Arkivar Karen Marie Olsen. – Arkivar Knud Prange. – Overinspektør, dr. phil. Holger Rasmussen. – Arkivar Poul Rasmussen. – Universitetslektor, dr. phil. Fridlev Skrubbeltrang. – Professor, dr. phil. Axel Steensberg. – Professor, dr. phil. John Kousgård Sørensen. – Universitetslektor, dr. phil. Ole Widding.

I selskabets styrelse er f. t.:

Johan Hvidtfeldt, formand. – Aksel E. Christensen, næstformand. – Svend Gissel, kasserer. – Jens Holmgaard. – J. Kousgård Sørensen.

Henvendelser vedr. *ekspeditionen* sendes til Landbohistorisk Selskab under adresse: Rigsarkivet, Rigsdagsgården 9, 1218 København K. Indbetalinger sker til Selskabets kasserer under adresse: Det kongelige Bibliotek, Christians Brygge 8, 1219 København K. (Postkonto nr. 92775).

Landbohistorisk Selskab

(Udvalget for Udgivelse af Kilder til Landbefolkningens Historie)
har udgivet:

ÆLDRE DANSKE TINGBØGER

Herlufsholm birks tingbog 1616–33. Ved Karen Marie Olsen. 1954–59. 51,75 kr.
Aasum herreds tingbog 1640–48. Ved Aksel E. Christensen og Troels Dahlerup. 1956–62. 96,00 kr.
Skast herreds tingbog 1636–40. Ved Poul Rasmussen. 1954–65. 127,50 kr. Register under udarbejdelse.
Sokkelund herreds tingbog. 1621–22, 1625–34. Ved Ole Karup Pedersen og Karen Marie Olsen. 1956–67. 105,00 kr. 1634–37 og register under udarbejdelse.

KILDER TIL KIRKE- OG PRÆSTEGODSETS HISTORIE

Sjællands stifts landebog 1567. Ved Svend Gissel. 1956. 15,00 kr.

Århusgård og Åkjær lens jordebog 1544. Ved Poul Rasmussen. 1960. 15,00 kr.

LENSREGNSKABER OG LENSJORDEBØGER

Silkeborg lens jordebog 1586. Ved Poul Rasmussen. 1964. 18,00 kr.

ADELIGE JORDEBØGER

Jacob Ulfeldts jordebog 1588. Ved Svend Gissel. 1964. 15,00 kr.

Skiftet efter rigsråd Eske Brock 1626. Ved C. Rise Hansen. 1965. 21,00 kr.

ÆLDRE DANSKE KIRKEBØGER

Levnedsløb i Sørbymagle og Kirkerup kirkebøger 1646–1731. Ved Ole Højrup. 1963–68. 30,00 kr.

PRÆSTEINDBERETNINGER

Præsteindberetninger om fæstegodset m. v. i Vendelbo stift 1568 og 1599. Ved C. Rise Hansen. 1964. 24,00 kr.

Præsteindberetninger til Ole Worm 1623–39. Ved Frank Jørgensen. Under udarbejdelse.

Lolland-falsterske provsteindberetninger, provstebøger, decimantlister m. v. fra tiden omkring 1570. Ved Troels Dahlerup, Carl Engelsen og Chr. Lisse. Under udarbejdelse.

LANDSTINGENES SKØDE- OG PANTEBØGER

Viborg landstings skøde- og pantebøger 1624–60. Ved Jens Holmgaard og Poul Rasmussen. 1624–37. Under udsendelse i hæfter à 9 kr.

LANDBOHISTORISKE SKRIFTER

1. Gunnar Olsen: Hovedgård og bondegård. Studier over stordriftens udvikling i Danmark i tiden 1525–1774. 1957. 35,00 kr. Udsolgt.
2. C. Rise Hansen: Hoveriet på Ringsted Kloster 1570–1620. 1968. 40,00 kr.
3. Svend Gissel: Landgilde og udsæd på Sjælland i de store mageskifters tidsalder. Retrospektive studier i landbo- og bebyggelseshistorie. 1968. 35,00 kr.

Fæstebonde i Nørre Tulstrup Christen Andersens dagbog 1786–1797. Ved Jens Holmgaard. 1969. 32,00 kr.

BOL OG BY

Meddelelser fra Landbohistorisk Selskab. Under redaktion af Jens Holmgaard.

1. Gunnar Olsen: Præsteindberetninger. 1956. 4,50 kr. Udsolgt.
2. Poul Rasmussen: De regelbundne landskifter. 1962. 9,00 kr.
3. Jens Holmgaard: Indberetninger om kornavlén i Danmark 1778. 1962. 18,75 kr.
4. Troels Dahlerup, C. Rise Hansen, Poul Meyer, Holger Rasmussen og John Kousgård Sørensen: Tingbogsstudier. 1963. 10,50 kr.
5. Svend Gissel, Knud Prange, Holger Rasmussen og Ole Widding: Landbohistoriske afhandlinger. 1964. 12,50 kr.
6. Knud Prange: Dagbog over avlingen til Vær præstegård 1771–80. Under udgivelse.

